

Pozorování v profesionální rodině 1

Obsah

Pozorování 1.....	2
Pozorování 2.....	10
Pozorování 3.....	25
Pozorování 4.....	41
Pozorování 5.....	52
Pozorování 6.....	82
Pozorování 7.....	107
Pozorování 8.....	140
Pozorování 9.....	176
Pozorování 10.....	198

Pozorování 1

Pozorovateľ: Katarína Šmajdová Búšová

Zaznamenal: Katarína Šmajdová Búšová

Forma záznamu: Zaznamenávaní vyprávěných událostí: typický den a intervalové zaznamenávaní

Segmenty textu	Záznam z pozorování:		Komentář k pozorování:
		<i>Datum:</i> 14. 11. 2006	<i>Místo:</i> Rodinný dům – kuchyně a společenská místnost
	<i>Čas:</i>	<i>Situace:</i>	
S1	11:47	– Príchod do bydliska PNR.	
S2	12:00	– Príchod do PNR.	<ul style="list-style-type: none">– Privítala ma PM a oznámila mi, že Michal má horúčku a momentálne spí.– Počas toho ako spal, som sa s ňou neformálne rozprávala – podávala mi informácie o Michalových neprimeraných prejavoch a jeho adaptačnom období v PNR.
S3	12:07		<ul style="list-style-type: none">– Zo školy prišli biologické deti PR (Ondrej a Zuzka) s neterou PR (Anna). Deti jedli a PM sa ich pýtala, ako sa mali v škole. Potom sa išli hrať do spoločenskej miestnosti.– S PM sme pokračovali neformálnom rozhovore.
S4	13:00	<ul style="list-style-type: none">– PM vstala zo stoličky a išla do Michalovej izby. O chvíľu sa vrátila spolu s ním do kuchyne. Michal sa na mňa pozrel,	<ul style="list-style-type: none">– Sedela som s PM v kuchyni a počuli sme zvuky detského hlasu – Michal sa zobudil.– Začala som pozorovanie.

	<p>usmial sa a povedal: „Kaka.“ PM si sadla na stoličku a posadila si Michala na kolená, kde ho začala prezliekať. Pri tom sa obaja smiali a štekli.</p> <p>– PM položila Michala na zem, čupla si k nemu a začala ho upravovať. Michal sa opýtal: „Kaka tu?“ PM mu odpovedala: „Áno, Katka tu dnes ostane.“ Michal sa usmial. Počas obliekania zobral do rúk krížik na retiazke, ktorú mala PM na krku. Opýtal sa: „Kto?“ PM mu odpovedala: „To je ujo.“ Michal sa opýtal: „Ujo?“ PM odpovedala: „Áno, ujo.“ Michal krížik pobožkal.</p> <p>– Michal otvoril dvere na spoločenskej miestnosti, vyšiel na chodbu a sadol si na schody. Neplakal a nič nehovoril. Prišla za ním Anna. PM sa jej opýtala: „Čo sa stalo?“ Anna jej povedala: „Spadla mu kocka na nohu.“ PM jej odpovedala: „Nechaj ho tak. Nič mu nie je.“ Anna sa otočila a vrátila sa do spoločenskej miestnosti. Michal sa postavil a išiel do spoločenskej miestnosti tiež. Zavrel za sebou dvere.</p> <p>– Michal otvoril dvere na spoločenskej miestnosti a prišiel do kuchyne. Podišiel k zásuvke na kuchynskej linke, otvoril ju a niečo tam hľadal. PM sa ho opýtala: „Zmeriame ti teplotu?“ Michal odpovedal: „Nie.“ PM vstala zo stoličky. Išla ku kuchynskej linke a vybrala z nej teplomer. Vrátila sa ku stolu, sadla si na stoličku a posadila si Michala do lona. Dala mu teplomer. Michal sa k PM pritúlil.</p>	<p>– Po obliekaní Michal odišiel do spoločenskej miestnosti za deťmi. S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore.</p> <p>– S PM sme počuli detský krik – Ondrejov a Michalov. Podľa PM vládne medzi nimi detská rivalita.</p> <p>– PM povedala, že v takýchto prípadoch nezasahuje hneď. Necháva deti, nech si to vyriešia samé medzi sebou, pokiaľ si navzájom neublížujú. Nechce, aby Michal zneužíval väčšiu pozornosť vo svoj prospech.</p>
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> – PM sa pozrela na Michala a opýtala sa: „Čo sa ti stalo?“ Michal odpovedal: „Kocka bum“ a ukázal na svoju nohu. PM mu povedala: „A pre to treba plakať? Veď si veľký chlap.“ Michal pokrútil hlavou (nie). 	
S5	13:20	<ul style="list-style-type: none"> – Deti prišli zo spoločenskej miestnosti do kuchyne. Za nimi prišiel Michal a držal v ruke plyšového psíka. Havkal pritom. Anna sa ho opýtala: „Kde máš koňa?“ Michal sa otočil a utekal do spoločenskej miestnosti. Vrátil sa do kuchyne. V ruke držal plyšového psa a umelého koňa. Ihíkal. – PM sa Michala opýtala: „Máš koňa?“ Odpovedal: „Áno.“ Išiel okolo Ondrej. Michal vykrikol: „Nedám!“ A otočil sa mu chrbtom. PM sa Michala opýtala: „A Katke koňa dáš?“ Odpovedal: „Áno.“ Prišiel ku mne a vložil mi do ruky svojho koňa. 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal rád napodobňuje zvuky zvierat a to vždy, keď má v ruke zvieraciu hračku alebo zviera niekde vidí (napr. v knihe, vonku a pod.).
S6	13:30	<ul style="list-style-type: none"> – Anna a Michal išli do spoločenskej miestnosti. Išla som za nimi. Zobrali si kocky z lega, ktoré mali položené na koberci. Anna sa posadila za stolík a začala skladať z legových kociek vlak. Michal na ňu pozeral a hovoril jej, kde má kocky dávať. Hovoril jej to spôsobom: „Kocka tu“ a ukázal na miesto, kde ju chcel mať. Anna mu vyhovela. Keď chcela na vlaku niečo zmeniť, povedala Michalovi: „Choď po takú kocku“ a ukázala na ňu. Michal po dané kocky chodil. 	<ul style="list-style-type: none"> – Biologické deti PR sa obliekli, lebo išli do ZUŠ. PM sa obliekla tiež a išla ich odprevadiť na autobusovú zastávku. Doma som ostala ja, Michal a Anna. – Keď chcel Michal na vlaku niečo spraviť, Anna mu to nedovolila. Michal sa na to vôbec nehneval a na vlak

		<ul style="list-style-type: none"> – Anna sa ho opýtala: „Kto je vo vlaku?“ Michal odpovedal: „Ujo tu“ a ukázal na vlak. Tú odpoveď zopakoval niekoľkokrát za sebou aj v ďalšom priebehu hry. – Anna dokončila vlak a postavila na stole dva mosty. Michal sa s ním začal hrať. – Michal išiel na stole do zákruty a vlak mu spadol na zem. Zavrčal a pozrel sa naň. Potom sa pozrel na mňa. Povedala som mu: „To nič, vláčik opravíme. Treba pozbierať kocky.“ Michal začal zbierať legové kocky zo zeme. Prišla Anna a začala zbierať legové kocky tiež. Potom išla ku stolu a sama vlak opravovala. – Anna sa opýtala Michala na dieťa, ktoré odišlo do adopcie: „Kde je Peťko?“ Michal odpovedal: „Pa Peťko.“ 	<p>zaujato pozeral.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Anna sa počas hry s vlakom snažila Michala od nej odpútať – spomenula pred ním jeho koňa a ovcu, po ktorých hneď utekal. Chvíľu sa s nimi hral a opäť sa vrátil k vlaku. – Anna išla do kuchyne. – Michal a Anna išli na horné poschodie, kde som sa neodvážila ísť – ešte som sa nerozprávala s PR, či môžem ísť aj do horných izieb, kde sú pravdepodobne detské izby a spálňa PR. Vrátila som sa do kuchyne.
S7	13:50		<ul style="list-style-type: none"> – PM sa vrátila domov. Deti zišli z horného poschodia dole do chodby, kde privítali PR. Všetci sme išli spolu do kuchyne.
S8	13:57	<ul style="list-style-type: none"> – Michal si sadol za stôl na svoju vyvýšenú stoličku a zobral do ruky moje pero. Anna si k nemu sadla. PM sa na Michala pozrela a opýtala sa ho: „Chceš kresliť?“ Odpovedal: „Nie.“ Michal sa načiahol po moje papiere, ktoré som mala na stole. PM mu povedala: „Miško, na to nesmieš kresliť, to je Katkine.“ 	

		<p>Povedala Anne: „Vyber prosím t'a papiere.“ Anna sa postavila a išla ku kuchynskej linke, z ktorej vybrala papiere. PM povedala: „Nie tie.“ Postavila sa, išla ku kuchynskej linke, kde z toho istého miesta vybrala iné papiere a dala ich pred Michala na stôl. Michal začal čmárať na papier. Anna sa ho opýtala: „Čo to je?“ Michal jej odpovedal: „Auto.“ Potom povedal: „Auto ty“ a podával pero Anne. Anna mu odpovedala: „Nie ja, ty nakresli auto.“ Michal sa opäť otočil k papieru a čmáral.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vstala som od stola a doniesla som farbičky. Opýtala som sa Michala: „Nakreslíš mi niečo?“ a dala som pred neho puzdro s farbičkami. Michal zobral puzdro do rúk a snažil sa ho otvoriť. – Michal kreslil farbičkami. PM sa naňho pozrela a opýtala sa ho: „Čo to kreslíš?“ Michal odpovedal: „Auto.“ Michal sa otočil k Anne, podával jej farbičku a povedal: „Ty auto.“ Anna mu odpovedala: „Nie, ty nakresli auto“ a pokrútila hlavou (nie). Opýtala sa ho: „A kto je v aute?“ Michal odpovedal: „Ujo.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal slovo „auto“ zopakoval ešte asi 3-krát. – Michal sa pokúšal puzdro otvoriť sám, bez pomoci, pričom sme ho s Annou usmerňovali spôsobom: „Nie tak,“ po čom si Michal puzdro otáčal. Týmto spôsobom ho nakoniec otvoril a začal kresliť. – Michal si zo začiatku vyberal tmavé farbičky (čierna, tmavomodrá) a potom prešiel k svetlým (žltá, oranžová, červená, zelená). Neskôr mu PM dala jeho vlastné farbičky (voskové) a moje mi vrátila, lebo sa mu jedna zlomila. – PM povedala, že Michal pri kreslení stále niekoho prosí, aby mu to, čo chce, niekto nakreslil.
S9	14:10		<ul style="list-style-type: none"> – Prišla mama PM (ďalej len babka) po Annu. Keď prišla, Michal sa usmial a vykrikol: „Baba!“

S10	14:20	<ul style="list-style-type: none"> - PM sa pozrela na Michala a povedala mu: „Keď sa chceš ísť hrať s niečím iným, musíš po sebe poupratovať.“ Michal začal zbierať farbičky zo stola a skladať ich do puzdra. Vkladal ich tam všetky naraz. Farbičky padali na zem. PM mu povedala: „Musíš ich tam dávať po jednom, lebo sa rozsypú.“ Michal ich vkladal do puzdra po jednom. - PM vstala od stola a položila pred Michala drevenú krabičku. Michal ju otvoril a začal z nej vyberať časti tela dreveného medveďa, ktoré spájal do seba. 	<ul style="list-style-type: none"> - Michal dokreslil a nechal farbičky na stole. - V krabičke boli tri časti medveďa: hlava, trup s hornými končatinami a dolné končatiny. Každá časť bola zastúpená niekoľkými kusmi, pričom každý kus bol iný: hlavy ukazovali rôzne emócie a na zvyšných častiach tela boli nalepené rôzne druhy oblečenia (napr. pyžamo, rifle, tričko a pod.). - Michal poskladal medveďa v pyžamovom oblečení, ktorému priradil hlavu so slzami. Počas hry komunikoval s babkou, ktorá ho usmerňovala, kam má akú časť medveďa položiť. - Anna začala hovoriť o mačke. Michal začal vykrikovať nezrozumiteľné slovo a zliezal zo stoličky. PM ho zastavila a povedala mu, že žiadna mačka tu nie je. Potom s Annou niekde na chvíľu odišla. Vrátila sa sama a povedala svojej mame, že mačiatko chytili.
S11	14:32	<ul style="list-style-type: none"> - Michal drevenú hračku odložil. Zobral moje pero, ktoré som mala položené na stole a začal ním čmárať na papiere, ktoré predtým pokreslil. 	<ul style="list-style-type: none"> - Michal nakreslil asi dve čiary. Potom ho začal zaujímať systém vypínania a zapínania pera. Keď prišiel na to, ako sa pero zapína a vypína, usmial sa a opakované pero

			zapínal a vypínal.
S12	14:40	<ul style="list-style-type: none"> – PM vstala od stola, išla ku chladničke a vybrala z jej vrchu detské knihy so zvieratkami. Vrátila sa k stolu, položila knihy na stôl a posadila si Michala na kolená. Zobrala jednu knihu a položila ju pred Michala. On ju otvoril a začal v nej listovať. Počas toho stále hovoril „koňa!“ – Michal obrátil stranu v knihe, kde boli na celej dvojstrane nakreslené domáce zvieratká. PM mu hovorila, kde aké zvieratká sú. Michal po chvíli zopakoval nezrozumiteľné slovo, ktoré vykrikoval, keď Anna hovorila o mačke. Rukou ukazoval na vzdialenejšiu stranu od seba, do jej dolného rohu, kde bola nakreslená malá mačička. PM mu prikývla, že má pravdu. – Michal s PM prišli na koniec detskej knihy. Michal ju zavrel a položil ju na bok. Zobral si ďalšiu a začal ju listovať. – Michal obrátil na stránku, kde bol namaľovaný vlak. Opýtal sa PM: „Ššš bum?“ PM mu odpovedala: „Nie, nespadne, lebo má koľajnice.“ Michal prikývol a knihu listoval ďalej. 	<ul style="list-style-type: none"> – PM a babke začala Michalova činnosť vadiť a navrhli mu čítanie detskej knihy. Michal najprv odpovedal nie. Keď sa ho PM následne opýtala na to isté, povedal áno. Chcel vidieť koňa. – Po celý čas, ako s PM listovali knihu, Michal stále hľadal koňa. Keď ho našiel, PM mu prikývla. – Počas listovania knihy Michal napodobňoval zvuky zvierat, ktoré v knihe videl a ktoré poznal. Na tie, ktoré nevedel, ukázal prstom a povedal: „Aha.“ Na to mu PM vysvetlila o aké zvieratko ide. Keď mu PM vysvetľovala a ukazovala obrázky, pekne s ňou komunikoval a reagoval. – PM mu po celý čas vysvetľovala jednotlivé obrázky. Myslím, že o to nemal záujem, lebo listoval knihu veľmi rýchlo.

S13	14:57	<ul style="list-style-type: none"> – Michal zavrel knihu. Zosadol z kolien PM, obišiel stôl a sadol si na svoju vyvýšenú stoličku. Zobral si do ruky drevenú hračku – skladačku medveďa. – Michal povedal: „Papať!“ PM sa ho opýtala: „Chceš papať?“ Michal odpovedal: „Nie.“ Na to povedal: „Mama papať!“ PM vstala od stola, išla ku kuchynskej linke a začala krájať na tanier kúsky pizze. Keď dokrájala, dala ho pred Michala na stôl. Michal začal jesť. – Prišla Anna. Sadla si za stôl vedľa Michala. Povedala mu: „Ja som Mibi.“ a ukázala na seba. Michal na ňu pozrel a povedal: „Ty nie Mimi, ty Aňa. Ja Mimi.“ Anna pokrútila hlavou a povedala: „Nie, nie, ja som Mibi.“ Michal odpovedal: „Ty nie Mimi, ja Mimi. Ty Aňa.“ (to sa zopakovalo niekoľkokrát.). Ku koncu Anne pohrozil päšťou a povedal: „Ja buch! Ja Mimi.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Anna s babkou chceli ísť domov. Michal ich presviedčal, nech ešte ostanú.
S14	15:00		<ul style="list-style-type: none"> – Anna s babkou odišli domov. Po ich odchode som sa začala neformálne rozprávať s PM, ktorá mi podávala ďalšie informácie o začiatkoch Michalovho pobytu v PNR a o svojich pocitoch. Michal kreslil. – Po čase Michala prestalo kreslenie baviť a začal si vyžadovať moju a PM pozornosť (napr. doniesol mi hračku, PM sa niečo pýtal, robil väčší hluk, zvyšoval hlas a pod.). PM si jeho prejavy nevšímala.
S15	16:20	– Prišiel PO.	– Ukončila som pozorovanie.
S16	16:30		– Rozlúčka a môj odchod z PNR.
<p>Trvaní návštevy: cca 4 ½ hod. Časové intervaly zápisu: podľa kľúčových situácií Dĺžka audiozáznamu: bez záznamu</p>			

Pozorování 2

Pozorovateľ: Katarína Šmajdová Búšová

Zaznamenal: Katarína Šmajdová Búšová

Forma záznamu: Zaznamenávaní vyprávěných událostí: typický den a intervalové zaznamenávaní

Segmenty textu	Záznam z pozorování:		Komentář k pozorování:
	Datum: 23. 11. 2006 Místo: Rodinný dům – kuchyně, společenská místnost, dětské pokoje, chodba		Použité zkratky: PNR (Profesionální rodina), PM (Profesionální matka), PO (Profesionální otec), PR (Profesionální rodiče), ZUŠ (Základní umělecká škola)
	Čas:	Situace:	
S1	09:08	– Príchod do bydliska PNR.	
S2	09:20	<ul style="list-style-type: none"> – Príchod do PNR. – Vyzliekla som si bundu a vybrala si z vaku veci na pozorovanie (t.j. pero, zápisník a mobilný telefón). Michal prišiel do kuchyne. PM mu povedala: „Keď sa chceš hrať, musíš po sebe upratať.“ Michal sa otočil a išiel do spoločenskej miestnosti. Ja a PM sme išli za ním. – PM začala spolu s Michalom zbierať legové kocky a hovorila mu, kde sú ďalšie. PM odišla do kuchyne. – Sadla som si do kresla v spoločenskej miestnosti. Michal pozbieral všetky legové kocky do tašky. Prišiel ku mne. Povedal: „Kaka už“ a ukázal mi tašku. Potom sa otočil a išiel do kuchyne. Tam povedal: „Mama tu.“ PM odpovedala: 	<ul style="list-style-type: none"> – Začala som pozorovanie. – Privítala ma PM spolu s Michalom. Michal bol rád, že ma vidí (vykrikoval moje meno, prišiel ku mne, usmieval sa a chytil ma za ruku). PM mi povedala, že Michal pozeral televízor a momentálne sa hrá s kockami.

<p>„Dobre Miško. Pekne si pozbieral kocky.“</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal sa vrátil do spoločenskej miestnosti s malou farebnou hračkou – žltým vozíkom. Položil ho na stôl a povedal: „Mám auto.“ Potom povedal: „Ja auto“ a ukázal na seba. – Išli sme s Michalom do kuchyne. Sadli sme si za stôl. Na stole boli malé farebné umelé hračky (plot, palma, lavička, bábika, preliezka, rebrík a pod.), ktoré podľa PM Michal dostal. Michal začal hračky vyberať z umelohmotného obalu a ukladať ich na stôl do priestoru. – PM zobrala do rúk plot a dala ho na iné miesto, ako ho položil Michal. Michal zavrčal a povedal: „Nie tak.“ PM sa ho opýtala: „Prečo?“ Michal odpovedal: „Tak. Nie toto tu.“ – Michal zobral zo stola plot. Chytil ho do ruky a vydával zvuky: „Trrrrž!“ Zopakoval ich niekoľkokrát za sebou. PM povedala: „Pištoľ má len škaredý ujo a ty si dobrý.“ Michal odpovedal: „Nie.“ PM: „Nie si dobrý? Prečo?“ Michal pokrčil plecami. PM mu hovorila: „Budeš dobrý ujo. Budeš veľa spinkať, papať a vyrastie z teba dobrý ujo, nie škaredý.“ Michal odpovedal: „Nie.“ PM sa ho opýtala: „Prečo nie?“ Michal odpovedal: „Nie.“. PM povedala: „A ja ťa o tom presvedčím!“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Potom začal napodobňovať psa – liezol po štyroch a štekal. PM mi povedala, že nevie, čo s ním je. Podľa nej sa pokojne hral, kým som neprišla. – Pri hre Michal s PM pekne komunikoval. Keď niečo chcel, povedal: „Mama daj.“ Keď sa rozprávali o bábike, PM sa Michala pýtala na časti jej tela – vedel ich pomenovať, aj ukázať na vlastnom tele. – Popri tom, ako sa Michal hral, sme sa PM rozprávali. Michalovi to asi vadilo, lebo sa snažil upútať našu pozornosť tak, že začal zvyšovať hlas, keď rozprával, PM podával hračky a pod.
---	---

		<ul style="list-style-type: none"> – Michal sa opýtal: „Teta pa?“ PM mu odpovedala: „Nie, teta tu ostane.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – PM nemá rada, keď Michal napodobňuje zbraň a strieľanie. – Túto otázku sa počas dopoludnia Michal opýtal niekoľkokrát.
S3	09:40	<ul style="list-style-type: none"> – Michal sa opýtal: „Kde auto?“ PM mu odpovedala: „Hľadaj auto.“ Michal išiel do spoločenskej miestnosti. Vrátil sa späť a kričal: „Mama, kde auto? Nie tu!“ PM sa ho opýtala: „Prečo sa zlostíš? Ja neviem kde si dal auto.“ – PM sa opýtala Michala: „Čo ti je? Nejaký si dnes nepekný.“ – Michal sa opýtal: „Teta pa?“ PM mu odpovedala: „Nie, Katka tu ešte ostane.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal auto našiel. – S PM sme pokračovali v rozhovore. Michal začal zvyšovať hlas – žiadal si našu pozornosť. – Začali sme sa opäť rozprávať. Michal si vykladal nohy na stôl a vrtel sa na stoličke. Keď sme sa mu ja a PM venovali, bol kľudný. Keď sme sa rozprávali, vyžadoval si pozornosť cez vyššie uvedené prejavy.
S4	10:00	<ul style="list-style-type: none"> – Michal ležal v kuchyni na zemi a hral sa s hračkami. PM mu povedala: „Miško, vstaň z tej zeme.“ Michal zavrčal a vstal. Zobral do rúk legové kocky, ktoré boli v igelitovej taške pri stole a začal ich skladať do štvorca. – Poslednú stranu štvorca nevedel nasadiť. Prišiel ku mne a podával mi ju so slovami: „Ty.“ Ja som povedala: „Ale ved’ to dokážeš aj sám.“ Zavrčal. Potom išiel k PM a podával jej legové kocky. PM mu legové kocky zobrala a spojila ich. Legové kocky mu vrátila. – Michal si skladačku zobral a priložil si ju k oku. Pritom vydával zvuky: „Štik, štik.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal sa hral na fotografa. O malú chvíľu zo skladačky

	<p>– Michal vyberal z tašky legové kocky. Opýtala som sa ho: „Postaviš mi vláčik?“ Michal sa opýtal: „Fu, fu?“ Odpovedala som: „Áno, vláčik.“ Michal začal skladať legové kocky vedľa seba a potom na seba.</p>	<p>spravil pištoľ – všetky hračky po čase menil na pištoľ.</p> <p>– Zobrala som Michala do spoločenskej miestnosti hrať sa, aby si PM v kľude navarila. Zatiaľ som pozorovala Michala pri samostatnej hre. Keď sa Michalovi pri skladaní lega nedarilo, vrčal.</p> <p>– Michal išiel blízko ku stoličke a udel si hlavu. Povedal len „Au!“ Chytil sa za hlavu a hral sa ďalej.</p> <p>– Hrali sme sa s Michalom na vlak – nasadala som a vysadala z vlaku (vstala som zo zeme – vystúpila som; posadila som sa na zem – nastúpila som). Michal bol rušňovodič. Moje nasadenie a vysadenie sa mu veľmi páčilo (smial sa z toho). Pridal sa ku mne a tiež nasadal a vysadal.</p> <p>– V niektorých chvíľach sa Michal správal nepredvídateľne (napr. z ničoho nič začal skákať a vykrikovať slová, ktorým som nerozumela a pod.)</p> <p>– Niekedy mám problém rozumieť Michalovej reči. Počas hry som musela odchádzať k PM, aby mi niektoré slová vysvetlila a aby som pochopila, čo tým Michal myslí. Zistila som, že jedno jeho slovo má viacero významov. Významy záležia od situácie, v ktorých Michal dané slovo použije.</p>
--	---	---

S5	10:20	<ul style="list-style-type: none"> – Michal zobral legovú kocku do rúk a začal ju trieť o svoju papuču. Bol zamračený. Pohýbal nohami a zavrčal. Dal kocku na vláčik. – Prišla som k taške, v ktorej boli rôzne kocky a skladačky, a začala som vyberať drevené kocky s polepenými kúskami obrázka a dávala ich pred Michala. Opýtala som sa ho: „Postavíš mi niečo?“ Michal začal zbierať kocky a dávať ich vedľa seba. Potom ich ukladal jednu na druhú. Pritom hovoril: „Komik.“ – Nadalej kládol jednu kocku na druhú a pritom hovoril: „Už je.“ Potom povedal: „Ne toto, pome už.“ A ďalej kládol kocky na seba. – Michal položil jednu kocku na vrch svojej stavby. Spadla. Michal sa chytil za hlavu a usmial sa. Zobral kocku do ruky a vrátil ju späť. Povedal: „Bum nie.“ Keď kocky doukladal, povedal: „Už je.“ Potom sa otočil. Za sebou našiel ďalšie kocky. Povedal: „Ešte nie.“ Pozbieral zvyšné kocky a ukladal ich na seba, k tým ostatným. Keď už mal všetky kocky poukladané, povedal: „Ešte daj.“ Ja som mu odpovedala: „Ja už nemám.“ Michal sa znovu začal otáčať a uvidel ďalšiu kocku. Povedal: „Ešte mám“ a usmial sa. – Michal zobral do ruky vlak z legových kociek, ktorý postavil. Začal ho dvíhať do výšky a pritom vydával nezrozumiteľné zvuky. Vlak spadol na zem a rozpadol sa. Michal povedal: „Fufu bušchs! Ujo bušchs! Už nie fufu.“ Opýtala som sa ho: „Opravíš ho?“ Prikývol hlavou (áno). Michal začal zbierať 	<ul style="list-style-type: none"> – Mala som pocit, že sa Michal zlostí, ale nevedela som prečo. Niečo chcel, ale nepochopila som ho. – Počas skladania kociek začal Michal nepredvídateľne skákať a vykrikovať „ai!“ – začala som mať pocit, že sa snažil upútať moju pozornosť, lebo ho asi znervózňovalo zapisovanie poznámok do zošita.
----	-------	---	--

	<p>legové kocky z rozbitého vlaku a skladať ich tak, ako boli predtým. Keď ich pospájal, zobral vlak do ruky, postavil sa a začal pochodovať (ako vojak).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal vyšiel zo spoločenskej miestnosti do chodby a o chvíľu sa vrátil späť. Prišiel pred mňa a hodil vlak o zem. Kocky sa rozsypali. Začal po nich dupať. – Michal kocky opäť pospájal. Otočil sa a išiel ku stolu, kde ležala bábika. Zobral ju do rúk a povedal: „Mamiko.“ Prišiel k poskladanému vlaku a položil naň bábiku. Vlak začal posúvať po zemi. – Do spoločenskej miestnosti prišla PM. Pozrela sa na vežu z kociek, ktoré postavil Michal. Opýtala sa Michala: „To si ty urobil? Ty si ale šikovný.“ Michal odpovedal: „Ano,“ a pozrel na vežu, ktorú postavil. – Michal išiel k veži z kociek a položil dreveného koníka na jej vrchnú kocku. Povedal: „Koň pi.“ Opýtala som sa Michala: „Koník spí? A čo sa mu sníva?“ Michal odpovedal: „Bum bum.“ Potom koníka zobral a začal napodobňovať jeho cval. 	<ul style="list-style-type: none"> – Podľa PM znamená „mamiko“ bábätko. – PM odišla zo spoločenskej miestnosti a vrátila sa s igelitovou taškou, v ktorej boli veľké umelé skladačky. Vysypala ich na zem a opisovala mi niektoré z nich (napr. drevená skladačka motýľa). Michal v tom čase našiel dreveného koníka, s ktorým sa začal hrať – držal ho v ruke a napodobňoval jeho cválenie. Popritom ihíkal. – PM odišla do kuchyne.
--	---	--

S6	10:40	<ul style="list-style-type: none"> – Michal zobral do rúk drevenú časť motýľa a dreveného koníka. Začal ich o seba trieť a popritom hovoril: „Fuj koň.“ Opýtala som sa ho: „Koník je špinavý?“ odpovedal: „Ano“ a naďalej o seba hračky trel. O chvíľu prestal a povedal: „Koň nefuj.“ – Michal prestal hračky trieť, zobral dreveného koníka a položil ho na vrchnú kocku postavenej veže. Opýtala som sa ho: „Koník spí?“ Odpovedal: „Ano.“ Pýtala som sa ho ďalej: „A čo sa mu sníva?“ Odpovedal: Bum, bum, hop, hop.“ – Michal zobral do jednej ruky dve spojené umelé skladačky a začal nimi triasť. Zavrčal. Nakoniec sa rozdelili. Michal začal ukladať umelé skladačky jednu na druhú bez toho, aby ich spájali. Spadli. Michal zavrčal. Začal ich zbierať a znovu ukladať na seba bez toho, aby ich spojil. Opäť mu spadli. Zavrčal. Povedala som mu: „Poskladaj ohradu pre koňa, ale skladačky musíš spojiť do seba.“ Začal skladačky spájať do dlhého pása. Keď skončil, zobral koníka a napodobňoval jeho cval po páse zo skladačiek. – Michal zobral do oboch rúk drevené kocky, kľakol si na kolená a začal liezť po štyroch. Popritom vrčal. Vyliezol na pohovku, o ktorú som sa opierala, obišiel ma a vložil mi drevené kocky do rúk. Nato z pohovky zliezol na zem a išiel k drevenému koníkovi. Opäť liezol po štyroch do chodby a napodobňoval erdžanie koňa. – Michal sa vrátil z chodby do spoločenskej miestnosti 	<ul style="list-style-type: none"> – Keď sa koník zobudil, Michal mu dával jesť a cválal s ním. Počas toho sa s ním stále rozprával. – Potom ako Michal s koňom doskával, išiel k jednej skladačke, ktorá mala v strede dieru, a začal napodobňovať, že koník je na WC. – Michal napodobňoval rev tigra (aj sa „staval na zadné“).
----	-------	---	---

		<p>a podišiel k veži z kociek, ktorú predtým postavil. Povedal: „Ja komik bum“ a kopol do veže. Kocky sa rozsypali. Michal si sadol a začal dávať rozsypané kocky na dreveného koníka. Potom ho posúval po koberci aj s naloženými kockami.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Opýtala som sa Michala: „Si smädný?“ Odpovedal: „Nie.“ Potom povedal: „Ano.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Potom sa o koníka staral: dával mu jesť, napodobňoval, ako pije z kocky (ponúkol aj mne) a pod. – Doniesla som Michalovi pohár vody, do ktorej si namočil ústa a potom mi pohár vrátil. PM mi povedala, že to nie je nič nové. Michal málo pije.
S7	11:00	<ul style="list-style-type: none"> – Michal vykrikoval „Trž!“ a búchal sa o zem. – Michal položil dreveného koníka na zem. Opýtala som sa ho: „Koník spí?“ Prikývol hlavou (áno). Pýtala som sa ďalej: „A čo sa koníkovi sníva?“ Odpovedal: „Bum, bum.“ Potom vydával zvuky: „Trž!“ – Michal zobral do ruky drevené kocky a začal ich ukladať na seba okolo dreveného koníka. Posledná kocka mu opakovane padala. Zavrčal. Nechal kocku ležať na zemi a povedal: „Už teta.“ Odpovedala som mu: „Ale za sebou máš ďalšie kocky“ a ukázala som na ne prstom. Zamračil sa, otočil a začal ich zbierať. Ukladal ich na poskladané kocky. Kocky mu už nepadali. Poukladal ich všetky. Po poslednej kocke povedal: „Spi koň.“ – Michal zbieral zo zeme časti skladačky dreveného motýľa a začal ich spájať. – Michal zodvihol jednotlivé časti dreveného motýľa a povedal: „Ty.“ Zobrala som časti do rúk a začala ich spájať. 	<ul style="list-style-type: none"> – Napodobňoval strieľanie. – Keď sa mu nedarilo (napr. keď mu spadli kocky), zavrčal a pritom povedal: „Jaj!“, „Joj!“ alebo „Fuj!“ – Bolo to pre neho dosť ťažké, pretože motýľ mal spoje ako skladačka puzzle a veľmi ťažko sa jeho časti spájali. Nedarilo sa mu a tak ma stále prosil o pomoc so slovami: „Teta toto.“

		<p>Keď som dreveného motýľa zložila, Michal začal jeho časti rozdeľovať. Pomohla som mu.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal sa opýtal: „Kde koň?“ Odpovedala som mu: „Koník spí.“ – Michal zobral do rúk dve drevené kocky a začal ich o seba trieť. Povedal: „Toto fuj!“ Nato dodal: „Fuj, ešte mam.“ – Michal sa ma opýtal: „Ty pa?“ Odpovedala som: „Nie.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Keď Michal kocky „dočistil“, zobral si dreveného koníka a začal sa s ním hrať so slovami: „Koň nepí. Koň papaj.“ – Michal sa vrátil ku hraniu sa s koníkom.
S8	11:20	<ul style="list-style-type: none"> – Michal mi povedal: „Pod' čítať.“ Ja som mu odpovedala: „Musíš ale po sebe upratať. Až potom budeme čítať.“ Michal vstal, zobral igelitovú tašku a začal do nej ukladať kocky. Ja som počas toho písala záznam z pozorovania. – Michal zobral do rúk legovú kocku a hodil ju do mojej nohy. Zodvihla som hlavu a pozrela som sa na Michala. Mračil sa. Povedala som mu: „Počkaj chvíľu.“ Dopísala som záznam a položila som zošit s perom na zem. Začala som zbierať kocky. Aj Michal zbieral kocky. Usmieval sa. – Keď sme položili poslednú kocku do igelitovej tašky, Michal prišiel k televízoru a začal spod neho vyberať detské knihy (vybral ich asi 5). Boli o zvieratkách. Položil ich na zem a sadol si pred ne. Priadla som si k nemu. Michal zobral knihu, ktorá bola navrchu, otvoril ju a začal ju listovať. Opýtal sa: „Kde koň?“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal sa na mňa asi hneval, že sa mu nevenujem. Mám pocit, že to čítanie zvolil preto, lebo sa chcel o obrázkoch rozprávať a pritom sa nedalo aj písať. – Pri čítaní Michal veľmi pekne reagoval na obrázky v detských knihách (t.j. napodobňoval zvuky zvierat na obrázku, prirad'oval k nim obrázky zeleniny, ktorú dané zvieratá jedli a pod.) a všade, kde bol nakreslený koník, ukázal naň a povedal: „Koň.“ – Neustále sa ma niečo k obrázkom pýtal. Keď som ho chcela

			<p>pomýliť (napr. na líšku som povedala, že je to kôň), nesúhlasil s tým a nedal sa pomýliť.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Veľmi pekne rozlišoval osoby opačného pohlavia (ukázal na obrázku kde je ujo a kde teta). – Pri tejto hre sa ukludnil. A hlavne bol asi spokojný, že sa mu venujem.
S9	11:40		<ul style="list-style-type: none"> – Po chvíli začal byť unavený a niekoľkokrát za sebou napodobnil, že koník spí a ľahol si k nemu. – Do spoločenskej miestnosti prišla PM a zavolala nás na obed. Obaja sme vstali. Michal začal sám od seba ukladať detské knihy na kôpku. Chcel ich aj sám odniesť, ale boli pre neho ťažké, a tak som mu ich odspodu pridržala, aby mu nespadli, a spoločne sme ich odniesli na miesto, odkiaľ ich zobral. Potom sme spolu išli do kuchyne. – Išla som na WC, kde mi Michal začal klopať na dvere, že chce ísť tiež. PM mu povedala, že môže ísť na horné WC, ale nechcel. Keď som vyšla, povedal, že chce ísť na horné WC. PM mi povedala, že začína Michalove trucovanie pred obedom, ktoré sa prejavuje každý deň napr. vzdorom, vrčaním, krikom a niekedy plačom.
S10	12:00	<ul style="list-style-type: none"> – Michal si sadol na svoju vyvýšenú stoličku. PM pred neho postavila misku s polievkou. Michal začal jesť – sám. PM prišla k stolu, sadla si a zobrala spréd Michala jeho misku s polievkou s otázkou: „Nakŕmim ťa?“ Michal jej misku zobral a vykrikol: „Nie!“ PM sa ho opäť opýtala: „Môžem ťa nakŕmiť?“ Michal odpovedal: „Ano“ a misku jej podal späť. 	<ul style="list-style-type: none"> – PM mi povedala, že pokiaľ sa Michala nespýta, či ho môže nakŕmiť, nedovolí jej to.

S11	12:20		<ul style="list-style-type: none"> – PM zobrala Michala na ruky a vyniesla ho na horné poschodie. Opýtala som sa, či môžem ísť s ňou. Povedala, že áno. Michala v hornej kúpeľni prezliekla do pyžama, dala mu plienku a zanesla ho na rukách do detskej izby. Michal neplakal, usmieval sa na nás. PM ho položila do postieľky. Michal nám dal obom pusy a ľahol si spať. Zobral si k sebe plyšového psíka. – S PM som zišla do kuchyne, kde sme sa začali neformálne rozprávať. – Michal začal v detskej izbe kričať a volať PM. Nešla za ním hneď, s odôvodnením, že to robí stále a snaží sa upútať jej pozornosť. Keď s tým neprestal, išla za ním. Keď sa vrátila, povedala, že si chcel do postieľky zobrať aj plyšového macka.
S12	12:40		<ul style="list-style-type: none"> – S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore, pričom som jej ukázala, akým spôsobom zapisujem údaje z pozorovania.
S13	13:00		<ul style="list-style-type: none"> – Zo školy prišli biologické deti PR (Zuzka a Ondrej). – PM sa im začala venovať, a tak som sa mierne vzdialila (t.j. neprekážala som im). PM sa ich pýtala, ako sa mali v škole a podávala im obed.

S14	13:20		<ul style="list-style-type: none"> – Deti sa obliekali a brali si veci do ZUŠ. – Deti chceli aby ich PM odprevadila na autobusovú zastávku, ale ona veľmi nechcela. Tak sa Ondrej opýtal, či ich môžem odprevadiť ja. Nič proti tomu nemala a ani ja nie. Obliekla som sa a išli sme na autobusovú zastávku. – Po ceste mi hovorili o tom, ako chceli mať domáce zvieratko, ale PR im to nechceli dovoliť. Ondrej mi hovoril o svojich plánoch na zimný bunker a o lyžovaní. Nakoniec mi hovorili o svojom počítači, na ktorom hrávali hry. Ale momentálne nefunguje a ani im nechýba. – Keď odišli, vrátila som sa späť do domu PNR.
S15	13:40 – 15:00		<ul style="list-style-type: none"> – Ukončila som pozorovanie. – S PM som pokračovala v neformálnom rozhovore (dávala mi informácie o spolupráci s detským domovom a o predchádzajúcich pokusoch zverenia detí z iných detských domovov).
S16	15:00	<ul style="list-style-type: none"> – Michal zakričal: „Mama!“ PM vstala od stola a išla na horné poschodie. Išla som s ňou. PM otvorila dvere do detskej izby. Michal stál v postieľke. Usmial sa na nás. PM ho pohladkala po hlave a opýtala sa ho: „Už si sa vyspal?“ Potom ho zobrala na ruky a odniesla do kúpeľne, kde ho prezliekla do teplákov. Spolu sme zišli do kuchyne. – Prišiel PO. Michal k nemu pribehol a chytil ho za ruku. PO povedal: „Ahoj“ a pohladkal ho po hlave. – Všetci sme vošli do kuchyne. Michal povedal: „Pod’ čítať“ a ukázal na mňa. Chytila som ho za ruku a išli sme spolu do spoločenskej miestnosti. Michal šiel k televízoru, spod ktorého vybral detské knihy. Položil ich na zem a sadol si k nim. Posadila som sa k nemu. Michal otvoril prvú detskú 	<ul style="list-style-type: none"> – Začala som pozorovanie.

		<p>knihu, ktorú sme čítali aj pred obedom a znovu mi ukazoval obrázky, ktoré si pamätal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Po chvíľke prišli za nami PR, ktorí Michalovi navrhli, aby čítal detskú knihu aj PO, ale v kuchyni. Nato mi PM odpovedala, že by boli radi, keby som si s nimi vypila kávu. Tak sme šli všetci do kuchyne aj s detskými knihami.
S17	15:20	<ul style="list-style-type: none"> - PO vstal od stola a obrátil Michalovu stoličku spolu s Michalom ku oknu. Opýtal sa Michala: „Čo tam je?“ Michal sa opýtal: „Čo?“ PO povedal: „Bager.“ - PM dala Michalovi pusu na líce. Michal si líce utrel a povedal: „Nie!“ 	<ul style="list-style-type: none"> - Michal počas nášho neformálneho rozhovoru pri káve opäť upútal našu pozornosť (napr. zvyšovaním hlasu, otázkami na PR a pod.). - Michala bager zaujal a pozeral sa naň z okna. - PM Michala zobrala a postavila ho na inú stoličku, ktorá bola podľa nej bezpečnejšia. - PM povedala, že Michal v posledných dňoch odmieta od nej akékoľvek prejavy (napr. pusu, alebo keď chce ísť na WC, radšej ide s niekým iným a pod.). Nevie si to vysvetliť. - Michal jej dovolí dať mu pusu iba vtedy, keď sa ho PM opýta, či mu ju môže dať. Iným členom rodiny to nerobí.

S18	15:40	<ul style="list-style-type: none"> – Ondrej ukazoval na obrázok na svojom tričku a opýtal sa Michala: „Miško, čo tu je?“ – Michal si sadol na stoličku a začal oberať sezamové semiačka z koláčov, ktoré boli položené na stole. PM mu povedala: „Tak sa nescie papať. Tak sa nepapá.“ Michal sa zamračil a zavrčal. Potom si zobral do rúk celý koláč. – Michal vstal od stola a začal utekať okolo neho. Vydával pritom zvuky ako lietadlo. 	<ul style="list-style-type: none"> – Prišli biologické deti PR (všetky) a vošli do kuchyne. Michal ich išiel privítať na chodbu a veľmi sa tešil, že prišli (usmieval sa na nich a dotýkal sa ich) – Túto otázku sa Ondrej Michala opýtal asi trikrát, kým ho Michal začal vnímať. Nepostrehla som, čo mu odpovedal.
S19	16:00	<ul style="list-style-type: none"> – PM Michala zastavila a povedala mu: „Musíme zmeniť činnosť. Budeš strihať papier?“ Michal odpovedal: „Štik, štik.“ Prikývol hlavou (áno) a prstami naznačoval strihanie. PM mu povedala: „Sadni si za stôl.“ Michal si sadol. PM išla ku kuchynskej linke. Odtiaľ vybrala papier a nožnice a položila ich pred Michala na stôl. Michal začal strihať papier. – Michal zobral zo stola moje pero a začal čmárať na papier. Opýtala som sa ho: „Čo kreslíš?“ Michal odpovedal: „Auto.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Michalovi robilo strihanie problém, lebo nožnice boli na jeho ruku veľké. Preto požiadal PM o pomoc. Ondrej sa Michalovi ponúkol, že mu ukáže, ako sa správne strihá. Michal mu povedal: „Nie!“ Ondrej sa otočil. PM Michalovi vysvetlila, ako má nožnice správne držať. Potom so strihaním nemal problém. – Pokým sme sa rozprávali, Michal zvyšoval hlas, aby sme si ho všímali. PO mierne zvýšil hlas a upozornil Michala, aby prestal. Hneď ho poslúchol.

		<p>Pýtala som sa ho ďalej: „Kto je v aute?“ Odpovedal: „Teta.“ Otočil sa ku mne a povedal: „Ty auto.“ Zobrala som od neho pero a nakreslila mu auto. Potom som mu pero vrátila. Michal kreslil ďalej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Viackrát som sa ho opýtala čo kreslí a kto je v aute. Zakaždým odpovedal „teta.“ Raz mi povedal, že v aute je aj on a ukazoval mi presne kde.
S20	16:20		<ul style="list-style-type: none"> – PR poslali svoje biologické deti učiť sa. Každé išlo do inej miestnosti. Ondrej a Michal ostali s nami v kuchyni. – S PR som sa neformálne rozprávala. – Michal celý čas hovoril nahlas a niečo sa PR stále pýtal.
S21	16:40		<ul style="list-style-type: none"> – Keď sa biologické deti doučili, PR ich poprosili, aby zobrali Michala do spoločenskej miestnosti a zabavili ho, kým im vysvetlím, ako majú zapisovať údaje. Deti PR poslúchli. – Ukončila som pozorovanie.
S22	18:15		<ul style="list-style-type: none"> – Rozlúčka a môj odchod z PNR.
<p>Trvání návštěvy: cca 9 hod. Časové intervaly zápisu: každých 20 min. Délka audiozáznamu: bez záznamu</p>			

Pozorování 3

Pozorovateľ: Katarína Šmajdová Búšová

Zaznamenal: Katarína Šmajdová Búšová

Forma záznamu: Zaznamenávanie vyprávěných událostí: typický den a intervalové zaznamenávanie

Segmenty textu	Záznam z pozorování:		Komentář k pozorování:
	<i>Datum:</i> 1. 12. 2006 <i>Místo:</i> Rodinný dům – kuchyně, společenská místnost, dětské pokoje, chodba		<i>Použité zkratky:</i> PNR (Profesionální rodina), PM (Profesionální matka), PO (Profesionální otec), PR (Profesionální rodiče), ZUŠ (Základní umělecká škola)
	<i>Čas:</i>	<i>Situace:</i>	
S1	12:40	– Príchod do bydliska PNR.	
S2	12:55	– Príchod do PNR.	<ul style="list-style-type: none"> – Začala som pozorovanie. – Dvere mi otvoril Ondrej, ktorý bol doma kvôli chorobe. Za ním prišla PM a privítala ma. Povedala, že Michal spí. – PM mala s Michalom problém – nechcel zaspať (do postele ho dávala už o 11:30) a vymýšľal, ako to oddialiť (pýtal sa na WC, chcel jesť, plakal a pod.). Zaspal chvíľu pred mojím príchodom. – Všetci sme vošli do kuchyne a sadli si k stolu. PM mi rozprávala, čo robili deti doobeda – pozerali televízor, detský program Gombík a Gombička. PM sa vyjadrila, že by v televízore prijala viac detských programov v každom dni počas týždňa (túto detskú reláciu vysielajú len v piatok), pretože by jej pomohlo, keby sa Michal niečím zaujal pokiaľ ona prichystá ostatné deti ráno do školy. PM sa sama priznala, že keď nestíha, zapne Michalovi televízor, aby mala viac času na veci, ktoré potrebuje spraviť.

S3	13:00		<ul style="list-style-type: none"> - Opýtala som sa Ondreja, čo dnes robil. Usmial sa a povedal, že upratoval a hral sa s Michalom. Ondreja som sa opýtala aj na predchádzajúci deň, ale v oboch prípadoch mi skôr odpovedala PM a Ondrej ju len doplnil, alebo zopakoval, čo už povedala. - Zo školy prišla Zuzka. Vyzliekla si bundu, vyzula topánky, prišla do kuchyne a sadla si za stôl. PM jej dala obed. Opýtala som sa jej, čo robila cez týždeň. Odpovedala, že sa hrala s Michalom a učila sa. PM Zuzku doplnila, že chodila do ZUŠ. Zuzka by chcela chodiť na violončelo. PM dodala, že sa ešte uvidí.
S4	13:10	<ul style="list-style-type: none"> - Michal kričal. Vošla som do kuchyne a povedala PM: „Michal kričí, asi sa zobudil.“ PM odpovedala: „Asi ani nespál.“ Utierku, ktorú mala v ruke, položila na kuchynskú linku a spolu sme išli do Michalovej izby. - Michal stál v postieľke. Vystieral ruky k PM a hovoril jej: „Nepi.“ PM sa naňho pozrela a opýtala sa ho: „Prečo nespinkáš?“ Michal sa chytil postieľky a povedal: „Ja nepi.“ Opäť vystrel ruky k PM. PM sa ho znovu opýtala: „Ale prečo ešte nespinkáš?“ Michal odpovedal: „Nepi“ a naďalej vystieral ruky k PM. 	<ul style="list-style-type: none"> - S PM sme sa neformálne rozprávali. V priebehu rozhovoru som si zapisovala poznámky. Počas toho ma Zuzka stále pozorovala. PM povedala, že Michal sa naučil povedať slovo mačka. Doteraz hovoril „maňa“. - Zvonil mi telefón. Vyšla som na chodbu a vybavila si hovor. - PM počas rozhovoru udržiavala s Michalom očný kontakt. Keď sa na ňu nepozeral, prstom mu zodvihla hlavu, aby sa na ňu pozrel. - PM zobrala Michala na ruky a zanesla do kúpeľne, kde ho prezliekala do teplákov. Počas toho spolu komunikovali. Ako

		<ul style="list-style-type: none"> - S Michalom som schádzala dole po schodoch. Michal povedal: „Pod’ čítať“ a ukázal na mňa prstom. 	<p>PM Michala obliekala, mala studené ruky, čo ho štekľilo. Smial sa. Michal našiel na práčke mastičku na ústa, ktorú nám dal ovoňať a potom si ňou natrel ústa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Do kúpeľne za nami vyšli Ondrej a Zuzka. PM sa pozerala na Michala a povedala Zuzke, aby sa išla prezliecť do domáceho oblečenia. Neposlúchla.
S5	13:20	<ul style="list-style-type: none"> - PM, Ondrej, Michal a ja sme sedeli za stolom v kuchyni. Zuzka hrala na husliach v spoločenskej miestnosti. Michal mal na sebe podbradník a jedol palacinku. Povedal: „Mňam.“ PM sa ho opýtala: „Chutí palacinka?“ Michal pokýval hlavou zo strany na stranu. Michal vstal od stola a prišiel k PM. Otočil sa jej chrbtom a povedal: „Guľugul’u.“ Opýtala som sa jej: „Čo to znamená?“ PM mi odpovedala: „Chce odviazať podbradník.“ PM spravila o čo ju Michal žiadal – odviazala mu podbradník. - Michal zobral do rúk malú umelú modrú pišťalku v tvare vtáka a začal do nej fúkať. Keď prestal, povedal: „Ja fufu.“ PM mu povedala: „Nie.“ Michal odpovedal „Fufu.“ - Ondrej a Michal išli do spoločenskej miestnosti a zapli televízor. PM vstala od stola, išla do spoločenskej miestnosti a televízor im vypla. Povedala: „Nezapínajte televízor. Nechcete si niečo čítať?“ PM sa vrátila do kuchyne a pokračovali sme v neformálnom rozhovore. - Michal prišiel ku mne do kuchyne. Podával mi pero a hovoril: „Pijko pi.“ Opýtala som sa ho: „Čo je s perom?“ 	<ul style="list-style-type: none"> - PM sa mi pri príchode zdôverila, že dnes nie je vo svojej koži a cíti sa unavená. Michalove fúkanie do pišťalky jej bolo nepríjemné. - S PM sme sa neformálne rozprávali.

		<p>Michal zodvihol plecia (nevie). Zobral mi pero a odišiel do spoločenskej miestnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – PM mi povedala, že Ondrej vybral z pera tuhu a nedalo sa zapnúť. Tak pero spí.
S6	13:30	<ul style="list-style-type: none"> – Michal prišiel do kuchyne a v ruke držal detskú farebnú trúbku. Fúkal do nej. Opýtala som sa ho: „Čo to máš?“ Michal odpovedal: „Fufu.“ – PM sa pozrela na Michala a povedala mu: „Povedz Katke, čo si dnes robil? Pozeral si gombíka?“ Michal naďalej fúkal do detskej trúbky. PM sa ho ďalej pýtala: „Čo gombík robil?“ Michal neodpovedal a fúkal do detskej trúbky. PM ďalej hovorila: „Skákali na švihadle.“ Michal prestal fúkať do detskej trúbky a začal znožmo skákať po kuchyni (asi 1 min). Keď prestal, zobral detskú trúbku a začal do nej fúkať. O chvíľu opäť začal znožmo skákať. – Michal išiel do spoločenskej miestnosti. Keď sa vrátil späť do kuchyne, držal v ruke plyšového medveďa. Prišiel ku mne a povedal: „Bum bum.“ Podával mi plyšového medveďa do rúk. Zobrala som si ho a povedala Michalovi: „Akého máš pekného medvedíka.“ Potom som mu ho podala späť. Zobral si ho. 	<ul style="list-style-type: none"> – PM požiadala Michala, aby prestal. Michal odmietol a ďalej do detskej trúbky fúkal. Keď mu ju PM chcela vziať, nedal si ju. – PM povedala, že Michal v poslednej dobe zvykne behať okolo stola (aj 20 koliečok, kým ho nezastaví, aby si neublížil). – Toto Michalovo správanie sa zopakovalo asi 2-3 krát. Skákal z kuchyne do chodby a späť. – Michal sa začal s plyšovým medveďom hrať na dlažbe v kuchyni – vyhadzoval ho do výšky, gúľal ho po zemi, ľahol

			si naň a pod. Pritom sa smial. PM sa naňho pozrela a napomenula ho, aby s plyšovým medveďom neutieral podlahu. Michal ju nepočúvol. PM ho opäť napomenula, aby išiel na drevenú podlahu. Nepočúvol. PM to zopakovala. Michal ju poslúchol. Počas toho sa Michal na PM nepozeral.
S7	13:40	<ul style="list-style-type: none"> – Ondrej stál na chodbe a fúkal si nos do vreckovky. Michal vstal zo zeme, prišiel k PM a chytil plyšovému medveďovi nos. PM sa naňho pozrela a opýtala sa ho: „Aj mackovi treba vyfúkať nos?“ Michal odpovedal: „Bum bum ce fu.“ PM Michalovi odpovedala: „Tak choď za Ondrejom, on mu nos vyfúka.“ Michal sa otočil a išiel na chodbu za Ondrejom. PM sa usmiala. – Michal sa vrátil do kuchyne. Prišiel ku mne a dal mi plyšového medveďa do lona. Sadol si za stôl vedľa mňa a položil naň detskú knihu so psom na titulnej strane. Otvoril ju. Mal ju naopak. PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Miško, musíš si knihu otočiť, máš ju naopak.“ Michal detskú knihu otočil a začal ju listovať. – Detskú knihu otvoril na veľkej dvojstrane, kde boli namaľované domáce zvieratá na gazdovskom dvore. Michal ukázal na mačku, ktorá bola namaľovaná v dolnom rohu detskej knihy ďalej od neho a povedal: „Mačka.“ PM mu odpovedala: „Áno, to je mačka.“ – K Michalovi prišiel Ondrej, sadol si vedľa neho a začal mu ukazovať ostatné domáce zvieratá na obrázku. – V dolnom ľavom rohu dvojstrany v detskej knihe, na strane bližšie k Michalovi, bol namaľovaný kohút, ktorý držal v zobáku dážďovku. Michal povedal: „Kiki čt“ a ukázal na 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal s Ondrejom pekne komunikoval a prikyvoval hlavou Ondrejovi, keď mu ukázal niektoré z domácich zvierat na obrázku. Michal hľadal na obrázku auto, ale nenašiel ho.

		<p>namaľovaného kohúta s dážd'ovkou. PM sa pozrela na Michala a opýtala sa ho: „Kohútik papá dážd'ovku?“ Michal odpovedal: „Kiki čt“ a opäť ukázal prstom na obrázok kohúta s dážd'ovkou.</p> <p>– Michal si sadol za stôl k detskej knihe. Obrátil niekoľko strán a otvoril ju na dvojstrane, kde bola namaľovaná krava, ktorá oblizovala svoje teliatko. Michal sa opýtal PM, čo to znamená. Odpovedala mu, že krava tak prejavuje lásku svojmu „dieťaťu“. Nato sa Michal začal rozčuľovať a kričať „Ne mama, fuj ty!“ Pritom búchal do obrázka kravy a teliatka. PM mu vysvetlila, že to nie je fuj, ale že je to dobré a začala pred Michalom hladkať obrázok. Michal sa pridala k nej.</p>	<p>– Michal sa začal hrať. Predstavoval si, že ho dážd'ovka uštipla (prstom sa dotkol namaľovanej dážd'ovky, rýchlo odtiahol ruku a pritom vykrikol. Nato utekal do chodby. To sa zopakovalo asi 5 – 6 krát).</p>
S8	13:50	<p>– Michal listoval detskú knihu a pritom sa pýtal: „Kde koň?“</p> <p>– Michal nalistoval detskú knihu a došiel k obrázku, kde bol namaľovaný osol. Michal ukázal na osla a opýtal sa: „Koň?“ Odpovedala som mu: „To nie je koník, to je somár. Robí i-á.“ Michal po mne zopakoval: „I-á.“ a usmial sa.</p>	<p>– Počas toho, ako sme sa ja a PM s Michalom rozprávali, snažil sa našu pozornosť zaujať Ondrej (napr. niečo hovoril, otáčal strany v detskej knihe, keď sa Michal na ňu nepozeral, vydával zvuky zvierat na obrázkoch a pod.). PM ho napomínala, aby to nerobil (hlavne reagovala na otáčanie strán).</p> <p>– PM a ja sme sa neformálne rozprávali. Michal začal komunikovať s Ondrejom (ukazoval mu obrázky v detskej knihe a Ondrej mu niektoré vysvetľoval). Michal sa začal</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – Prišla mama PO a v rukách držala asi polročné dievčatko (vnučku Veroniku), ktoré plakalo. Vyzliekla sa a vošla s Veronikou do kuchyne. Sadla si do kresla. PM, Michal a Ondrej si čupli k nej. – Michal a Ondrej chytili Veroniku za ruku. Michal dal Veronike pusu na líce a potom jej ruku pustil. Prstom ukázal na vyšitého sloníka, ktorého mala Veronika na bunde a povedal: „Toto.“ PM sa naňho pozrela a odpovedala mu: „Áno, to je sloník.“ 	<p>hrať na zvieratá namaľované v detskej knihe (napr. napodobňoval tigra – vrčal, krčil ruky ako laby a pod.).</p> <ul style="list-style-type: none"> – PM a mama PO celý čas s deťmi komunikovali (t.j. odpovedali im na otázky).
S9	14:00	<ul style="list-style-type: none"> – Mama PO sedela v kresle s Veronikou a povedala: „My už pôjdeme.“ Michal vykrikol: „Nie!“ Mama PO mu odpovedala: „Tak teraz ma nevyháňáš?“ – Michal sa opýtal PM: „Ty mama?“ Ukázal prstom na Veroniku. PM sa naňho pozrela a odpovedala mu: „Ja nie som jej mamička.“ Mama PO ju doplnila: „To je jej krstná.“ Michal sa otočil k PM a povedal: „Mama.“ Usmial sa a objal ju okolo krku. Potom si sadol na jej koleno a pritúlil sa k nej. – Mama PO vstala z kresla spolu s Veronikou a išla do chodby, aby sa obliekla. Zo spoločenskej miestnosti vyšla Zuzka a zavolała ju do spoločenskej miestnosti. Išla. Michal a Ondrej išli za nimi. PM ostala v kuchyni. – Zuzka a mama PO sedeli na posteli. Zuzka mala na kolenách posadenú Veroniku a prihovárala sa jej. Mama PO sa 	<ul style="list-style-type: none"> – Mama PO je jediná osoba v rodine, ktorá keď príde na návštevu, Michal ju vo dverách posiela preč. – Michal vydával „mrachtavé“ zvuky ako Veronika. – Išla som za nimi a sadla som si do vzdialenejšieho kresla.

		<p>rozprávala so mnou.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal a Ondrej sa naháňali po spoločenskej miestnosti. Potom sa zvalili na zem a začali sa pretláčať. Ondrej sedel na Michalovi a držal mu ruky. Michal sa začal mračiť a vydával zvuky akoby plakal. Ondrej ho pustil. Michal vstal a zakričal: „Ty pa!“ Michal začal behať po spoločenskej miestnosti do kruhu. 	<ul style="list-style-type: none"> – Keď sa Michal a Ondrej naháňali alebo pretláčali, raz sa smiali, raz sa na seba mračili.
S10	14:10	<ul style="list-style-type: none"> – Michal chodil (pochodoval) po spoločenskej miestnosti. Ondrej začal chodiť (pochodovať) za ním. Mama PO sa rozprávala so Zuzkou. Ondrej sa opýtal Michala: „Ideme sa biť?“ Na to sa Michal hodil na Ondreja a zvalili sa na zem. – Mama PO povedala Michalovi: „Miško prestaň.“ Michal ju nepočúvol. <p>– Michal našiel v spoločenskej miestnosti loptu, ktorú si začal</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Raz na seba vrčali, raz sa smiali. – Mama PO mi hovorila, že Michal si najviac dovoľí ku Ondrejovi, lebo je zo súrodencov najmladší. Ku starším súrodencom si nedovoľí. Potvrdila mi to aj Zuzka. PM si to nemyslí, lebo sa jej stalo, že prichytila Michala, ako sa snaží upútať Milanovu pozornosť plačom a krikom. – Ondrej mi medzitým ako sa naťahoval s Michalom povedal, že keď sa naťahuje s Milanom a príde Michal, začne pomáhať Milanovi a jeho štekli. – Mama PO opakovane hovorila, že by mali s Veronikou ísť. Vstala, zobrala Veroniku na ruky a odišla do chodby. Zuzka začala hrať na husliach. Michal a Ondrej sa naháňali po spoločenskej miestnosti. Potom sa hrali na koňa. Michal si kľakol na zem (bol kôň) a Ondrej si naňho sadol (bol jazdec). Po chvíli sa vymenili.

		<p>s Ondrejom kopať. Odkotúľala sa im pod posteľ. Michal išiel k posteli a vliezol pod ňu. Ondrej prišiel ku mne a začal sa so mnou rozprávať. Keď Michal vyliezol spod postele aj s loptou, začal volať na Ondreja. Ten ho nepočúval a ďalej mi niečo hovoril. Keď Michal neprestával, Ondrej sa k nemu otočil a začal kopať do lopty, ktorú Michal položil na zem.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ondrej prestal kopať do lopty a odišiel zo spoločenskej miestnosti. Michal išiel za ním a kričal: „Ondro!“ 	
S11	14:20	<ul style="list-style-type: none"> – Michal si v spoločenskej miestnosti kopal loptu. Ondrej bol pri mne a ukazoval mi detskú hračku „twister“. Michal volal na Ondreja: „Ondro pod“ a ukazoval na loptu. Ondrej nereagoval. Michal chytil loptu a hodil ju do Ondreja. Ondrej vstal a začal kopať do lopty. Michal odišiel na chodbu. O chvíľu sa vrátil a začal behať okolo lopty, do ktorej kopal Ondrej. Michal vykričol: „Gol.“ – Michal začal Ondreja naháňať. Nechytil ho. Michal na Ondreja napľul. Ondrej prišiel k Michalovi a povedal: „To sa nesmie.“ Michal povedal: „Pepač.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – „Gol“ znamená lopta. – Ondrej Michalovi navrhol, nech sa hrajú na schovávačku. Michal súhlasil. Ondrej mu povedal, že počíta a sám sa išiel skryť. Michal sa oprel o kreslo a začal počítať (3x povedal „dida“). Keď skončil, išiel Ondreja hľadať. Zuzka hrala na husliach.
S12	14:30		<ul style="list-style-type: none"> – PM deťom navrhla, aby sme išli von. Deti súhlasili. Ondrej išiel za spolužiakom po domáce úlohy a Zuzka začala odkladať husle. Začala som sa na chodbe obliekať. PM začala obliekať Michala a potom seba. – Na chodbe Michal s Ondrejom súťažili, kto zdvihne môj ruksak.

S13	14:30 – 15:20	– Ja, PM a Michal sme vyšli na dvor pred dom.	<ul style="list-style-type: none"> – Najprv PM vybrala pre Michala umelú detskú motorku (dieťa sa na nej dopredu odráža nohami). Neskôr sa do domu vrátila a doniesla fotoaparát. Najprv fotila Michala a potom mňa s Michalom (dokumentačný materiál pre Michala do Knihy života). Keď Michala detská motorka omrzela, PM išla do domu po loptu, ktorú sme si kopali. – Prišla k nám Zuzka (PM ju napomenula, že sa neprezliekla). S Michalom začali behať po vyvýšenom brehu pred domom. Ja a PM sme stáli pod ním a chytali sme ich (toto robili až do konca pobytu vonku). Potom k nám prišiel Ondrej a pridala sa k Zuzke a Michalovi. – Celý čas sa deti pri hre smiali. Ondrej sa snažil pútať moju pozornosť (napr. utekal zakaždým ku mne, pri každej príležitosti mi niečo hovoril, predbiehal Michala, keď utekal ku mne a pod.). PM ho napomínala, keď to robil. – Zo začiatku Michal vždy utekal ku mne, ale potom utekal stále k PM a zakaždým sa k nej pritúlil. Stále sa hýbal, aj keď na ňom bolo vidieť únavu (napr. pomalšie utekal ako na začiatku, nemal takú stabilitu chôdze a pod.) Keď PM navrhla, aby sme išli dnu, deti to odmietli a Michal začal utekať ešte viac.
S14	15:20		<ul style="list-style-type: none"> – Všetci sme prišli do domu. Michal si sadol na schody a pozeral sa pred seba. Nič nehovoril. Počkal, kedy k nemu príde PM a začne ho prezliekať – je to rituál. – Všetky deti išli do spoločenskej miestnosti. S PM som išla za nimi. Michal prišiel ku mne a pohybom mi naznačoval, že chce, aby som ho naháňala. Začala som za ním utekať – mal z toho veľkú radosť (smial sa). Chcel sa mi schovať pod stôl, ale chytila som ho a zdvihla do výšky. Keď som ho skladala na zem, pustila som ho asi 2 cm nad zemou. Buchol si hlavu,

	<ul style="list-style-type: none"> – Michal kreslil. Zuzka si zobrala farbičku a začala kresliť na Michalov papier. Michal povedal: „Zuza, neob ty.“ Zuzka mu ďalej kreslila na papier. Michal jej povedal: „Zuza, ne ty“ a chytil jej ruku. – Ondrej prišiel k miestu na stole, kde boli položené farbičky a jednu si zobral. Michal mu chytil ruku a vykrikol: „Nie!“ – PM prišla ku stolu. Michal ju poprosil, aby mu nakreslila auto. PM od neho zobrala farbičku a nakreslila mu auto, do ktorého začala kresliť členov PNR. Pozerala sa naňho a pýtala sa ho, kto je v aute (keď sa ho to opakovane pýtala, povedal jej aj členov širšej rodiny, ktorú poznal, napr. teta Jarka a pod.). PM povedala Michalovi, že idú na výlet a Michal je šofér. Michal začal napodobňovať držanie volantu a zvuky auta. PM stála pri Michalovi, pozrela sa naňho a opýtala sa ho: „Ideme pozrieť mamu?“ Michal odpovedal: „Hej.“ PM povedala: „Tak poďme.“ Michal napodobňoval držanie volantu a zvuky auta. Potom zliezol zo stoličky a prišiel ku mne. Opýtala som sa ho: „Prišiel si ma navštíviť?“ Michal prikývol hlavou (áno) a pritúlil sa ku mne. 	<p>ale neplakal. PM k nám prišla a Michala rýchlo zdvihla. Pozerala sa naňho a niečo mu hovorila. PM mi vysvetlila, že v prípadoch, keď Michal spadne, treba to nechať tak a zaujať ho niečím iným.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vošli sme do kuchyne a sadli sme si za stôl. PM dala pred Michala papier a farbičky, aby si kreslil. Zuzka sedela pri Michalovi. – Ondrej sa opäť snažil pútať moju pozornosť (niečo mi hovoril). Potom spolu so Zuzkou kreslili pri stole.
--	---	--

S15	15:40		<ul style="list-style-type: none"> – Michal sedel na stoličke vedľa mňa a vysvetľoval mi, kto je v aute, ktoré mu nakreslila PM. Prišiel Milan. – Michal zišiel zo stoličky. Prišiel k PM a pritúlil sa k nej. Keď sa vymanil z jej objatia, prišiel k Zuzke. Pritúlil sa k nej. Keď sa vymanil zo Zuzkinho objatia, prišiel ku mne a opäť sa pritúlil. Michal sa vrátil k PM a začal jej ukazovať, kto je v aute, ktoré mu nakreslila. Potom začal kresliť. – PM vybrala fotoaparát a podala ho Milanovi, ktorý oň žiadal.
S16	15:50	<ul style="list-style-type: none"> – PM povedala: „Nie tak.“ Chytila Michalovu ruku, v ktorej držal farbičku a začala s jeho rukou vyfarbovať odtlačok pečiatky na papieri. Popritom Michalovi hovorila: „Najprv ujovi zafarbíme vlasy.“ – PM stála pri kuchynskej linke a strúhala farbičky. Michal k nej prišiel. Povedal: „Ja“ a ukázal na PM. PM sa naňho pozrela a odpovedala mu: „Ty nie. Ty nevieš.“ Michal jej odpovedal: „Ano.“ Na to sa otočil a vrátil sa k stolu. – Michal našiel v krabičke s farbičkami tuškovú baterku. Zobral si ju a začal chodiť po zemi na štyroch. Tuškovú baterku gúľal pred sebou. Podliezol moju stoličku a ľahol si na chrbát. Povedal „Kaka“ a podával mi baterku. 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal chcel pečiatku. Ukázala som mu, že na papieri už má (bol to odtlačok Ježiša). Michal začal po ňom čmárať (t.j. vyfarbovať ho). – Zuzka odišla na stretnutie cirkevného hnutia Erko.
S17	16:00		<ul style="list-style-type: none"> – Michal sedel na stoličke a niečo hovoril. Nato spadol zo stoličky (asi si nevšimol, že sedí veľmi na kraji). Keď spadol, neplakal. Len sa zodvihol a posadil sa späť na stoličku. – Milan stále PM o niečo žiadal. Napokon mu PM povedala, že sa mu momentálne nemôže venovať a poslala ho prezliecť sa z oblečenia, ktoré nosí do školy.

		<ul style="list-style-type: none"> – Michal zobral farbičku a začal kresliť po stoličke. PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Hej! Má sa kresliť po papieri, nie po stoličke.“ Michal sa zamračil. PM mu povedala: „Inak farbičky odložíme a hotovo.“ Michal prestal. 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal žiadal od PM iné farbičky. PM to odmietla. Nato Michal vstal od stola a sadol si do kresla v kuchyni. Mračil sa na nás. – Michal zobral zo stola môj mobil a začal stláčať jeho tlačítka. Mobil zablikal. Napodobnila som volanie (povedala som „haló“ a naznačila rukou telefón). Michal začal žiadať svoj detský telefón. Ondrej zobral Michala za ruku a chcel s ním ísť na horné poschodie po Michalov telefón. Michal sa mu vzpieral so slovami, že nechce ísť spať („Neče pi.“). Nakoniec sa Ondrejovi poddal a vyšiel s ním na horné poschodie. Keď sa vrátili, Michal držal v ruke svoj detský telefón a začal so mnou napodobňovať telefonovanie.
S18	16:10		<ul style="list-style-type: none"> – Michal s Ondrejom išli do spoločenskej miestnosti, kde sa naháňali. O chvíľu sa vrátili do kuchyne.
S19	16:20 – 16:50	<ul style="list-style-type: none"> – Michal doniesol detské knihy, ktoré sme po obede listovali a položil ich predo mňa na stôl. Sadol si mi do lona, zobral detskú knihu, na ktorej bol pes a začal ju listovať. – Prišiel PO. 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal mi ukazoval tie isté obrázky, o ktorých sme sa rozprávali predtým (t.j. mačku, kohúta s dážďovkou, kravu s teliatkom a somára, pričom povedal: „I-á.“). – Pri tejto činnosti s Michalom som nemala možnosť robiť presný zápis, lebo Michal si vyžadoval úplnú pozornosť.
S20	16:50		<ul style="list-style-type: none"> – Pri mojom príchode do PNR mi PM ponúkla chrenovú nátierku s jablkami v zaváraninovom poháriku. Celý čas som

	<ul style="list-style-type: none"> – Michal vstal od stola a išiel do spoločenskej miestnosti. O chvíľu z nej vyšiel a prišiel ku mne. Chytil ma za ruku a povedal: „Pod’ ty.“ Vstala som od stola a išla s Michalom do spoločenskej miestnosti. Zaviedol ma ku gauču, kde bol na vankúši položený plyšový medveď. Povedal: „Pi“ a ukázal na ležiaceho plyšového medveďa. Opýtala som sa Michala: „A ty nechceš spať?“ Michal odpovedal: „Hej.“ Potom plyšového medveďa zobral a povedal: „Už nepi.“ Usmial sa. – Michal zobral plyšového medveďa z gauča a začal ho vyhadzovať do vzduchu. Ondrej k nemu prišiel a povedal Michalovi: „Páčilo by sa ti keby ťa tak niekto vyhadzoval do vzduchu?“ Michal sa zamračil a povedal: „Nie.“ Potom sa s plyšovým medveďom otočil a odišiel do kuchyne. 	<p>ju nechala položenú na stole. Michal ju zbadal a chcel ju ochutnať. PM mu dala niekoľko lyžičiek, ktoré si sám vyžiadal. Aj keď sa Michal tváril rôzne, zakaždým nátierku prehltol. Potom nám prstom ukazoval na svoj nos a smrkal.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Do spoločenskej miestnosti prišiel Ondrej. S Michalom začali súťažiť v odrážaní sa od postele (t.j. utekali k posteli, chytili sa jej okraja a zdvihli nohy do vzduchu). Po chvíli Michal prestal. – Michal prišiel do spoločenskej miestnosti k Ondrejovi, s ktorým opäť začali súťažiť v odrážaní sa od postele. Počas súťaženia Ondrej využíval každú voľnú chvíľu na to, aby mi niečo hovoril. Michal naňho volal, ale Ondrej nereagoval. Potom pochodoval po spoločenskej miestnosti (ako vojak). Myslím si, že Michal sa snažil upútať Ondrejovu pozornosť. – Michal stál na posteli v spoločenskej miestnosti. Ondrej si ho chcel vyložiť „na koňa“ (na plecيا), ale Michal sa bránil – chytil Ondrejovi ruky a kričal na neho (to zopakoval asi 2x). Potom ho Ondrej nechal tak.
--	---	---

S21	17:00		<ul style="list-style-type: none"> – Michal žiadal Ondreja, aby ho zobral na koňa. Ondrej si ho vysadil na plecيا a nosil ho po spoločenskej miestnosti. Potom ho zložil na zem a začali sa naháňať. Pritom sa smiali aj mračili. Vždy, keď mal Ondrej možnosť mi niečo rozprával. – Vrátili sme sa do kuchyne.
S22	17:10	<ul style="list-style-type: none"> – Michal prišiel k stolu a zobral si z neho farbičku. Otočil sa a išiel do chodby. PM vstala od stola a šla za ním. Zobrala mu farbičku z ruky, pozrela sa naňho a povedala mu: „Keď chceš kresliť, tak za stolom. Po stenách mi kresliť nebudeš.“ PM sa vrátila do kuchyne. Michal sa mračil. Ostal stáť na chodbe a skryl sa za skrinku. Bol ticho. 	<ul style="list-style-type: none"> – Biologické deti PR išli do detských izieb. – Michal ostal za skrinkou asi 4 minúty a stále nás pozoroval. PR ho nenápadne pozorovali tiež, a keďže som bola Michalovi otočená chrbtom, opisovali mi jeho správanie a konanie. – Michal pomaly prechádzal do kuchyne (asi 1 min) a sadol si do kresla.
S23	17:20		<ul style="list-style-type: none"> – Michal prišiel ku mne a pritúlil sa. Zobrala som mu ruku do svojej dlane a zahrála som sa s ním hru Varila myšička kašičku. Zapojila som do toho aj PM. Povedala mi, že Michal čaká na pokračovanie, ktoré mi spolu ukázali (pošteklenie na bruchu). Michal sa začal smiať. Potom sa Michal s PM vymenili (Michal ukazoval Varila myšička kašičku). Michal poštekľil PM niekoľkokrát. – Michal prešiel k PO, ktorému hru niekoľkokrát zopakoval. PO ho začal naťahovať (začal štekliť Michala on) a chcel si ho posadiť do lona. Michal sa vzpieral. – Po celý čas udržiavali PR s Michalom očný kontakt.

S24	17:40		<ul style="list-style-type: none"> – PO vstal od stola a šiel sa obliecť (išiel s Milanom a Zuzkou do kostola). PM, Ondrej, Michal a ja sme ostali doma. – Počas toho ako boli PO, Milan a Zuzka v kostole, sme sa s PM neformálne rozprávali.
S25	18:15		<ul style="list-style-type: none"> – Rozlúčka a môj odchod z PNR.
S26	18:40		<ul style="list-style-type: none"> – Môj návrat do PNR (zmeškala som autobus). Otvoril mi Ondrej. PM dávala Michala spať na hornom poschodí. Zišla dole s Michalom na rukách. Michal plakal. PM mi povedala, že odmieta spánok a má pocit, že čím viac chce spať, tým viac spánok odmieta. Vrátila sa s Michalom hore a ja som ostala s Ondrejom v kuchyni. Rozprávali sme sa. – Keď sa PM vrátila, sadla si k nám a navrhla mi, aby som u nich prespala. Druhá možnosť bola, že ak mám spoj, môže ma PO zaviesť do blízkeho mesta. Rozhodla som sa pre odchod.
S27	19:15		<ul style="list-style-type: none"> – Prišiel PO aj s deťmi.
S28	19:40		<ul style="list-style-type: none"> – Môj odchod z PNR.

Trvání návštěvy: cca 7 hod. 45 min.

Časové intervaly zápisu: každých 10 min nebo podle možností

Délka audiozáznamu: bez záznamu

Pozorování 4

Pozorovatel: Katarína Šmajdová Búšová

Zaznamenal: Katarína Šmajdová Búšová

Forma záznamu: Zaznamenávání vyprávěných událostí: typický den a intervalové zaznamenávání

Segmenty textu	Záznam z pozorování:		Komentář k pozorování:
	<i>Datum:</i> 5. 12. 2006	<i>Místo:</i> Rodinný dům – kuchyně, společenská místnost, dětské pokoje, chodba	
	<i>Čas:</i>	<i>Situace:</i>	<i>Použité zkratky:</i> PNR (Profesionální rodina), PM (Profesionální matka), PO (Profesionální otec), PR (Profesionální rodiče), MŠ (mateřská škola), ZUŠ (Základní umělecká škola), (N) (nahrávání), (-) (ukončení nahrávání)
S1	12:40	– Príchod do bydliska PNR.	
S2	12:45	– Príchod do PNR.	<ul style="list-style-type: none"> – PM mi povedala, že Michal má horúčku a spí. Sám sa pýtal spať o 11:00. Keď mu teplota klesla (asi pol hodinu pred mojím príchodom), prebral sa a povedal PM: „Neče pi.“ PM mu podľa jej slov trochu pohrozila, aby spal, že prídem a chcem ho vidieť. Nato zaspal. – PM mi oznámila, že Zuzka už prišla zo školy a išla na prehrávky do ZUŠ. Doobeda maľovala chlapčenskú detskú izbu (chce pripraviť prostredie pre ďalšie zverené dieťa).

S3	12:54	<ul style="list-style-type: none"> - PM sa vrátila do kuchyne. Ondrej vošiel za ňou. Sadol si za stôl. PM sa ho opýtala: „Dáš si polievku?“ Ondrej prikývol hlavou (áno) s úsmevom na tvári. 	<ul style="list-style-type: none"> - Prišiel Ondrej. Vyzliekol sa na chodbe. PM išla za ním. Ako sa vyzliekal, PM sa ho pýtala, ako sa mal v škole a čo tam robil. - Ondrej ticho sedel a jedol. Odpovedal mi len vtedy, keď som sa ho na niečo pýtala. - PM stála pri kuchynskej linke a umývala riad. Pritom sme sa neformálne rozprávali. - Ondrej si začal pripravovať knihy do ZUŠ. Veľmi sa mu do nej nechcelo ísť, lebo mali písať rytmický diktát a on sa naň nenaučil.
S4	13:20		<ul style="list-style-type: none"> - S PM som sa rozprávala o bežných témach (napr. o maľovaní izieb, zrúcanine hradu neďaleko ich bydliska a občianskom združení, ktoré založili v dedine na jeho záchranu, o voľbách, o postoji obyvateľov voči Rómom a pod.). - Ondrej ticho sedel na stoličke.
S5	13:30		<ul style="list-style-type: none"> - Ondrej odchádzal na autobusovú zastávku. Išiel do ZUŠ. Opýtala som sa ho, či chce, aby som ho odprevadila na autobusovú zastávku. Odpovedal mi, že nevie. PM povedala, že keď som bola na WC, tak jej Ondrej hovoril, že by bol rád, keby som s ním išla. - Išla som Ondreja odprevadiť na autobusovú zastávku. Počas cesty mi hovoril o svojich krúžkoch, ktoré má počas týždňa. - Prišli sme na zastávku, kde stál Ondrejov spolužiak zo ZUŠ. Podľa PM je medzi nimi napätie. Pozdravila som sa mu, ale neodzdravil mi. Podišiel k Ondrejovi a povedal mu: „Vidiš, že si klamal“ a odtiahol sa od neho (Ondrej si myslel, že do ZUŠ nepôjde, lebo učiteľka bola na prehrávkach).

S6	13:40	– Vrátila som sa do PNR.
S7	13:45	<ul style="list-style-type: none"> – Sedela som za stolom v kuchyni a neformálne som sa rozprávala s PM, ktorá stála pri kuchynskej linke. – Mala som pocit, že počujem Michala kričať. PM mi povedala, že ho počula tiež. Vyšla na chodbu a ostala tam chvíľu stáť. Počúvala. Keď nič nepočula, vrátila sa do kuchyne.
S8	13:50	– S PM sme sedeli v kuchyni a neformálne sme sa rozprávali. Niekoľko ľudí zaklopal. PM vstala a išla otvoriť dvere. Bol to Ondrejov spolužiak zo školy, ktorý si prišiel po domáce úlohy. PM zobrala Ondrejovu školskú tašku a spolu s chlapcom prešla všetky školské zošity, z ktorých mu nadiktovala domáce úlohy. Ondrejov spolužiak odišiel.
S9	14:00	<ul style="list-style-type: none"> – S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore. Pýtala som sa jej na rodinné pomery a postoj širšej rodiny k ich rozhodnutiu stať sa PNR. Tá býva blízko ich domu a mama PO ich chodí často navštevovať. S ich rozhodnutím stať sa PNR mama PO nesúhlasila. – Ďalej sme sa s PM neformálne rozprávali o možnostiach matiek v ich dedine. Chýba družina a MŠ je otvorená od 9:00. Podľa PM nie sú vytvorené podmienky na to, aby mohli matky pracovať na plný úväzok a zároveň sa naplno venovať svojej rodine. Z tohto dôvodu PM terajšie zamestnanie vyhovuje najviac z tých, v ktorých pracovala. Má možnosť úplne sa venovať rodine a zároveň je zamestnaná. Na druhej strane keď sa PM cíti unavená, vynakladá viac úsilia na to, aby zvládla výchovu vlastných a hlavne zverených detí s rozvahou a chladnou hlavou.

S10	15:05		<ul style="list-style-type: none"> – Prišla Zuzka z prehrávok. PM ju privítala a opýtala sa jej, ako prebehli. Zuzka jej odpovedala a odišla do detskej izby. – S PM sme sa neformálne rozprávali o jej biologických deťoch – o ich úspechoch v ZUŠ a o dôvodoch, prečo dali deti práve na ten ktorý hudobný nástroj.
S11	15:30	<ul style="list-style-type: none"> – Zuzka prišla do kuchyne a v ruke držala školskú tašku. Sadla si za stôl a začala naň vykladať školské zošity. PM sa jej opýtala: „Nechceš ísť niekde inde? Budeme ťa vyrušovať.“ Zuzka odpovedala: „Nie.“ PM jej povedala: „Tak sa aspoň choď prezliecť.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Zuzke sa prezliekať nechcelo, ale PM poslúchla a išla sa prezliecť do detskej izby. S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore. Keď sa Zuzka vrátila, sadla si za stôl a začala písať domáce úlohy. Pozorovala ma.
S12	15:54	<ul style="list-style-type: none"> – PM počula ako Michal zakričal. Spolu sme vstali od stola a išli sme na horné poschodie za Michalom. – PM otvorila dvere na rodičovskej spálni. Michal stál v postieľke. Usmial sa a povedal: „Kaka tu?“ PM mu odpovedala: „Áno, Katka je tu.“ Michal vystrel k PM ruky. PM ho zobrala na ruky a išli spolu do kúpeľne, kde ho začala prezliekať do teplákov. Michal sa opýtal: „Kaka tu?“ PM mu odpovedala: „Áno, Katka je tu.“ Keď ho prezliekla, položila ho na zem. Michal vyšiel na chodbu a povedal mi: „Pod čítať.“ – Michal zbadal na komode umelú detskú rybu. Opýtal sa PM: „Toto“ a ukázal na detskú rybu prstom. PM mu položila otázku: „Čo je to? Ryba?“ Michal sa opýtal: „Ano?“ PM sa ho opýtala: „Chceš rybku?“ Michal odpovedal: „Ano.“ PM 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal mal prenesenú postieľku zo Zuzkinej detskej izby do rodičovskej spálne z dôvodu úpravy chlapčenskej detskej izby.

		<p>zobrala detskú rybu z komody a podala ju Michalovi.</p> <p>– Stála som pri schodoch vedľa Michala. Michal sa otočil tvárou ku schodom a podával mi ruku. Chytila som ho a spolu sme schádzali po schodoch. Vošli sme do kuchyne a sadli sme si za stôl. PM išla ku kuchynskej linke a opýtala sa Michala: „Chceš papať?“ Michal povedal: „Ano.“ Nato mu začala pripravovať jesť.</p>	
S13	16:00 (N)	<p>– Michal sa ma opýtal: „Nebo je už haľo“ a ukázal prstom na môj mobilný telefón. Ja som mu odpovedala: „Haľo nefunguje.“ Michal sa opýtal: „Ne?“ Odpovedala som mu: „Nie.“</p> <p>– Zuzka sa pozerala na mňa a Michala. PM sa opýtala Zuzky: „Na čo sa pozeráš?“ Zuzka odpovedala: „Na nič.“ PM sa jej pýtala: „Ako tu môžeš sedieť, keď sa rozprávame?“ Zuzka odpovedala: „Ta normálne.“</p> <p>– Michal sa na stole hral s detskou rybou. Opýtala som sa ho: „Čo to je?“ Michal vydal zvuky: „Vrrrn. Čt.“ Opýtala som sa ho: „Toto je vrn? Určite?“ Michal odpovedal: „Ne!“</p> <p>– Michal sa ďalej hral s detskou rybou (držal ju v ruke a pohyboval ňou nad stolom) a pritom vydával zvuky: „Vrrrn.“ Opýtala som sa Michala: „Čo je to?“ Michal odpovedal: „Vrn.“ PM Michalovi povedala: „Povedz ryba.“ Opýtala som sa Michala: „Čo to je?“ PM povedala: „V potoku vo vodičke plave rybka.“ Michal sa opýtal: „Kde je už?“ PM sa ho pýtala: „Kto?“ Michal jej odpovedal: „Toto čľup.“ PM sa ho opýtala: „Čľup? Teraz nemáme.“ Michal sa opýtal: „Ne?“ PM mu odpovedala: „Nie.“ Michal sa opýtal: „Už je pa? Už je pa?“ PM mu odpovedala: „Uhm, už išlo pa.“</p>	<p>– Zuzka sa pri nás učila. PM si myslela, že sa toho veľa pri nás nenaučí a posielala ju do vedľajšej izby. Zuzka s tým nesúhlasila, nechcela byť sama.</p> <p>– PM dávala Michalovi podbradník.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – PM prišla k Michalovi. Povedala: „Dovolíš, kamarát“ a položila pred Michala misku. Michal odpovedal: „Ne.“ Nato Michal prikývol hlavou (ano). PM mu povedala: „No papkaj. Polož rybku teraz tu. Pozeraj.“ PM dala detskú rybu ďalej od Michala, do stredu stola. Ďalej PM pokračovala: „Rybku nechaj tu a papkaj.“ Michal sa snažil detskú rybu chytiť a pritom hovoril: „Aha.“ PM mu povedala: „To je ryba.“ Michal povedal: „Tak“ a ukazoval na zuby detskej ryby. PM mu povedala: „Tam má zuby.“ Povedala som Michalovi: „Bude sa na teba pozerat' ako papáš.“ – PM Michalovi povedala: „Povedz ryba. Michal po nej zopakoval: „Yba.“ PM mu povedala: „Ryba“ a dala mu pusu na líce. Michal si líce utrel rukou a povedal: „Ne.“ PM mu povedala: „No prepáč.“ Opýtala som sa Michala: „Nechceš bozk od mamky?“ Michal mi odpovedal: „Ano.“ PM mu povedala: „Ja dám Zuzke, dobre?“ a dala Zuzke bozk na líce. Michal vykrikol: „Ne.“ PM mu povedala: „Aj tebe?“ Michal jej odpovedal: „Hej.“ – Opýtala som sa Michala: „Kde Peťko?“ Michal mi odpovedal: „Teta Peťko.“ Opýtala som sa Michala: „U tety je Peťko?“ Michal mi odpovedal: „Ujo Peťko.“ Michal ukázal prstom na malú nástenku v kuchyni a povedal: „Tuto Peťko.“ PM povedala Michalovi: „Tam si ty.“ – PM prišla ku stolu a sadla si vedľa Michala. Povedala: „No papaj. Mám ťa kŕmit?“ Michal odpovedal: „Ano.“ Otočil sa 	<ul style="list-style-type: none"> – PM mi vysvetlila, že sa s detskou rybou hrajú vo vani a Michal sa pýta, kde je voda. – PM mi hovorila, že si pozerali fotky, na ktorých bolo prvé zverené dieťa PR [pozn. Peter], ktoré odišlo do adopcie. Michal ho podľa PM nespoznal. – Ako PM spomenula meno adoptovaného dieťaťa, Michal začal vyslovovať jeho meno („Peťko“).
--	---	---

	<p>k PM a prisunul k nej misku.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal sa naťahoval za detskou rybou. PM mu povedala: „Nechaj rybu teraz. Teraz papáš. Počúvaj, Miško, teraz papáme, ryba stojí. My teraz jeme, dobre?“ Michal prikývol hlavou a povedal: „Hej.“ PM dodala: „Keď sa je, s rybou sa nebudeme hrať.“ Michal odpovedal: „Hej.“ PM ďalej hovorila: „Pekne sa treba napapať, aby si vyrástol veľký ako ujo.“ Michal sa opýtal: „Ujo?“ PM sa Michala opýtala: „Budeš veľký?“ Michal povedal: „Ujo ja už“ a ukázal na seba prstom. PM mu odpovedala: „Ty ešte nie si ujo.“ – Michal povedal: „Bibi.“ PM povedala: „Páči sa“ a dala mu do úst lyžicu s jedlom. Michal povedal: „Už nie ja“ a chytil Zuzku za ruku. PM Michalovi povedala: „Nechaj ju, ona píše príklady. Nevyrušuj ju, dobre?“ Michal jej prikývol (áno). Michal sa opýtal: „Ne ut?“ PM sa ho opýtala: „Čo?“ Michal jej povedal: „Ut.“ PM mu odpovedala: „Učí sa, no?“ Michal ukázal na mňa prstom a povedal: „Kaka.“ PM mu povedala: „Aj Katka sa učí.“ – Michal ukázal na moje pero a povedal: „Pijko.“ Opýtala som sa Michala: „Prosím?“ Michal mi povedal: „Pijko.“ – PM povedala Michalovi: „Povedz päť.“ Michal jej odpovedal: „Bobo“ a dvíhal ďalší prst. PM mu povedala: „Toto už nie.“ Potom dodala: „Povedz päť.“ Michal povedal: „Päť.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Zapisovala som si do zošita pozorovanie a Michal si myslel, že sa učím ako Zuzka. – Nerozumela som, čo Michal hovorí, ale PM mi povedala, že hovorí pero. PM som povedala, že sa jeho jazyk pomaly učím. Michal na to zareagoval a povedal „jazyk“. – Michal niečo vysvetľoval a pohyboval prstami. Nerozumeli sme mu ani ja, ani PM. PM potom zistila, o čo ide, lebo začala s Michalom počítať. PM hovorila čísla a dvíhala nahor Michalove prsty. Michal po nej opakoval.
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Michal povedal: „My ešte“ a ukazoval prstom na miesto, kde sa udrel. PM mu odpovedala: „Už netreba, už máš dobre.“ Michal sa opýtal: „Už tu je?“ PM mu odpovedala: „Už si pekný.“ 	<ul style="list-style-type: none"> - PM začala s Michalom hrať detskú hru: „Jeden, dva tri, štyri, päť.“ - Michal nezrozumiteľne hovoril. PM sa ho niekoľkokrát opýtala, čo hovorí, ale vždy opakoval tie isté nezrozumiteľné slová: „Oč boje.“ PM sa Michala pýtala, či ho niečo bolí, ale odpovedal, že nie. Nakoniec povedal svoje meno: „Mimik Baja.“ - Zuzka pochopila, čo Michal hovoril. Michal spadol zo stoličky, na ktorej sedí, a udrel sa. Michal ukazoval na miesto, kde sa udrel a kde mu PM nalepila leukoplast. - PM Michala krmila. Michal hltal jedlo po kusoch. PM ho upozornila, aby jedlo požul. Michal ju poslúchol. - Michal začal šepkať (nahrávka nezachytila jeho slová). Ukázal na môj prehrávač MP3 a opýtal sa PM či je to moje. PM mu odpovedala, že áno. Michal chcel, aby sme sa všetci rozprávali potichu. PM mu na to odpovedala, že nie (odpovedala mu niekoľkokrát).
--	---	---

	<p>malého pavúka – môj, môj, môj.“ PM hladkala Michalovu ruku. Michal povedal: „Bum. Už ja bum.“ PM sa Michala opýtala: „Už ty bum?“ Michal jej odpovedal: „Hej“ a buchol päšťou o stôl. PM povedala: „No, už nebude pavúček.“ Michal položil ruku na stôl dlaňou nahor a povedal: „Už pi.“ PM mu hovorila: „No spi pavúček. Spinkaj, vyspinkaj sa pavúček.“ PM hladkala Michalovi ruku. Michal vykrikol a ruku zodvihol. PM sa ho opýtala: „Už nespíš?“ Michal jej odpovedal: „Ano.“ Smial sa.</p> <p>– PM povedala Michalovi: „Studený pavúk. Z chladničky pavúk prišiel.“ Michal sa opýtal: „Hej?“ PM mu odpovedala: „Hej, si nevedel?“ Michal sa PM opýtal: „Uku uje?“ PM mu odpovedala: „No, máš studenú ruku, uje.“ PM sa zasmiala.</p> <p>– Michal povedal: „Už tu tak je?“ PM sa ho opýtala: „Čo tu je?“ Michal jej odpovedal: „Pavuk.“ PM sa ho opýtala: „Pavúk už zase prišiel? Skade sa vzal?“ Michal sa zasmial.</p>	<p>– Michal ruku opäť položil na stôl a hral sa, že pavúk spí. PM ho hladkala po ruke.</p> <p>– Michal začal napodobňovať pavúka, ktorý ide ku mne. Pritom hovoril: „Vavavach.“ Vždy som mu ruku chytila, akože som ho zjedla, na čo sa Michal zasmial.</p> <p>– Michal niečo ukazoval Zuzke. PM mu povedala, aby ju nechal, nech sa učí. Michal odpovedal: „Ne.“ PM sa ho opýtala: „Prečo?“ Michal jej odpovedal: „Ano.“</p> <p>– PM ďalej Michala krmila, pričom spolu stále komunikovali (t.j. smiali sa, rozprávali a pod.).</p> <p>– PM sa začala pýtať Zuzky, ako bolo na prehrávkach. Michal začal zvyšovať hlas a snažil sa s PM komunikovať naďalej.</p>
--	--	---

S15	16:20	<ul style="list-style-type: none"> – Prišiel PO. Michal zodvihol hlavu a pozrel sa smerom do chodby. Povedal: „Ujo.“ Opýtala som sa ho: „Ujo prišiel?“ Michal mi odpovedal: „Hej.“ – Michal zakričal: „Ujo čau.“ Opýtala som sa Michala: „Určite je to ujo?“ Michal mi odpovedal: „Hej.“ PM sa Michala opýtala: „A čo keď je to nejaká teta?“ Michal povedal: „Je ujo.“ Zosadol zo stoličky a utekal do chodby. Michal sa začal smiať a kričať: „Ujo tu je.“ – Michal prišiel do kuchyne a povedal: „Mami pod', pod'.“ PM sa ho opýtala: „Čo?“ Michal jej odpovedal: „Ujo tu je.“ Smial sa. Obaja išli do chodby. Michal povedal: „Ujo hu.“ PM sa Michala opýtala: „Ujo urobil hu? Živán jeden.“ Michal hovoril PO: „Ty ujo, ty hu.“ PO povedal Michalovi: „Ja viem, že som ujo.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal PO nevidel, iba počul zvuky z chodby. – PM mi povedala, že Michal vie, kedy prichádza PO domov, a keď v ten čas nepríde, pýta sa, kde je.
S16	16:30 (–)	<ul style="list-style-type: none"> – Michal prišiel k stolu v kuchyni a zobral moje pero do rúk. Opýtal sa ma: „Pijko pi, ne?“ Odpovedala som mu: „Nie, ale odložíme ho, hej?“ Michal mi odpovedal: „Hej.“ Michal mi povedal: „Ne ty pa už.“ Odpovedala som mu: „Musím ísť teraz pa.“ Michal mi povedal: „Ne ešte tu.“ Povedala som mu: „Ešte tu? Potom prídem, keď už nebudeš chorý, hej?“ Michal mi odpovedal: „Hej.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Chystala som sa na odchod z PNR. – Išla som sa obliecť do chodby. PO zobral Michala na ruky. Michal sa nebránil a s PO komunikoval.
S17	16:30		<ul style="list-style-type: none"> – Môj odchod z PNR.
<p>Trvání návštěvy: cca 4 hod. a 45 min. Časové intervaly zápisu: podle klíčových situací Délka audiozáznamu: 22 min 45 sek</p>			

Pozorování 5

Pozorovateľ: Katarína Šmajdová Búšová

Zaznamenal: Katarína Šmajdová Búšová

Forma záznamu: Zaznamenávaní vyprávěných událostí: typický den a intervalové zaznamenávaní

Segmenty textu	Záznam z pozorování:		Komentář k pozorování:
		<i>Dátum:</i> 18. 12. 2006	<i>Místo:</i> Rodinný dům – kuchyně, společenská místnost, dětské pokoje, chodba
	<i>Čas:</i>	<i>Situace:</i>	
S1	10:56	– Príchod do bydliska PNR.	
S2	11:00 (N)	<ul style="list-style-type: none"> – Príchod do PNR. – PM povedala: „On je ujo Marcel, hovoril tak.“ Opýtala som sa Michala: „Si ujo Marcel?“ Michal mi odpovedal: „Uhm.“ PM sa opýtala Michala: „Ako sa voláš?“ Michal jej odpovedal: „Ujo Majajk.“ PM sa zasmiala. Opýtala som sa Michala: „Ako?“ Michal mi odpovedal: „Ujo Majajk.“ Opýtala som sa 	<ul style="list-style-type: none"> – Začala som pozorovanie. – Otvoril mi Michal. Mal radosť, že som prišla – vykrikoval moje meno a smial sa. Privítala som sa s PM. Všetci sme išli do kuchyne. Ja s Michalom sme sedeli pri stole, PM stála pri kuchynskej linke a varila. Povedala mi, že Michal sa naučil nové slovo „Mikuláš“. Michal mi ho povedal. – Michal sedel za stolom s hlavou opretou o ruku. Neusmieval sa. Opýtala som sa ho, prečo je smutný, ale neodpovedal mi. – S PM sme sa neformálne rozprávali o Michalovom správaní od mojej poslednej návštevy. Michal hovoril, že je ujo Marcel.

	<p>Michala: „A už nie si Mimi?“ Michal mi odpovedal: „Nie.“</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal ukazoval na môj mobilný telefón a povedal: „Ne haľo? Ne?“ Odpovedala som: „Nie, to mám hodinky. Vidiš?“ Stlačila som tlačítko na telefóne. Telefón zablikal. Michal sa opýtal: „Ano?“ Povedala som Michalovi: „To aby som vedela, koľko je hodín.“ Michal sa na telefón pozeral. – Michal povedal: „Mami pa ajaj.“ PM dopovedala myšlienku, ktorú začala, a opýtala sa Michala: „Čo si hovoril?“ Michal povedal: „Ty už papaj.“ PM sa ho opýtala: „Kto chce papat?“ Michal jej odpovedal: „Ja.“ PM sa ho opýtala: „Zase?“ Michal jej odpovedal: „Ano.“ PM mu povedala: „Čo si. Stále budeš papat?“ – Opýtala som sa Michala: „Poskladáš mi niečo z kociek?“ Michal vykrikol: „Auto! Mám! Komik! Komik!“ PM sa Michala opýtala: „Komik bude?“ Povedala som Michalovi: „Tak mi poskladaj. Pozri koľko tu máš kociek.“ Michal mi povedal: „Ešte komik. Komik ty maj, Kaka.“ – Michal sa ku mne otočil a hovoril: „Komik, Kaka.“ – „Kaka, ty mne.“ Opýtala som sa Michala: „Ja tebe? Ale veď ty vieš taký krásny komik stavať.“ Michal mi odpovedal: „Nie.“ Povedala som mu: „Hej. Alebo ja spravím základ a ty budeš pokračovať. Hej?“ Michal povedal: „Uhm.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Opýtala som sa Michala ako sa vyspal. Michal hovoril o svojom svetri, ktorý mal na sebe a ukazoval mi jeho rukáv, kde mal dierku. – S PM sme sa neformálne rozprávali o náročnosti detí pri výbere vianočných darčiekov a o lákadlách v obchodoch, ktorým deti nedokážu odolať. Michal pri nás ticho sedel a hral sa s legovými kockami na stole. – PM povedala, že Michal sa už naraňajkoval a k tomu zjedol žemľu. Nevedela, prečo si opäť pýta jesť. – Michal mal po stole rozhádzané legové kocky.
--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – Michal spravil v stene „komiku“ otvor. Dal si „komik“ pred tvár a vykrikol: „Aha!“ PM sa ho opýtala: „Čo tam je?“ Opýtala som sa Michala: „Čo tam je? Dierka?“ Michal mi odpovedal: „Nie.“ Opýtala som sa: „A čo to je?“ Michal bol ticho. Opýtala som sa ho: „Okienko?“ Odpovedal mi: „Ano.“ – Povedala som Michalovi: „Krásny komik z toho bude.“ Michal mi odpovedal: „Ešte ne.“ Opýtala som sa ho: „Ešte nie?“ PM sa zasmiala. – Michal spájal legové kocky. Jedna kocka sa mu nedala zasunúť do „komika.“ Michal povedal: „Ou.“ Opýtala som sa Michala: „Čo sa stalo?“ Michal odpovedal: „Tak ne.“ Povedala som Michalovi: „Máš tu kôpku. Musíš nájsť.“ Michal mi povedal: „Uhm.“ Potom vybral druhú legovú kocku a zasunul ju do „komika“. Nato vykrikol: „Už tu! Už je!“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Skladala som legové kocky do štvorca. Pritom sme sa s PM neformálne rozprávali. PM sa ma pýtala, prečo som neprišla skôr, pretože Michal sa pozeral z okna a čakal, kedy prídem. – Michal sa pozeral, ako skladám legové kocky a hovoril mi, kde mám akú dať. Legové kocky sám vyberal – ukazoval na ne prstom a hovoril: „Toto“ alebo „Toto ne.“ – Povedala som Michalovi, že môže pokračovať aj sám. Súhlasil a položil si „komik“ pred seba. Spájal ďalšie legové kocky. <ul style="list-style-type: none"> – Michal spájal legové kocky. S PM sme sa neformálne rozprávali o Michalovi – pozerala s ním detskú knihu, ktorú dlho nevidel. Napriek tomu si pamätal jednotlivé obrázky a napodobňoval zvuky zvierat, ktoré tam boli nakreslené. PM som povedala môj postreh z pozorovania, že Michal si poobede opakuje s niekým to, čo sa doobeda s dotyčným naučil. PM súhlasila, no doplnila, že učenie slov mu ide veľmi ťažko a pomaly.
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> – Michal sa snažil vsunúť legovú kocku do „komika“, ale nešlo mu to. Povedal: „Juj! Uhm.“ Kocka mu spadla na zem. Zdvihla som ju a položila na stôl. Michal povedal: „Toto ešte.“ Zobral legovú kocku do rúk a opäť ju vkladal do „komika“. Opýtala som sa Michala: „Ešte? Chceš ho mať vyšší?“ Michal mi odpovedal: „Ne, ešte ne.“ „Kaka ne ja.“ PM sa Michala opýtala: „Čo chceš?“ Povedala som Michalovi: „Musíš to lepšie napasovať.“ Prstom som ukázala miesto na „komiku“ a povedala som: „Pozri, z tejto strany ti to nešlo.“ Michal mi odpovedal: „Uhm.“ Napojila som legovú kocku do „komika“. Michal mi povedal: „Ešte.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Počas rozhovoru sa Michal snažil zaujať moju pozornosť – ukazoval mi „komik“. – S PM som pokračovala v neformálnom rozhovore. Michal spájal legové kocky. Popritom mi hovoril „ešte ne“, „toto ešte“.
S3	11:10	<ul style="list-style-type: none"> – PM stála pri kuchynskej linke a v ruke držala varechu, na ktorej bola plnka z griláže. Pozrela sa na Michala a opýtala sa ho: „Chceš také papat?“ Išla k stolu, kde sedel Michal a hovorila mu: „To je taká lízanka, pozri tu.“ Michal sa zamračil. PM mu povedala: „Ochutnaj. Pozri, takto si to zober do ruky.“ PM mu vložila varechu do ruky. Michal ju začal obhrýzať. PM išla ku kuchynskej linke a opýtala sa Michala: „Dobre?“ Michal jej dopovedal „uhm“ a varechu obhrýzal ďalej. – Michal ukázal prstom na varechu a povedal: „Ešte je toto.“ PM mu odpovedala: „To je také ako cukrík, vieš?“ Michal povedal: „Tu je.“ PM sa ho opýtala: „Čo?“ Michal jej odpovedal: „Fuj toto.“ Povedala som Michalovi: „To je 	<ul style="list-style-type: none"> – Michalovi sa varecha ťažko obhrýzala, lebo bola pre jeho ústa veľká.

	<p>mňam.“ PM povedala: „Čo fuj, to mňam.“ Povedala som Michalovi: „Sú tam oriešky.“ Michal sa ma opýtal: „Čo?“</p> <p>– PM povedala, že je to preňho asi tvrdé. Michal povedal: „Ja ne.“ Povedala som Michalovi: „Oliž to.“ Michal povedal: „Toto“ a ukazoval prstom na varechu. Povedala som mu: „Ako lízatko.“ Michal sa pozeral na varechu. Zopakovala som mu: „Oliž to jazykom. Ved' ho máš veľký.“ Michal vyplazil jazyk a začal varechu lízať. Usmial sa.</p> <p>– Michal olizoval varechu. Opýtala som sa ho: „Dobre?“ Ukázal prstom na varechu a opýtal sa ma: „Čo to je?“ Odpovedala som: „Čo to je? To je cukor.“ PM dodala: „To je mňam mňam.“ Michal povedal: „Mňam.“ PM sa zasmiala.</p>	<p>– S PM sme sa neformálne rozprávali o bežných veciach.</p> <p>– Michal sa snažil upútať našu pozornosť – prestal lízať varechu a hovoril nám, že ju nechce.</p> <p>– Michal mal pod ústami zvyšok plnky z griláže. Otočila som sa k nemu a zrkadlovo som ukazovala miesto, kde má omrvinku. Michal sa dotkol prstom brady a pohyboval ním hore, dolu. Omrvinku na brade našiel náhodne, hoci sa pozeral na mňa, kde mám prst. Nevedel ho dať na to isté miesto na sebe.</p> <p>– S PM sme sa neformálne rozprávali o Michalovi – Michal nechce opakovať nové slová, najmä zložitejšie viacslabičné slová. PM ho motivuje vecami, ktoré má rád a za ktoré je ochotný naučiť sa dané slovo.</p> <p>– Michal sa snažil zaujať našu pozornosť – zvyšoval hlas, vydával nezrozumiteľné zvuky a búchal varechou o stôl.</p> <p>– PM hovorila, ako sa Michal učil slovo „Mikuláš“ – dostal čokoládového Mikuláša a pokiaľ nepovedal slovo „Mikuláš“, nemohol ho zjesť. PM mu pomaly a zreteľne vyslovovala slovo „Mi-ku-láš“ a Michal sa ju snažil napodobniť. Podľa jej slov mu to išlo ťažko a zo začiatku si hovoril čo chcel.</p>
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> – Opýtala som sa Michala: „Ako sa povie Mikuláš?“ Michal mi odpovedal: „Mi-u-laš.“ PM povedala: „Výborne.“ Michal povedal: „Mi-u-laš.“ PM povedala: „Super. Teraz to pekne hovoríš. Tak sa mi to páči.“ PM sa zasmiala. – Michal búchal varechou o stôl. Kričal: „Rič! Papa je rič! Ne papa tu.“ Michal zavrčal a snažil sa varechu vložiť do úst. Nešlo mu to. Michal opäť zavrčal a povedal: „Mami už.“ PM sa ho opýtala: „Čo sa stalo?“ Povedala som Michalovi: „Olíž.“ Michal mi odpovedal: „Ne.“ Opýtala som sa ho: „Už nechceš?“ Odpovedal mi: „Ne.“ PM sa ho opýtala: „Mám to umyť?“ Michal jej odpovedal: „Uhm.“ PM mu povedala: „Povedz áno.“ Michal jej odpovedal: „Áno.“ PM mu varechu zobrala. – PM sa pozrela na Michala a opýtala sa ho: „Spat' sa ti nechce ešte?“ Michal jej odpovedal: „Nechcem.“ PM sa ho opýtala: „A čo nechceš?“ Michal jej odpovedal: „Tu.“ – Michal skladal legové kocky. Jedna kocka sa mu nedala zasunúť. Otočil sa ku mne a povedal: „Kaka.“ Zobrala som Michalovi ruku, v ktorej držal kocku a spoločne sme ju vložili 	<p>Keď to slovo vyslovil, musela ho s ním PM niekoľkokrát zopakovať.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal chcel varechu položiť na stôl. PM mu povedala, nech to nerobí, ale ju olizuje. Poslúchol ju a začal plnku na griláž opäť hrýzť. Nešlo mu to, lebo varecha bola pre jeho ústa veľká. Zopakovala som mu, nech ju olizuje. Michal ju začal lízať. – Michal staval „komik“ z legových kociek, ktoré mu na stole ostali. Pritom voľne rozprával, napr. „ešte ne je“, „tu je“, „už ne je“, „ne je“, „ešte tu mam“, „ešte toto“ a pod. Po každej vloženej kocke povedal: „Tak.“ Keď sa mu nedarilo, zavrčal. Počas skladania kociek sa tváril, že to ide ťažko. Keď som sa ho na to pýtala („Tak ťažko to ide?“), odpovedal mi áno.
---	---

		<p>do „komika“. Michal vykrikol: „Už je komik!“ Opýtala som sa ho: „Už je hotový?“ Michal mi odpovedal: „Ešte“.</p> <p>– PM sa opýtala Michala: „Už čo Miško?“ Michal jej povedal: „Ne čem i pi.“ PM sa ho opýtala: „Nechceš ísť spať?“ Michal povedal: „Nie.“ PM sa ho opýtala: „Prečo?“ Michal povedal: „U te.“ PM sa ho opýtala: „Máš na to nejaký dôvod?“ Michal sa hral s „komikom“. PM neodpovedal.</p>	<p>– S PM sme sa neformálne rozprávali o vianočných nákupoch.</p>
S4	11:20	<p>– Opýtala som sa Michala: „Ukážeš mi potom izbu?“ Michal skladal „komik“ a povedal: „Ešte ne.“ Michal pripojil ku „komiku“ ďalšiu legovú kocku. Zdvihol ho a vykrikol: „Už ano!“ Potom zliezol zo stoličky, zobral si do rúk „komik“ a utekal ku kuchynským dverám. Kričal: „Pod', mami, pod' Kaka!“</p> <p>– Michal položil „komik“ na poličku. Začal skákať a kričať: „Daj! Daj mami! Tu je.“ PM sa naňho pozrela a opýtala sa: „Čo ty chceš?“ Michal zobral stoličku a prisunul ju ku skrini, kde boli poukladané hračky. Povedal: „Tu mamiko.“ PM sa pozrela na skriňu a povedala: „Neviem, kde vidí bábätko.“ Michal ukázal na skriňu a kričal: „Tu je.“ PM bábiku uvidela a povedala: „Aha, tu.“ Natiahla ruku, chytila bábiku a podala ju Michalovi. Michal si ju zobral a pritisol si ju k sebe.</p> <p>– Michal položil bábiku na posteľ a priložil si prst na ústa. Povedal: „Pššt.“ Otočila som sa k nemu a opýtala som sa ho: „Bábika spí?“ Michal pošepol: „Hej.“ Opýtala som sa ho:</p>	<p>– S PM sme išli za Michalom. Keď sme prišli ku schodom, Michal ma chytil za ruku.</p> <p>– S PM sme sa neformálne rozprávali o tom, ako maľovali detskú izbu a ako pripravujú deti na príchod nového dieťaťa do PNR. Michal pri nás skákal a vykrikoval.</p> <p>– S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore.</p>

		<p>„Ako sa volá mamiko?“ PM sa k Michalovi otočila a opýtala sa ho: „Ako sa volá? Miško?“ Michal vydával nezrozumiteľné zvuky. PM sa ho opýtala: „Ako sa volá? Ako sa volá bábika?“ Michal napodobnil plač. PM mu povedala: „Plače. Dobre. Ale ako sa volá? Povedz nám ako sa volá?“ Michal odpovedal: „Ma-mi-ko.“ PM mu povedala: „Aha. Dobre, no.“</p> <p>– PM sa opýtala Michala: „Čo robí? Chce sa mojkať?“ PM zobrala bábiku a pritisla ju k sebe. Hladkala ju a hovorila: „Moja, moja, moja.“</p>	<p>– PM povedala, že Michal ju ráno nahneval – vycikal sa do manželskej postele PR. Keď PM prejavovala svoj hnev, Michal k nej prišiel, hovoril jej „pepač“ a hladkal ju po chrbte. Ako mi to PM hovorila, Michal celý čas vykrikoval nezrozumiteľné slová.</p> <p>– Michal si bábiku z postele zobral a niekoľkokrát napodobňoval, že bábika plače (cca 4-5x). Potom bábiku hladkal – PM mi neskôr povedala, že Michal to robí dosť často.</p> <p>– Všetci sme sa vrátili do kuchyne.</p>
S5	11:30	<p>– Michal povedal: „Čítať.“ Opýtala som sa ho: „Čítať? Ale treba ísť po knižku.“ PM zobrala detskú knihu položenú na stole a povedala: „A tu máš jednu takú peknú. Miško, pozri, taká pekná. Toto je najlepšia zo všetkých.“ Michal jej povedal: „Mami necem to! Necem ju.“ PM sa ho opýtala: „Nechceš totu?“ Michal jej povedal: „Ne.“ PM mu povedala: „Tak dones novú.“ Michal položil bábiku na stôl a utekal do spoločenskej miestnosti.</p> <p>– PM sa pozrela na Michala a povedala mu: „A povedz Katke, kto tu zajtra príde?“ Michal povedal: „Jajka.“ PM mu</p>	<p>– Keď sa Michal vrátil do kuchyne držal v ruke detskú knihu o zvieratách.</p>

		<p>povedala: „Nie Jarka. Povedz Marián.“ Michal povedal: „Mi-i-laš.“ PM si k nemu čupla a povedala mu: „A povedz Ma.“ Michal hovoril: „Mu-a-u-aš.“ PM mu povedala: „Ale povedz Ma.“ Michal hovoril: „Mu-la-u-laš.“ PM mu povedala: „Nie Mikuláš. Povedz Milan.“ Michal povedal: „Mu-u.“</p> <p>– Michal dal prst do bábikinho oka. Povedal: „Aha, uju oko.“ Opýtala som sa ho: „Očko tam má?“ Odpovedal mi: „Uju oko.“ Opýtala som sa ho: „Bolí ju oko?“ Michal odpovedal: „Ano.“ Michal opakovane dával prst do bábikinho oka a dvíhal jej viečko. PM prišla ku stolu a povedala mu: „Nerob jej tak. Bude ju to bolieť. Ja tak môžem tebe?“ Michal jej odpovedal: „Nie.“ PM mu povedala: „No vidíš. Tak ani ty tak nerob.“ PM sa nahla k Michalovi a povedala mu: „Pekne ju pohladkaj a zaspievaj jej nejakú uspávanku.“ Michal sa pozeral na bábiku a vydával zvuky podobné spevu. PM sa mu ticho prihovárala. Michal bábiku pohladkal.</p>	<p>– S Michalom sme si sadli za stôl a listovali sme detskú knihu, ktorú doniesol. Michal uvidel na úvodnej strane kravu a koňa. Napodobňoval ich zvuky. PM sa k nám pridala a pýtala sa Michala na rôzne obrázky (chcela, aby vyslovoval slová krava, mlieko, kôň, vtáčik a pod.) Keď sa ho pýtala na koňa, zišiel zo stoličky, ihíkal a chodil po štyroch po kuchyni. Potom si sadol za stôl a pokračovali sme v čítaní detskej knihy.</p> <p>– PM sa ho opýtala, či nechce ísť spať. Michal to odmietol.</p> <p>– Michal sa pri čítaní venoval knihe aj bábike, ktorá bola položená na stole (t.j. zobral si ju do rúk, pohyboval s ňou, niekoľkokrát napodobňoval, že plače, hladkal ju a pod.).</p> <p>– Michal bábiku zobudil a začal sa s ňou hrať.</p>
S6	11:40		<p>– Michal sa vrátil k detskej knihe. Pri zvieratkách, ktoré poznal, napodobňoval zvuky (t.j. krava, baran, prasa a pod.).</p>

– Michal ukazoval v detskej knihe na obrázok kozy. Povedal: „Tu je banan.“ Povedala som mu: „Toto baran je?“ PM mu povedala: „To je koza.“ Michal povedal: „Tu je banan.“ PM k nemu prišla, pozrela sa naňho a povedala mu: „Miško tu povedz ko-za. Skús si. Ved' ty si šikovný. Aj Mikuláš už vieš. Povedz ko-za. Skús si. A dám ti cukrík keď povieš koza.“ Michal povedal: „Ko-ván.“ PM mu povedala: „Ko-za.“ Michal povedal: „Kó...“ PM mu povedala: „Pomaly. Ko...“ Michal povedal: „...a.“ PM povedala: „...za.“ Michal povedal: „Ko-za.“ PM mu povedala: „No vidíš. A teraz nahlas.“ Michal jej povedal: „Cem fikik.“ PM mu povedala: „Ešte raz.“ PM a Michal povedali: „Ko-za.“ PM mu povedala: „Ešte raz.“ Michal povedal: „Ko-ka.“ PM povedala: „Pomaly. Ko...“ Michal povedal: „U.“ PM mu povedala: „Nie, nepáčilo sa mi to ešte. Povedz ko... Tak nebude cukrík.“ PM išla ku kuchynskej linke. Michal sa za ňou otočil a povedal: „Cem papaj.“ PM mu povedala: „Dostaneš polievku.“ Michal vykrikol: „Nie! Cem fikik!“ PM išla späť k Michalovi a povedala: „Ale keď chceš cukrík musíš povedať pekne koza.“ Michal povedal: „Fo-ka.“ PM mu povedala: „Nie foka. Ko. Povedz ko. Miško ty vieš.“ Povedala som mu: „Tak ako komik vieš pekne povedať, tak aj...“ Michal povedal: „Nie!“ PM povedala: „No povedz ko...“ Michal povedal: „Komik.“ PM povedala: „No a teraz povedz ko-za.“ Michal potichu povedal: „Ko-a.“ PM sa ho opýtala: „Ako?“ Povedala som: „Nahlas musíš povedať, aby sme ťa počuli.“ PM mu povedala: „No povedz ko... a ja pôjdem po cukrík.“ Michal povedal: „Ne.“ PM mu povedala: „Dobre. Keď nechceš, v poriadku. Proste, je to beznádejné. To už poznáme toto.“ PM povedala Michalovi: „Tak ja dám Katke cukrík.“ Michal sa pozrel na ňu a vykrikol: „Nie!“ PM mu povedala: „Povedz pekne ko-za. To je jednoduché.“ Michal sa pozeral pred seba

a ticho sedel.

- PM išla ku kuchynskej linke a povedala: „Dobre, nebude mať cukrík.“ Michal vykrikoval: „Áno! Áno!“ PM sa otočila a opýtala sa ho: „Prečo kričíš? Vôbec nekrič. Pekne mi povedz koza a ja idem po cukrík.“ Michal pokrútil hlavou (nie): „Um.“ PM sa otočila ku kuchynskej linke a povedala: „No tak bohužiaľ.“ Michal zliezol zo stoličky a išiel k nej. Pozrel sa na ňu a hovoril jej: „Uhm! Áno!“ PM sa ho opýtala: „Čo je?“ Michal jej povedal: „Áno!“ PM sa k nemu otočila a opýtala sa ho: „Čo áno?“ Michal povedal: „Áno!“ PM sa ho opýtala: „Chceš spať?“ Michal zamrňal a povedal: „Nie!“ PM sa k nemu sklonila a opýtala sa ho: „Prečo plačeš? Ani na teba nekričím. Pekne som ti hovorila, keď povieš koza, dám ti cukrík.“ Michal povedal: „Ko-ka-va.“ PM sa ho opýtala: „Ako?“ Michal jej povedal: „Ko-ka.“ PM povedala: „Ko...“ PM a Michal povedali naraz: „...za.“ PM mu povedala: „Povedz za.“ Michal povedal: „Ko...“ PM povedala: „Za tým povedz ko-za.“ Michal povedal: „Ko... Foka.“ PM povedala: „Na začiatku musí byť ko. Ko-za.“ Michal povedal: „Ko-ka.“ PM ho chytila za ruku a viedla ho ku stolu. Povedala: „Ták a teraz nahlas, aby aj Katka počula.“ Michal si sadol na stoličku a povedal: „Fo-ka.“ PM povedala: „Na začiatku musí byť ko.“ Michal povedal: „Ko-ka.“ PM povedala: „Koza.“ Michal povedal: „Ko-ka.“ PM ukázala na obrázok kozy v detskej knihe a opýtala sa Michala: „Čo tu je?“ Michal povedal: „Ko-a.“ PM povedala: „No, dobre.“ Michal sa smial a vykrikoval: „Daj fikik! Daj fikik! Daš fikik ma?“ PM išla do špajze a vrátila sa s cukríkom. Michal zliezol zo stoličky a utekal k nej. PM povedala Michalovi: „No a ešte raz mi povedz koza.“ Michal povedal: „Ko-za.“ PM sa usmiala a povedala: „Výborne! Krásne! To už si zaslúžiš.“ Michal sa usmieval a zobral si od PM cukrík.

		<ul style="list-style-type: none"> – PM sa Michala ešte pýtala na slovo koza. Michal ho opakovane hovoril. PM ho zakaždým pochválila. – Michal sa začal hrať „akože“ má cukríky, ktorými nás núkal. – PM doniesla Michalovi pavúka na gumičke. Opýtala sa ho, čo to je. Michal povedal, že pavúk. Potom mu ho dala. – Michal sa s pavúkom hral – pohyboval ním po mne, prevesil ho cez stoličku – keď bol pavúk na zemi, Michal povedal „už je pa“, keď ho vytiahol na stoličku, povedal „pavúk už tu je“. Namotávanie a spúšťanie pavúka postupne zrýchľoval.
S7	11:50	<ul style="list-style-type: none"> – Michal sa hral s pavúkom, ktorého namotával a spúšťal zo stoličky. Urobil to niekoľkokrát za sebou (cca 15x). – Michalovi spadla šnúrka z pavúka zo stoličky. Pozrel sa na mňa a požiadal ma, aby som mu šnúrku zodvihla (povedal „daj“ a potom „prosič“). Vyhovela som mu. Usmial sa. Potom sa hral, že pavúk má cukríky. – PM telefonovala s PO. PM dala Michalovi telefón do ruky. Michal sa s PO rozprával. Keď dotelefonovali, vrátil sa k hre s pavúkom. Keď sa pavúčie nohy objavili na operadle stoličky, Michal sa zasmial alebo zviskol. – PM videla cez okno prichádzať Milana. Povedala Michalovi, aby išiel otvoriť dvere. Michal zišiel zo stoličky a utekal do chodby. Otvoril Milanovi dvere a vrátil sa do kuchyne. Pokračoval v hre s pavúkom a s cukríkmi, pričom komentoval, čo robí. – PM sa rozprávala s Milanom o predstavení, na ktorom vystupoval a pripravovala mu obed. Milan chodil po kuchyni a manipuloval s fotoaparátom.

S8	12:00	<ul style="list-style-type: none"> - Michal sa postavil na stoličke. PM k nemu prišla. Michal jej fúkol do tváre. PM naňho fúkla tiež. Michal PM opäť fúkol do tváre. PM mu povedala: „A ja mám silnejší!“ Fúkla Michalovi do tváre. Michal vykrikol: „Ja!“ a fúkol PM do tváre. Fúkanie zopakovali niekoľkokrát, pričom sa smiali a pozerali sa na seba. 	<ul style="list-style-type: none"> - PM povedala Milanovi, aby sa išiel prezliecť (bez očného kontaktu). Milan ju poslúchol. - Michal zišiel zo stoličky, behal po kuchyni a ťahal za sebou pavúka na šnúrke. Pritom vydával nezrozumiteľné zvuky. PM ho upozornila, nech je opatrný, aby si neublížil. Michal sa hral, že ho pavúk naháňa. Michal zastal pri kuchynskom stole a namotal si pavúka na prst. Začal s ním kývať. Smial sa. Potom začal s pavúkom behať po kuchyni. Pavúka odmotal z prsta a začal behať po kuchyni. Pavúka ťahal za sebou z kuchyne do chodby, do spoločenskej miestnosti a späť. Opakoval to niekoľkokrát. - Michal nechal pavúka na zemi a sadol si za stôl. Zobral si bábiku a strkal jej nohy do „komika“, ktorý predtým postavil. „Komik“ sa rozpadol. Povedala som Michalovi, aby „komik“ opravil. Michal súhlasil a začal „komik“ opravovať. Pritom voľne rozprával. - PM sa vrátila ku kuchynskej linke. Do kuchyne prišiel Milan a sadol si k Michalovi. Michal ho požiadal, aby si fúkali do tváre. Milan mu vyhovel. Smiali sa pri tom. - Milan zobral Michala na koňa. Michal sa na mňa pozrel. Vrchal a krivil tvár. Milan ho položil na zem. Michal kľakol na kolená a začal štekať (hral sa na psa). Chodil z kuchyne do chodby a späť. PM sa smiala a posielala ho do budy.
----	-------	--	--

S9	12:10	<p>– PM prišla ku stolu a položila naň Michalovu misku s polievkou. Michal stál pri nej. Pozrel sa na ňu a povedal: „Mami.“ PM sa opýtala: „Prosím?“ Michal povedal: „Nie ešte.“ PM zobrala kocky zo stola a povedala: „Pôjdeš spať a ty budeš papat’.“ Michal chodil po kuchyni. PM išla za ním a zobrala ho na ruky. Michal vykrikoval: „Mami!“ Vzpieral sa a kričal. PM mu povedala: „Sa bude z teba Katka smiať aký si škaredý.“ PM posadila Michala na vyvýšenú stoličku. Michal kričal. PM sa naňho pozrela a povedala: „Miško nepapaj! Nechaj! Lebo aj Katka chce.“ PM sa otočila a išla ku kuchynskej linke. Michal prestal kričať a pozeral sa na ňu. PM povedala: „Nechaj! Nepapaj! Miško nesmieš papat’!“ PM bola otočená ku kuchynskej linke. Michal sa usmial a začal jesť. PM sa k nemu otočila. Michal prestal jesť a zasmial sa. PM mu povedala: „Miško! Katka čo bude papat’? Tak nechaj, Katka chce spapat’.“ Michal sa smial a pokračoval v jedení.</p> <p>– PM sa otočila ku stolu a opýtala sa Michala: „Dáme aj Katke? Miško?“ Michal prikývol: „Uhm.“ Prstom ukázal na svoju misku a povedal: „Je toto. Je toto.“ PM sa ho opýtala: „Toto mám dať čo ty máš?“ Michal sa na ňu pozrel a povedal: „Čo?“ PM sa ho opýtala: „Toto, čo ty máš, dáme Katke?“ Michal prikývol a povedal: „Uhm.“ PM sa ho opýtala: „Toto mám dať?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM sa ho opýtala: „A ty čo budeš mať? Budeš malý. Katka vyrastie veľká a ty budeš malinký.“ Michal povedal: „Toto.“ PM sa ho opýtala: „Ty nechceš byť jak ujo Marcel?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM mu povedala: „No tak papaj rýchlo, aby si bol ako ujo Marcel.“ Michal pokračoval v jedení.</p>	<p>– S Michalom sme zbierali po zemi a po stole rozhádzané legové kocky.</p> <p>– PM túto situáciu označila ako trucovanie pred poobedňajším spaním.</p>
----	-------	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> – Pri Michalovi sedel Milan a dobiedzal do Michala. PM ho napomínala, aby to nerobil. – Michal sa pri jedle predvádzal – otáčal lyžičkou s jedlom v ústach a všetko mu padalo mimo misky, ukazoval na môj ruksak, vykrikoval, mal nezmyselné požiadavky a pod.
S10	12:20	<ul style="list-style-type: none"> – PM prišla ku stolu, pozrela sa na Michala a opýtala sa ho: „Chceš aj ty jesť?“ Michal jej povedal: „Nie!“ PM sa ho opýtala: „Ideš spať rovno?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM k nemu natiahla ruku a povedala: „Tak pod.“ Michal vykrikol: „Čem papaj!“ PM sa ho opýtala: „Prečo?“ Michal povedal: „Čem papaj.“ PM sa otočila a šla ku kuchynskej linke, kde Michalovi pripravovala druhé jedlo. – Milan z jedla vyplúval celé korenie. Michal ukázal prstom na Milana a povedal: „Mami je fuj.“ PM sa ho opýtala: „Prosím?“ Michal jej povedal: „Je toto fuj.“ PM sa zasmiala a prikývla. Povedala: „Toto je fuj. Presne. Toto je fuj.“ – PM sa pozrela na Michala, ukázala na Milana a opýtala sa: 	<ul style="list-style-type: none"> – Milan si sadol za stôl a PM mu dala jesť. Michal sa ďalej predvádzal – kašľal, grgal, rozprával s otvorenými ústami a pod. PM ho napomínala, aby to nerobil. – S PM sme sa pri jedle neformálne rozprávali o vianočnom koncerte, kde hral Milan. – Milan dojedol. PM mu niekoľkokrát povedala, aby Michala nakŕmil. Nepozerala sa naňho. Milan to urobil po mojom komentári. – Milan kŕmil Michala. Smiali sa, fúkali na seba, robili grimasy, Michal Milana búchal po ruke a pod. PM ich napomínala, aby prestali. Bola otočená ku kuchynskej linke a pripravovala ďalšie jedlo. – Milan dobiedzal do Michala. PM ho stále napomínala, aby to nerobil.

		<p>„Kto to je?“ Michal odpovedal: „Ilan.“ PM mu povedala: „Ták. Milan.“ Michal sa otočil k Milanovi a povedal mu: „Ty fuj už.“</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal sa pozeral na svoje nohy a povedal: „Nečem!“ PM sa ho opýtala: „Čo nechceš?“ Michal povedal: „Gud'u-gud'u.“ PM sa začala smiať. – Michal sa zamračil. Povedal: „Tu je gud'u-gud'u“ a nadvihol šnúrkou, ktorou bol priviazaný. Opýtala som sa ho: „Zaviazal ťa?“ Michal sa na mňa pozrel a povedal: „Ano. Tu je už.“ Povedala som mu: „To aby si nepadol.“ Michal sa opýtal: „Nie? Tak ja? Gu-d'u, gud'u?“ PM sa smiala. 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal sedel za stolom a odmietal jesť. PM sa ho snažila presvedčiť, ale nasilu ho nenútila. – PM mi vysvetlila, že Milan Michala priviazal o stoličku šnúrkou.
S11	12:30	<ul style="list-style-type: none"> – PM sa posadila k Michalovi, zobrala jeho misku do rúk a nabrala jedlo na lyžičku. Michal sa zamračil a povedal: „Mami, ja papaj. Necem.“ PM mu povedala: „No tak, otvor ústa.“ Michal pokrútil hlavou (nie) a oprel si nohu o jej stoličku. PM mu povedala: „Pekne otvor ústa. Raz dva. Nevymýšľaj tu. Šikovne. Ty si chlap, chceš byť veľký ako ujo Marcel.“ PM položila misku pred Michala. Michal si zobral lyžičku do ruky. PM mu povedala: „A daj dolu nohu, lebo spadneš.“ Michal jej ukázal šnúrkou, ktorou bol priviazaný a povedal: „Mami d'u-gu.“ PM sa k nemu otočila a povedala: „Prosím?“ Michal povedal: „Ne bum a ja tu.“ PM mu povedala: „Aha ty si zaviazaný. To nič, že si zaviazaný. Ale aj tak by si mohol spadnúť.“ Michal sa pozeral do misky. Nejedol. PM zobrala Michalovu lyžičku s jedlom do ruky 	<ul style="list-style-type: none"> – Milan zapáral do Michala. PM si s ním vymenila miesto za stolom.

a dávala mu ju k ústam. Michal sa zamračil, zavrčal a pokýval hlavou (nie). PM dala lyžičku do misky a povedala Michalovi: „Ty vtedy chceš jesť, keď ja už ťa kýmim. Keď ťa nekýmim, tak sedíš tu a nerobíš nič.“ Michal prikývol hlavou: „Uhm. Ja papaj.“ PM mu povedala: „No chcem vidieť ako ty papáš.“ Michal povedal: „No aha.“ PM mu povedala: „Ukáž. Nože.“ Michal povedal: „Tak“. Zobral lyžičku a nabral si do nej jedlo. PM mu povedala: „Ukáž. No pozerám.“ Michal si vložil lyžičku do úst. PM mu povedala: „No, tak máš papat’.“ Michal v ústach otočil lyžičku s jedlom naopak. PM sa zamračila a povedala: „Nerob také. Nerob.“ Michal sa usmial, urobil grimasu a povedal: „Ham!“ PM mu povedala: „Toto nie je pekné čo robíš teraz.“ Michal sa hral s jedlom. PM mu zobrala lyžičku a nabrala do nej jedlo. Michal sa zamračil a pokýval hlavou (nie). PM sa ho opýtala: „Budeš sám?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM mu vrátila lyžičku do misky a povedala: „Tak pekne jedz.“ Michal začal jesť.

– Michal povedal: „Ujo ja Majajk.“ PM prikývla a povedala: „Uhm, budeš. Len musíš veľa spať a veľa papat’. A budeš jak ujo Marcel.“ Michal sa na ňu pozrel a povedal: „Ne už ja ujo Majajk.“ PM mu povedala: „Teraz si ešte len Miško, malý chlapček.“ Michal sa PM opýtal: „Hej?“ PM mu prikývla: „Uhm. Keď budeš veľa spinkať a veľa papkať a veľa čítať, tak budeš ujo Marcel.“

– Opýtala som sa Michala: „Pošteklil ťa?“ Michal prikývol: „Uhm. Ešte“ a otočil sa k Milanovi. PM sa zasmiala. Michal povedal: „Ešte.“ PM sa na nich pozrela a povedala: „Nie, neslobodno, teraz jeme. Keď sa je, nič sa iné nerobí.“ Michal

– Počas jedenia mal Michal otázky, vykrikoval, naťahoval šnúрку, ukazoval na predmety okolo a pod. PM mu odpovedala.

– Milan Michala poštekľil. Michal vykrikoval a zasmial sa.

		povedal: „Necem papaj.“ PM vstala od stola a povedala: „To len ja robím všetko možné popri jedle.“	<ul style="list-style-type: none"> – Po obede PM poprosila Milana, aby Michala uložil. Milan zobral Michala za ruku a išli spolu na horné poschodie. – Z horného poschodia sa ozýval krik.
S12	12:40		<ul style="list-style-type: none"> – Ondrej prišiel zo školy. – Išla som sa pozrieť, čo robí Michal s Milanom. Potom som sa vrátila do kuchyne. PM pripravovala Ondrejovi obed. – S PM sme išli na horné poschodie za Michalom a Milanom. PM Milana vymenila. Dala Michalovi plienku a obliekla ho do pyžama. Michal sa hral na bábätko. PM sa s ním rozprávala. – PM posielala Milana čítať. Milan neposlúchol. – Milan zobral Michala na koňa a zanesol ho do detskej izby. Chcel ho dať do detskej postieľky, ale PM mu povedala, že je pripravená pre nové zverené dieťa. – Milan ostal pri Michalovi. Lahl si na vedľajšiu posteľ a čítal knihu.
S13	12:50		<ul style="list-style-type: none"> – S PM sme zišli do kuchyne a neformálne sme sa rozprávali o Milanovi a Michalovi. – Ondrej obedoval v kuchyni. PM sa s ním rozprávala o škole. – PM išla na chodbu a počúvala, či sa z detskej izby ozývajú zvuky. Keď nič nepočula, vrátila sa do kuchyne a pokračovali sme v neformálnom rozhovore o školskej klasifikácii a o učení detí. – Zuzka prišla zo školy. PM sa s ňou rozprávala o škole a pripravovala jej obed. – S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore o Michalovom rannom pocikaní sa do postele PR.

S14	13:00		<ul style="list-style-type: none"> – Michal vykrikol – PM povedala, že asi nechce, aby Milan odišiel. – Zuzka a Ondrej sedeli v kuchyni a obedovali. Ondrej sa hral s vegetou. Zuzka ho zahriakla, nech to nerobí. – PM, Zuzka, Ondrej a ja sme sa rozprávali v kuchyni.
S15	13:10		<ul style="list-style-type: none"> – S PM sme sa neformálne rozprávali o škole, bežných veciach, maľovaní izieb, o návšteve budúceho zvereného dieťaťa, o rozdieloch v správaní detí, ktoré PM postrehla a pod.
S16	13:20		<ul style="list-style-type: none"> – Michal skríkol. Keď to urobil druhýkrát, PM išla za ním. – PM sa vrátila z detskej izby a povedala, že Michal nechcel, aby Milan od neho odišiel. – PM povedala Ondrejovi a Zuzke, aby si spravili domáce úlohy zo školy. Zuzka sa zavrela do spoločenskej miestnosti a Ondrej si doniesol tašku do kuchyne.
S17	13:23 – 15:30 (–)		<ul style="list-style-type: none"> – S PM som sa neformálne rozprávala. Ondrej a Zuzka išli nacvičovať vianočný program. Milan ostal doma a sedel pri nás.
S18	15:30 (N)	<ul style="list-style-type: none"> – Michal sedel na posteli v rodičovskej spálni. PM ho chytila za ruku a povedala: „No pod' ťa oblečiem. Pod'.“ PM s Michalom išli do kúpeľne, kde ho PM posadila na prebaľovací skrinku. – Michal mrnčal a vzpieral sa. PM sa k nemu sklonila a povedala mu: „Kto tu je? Kto tu je? Chce sa ti spať?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM sa ho opýtala: „Ideš si ľahnúť?“ 	<ul style="list-style-type: none"> – PM počula Michala ako otvoril dvere na detskej izbe. Vstali sme od stola a išli na horné poschodie. Milan išiel s nami.

	<p>Michal pokrútil hlavou: „Nie.“ PM sa ho opýtala: „Ideš si ľahnúť?“ Michal pokrútil hlavou (nie): „Um.“ PM sa ho opýtala: „Tak prečo si taký?“ Michal sa pozeral pred seba. PM povedala: „Pod' ťa oblečiem a pôjdeme dolu s Katkou. Dobre?“ Michal pokrútil hlavou (nie): „Um.“ PM dávala Michalovi dole plienku. Povedala som Michalovi: „Ale si si pospinkal.“ PM sa naňho pozerala a hovorila mu: „No, on sa vyspal, vyrastie, bude veľký ako ujo Marcel. Áno?“ Michal prikývol: „Uhm.“ Či ako Milan budeš?“ Michal si pretieral oči.</p> <p>– PM zložila Michala z prebaľovacej skrinky a vyšla z kúpeľne. Otočila sa k Michalovi, ktorý stál v kúpeľňových dverách, a povedala: „Ja idem dole. Ty nejdeš?“ Michal pokrútil hlavou (nie): „Um.“ PM povedala: „Ahoj“ a šla ku schodom. Michal stál vo dverách.</p> <p>– PM sa otočila k Michalovi a povedala: „No ideš s nami?“ Michal pokrútil hlavou (nie): „Um.“ PM k nemu išla a povedala: „Pod'. Ostávaš tu?“ Michal pokrútil hlavou: „Um.“ PM ho vzala za ruku a povedala: „No tak pod'.“ Michal jej povedal: „Nechcem ja pi.“ PM sa ho opýtala: „Nechceš spať?“ Michal pokrútil hlavou: „Um.“ PM ho viedla ku schodom a povedala: „No tak dobre. Nespi.“ Michal k nej natiahol ruky. PM sa naňho pozrela a povedala: „Vieš čo, pod' na nôžkach. Bolí ma chrbát. Ty máš nôžky zdravé pekné. Ja ťa dole zoberiem na ruky, keď budeme pri stole.“</p>	<p>– Pri obliekaní trela PM Michalovi nohy a potom ho pohladkala po bruchu. Milan chodil okolo Michala a chcel ho poštekliť. Michal mrnčal. PM Milana upozornila, aby prestal.</p> <p>– PM sa rozprávala s Milanom a posielala ho hrať na trúbku.</p> <p>– PM označila Michalovo správanie ako truc alebo požadovanie pozornosti. Podľa jej slov sa to väčšinou snaží ignorovať, aby to Michal nevyužíval.</p>
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> – Michal sa otočil k PM a povedal: „Cem i tutu.“ PM sa k nemu otočila a opýtala sa: „Čo chceš?“ Michal povedal: „Fikik.“ PM mu povedala: „A mi povedz koza a dám ti cukrík.“ Michal sa usmial a povedal: „Ko-za.“ PM povedala: „Jéj, tak to ti musím dať cukrík!“ Išla do špajze a doniesla Michalovi cukrík. 	<ul style="list-style-type: none"> – Všetci sme zišli do kuchyne. S PM sme sa neformálne rozprávali. – Michal išiel za Milanom do spoločenskej miestnosti. – Išla som do chodby. Michal prišiel ku mne a povedal, že dal Milanovi cukrík. Potom sa vrátil do kuchyne.
S19	15:40	<ul style="list-style-type: none"> – PM umývala riad. Opýtala sa Michala: „Tu si? A kde si bol mi povedz? Si mohol zatvoriť dvere u Milana, lebo bude trúbiť a aby nás neznevôžňoval. Zatvoríš tam dvere?“ Michal išiel ku kuchynským dverám a povedal: „Kaka.“ PM sa ho opýtala: „Katka zatvorí?“ Michal prikývol: „Uhm.“ Zatvorila som dvere na spoločenskej miestnosti. PM povedala Michalovi: „Povedz Katke prosím zatvor. Povedz jej prosím.“ Michal jej odpovedal: „Už je.“ PM povedala: „Už netreba? No tak dobre.“ – PM sa opýtala Michala, ktorý išiel ku stolu: „A čo budeš teraz robiť povedz mi?“ Michal povedal: „Komik.“ PM sa k nemu otočila a opýtala sa ho: „Zase?“ Michal jej povedal: „Komik.“ PM sa ho opýtala: „Zase bude komik? Ano?“ Michal sa na ňu pozrel a povedal: „Už je komik.“ PM sa ho opýtala: „Už je urobený? A kto ho urobil?“ Michal povedal: „Ja.“ PM sa ho opýtala: „Ty si urobil?“ Michal prikývol a povedal: „Daj komik tu.“ Michal uvidel na stole položený „komik“. Vykrikol: „Tu je!“ a posadil sa za stôl. Hral sa s „komikom“. 	<ul style="list-style-type: none"> – Michalovi sa „komik“ rozpadol. Upozornil na to PM. Povedala mu, nech ho opraví. Michal ju poslúchol.

			<ul style="list-style-type: none"> – Michal požiadal PM o pomoc pri oprave „komika“. PM mu povedala, že mu s tým pomôžem ja a ona umyje riad. Súhlasil. Do kuchyne prišiel Milan a rozprával sa s PM. – Michal mi doniesol „komik“ a postavil ho na stôl. Na jednej strane „komika“ chýbali kocky. Povedala som mu, aby ho opravil. Poslúchol ma a strany vyrovnal. Potom mi ho ukázal. – S PM sme sa neformálne rozprávali o Milanovi a jeho vystúpení na koncerte. Michal ma počas toho upozorňoval na svoj „komik“ a potom na môj telefón. – S Michalom sme pokračovali v stavaní „komiku“. Pritom sme sa rozprávali. – Michal postavil z legových kociek druhý „komik“ a vlak. Hral sa s nimi.
S20	15:50		<ul style="list-style-type: none"> – Michal išiel ku kuchynskej linke, k veľkému šuflíku. Otvoril ho a vybral z neho pospájané legové kocky. Položil ich na stôl a začal sa s nimi hrať na vláčik. Voľne rozprával. – Michal rozpájal legové kocky. Keď sa mu nedarilo, požiadal ma o pomoc. Hneď som mu nerozumela, a tak sa rozčuľoval. Keď som ho pochopila, pomohla som mu – chytila som jednu stranu poskladaných legových kociek. Druhú stranu chytil Michal a ťahal ju k sebe. Legové kocky sa rozpojili a spadli na zem. Michal ich pozbieral a spájal ich. Pritom čupel na zemi. Michal sa posadil za stôl a začal „komik“ rozoberať. Potom kocky nanovo staval – postavil auto, s ktorým sa hral. – S PM sme sa neformálne rozprávali o prejavoch prvého zvereného dieťaťa (Petra) a o fyzickom kontakte so zverenými deťmi.

S21	16:00	<p>– PM sa pozrela na Michala a opýtala sa ho: „A my kde máme auto Miško? Kde je naše auto?“ Michal sa na ňu pozrel a povedal: „To je moje auto.“ PM sa ho opýtala: „No tvoje auto je kde, čo sa na ňom vozíme? Kde je auto, čo sa na ňom vozíme teraz? Povedz mi.“ Michal rozoberal legové kocky a povedal: „Ešte ne.“ PM sa otočila ku kuchynskej linke a umývala riad. Opýtala sa: „Nevieš, kde je? Miško.“ Michal sa zamračil a povedal: „Čo?“ PM sa ho opýtala: „Kde je auto, povedz, nože? Katka nevie, kde je auto. Kde ho odkladáme?“ Michal odpovedal: „Krach.“ PM sa naňho pozrela a opýtala sa ho: „Do garáže? Kde ho odkladáme?“ Michal odpovedal: „Krach.“</p>	<p>– Michal mi hovoril o svojom legovom aute.</p> <p>– PM povedala, že dané slovo u Michala počula 1x a pochválila ho zaň.</p> <p>– Michal dával auto spať (položil ho na rozobratý „komik“) a povedal PM, že auto spí. Potom rozoberal legové kocky, ktoré predstavovali vlak a poskladal z nich ďalšie auto, ktoré dal tiež spať. PM mu povedala, že aj ich auto spí. Nato sa Michal postavil na stoličke a pozeral von oknom smerom ku garáži. Keď autá spali, Michal šepkal a žiadal to aj od nás. PM mu povedala, že autám nevádi, keď sa rozpráva. Michal autá zobudil a rozprával nahlas.</p> <p>– S Michalom sme sa začali hrať s autíčkami – poskladali sme dráhu z legových kociek, kde sme parkovali (t.j. spali), alebo jazdili. Michal určoval kadiaľ autá jazdili, kde a ako dlho spali.</p> <p>– Michal narazil do cestnej steny a rozsypal kocky. Opravil auto (nadvihol legové kocky a prstom napodobňoval vrtanie, popritom vydával zvuky) a cestu. Potom sme pokračovali v hre.</p>
-----	-------	---	--

S22	16:10	<ul style="list-style-type: none"> – PM prišla k Michalovi s mokrými rukami, usmiala sa naňho a opýtala sa ho: „Môžem?“ Potom frkla na Michala vodu. Michal vykrikol: „Nie!“ PM sa zasmiala a opýtala ho: „Prečo? Nechceš?“ Michal povedal: „Ty fuj.“ PM sa usmiala a povedala mu: „Aby si bol aj ty mokrý. Môžem?“ Michal začal kričať: „Nie!“ PM sa otočila a povedala: „Nekrič. Dobre. Ja počujem.“ – PM povedala Michalovi: „Ja ti olúpem pomaranč. Chceš?“ Michal vykrikol: „Áno! Banan.“ PM položila pred o mňa tanier a povedala Michalovi: „Pomaranč. To nie je banán. Pomaranč.“ Potom Michala poštekľila za krkom a išla ku kuchynskej linke nakrájať mu pomaranč. – Michal zišiel zo stoličky a išiel k PM. Povedal: „Banan necem.“ PM sa naňho pozrela a povedala: „Nie banán. Pomaranč. Povedz pomaranč.“ Michal povedal: „Ma-i-an.“ PM si k nemu čupla a povedala: „A skús povedať po... Skús povedať po... Skús po... Skúsiš?“ Michal neodpovedal. PM povedala: „Skús po... povedz po... Miši! Povedz po...“ Michal niečo zašepkal. PM sa postavila a zanesla misku s pomarančom na stôl. Michal išiel za ňou a posadil sa za stôl. Začal jesť pomaranč. 	<ul style="list-style-type: none"> – PM doumývala riad a dala jedlo pre mňa do mikrovlnky. – S PM sme sa neformálne rozprávali. Michal sa snažil zaujať moju pozornosť – volal ma a ukazoval mi auto z legových kociek. – S PM sme sa neformálne rozprávali – počula, ako Milan zapol televízor. – Michal zišiel zo stoličky a zobral pavúka. Položil ho na stôl a sadol si na stoličku. Jedol pomaranč. – Do kuchyne prišiel Milan a začal sa rozprávať s PM. – Michal pri jedení pomaranča robil grimasy a vrtel sa na stoličke. PM ho napomenula, aby pekne jedol.
-----	-------	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> – Michal sa hral s pavúkom – kfmil ho pomarančom a pod.
S22	16:20		<ul style="list-style-type: none"> – Ondrej prišiel z nácviku vianočného programu. Michal mu utekal otvoriť dvere. Keď Ondrej vošiel do kuchyne, PM sa s ním začala rozprávať. – Michal sa hral s pavúkom ako doobeda – spúšťal a namotával ho ponad stoličku. Pritom voľne rozprával. Potom nám ponúkal „akože“ cukríky od pavúka. Keď sa Michal hral s pavúkom, PM sa mu priebežne prihovárala. – Michal ma s pavúkom strašil a pritom pišťal. – Ondrej s Milanom boli v kuchyni a spájali legové kocky. – S PM sme sa neformálne rozprávali. Milan robil Michalovi zle, fúkal mu do tváre a pod. PM ho napomínala. – Zuzka prišla z nácviku vianočného programu. Išla do detskej izby.
S23	16:30	<ul style="list-style-type: none"> – Michal zobral misku s pomarančom do rúk. Povedal: „Aha, papam banan“ a podával misku Milanovi a Ondrejovi. Povedala som: „Musíme poďakovať, ako ponúka s pomarančom.“ Pozrela som sa na Michala a povedala: „To nie je banán. Pomaranč.“ Milan povedal: „Ďakujem.“ Michal sa usmial a povedal: „Banan je ki.“ – Ondrej sedel oproti Michalovi a dotváral Michalov „komik“. Michal sa naňho chvíľu pozeral. Potom povedal: „Čo to komik!“ Ondrej sa naňho pozrel a povedal: „Čo, čo, čo, čo.“ „Komik“ skladal ďalej. 	<ul style="list-style-type: none"> – Michala som štekliła s pavúkom. Smial sa a kričal. – Milan objal PM. PM odišla z kuchyne. – Michal sa hral s pavúkom. – Milan a Ondrej skladali legové kocky. Rozprávali sa. Michal sa snažil upútať ich pozornosť – vykrikoval nezrozumiteľné zvuky, rozprával hlasnejšie, pochodoval ako vojak a pod.

	<ul style="list-style-type: none"> – Milan so Zuzkou prišli do kuchyne. Milan išiel k Michalovi a zobral mu z misky pomaranč. Michal sa naňho zamračil a pohrozil mu rukou. Potom sa pozrel do misky a povedal: „Ach, nemám už.“ Povedala som mu: „Ešte máš jedno.“ – Ondrej sa naklonil k Michalovi a povedal mu: „Povedz no, no, no.“ Michal sa pozeral na stôl a pokrútil hlavou (nie). Zuzka mu povedala: „A ty, ty, ty?“ Michal vykrikol: „Nie!“ Ondrej sa usmial a povedal: „Na-na ty.“ Michal vykrikol: „Nie!“ Zuzka sa pozrela na Michala a opýtala sa ho: „A mňa neponúkneš pažravec?“ Usmiala sa. Michal sa hral s legovým vlakom. – Michalovi sa rozpadol legový vlak. Otočil sa k PM a povedal: „Ou, mami, aha.“ PM sa k nemu otočila a povedala: „Čo sa stalo?“ Michal povedal: „Fu fu boje.“ PM mu povedala: „Milan ti ho rozbil?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM mu povedala: „Tak nech ti ho postaví.“ 	<p>Chlapci si ho nevšimli a pokračovali v hre.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Milan odišiel. Michal sa začal hrať s vláčikom z legových kociek, ktorý chlapci postavili. Rozprávala som sa s Ondrejom. Michal sa snažil upútať moju pozornosť – niečo mi hovoril, chytil ma za ruku a pod. Odpovedala som mu. – Michal pri hre voľne rozprával a vykrikoval. Milan sa s ním rozprával. – PM prišla do kuchyne. Išla k Michalovi a dala mu studené ruky za krk. Michal začal kričať. – Ondrej volal Milana do spoločenskej miestnosti, aby si zahrali stolový hokej. Milan nešiel. – Odišla som z kuchyne na WC. Milan nahovoril Michala, aby niekoľkokrát zakričal do nahrávacieho zariadenia. PM Milana napomenula, aby to nerobil (pri danej situácii som nebola prítomná. Je zachytená na nahrávacom zariadení).
--	---	--

S24	16:40	<p>– Michal prišiel do kuchyne a zobral si pavúka. Hádzal ho ku mne a kričal: „Ham! Ham! Ham!“ Opýtala som sa ho: „A prečo ma papá pavúk?“ Michal sa usmial a povedal: „Necješ!“ Pohladkala som pavúka a povedala: „Aha, pohladkaj ho. Pavúčik je dobrý. Sa na teba pozrie, žmurká...“ Michal sa na mňa pozrel a povedal: „Čo?“ Povedala som mu: „Žmurká.“ PM sa otočila k Michalovi a opýtala sa ho: „Vieš požmurkať ty, Miško? S očkami požmurkaj.“ Zohla som sa k Michalovi a povedala som mu: „Požmurkaj na mňa.“ Michal sa pozrel na pavúka a požmurkal naňho. Povedala som mu: „Požmurkaj na mňa. Nie na pavúka.“ Michal povedal: „Pavúk, pavúk.“ PM sa otočila ku kuchynskej linke a povedala: „Majster zahovárania.“ PM prišla k Michalovi a povedala: „Ukáž mi, ako žmurkáš? Miško? Ako žmurkáš?“ Michal sa zamračil, odvrátil sa od PM a povedal: „Nie.“ PM sa naňho pozrela a povedala: „Neukáž!“ Michal pokýval hlavou (nie).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Prišla som do chodby. Milan a Ondrej išli do spoločenskej miestnosti a hrali stolový hokej. Michal behal z kuchyne do chodby, spoločenskej miestnosti a späť. Zopakoval to 5-6x. – Prišla som do kuchyne. Michal prišiel ku mne a búchal ma do nohy. Snažil sa upútať moju pozornosť. Hovoril mi, že na chodbe je drak a Michal ho naháňa. Opäť začal behať z kuchyne do chodby a spoločenskej miestnosti a kričal. – S PM sme sa neformálne rozprávali o dieťati, ktoré má k nim prísť.
S25	16:50	<p>– PM stála pri kuchynskej linke. Neformálne sme sa rozprávali. Michal prišiel k nej, buchol ju do nohy a povedal: „Ja bi mama.“ PM sa pozrela na Michala a opýtala sa ho: „Tak sa robí? Treba sa biť? Ja ti pekne varím, mám ťa rada a ťa pekne obliekam. A ty ma chceš biť?“ Michal pokrútil hlavou a povedal: „Nie.“</p>	

<p>(-)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - PM mala na ruke nalepený ean kód. Michal prišiel k nej a opýtal sa: „Čo to je?“ PM mu povedala: „To je taký papier.“ Michal chytil ruku PM a prezeral si nalepený ean kód. PM mu povedala: „Nič tam nie je.“ Michal povedal: „Daj. Mne daj.“ PM sa ho opýtala: „Tebe dať?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM ean kód odlepila a nalepila ho Michalovi na ruku. Povedala: „Páči sa. Ukáž Katke.“ Michal utekal ku mne a ukázal mi na ruke nalepený ean kód. Potom sa otočil a utekal do spoločenskej miestnosti. - Michal prišiel do kuchyne. Išiel ku mne, ukázal mi ruku s odlepeným ean kódom a povedal: „Aha, Kaka.“ Opýtala som sa ho: „Odlepilo sa?“ Michal prikývol, ukázal na ean kód a povedal: „A ty tu. Ty tak, tak.“ Pritisla som mu ean kód na ruku. Prilepil sa. Michal odišiel. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zuzka bola v kuchyni a rozprávala sa s PM. - Michal behal alebo pochodoval z kuchyne do spoločenskej miestnosti a späť. - S PM sme sa neformálne rozprávali. Michal prišiel ku mne odzadu a chcel ma nastrašiť (vrčal na mňa). Potom prišiel predo mňa a ukazoval mi na čele, kde sa buchol. - Michal zobral vlak z legových kociek a hral sa s ním. - Ondrej išiel do detskej izby. Keď sa vrátil, začal sa s Michalom naháňať.
------------	---	--

S26	17:00		<ul style="list-style-type: none"> – S Michalom som sa hrala v detskej izbe na schovávačku. Ja som počítala na schodoch a Michal sa skrýval. Potom sme sa vymenili. Keď sme schádzali dole po schodoch, držal ma za ruku. – Keď sme s Michalom skončili, Ondrej ma zavolať, aby som sa išla pozrieť, ako s Milanom hrajú stolový hokej. Išla som za nimi. Michal išiel so mnou. Sadol si na Milanovo miesto. Keď prišiel Milan, odstrčil ho. Michal sa mračil a niečo hovoril. Potom sa na nich pozeral. – Michal prišiel ku mne a chcel, aby sme sa išli hrať na schovávačku. Povedala som mu, nech sa ide skryť, že o chvíľu ho pôjdem hľadať. Michal sa otočil a utekal na horné poschodie.
S27	17:10		<ul style="list-style-type: none"> – Išla som Michala hľadať. Pridal sa ku mne Ondrej. Keď som Michala našla, bol bez papúč. Povedala som Ondrejovi, nech sa skryje, a ja s Michalom pôjdeme hľadať papuče. Našli sme ich v spoločenskej miestnosti, kde som Michala obula. – S Michalom sme išli hľadať Ondreja. Keď ho Michal našiel, mal z toho veľkú radosť – výskal a smial sa. – Pridala sa k nám Zuzka. V počítaní sme sa všetci striedali. Keď počítal Michal, zobral ma za ruku a postavil ma na medzioschodie. On zišiel na prízemie a počítal: „Dida, dida, dida.“ Keď niekoho našiel, schoval sa na jeho miesto.
S28	17:20	– Prišiel PO.	<ul style="list-style-type: none"> – Privítala som sa s PO. Počítala som a zapojila som ho do hry – predstierala som, že hľadám deti, pričom ich hľadal PO. Deti boli prekvapené. PO sa s nami zahral ešte jednu hru a vrátil sa do kuchyne, kde mali návštevu.

S29	17:30	<ul style="list-style-type: none"> – Dohrali sme schovávačku a zišli do spoločenskej miestnosti. Zuzka a Ondrej mi navrhli, aby sme sa hrali karty alebo pexeso. Súhlasila som. Sadli sme si na koberec do spoločenskej miestnosti. Zuzka doniesla sedmové karty, ktoré miešala a rozdávala. – Michalovi sa to nepáčilo. Mračil sa a vrčal. Zuzka a Ondrej sa ho opýtali, s kým sa chce hrať. Vybral si Zuzku. Posadila si ho vedľa seba, ale Michal sa stále mračil. Vstal od Zuzky a odišiel zo spoločenskej miestnosti. – Michal sa opakovane do spoločenskej miestnosti vracal. Niečo nám doniesol, napr. čokoládu, alebo sa posadil, bral nám karty, sadol si mi do lona, hral sa s mojím telefónom a pod. – Vyhrala Zuzka. Začala pomáhať Ondrejovi tak, že mu zobrala karty, keď chcel spraviť ťah, a rozhodla zaňho. Ondrej sa smial. – Hrali sme pexeso. Michal prezeral moje zozbierané pexesové kartičky. – Prišiel PO. Michal išiel k nemu. – PO odišiel zo spoločenskej miestnosti. O chvíľu sa vrátil s fotoaparátom a fotografoval nás. Keď skončil, prišiel ku mne a ukazoval mi nahrávku Milanovho vystúpenia z vianočného koncertu.
S30	18:00	<ul style="list-style-type: none"> – Dohrali sme pexeso. Zbalila som si veci. Deti ma presviedčali, aby som ostala. – S PM sme sa dohodli na zajtrajšom stretnutí.
S31	18:15	<ul style="list-style-type: none"> – Môj odchod z PNR.
<p>Trvání návštěvy: cca 7 hod. a 15 min Časové intervaly zápisu: každých 10 min. Délka audiozáznamu: 3 hod 40 min. 31 sek.</p>		

Pozorování 6

Pozorovateľ: Katarína Šmajdová Búšová

Zaznamenal: Katarína Šmajdová Búšová

Forma záznamu: Zaznamenávaní vyprávěných událostí: typický den a intervalové zaznamenávaní

Segmenty textu	Záznam z pozorování:		Komentář k pozorování:
		<i>Datum:</i> 19. 12. 2006	<i>Místo:</i> Dětský domov, rodinný dům – kuchyně, společenská místnost, dětské pokoje, chodba
	<i>Čas:</i>	<i>Situace:</i>	
S1	08:30	– Príchod do detského domova.	<ul style="list-style-type: none"> – Začala som pozorovanie. – S PM sme vstúpili do kancelárie sociálnej pracovníčky, kde sme čakali na jej príchod. Keď prišla, oznámila nám, že musíme počkať – s dieťaťom Mariánom sa lúčila jeho biologická rodina. Sociálna pracovníčka poprosila PM, aby sa stretla s biologickou rodinou dieťaťa a pomohla jej vysvetliť formu PNR, lebo tomu daná rodina nerozumela. – Po ukončení stretnutia zamestnanci detského domova Mariána obliekli a doniesli jeho veci, ktoré ukladali do auta. Po naložení vecí sme z detského domova odišli. – PM sa počas cesty snažila Mariána zaujať rôznymi detskými hrami, napr. napodobňovala ústami klusanie koňa – Marián po nej opakoval, pohybovala nad ním papierovými vreckovkami – Marián za nimi otáčal hlavu a snažil sa ich chytiť, dávala mu piškóty, ktoré si rukou opakovane žiadal (siahal jej do tašky, odkiaľ ich PM vyberala) a pod. – Marián sa väčšinu času v autosedačke vrtel, džavotal a usmieval sa. Po ceste sme sa zastavili u detského lekára,

			ktorému PM odniesla Mariánovu zdravotnú kartu.
S2	10:45	– Príchod do bydliska PNR.	<ul style="list-style-type: none"> – Michal spolu s mamou PO nás čakali a pozerali z okna. Michal nám otvoril vchodové dvere. Ako prvé sme vošli PM a ja s Mariánovými vecami. Michal vyskakoval a vykrikoval moje meno. Za mnou vošla sociálna pracovníčka s Mariánom na rukách. Michal stál pri sociálnej pracovníčke a ukazoval prstom na Mariána. Opakovane hovoril: „Toto.“ Za nami išiel šofér. – Všetci išli do spoločenskej miestnosti, kde PM začala Mariána vyzliekať. Michal prišiel k Mariánovi a chcel sa ho chytiť. Nedosiahol naňho, lebo bolo okolo veľa ľudí. – Marián sa obzeral. Sociálna pracovníčka mu doniesla jeho plyšového medveďa, ktorého zobral Michal a od všetkých sa vzdialil. – Všetci vošli do kuchyne, kde PM pripravila pre návštevu občerstvenie.
S3	10:50 (N)		<ul style="list-style-type: none"> – Michal ostal na chodbe a vyberal Mariánove hračky z vreca. Potom išiel do spoločenskej miestnosti a doniesol ich pred Mariána. Potom išiel do kuchyne a ukazoval hračky PM. PM s ním išla do chodby a vybrala mu jednu z hračiek, ktorú mu nechala, aby sa s ňou hral. – Marián chodil po kuchyni, chodbe a spoločenskej miestnosti. Mama PO chodila za ním. Michal si pozeral Mariánove hračky. – PM navrhla sociálnej pracovníčke, aby si pozreli izby na hornom poschodí, kde deti spia a majú svoje veci. – Michal chodil okolo PM a niečo od nej žiadal. PM mu povedala, aby hosťom ukázal detské izby. Michal sa otočil a utekal hore schodmi. Všetci sme išli na horné poschodie.

	<ul style="list-style-type: none"> – PM a hostia vošli do detskej izby, kde bol Michal. Michal išiel k svojej posteli a povedal: „Tu ja.“ Potom išiel k Zuzkinej posteli a povedal: „Tu Zuzu.“ Sociálna pracovníčka ukázala na postieľku a opýtala sa Michala: „A tam bude kto spinkať?“ Michal sa k nej otočil, ukázal na Mariána a povedal: „Toto.“ – PM a hostia vošli do chlapčenskej detskej izby. PM ukázala na Ondrejovu posteľ a opýtala sa Michala: „Kto tu spí? Ukáž tete.“ Michal povedal: „Ondo.“ PM povedala: „Ondro.“ Michal sa otočil k Milanovej posteli a povedal: „A tak.“ PM sa opýtala: „Kto tam?“ Michal odpovedal: „Už Ondo.“ PM povedala: „Tam nie Ondro. Kto tam spí?“ Michal ukázal na Ondrejovu posteľ a povedal: „Tu Ondo.“ PM mu povedala: „Dobre.“ PM ukázala na Milanovu posteľ a opýtala sa ho: „A Milan?“ Michal povedal: „Tu ty.“ PM sa ho opýtala: „Kto?“ Michal odpovedal: „Tu ty.“ PM sa ho opýtala: „Ale kto?“ Michal povedal: „Tu ty.“ PM sa opýtala: „Ale kto tu spí?“ Michal povedal: „Tu tak ty.“ PM si kvokla k Michalovi, pozrela sa naňho a opýtala sa ho: „Ale kto, povedz.“ Michal povedal: „Tu tak ty.“ PM mu povedala: „Povedz Milan.“ Michal povedal: „Minan.“ PM sa usmiala a povedala: „Ták.“ 	<p>Sociálna pracovníčka držala Mariána na rukách.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hostia si prezerali detské izby. Michal utekal do svojej izby a ukazoval, kde spí (kričal: „Tu ja!“). PM návštevu sprevádzala po hornom poschodí a ukazovala im jednotlivé izby. Pritom sa rozprávali. – Mama PO sa opýtala Michala, kto spí v druhej izbe. Michal povedal „Peťo“ a utekal do druhej detskej izby. Išiel k posteliám a hovoril, kto na nich spí. – Michal sadol na stacionárny bicykel a bicykloval. PM sa rozprávala so sociálnou pracovníčkou o Michalovi a hovorila jej, čo dokáže (povedala, že vie urobiť rozštep – Michal si sadol na zem a rozštep spravil. PM ho pochválila a dala mu
--	--	---

			<p>pusu. Michal povedal: „Mami ne“ a utrel si ústa. Potom vyšiel z detskej izby.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Marián sa obzeral po miestnostiach. – Zišli sme do kuchyne, kde PM obsluhovala hostí. Mama PO si sadla do kresla, posadila si Mariana na nohy a prihovárala sa mu. Michal prišiel k mame PO. S Mariánom sa na seba pozerali. – Michal behal od Mariána a späť k nemu. Vzdialenosť zväčšoval a nakoniec behal po celej kuchyni. – PM sa rozprávala s hosťami. Michal zastal pri stole a hovoril jej, že ho bolí koleno, na ktoré ukazoval. PM povedala, že musí chvíľku počkať. Michal to zopakoval niekoľkokrát – myslím, že sa snažil upútať pozornosť okolia.
S4	11:00	<ul style="list-style-type: none"> – PM sa sklonila k Michalovi, pozrela sa naňho a povedala: „Miško, počúvaj. To je Mariánove. Ale on je tvoj kamarát a ti to požičia.“ Michal sa na ňu nepozeral a ďalej napodobňoval 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal prišiel ku mne a opýtal sa, či neviem, kde je plyšový medveď. Odpovedala som mu, že neviem, ale môžeme ho pohľadať. Michal ma chytil za ruku a viedol ma do detskej izby. Niekoľkokrát vykrikol: „Tu je!“ ale plyšový medveď na danom mieste nebol. Keď sme ho nenašli, Michal ma zaviedol do spoločenskej miestnosti, kde mi ukazoval miesta, kde by medveď mohol byť. Nikde sme ho nenašli. Niekoľkokrát som mu navrhla, aby sme šli do kuchyne, ale odmietol to. – S Michalom sme išli do kuchyne. Marián sedel sociálnej pracovníčke na kolenách. – Michal išiel do chodby, otvoril Mariánovo vreco s hračkami a vyberal z neho hračky. Vybral detskú hraciu gitaru. Prišiel s ňou do kuchyne a ukazoval ju hosťom. Napodobnil na nej hranie.

		<p>hru na hracej gitare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Marián zachytil šálku kávy na stole a vylial ju. PM išla ku stolu, dala to do poriadku a venovala sa hosťom. – Michal sa vrátil do chodby a vybral z Mariánovho vreca hrajúci stojan s farebnými umelými kolieskami rôznej veľkosti. Chvíľu sa s ním hral a potom si obzeral ďalšie hračky. – Do chodby prišiel Marián a chcel si zobrat' od Michala hracu gitaru. Michal sa mu otočil chrbtom, aby na ňu Marián nedosiahol. Marián sa hral s hrajúcim stojanom s farebnými kolieskami – opakovane stláčal gombík, ktorý spúšťal melódiu a rozhadzoval farebné kolieska po zemi. – Deti išli do spoločenskej miestnosti, kde vybrali ďalšie hračky. Bola som s nimi ja a mama PO. PM sa venovala hosťom. S mamou PO sme sa neformálne rozprávali o Mariánových hračkách. – Michal chodil po spoločenskej miestnosti. Napodobňoval hru na gitare, alebo posúval detské nákladné auto. Marián sa naňho pozeral, alebo sa hral s farebnými pohárkami rôznej veľkosti – hádzal ich o zem. Usmieval sa. – Michal odbehol do kuchyne a nechal gitaru v spoločenskej miestnosti. Marián chodil po spoločenskej miestnosti a bral do rúk rôzne hračky. Keď sa Michal vrátil z kuchyne, hral sa s detským nákladným autom. Potom hľadal gitaru. Keď ju nenašiel, išiel do kuchyne a pýtal sa, kde je gitara.
S5	11:20		<ul style="list-style-type: none"> – Ja a mama PO sme ostali v spoločenskej miestnosti a hrali sme sa s Mariánom. Marián sa celý čas smial, zaujímal sa o hračky, všetko chytal do rúk, ťahal veci z miesta, reagoval na zvuky, svetlá aj farby. Z kuchyne sa ozývali zvuky hracej gitary. – Marián išiel do kuchyne a chcel si vziať hracu gitaru. PM

		<p>– PM sa otočila k Michalovi, zobrala mu hraciu gitaru a položila ju na stôl. Čupla si k Michalovi, pozrela sa naňho a povedala: „Počúvaj Miško, počúvaj. To je jeho. On ti môže iba požičať. Čo ty chceš.“ Michal mrnčal: „Nečem.“ PM povedala: „Miško!“ Michal mrnčal a povedal: „Nečem.“ PM vstala. Michal si hraciu gitaru vzal.</p>	<p>Michalovi gitaru vzala a povedala mu: „Miško, počkaj.“ Gitaru podala Mariánovi. Marián s ňou išiel do spoločenskej miestnosti.</p> <p>– Marián chodil s hracou gitarou zo spoločenskej miestnosti do kuchyne a späť. Keď mu ju chcel Michal zobrať, Marián naňho zavrčal. Michal sa vrátil do spoločenskej miestnosti a hľadal inú hračku. Zobral si hraciu vežu s farebnými krúžkami a stláčal gombík, ktorý spúšťal jej zvuky. Marián prišiel za ním a chcel si hračku vziať. Michal ho nechal a on si zobral hraciu gitaru. Keď mu ju chcel Marián zobrať, Michal naňho vrčal.</p> <p>– Michal a Marián sa hrali vedľa seba. Michal napodobňoval hranie na gitare a Marián vyberal farebné krúžky z hracej veže. Keď sa Marián k Michalovi priblížil, Michal naňho zakričal: „Fuj ty!“, pritisol gitaru k sebe a otočil sa Mariánovi chrbtom. PM Michala napomínala.</p> <p>– Sociálna pracovníčka a šofér odišli. Marián a Michal vošli do kuchyne. Michal hral na hracej gitare a Marián sa hral s hracou vežou. Keď PM vošla do kuchyne, rozprávala sa s mamou PO. Michal chodil za Mariánom a žiadal od neho hraciu vežu. Potom išiel za PM a volal ju.</p> <p>– Michal šiel k detskej postieľke v kuchyni, kde našiel plyšového medvedíka, ktorého predtým hľadal. Priniesol mi ho ukázať.</p>
S6	11:30		<p>– PM sa išla prezliecť. Michal stláčal na detskej gitare</p>

	<p>– Michal prišiel do kuchyne s detskou krhlou. Zdvihol ju a povedal PM: „Mami! Je tu. Hej! Mami, je mi tu.“ PM sa k nemu otočila a povedala: „To čo si. Tam vodičku nedávame. Nie, nie, nie. To keď budeš vonku kvietičky polievať. Ale tu nie v izbe. Vieš?“ Michal sa opýtal: „Nie?“ PM povedala: „Nie, nie. To vonku sa polievajú kvietičky. Vieš?“ Michal vykrikol: „Už ano!“ PM povedala: „No, pôjdeme potom vonku a potom zoberieme tam vodičku. Teraz nie. Dobre?“ Michal povedal: „No?“ PM povedala: „Teraz neberieme vodičku. Ta čo si?“ Michal sa opýtal: „Uhm. Tu tak ne čt?“ PM povedala: „Nie, nie. Teraz nie čt.“ Michal dal detskú krhlu k sebe a urobil pohyb rukou. Povedal: „Už ja čt.“</p>	<p>gombíky v tvare zvieracích hláv a ukazoval mi ich. Zvieratá, ktoré poznal, pomenoval.</p> <p>– Marián chodil po kuchyni. Obzeral sa, otváral skrinky na kuchynskej linke, posúval stoličku, sťahoval prikrývky zo stoličiek a pod. Smial sa. Michal sa hral s hracou gitarou – držal ju v rukách a chodil s ňou po kuchyni.</p> <p>– PM prišla do kuchyne. Rozprávala sa s mamou PO a pripravovala obed. Michal napodobňoval hru na gitare.</p> <p>– Mama PO, Michal a Marián išli do spoločenskej miestnosti, kde sa hrali. S PM sme sa neformálne rozprávali o jej pocitoch.</p> <p>– Michal napodobňoval polievanie – polieval skrinky, podlahu a pod. Potom išiel do spoločenskej miestnosti a pokračoval v hre. S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore o Michalovi a Mariánovi.</p> <p>– Michal prišiel do kuchyne a v ruke držal farebný umelý pohárik. Povedal, že má kávu. Napodobnil pitie a vrátil sa do spoločenskej miestnosti. S PM sme sa neformálne rozprávali o nahrávaní. Potom som išla do spoločenskej miestnosti. Marián a Michal sa samostatne hrali.</p>
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – Marián sa hral so svojím autom. Michal k nemu prišiel a auto mu zobral. Potom išiel do kuchyne za PM. Ukázal jej auto a povedal: „Mami.“ PM sa opýtala: „Prosím?“ Michal povedal: „Auto mam.“ PM sa naňho pozrela a hovorila mu: „Ale to je Mariánove Miško. To je jeho. On doniesol. Nemôžeš mu to brať, musíš mu to dať.“ PM otočila Michala a šla s ním do spoločenskej miestnosti. Hovorila mu: „Miško, to je jeho. On si to doniesol.“ Michal povedal: „Nie!“ Odišiel od PM a ďalej sa s autom hral. PM stála v spoločenskej miestnosti a pozerala sa na Michala. – Marián išiel k Michalovi a chcel mu zobrať auto. Michal vykrikol: „Nie! Ťuk, ťuk ty!“ a otočil sa mu chrbtom. PM sa zasmiala a povedala: „Miško. On je ešte malinký chlapček. On tak nevie všetko ako ty. Ty ho musíš naučiť.“ PM sa k nemu sklonila a povedala: „Ty mu pekne poukazuješ ako sa hrá s autom. Dobre?“ Michal sa usmial a povedal: „Ano.“ PM povedala: „Áno? Lebo ty si šikovný chlapec.“ Michal vykrikol: „Ano!“ a utekal do spoločenskej miestnosti – Michal išiel k PM a opýtal sa: „Trž, trtž, kde je?“ PM povedala: „Ja neviem, kde je. Nevie kde. Kde si ju dal? Hľadaj ju.“ Mama PO mu povedala: „Či ju nezobrala myška?“ PM povedala Michalovi: „Pozri, či si ju niekde nechal v druhej izbe.“ Michal povedal: „Myš papaj.“ PM mu hovorila: „Michal choď sa pozrieť, či si ju nenechal...“ 	<ul style="list-style-type: none"> – PM šla do kuchyne. Marián a Michal išli za ňou. Keď deti zo spoločenskej miestnosti odišli, mama PO skryla hraciu gitaru. – Marián chodil po kuchyni a posúval stoličku. Michal sedel na zemi a hral sa s Mariánovým autom. – Michal nechal auto v kuchyni a išiel do spoločenskej miestnosti hľadať detskú gitaru. Nenašiel ju a vrátil sa do kuchyne.
--	---	---

Michal vykrikol: „Myš papaj!“ PM mu povedala: „No ved' sa choď pozrieť...“ Michal vykrikol: „Trž, trž!“ PM povedala: „Však ja som nič nevidela.“ Michal vykrikol: „Trž, trž papaj!“ PM mu povedala: „Ty si videl myš?“ Michal vykrikol: „Myš papaj!“ PM povedala: „Ja som ju nestretla.“ Michal povedal: „Trž, trž, papaj.“ PM povedala: „Tak keď zjedla, tak je zjedené. Ja s tým nespravím nič.“ Michal prikývol: „Uhm“ a išiel do spoločenskej miestnosti.

- Michal sa otočil k PM a vykrikol: „Mami!“ PM sa k nemu otočila a povedala: „Prosím?“ Michal povedal: „Ujo ja Majajk.“ PM odpovedala: „Ahoj ujo Marcel. Ako sa máš?“ Michal odpovedal: „Ja tu.“ PM sa ho opýtala: „Si v robote?“ Michal odpovedal: „Uhm.“ PM sa ho opýtala: „A čo robíš?“ Michal odpovedal: „Tu tak ja Kaka.“ PM sa ho opýtala: „S Katkou si?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM sa opýtala: „A čo robíte spolu?“ Michal odpovedal: „Ja auto mam.“ PM sa ho opýtala: „Sedíš v aute?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM sa opýtala: „Šoféruješ? Michal odpovedal: „Ešte ne.“ PM

- Marián sa v kuchyni hral s autom. Michal sa vrátil do kuchyne a vzal mu ho. Potom išiel k mame PO a žiadal plyšového medveďa. Mama PO mu ho dala. Michal si ho vzal a požiadal ma, aby som ho položila na chladničku, kde chcel, aby medveď ostal.
- Marián sa hral s prikrývkami zo stoličiek – dával ich dole a triasol s nimi. Michal sa hral na stole s autom a ukazoval mi, kto je v aute (ja, ujo a PM). Hrali sme sa na nasadenie a vysadenie z auta. Michal bol šofér.
- S PM sme sa neformálne rozprávali.
- Marián posúval stoličku po podlahe. Mama PO volala Mariána k sebe a brala ho na ruky.
- Michal zobral zo stola môj telefón a začal napodobňovať volanie s PO. Neozýval sa, tak s ním ukončil hovor.

	<p>povedala: „Aha.“ Michal povedal: „Papa mami.“ PM odpovedala: „Ahoj ujo Marcel.“</p> <p>– Marián si zobral svoje auto. Michal sa k nemu otočil a auto mu zobral. Marián sa naňho pozrel. PM išla k Michalovi, pozrela sa naňho a povedala: „Neber mu Miško!“ Michal povedal: „Cem auto!“ PM mu povedala: „Nemôžeš, on si zobral.“</p> <p>– Stála som pri kuchynských dverách. Michal posúval auto po stole popri nahrávacom zariadení. Otočila som sa k Michalovi a povedala som mu: „Miško, nie po stole s autíčkom. Hej?“ PM sa k nemu otočila a povedala mu: „Autíčka nechodia po stole. Ta čo si? Autíčka sú po zemi.“ Povedala som mu: „Na zemi je cesta Miško.“ Michal sa opýtal: „Čo?“ Povedala som: „Na zemi je cesta, dobre?“ Michal auto po stole ďalej posúval. Povedala som: „Miško!“ PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Miško! Počuješ, čo ti teta Katka hovorí?“ Michal vykrikol: „Nie!“ PM mu povedala: „Tak to tebe sa chce spať, keď nepočuješ?“ Michal vykrikol: „Nie!“ a položil auto na zem, kde ho posúval.</p>	<p>– Marián chodil okolo PM a snažil sa dosiahnuť na veci položené na kuchynskej linke. PM mu v tom bránila a prihovárala sa mu.</p> <p>– Michal s PM opäť napodobňovali telefonovanie.</p> <p>– Mama PO odchádzala domov. PM sa s ňou lúčila a držala Mariána na rukách.</p> <p>– Michal sa hral s Mariánovým autom – posúval ho po stole a prechádzal ním po mojom zošite. Hrali sme sa na vysadanie a nasadanie z auta.</p> <p>– S PM sme sa neformálne rozprávali o deťoch.</p> <p>– PM pripravovala jedlo. Ja som chodila za Mariánom, aby niečo nestiahol na seba a rozprávala som sa s Michalom.</p> <p>– PM pripravila deťom jedlo. Bolo horúce. Zobrala Mariána na</p>
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> – Michal chodil okolo PM a hovoril: „Mami! Ja! Ja!“ PM mu povedala: „Počkaj. Aj ty, ale teraz nie. Dobre? Trošku neskôr.“ PM pokračovala v hre na lietadlo. Pritom vydávala zvuky: „Vrrrr.“ – PM sa opýtala Michala: „Ideš papat’?“ Michal povedal: „Nie!“ PM mu povedala: „Marián bude papat’.“ Michal povedal: „Ne ja.“ PM mu povedala: „Ty ne? Tak ty nejedz. Marián poje.“ Michal prišiel k Mariánovi a ukázal na jeho podbradník. Povedal: „Toto cem!“ PM povedala: „No to som nečakala.“ Michal vykrikol: „Toto cem, ja!“ PM mu povedala: „Ty si vyber druhé. Tam jest toho dost’.“ Michal povedal: „Nie! Nie!“ Michal išiel ku kuchynskej linke a hovoril: „Ano, mama.“ Michal vybral z kuchynskej linky zásteru a vykrikol: „Mám už!“ Vykrikol to viackrát. PM sa otočila k nemu a zasmiala sa. – Povedala som Michalovi: „Ukáž Mariánovi, ako krásne vieš papat’.“ Michal vykrikol: „Aha! Aha!“ a vložil si lyžičku do úst. PM povedala: „No Marián, pozeraj. My pozeráme Miško. 	<p>ruky, dala mu pusy na líce a hrala sa s ním na lietadlo. Marián sa smial.</p> <ul style="list-style-type: none"> – PM položila Mariána na zem a vyzliekla mu tepláky. Michal stál pri nej. Rozprávali sa. PM mu vysvetľovala, že Marián je jeho kamarát a Michal ho bude musieť naučiť veľa vecí. – PM zodvihla Mariána zo zeme. Dala mu podbradník, sadla si na stoličku a posadila si ho do lona. Začala ho kŕmiť. Michal od PM žiadal Mariánovu fľašu. PM mu povedala, že tá je pre bábätká a on je už veľký chlapec. – Išla som k Michalovi a zásteru som mu zobrala. Vložila som ju späť do skrinky a vybrala podbradník, ktorý som Michalovi uviazala. – Michal sa posadil na stoličku a žiadal auto. PM mu povedala, že auto je v garáži.
---	---

		<p>Len papaj. Pozeráme. Mm, paráda. Marián, máš sa čo učiť. Lebo Miško vie sám a ty nevieš. Ešte sa musíš veľa učiť od Miška. Lebo Miško je šikovný, vie sa sám napapať, nenosí plienočky, on je taký šikovný chlapec. A hej Miško?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM sa ho opýtala: „Si šikovný, hej? Prosím?“ Michal sa na ňu pozrel a povedal: „Čo?“ PM povedala: „Že si šikovný.“ Michal prikývol hlavou.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Michal povedal, že polievka je horúca („Fuj je“) a odsunul ju. Pomiešala som ju a vrátila Michalovi. Michal si dal lyžičku a opäť misku odsunul. Opäť som ju pomiešala. Michal sa ku mne otočil a otvoril ústa – chcel, aby som ho krmila. Vyhovela som mu. Pri každej lyžičke hovoril, za koho ju je (napr. mama, PO, biologické deti PR, mama PO, telefón, auto, televízor, nahrávacie zariadenie, psa, za mňa, topánky a pod.)
S7	12:10	<ul style="list-style-type: none"> – Michal plakal, stál pri Mariánovej postieľke a chcel z nej zobrať Mariánovho plyšového medveďa. Hovoril: „Necem papaj.“ PM sa k nemu sklonila, podala mu plyšového medveďa, pozrela sa naňho a hovorila: „Prečo plačeš?“ Michal povedal: „Ty mama.“ PM sa ho opýtala: „A čo som ti urobila?“ Michal plakal a hovoril: „Ja ma ja.“ PM sa ho opýtala: „Čo chceš?“ Michal povedal: „A ma.“ PM mu povedala: „Čo? Neviem, čo chceš.“ Michal povedal: „Ja ma.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Keď Marián dojedol, PM ho položila na zem a prihovárala sa mu. Marián liezol po kuchyni. PM ho zobrala na ruky a zanesla do kúpeľne na hornom poschodí, kde ho prebalila a prezliekla do pyžama. Potom ho uložila do postieľky. Prišla do kuchyne a povedala, že Marián plače, keď nie je pri ňom. – Keď Michal dojedol, išli sme za nimi na horné poschodie. Michal vošiel do detskej izby, kde bol Marián a odmietal spánok – plakal, mal nezmyselné požiadavky na PM a pod.

		<p>PM mu povedala: „Pozri. Marián ti požičal medvedíka. To je jeho.“ Michal povedal: „Necem“ a vrátil plyšového medveďa PM. PM ho vzala, vrátila ho do Mariánovej postieľky a povedala Michalovi: „Dáme jemu. Dobre, keď nechceš.“ PM sa postavila a vyšla s Michalom z detskej izby.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ostala som pri Mariánovej postieľke, aby nezačal plakať. – PM išla s Michalom do kúpeľne, kde ho pripravila na spánok. Michal celý čas plakal. PM mu dohovárala. Potom sa ho opýtala, či chce spať v posteli PO pod podmienkou, že nebude plakať. Michal súhlasil. PM ho zaviedla do rodičovskej spálne a uložila ho do posteľky PO. Michal prestal plakať. – Marián sa v postieľke hral so svojím hracím plyšovým slniečkom a pozeral sa dookola. Nebol prikrytý. Prstom mi ukázal na druhý koniec postieľky, kde bol prevesený malý paplón. Prikryla som ho. Marián sa ďalej hral s plyšovým slnkom. Potom prstom ukázal na farebnú prikrývku, ktorá bola prevesená na konci postieľky. Posunula som ju bližšie k nemu. Chytil ju a hral sa s plyšovým slnkom. – PM sa vrátila k Mariánovi. Ostala pri ňom pokiaľ nezaspal, aby si na ňu zvykol. Išla som za Michalom, popriala som mu pekné sny a zišla som do kuchyne.
S8	12:25 (-)		<ul style="list-style-type: none"> – Marián plakal. PM zišla do kuchyne a povedala, že Marián chce plyšového medveďa, ktorý ostal v kuchyni. Zobrala ho a vrátila sa na horné poschodie. Marián prestal plakať. – PM prišla do kuchyne. Povedala, že od Mariána nemohla odísť. Keď ju nevidel, začal plakať. Ako zaspal, išla k Michalovi, ktorý stále fňukal. Chcel Mariánovho plyšového medveďa. PM povedala, že mu vysvetlila, že je to Mariánova hračka a má na ňu právo. Potom pohladkala Michala po hlave. Michal ju pohladkal tiež a zaspal.

			<ul style="list-style-type: none"> – S PM sme sa neformálne rozprávali o návšteve v detskom domove, Mariánovi a jej prvých pocitoch – väčší strach mala pri prvom zverení detí. Dnes sa až tak nebála, ale bola nepokojná. Pokračovali sme v neformálnom rozhovore o jej momentálnom citovom rozpoložení – cítila sa unavená a bez energie.
S9	12:50 – 14:40		<ul style="list-style-type: none"> – Zo školy prišli Ondrej a za ním Zuzka. PM ich privítala a začala im pripravovať obed. Počas toho sa s nimi rozprávala o škole. – Zuzka a Ondrej išli do ZUŠ. Počas obliekania ma poprosili, či by som ich odprevadila na zastávku. Súhlasila som a zatiaľ som. – Odprevádzala som deti na autobusovú zastávku. Po ceste sme sa stretli s Milanom, ktorý išiel domov zo školy. – Návrat do PNR. – S PM sme sa neformálne rozprávali. Milan sedel pri nás a písal si domáce úlohy do školy.
S10	14:40 (N)	<ul style="list-style-type: none"> – Michal povedal: „Mami, aha“ a stlačil gombík na hracej veži. Ozvala sa melódia. PM mu povedala: „Hí, to je krásne. Ale to je Mariánove. On ti požičal.“ Michal povedal: „Ešče to“ a opäť hraciu vežu spustil. PM sa naňho pozrela a opýtala sa: 	<ul style="list-style-type: none"> – PM počula Michala kričať. Vyšli sme na horné poschodie. Michal sedel na posteli, pozeral sa na nás a mračil sa. PM ho zobrala na ruky a odniesla do kúpeľne, kde ho posadila na záchod. Pošepky sa mu prihovárala. PM zobrala jeho veci a spolu sme zišli do kuchyne, kde ho PM prezliekla. Nechcela, aby zobudil Mariána. – Michal si sadol na stoličku a hral sa s hracou vežou. PM ho prezliekala.

	<p>„Vieš, čie to je? Miško? Vieš, čie to je? To je Mariánove. Ale on ťa má rád. On je s tebou kamoš.“ Michal sa na PM nepozeral a opakovane vežu spúšťal.</p> <p>– Milan opakovane spúšťal hraciu vežu. Michal sa zamračil a vykrikol: „Ty fuj!“ PM sa k nemu otočila a opýtala sa ho: „Prečo sa zlostíš?“ Michal bol ticho a tancoval pri stole na hudbu z hracej veže.</p> <p>– PM vstala od stola a vybrala zo špajzy koláče. Opýtala sa: „Kto si dá koláč?“ Michal vykrikol: „Mami ja!“ PM povedala: „Tak si sadni.“ Michal povedal: „Nie ešte.“ PM mne a Milanovi ponúkla koláč. Michal chodil okolo nej a povedal: „Mami daj.“ PM sa naňho pozrela a povedala: „Tak si sadkaj.“ Michal pokýval hlavou (nie): „Um. Mami daj.“ PM sa ho opýtala: „Chceš papat’?“ Michal povedal: „Tu daj.“ Opýtala sa ho: „Do ruky? Ale komu? Ved’ už každý mal.“ Michal povedal: „Tu tak“ a ukázal na stôl. PM položila tácku s koláčmi do stredu stola. Michal sa natiahol za táckou, ale nedosiahol na ňu. Začal fňukat’ a povedal: „Mami ty papaj!“ PM si k nemu čupla a povedala: „Dobre. Počúvaj, ale prečo plačeš? Pekne povedz prosím si koláč.“ Michal povedal: „Prosič.“ Sadol si na stoličku a zobral si koláč.</p>	<p>– Keď PM Michala prezliekla, Michal s Milanom skladali z hracej veže farebné krúžky, ktoré potom ukladali späť. S PM sme sa neformálne rozprávali. Michal PM volal a ukazoval jej hraciu vežu. Opýtal sa jej, kde je auto a hracia gitara (trž, trž).</p> <p>– S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore.</p> <p>– Michal jedol koláč, púšťal hraciu vežu a vrtel sa na stoličke. S PM som sa neformálne rozprávala. Michal volal PM a ukazoval na hraciu vežu. PM sa prihovorela Milanovi. Michal zakričal na PM. Upozornila ho, že nemusí na ňu kričať. Počuje ho. Michal pokračoval v hre s hracou vežou.</p>
--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> – Milan natiahal ruku, aby spustil spievajúcu vežu. Michal naňho kričal a pohrozil mu, že ho zbije. PM ho napomenula, že nemá kričať, aj tak mu hracia veža nepatrí. – S PM sme sa neformálne rozprávali. Michal opakovane zvyšoval hlas.
S11	14:50	<ul style="list-style-type: none"> – Michal vykrikol: „Aha!“ PM sa pozrela na Michala a hovorila mu: „Miško. Najprv najväčšie. Ktoré je najväčšie?“ Michal ukázal na stredný krúžok a opýtal sa: „Toto?“ PM sa ho opýtala: „Ktoré je najväčšie?“ Michal zobral najväčšie koliesko a povedal: „Túto.“ PM prikývla a povedala: „Toto je najväčšie.“ Michal dal krúžok na stojan. Potom zobral najmenší krúžok a povedal: „Ešte toto.“ PM pokývala hlavou (nie) a povedala: „Nie.“ Michal dával krúžok na stojan. PM mu povedala: „Miško nedávaj tam. Vidiš, nechce ísť dole. Ktoré je najväčšie z nich?“ Michal zobral ďalší krúžok a opýtal sa: „Toto?“ PM prikývla: „Ták, totu daj tam.“ Michal dal krúžok na stojan, zobral ďalší a opýtal sa: „Toto?“ PM povedala: „Zle.“ Michal krúžok položil a zobral ďalší. Opýtal sa: „Toto?“ PM prikývla: „Toto.“ Michal dal krúžok na stojan. Potom zobral posledný krúžok a opýtal sa: „Toto?“ PM prikývla a povedala: „Áno, teraz táto nakoniec.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal spúšťal hraciu vežu a skladal z nej krúžky, ktoré ukladal späť v zlom poradí. – Keď sa Michal PM pýtal na krúžky, zakaždým na ňu pozrel. – Michal hrajúcu vežu spustil a vrtel sa na stoličke (tancoval). Milan sa za ňou natiahal, aby ju spustil. Michal naňho kričal. PM Milana upozornila, aby Michala neprovokoval. – Michal hrajúcu vežu opakovane rozkladal, skladal a spúšťal. S PM sme sa neformálne rozprávali. – Michal zišiel zo stoličky a pýtal sa PM, kde je hracia gitara.

			<p>PM nevedela, kde ju mama PO schovala. Zobrala Michala za ruku a išli ju spoločne hľadať do spoločenskej miestnosti. Milan išiel za nimi. Keď ju našli, Milan ju zobral a išiel do kuchyne. Michal fňukal, behal okolo neho a pýtal si ju. Milan mu ju dal. Keď sa jej chcel potom dotknúť, Michal začal kričať a fňukať.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal sedel na kresle a hral sa s hracou gitarou – stláčal na nej gombíky v tvare zvieracích hláv, ktoré vydávali zvuky charakteristické pre dané zviera. Striedal to s napodobňovaním hry na gitare, pričom vydával nezrozumiteľné zvuky. Keď sa k nemu Milan priblížil, Michal začal kričať. PM mu vtedy povedala, aby Milanovi ukázal, čo gitara dokáže, lebo Milan to nevie. Michal ju poslúchol. – S PM sme sa neformálne rozprávali o očnom kontakte pri komunikácii s deťmi.
S12	15:00	<ul style="list-style-type: none"> – Povedala som Michalovi: „Autíčko na zem. Dobré?“ Michal povedal: „Nie!“ PM sa naňho pozrela a povedala: „Miško, na zem!“ Povedala som: „Autíčko na stôl nepatrí.“ Michal sa 	<ul style="list-style-type: none"> – S PM sme sa neformálne rozprávali o Mariánovi. Michal zvyšoval hlas a v krátkych intervaloch stláčal gombíky v tvare zvieracích hláv. PM ho upozornila, že keď gombík stlačí, musí počkať, kým dohrá. – Michal odložil gitaru a žiadal od PM auto, s ktorým sa hral doobeda. Doniesla som mu ho. Auto položil na zem a hral sa s hracou vežou a gitarou. – Milan sa hral so zvukovými hračkami. PM ho požiadala, aby ich nespúšťal. – S PM sme sa neformálne rozprávali o PO. – Michal odložil hraciu gitaru a zobral si auto. Išiel k stolu a položil ho naň.

		<p>usmial a prikývol: „Uhm.“ Pokrútila som hlavou (nie) a povedala: „Um.“ Opakovali sme to pár ráz. Michal vyplazil jazyk. PM mu povedala: „Skry jazyk Miško.“ Povedala som: „Zoberiem nožnice ti ho odstrihnem.“ PM povedala: „Hí! Budeš bez jazyka.“ Michal sa usmial, skryl jazyk a povedal: „Už ja.“ PM povedala: „Teraz si pekný.“ Michal dal do úst prsty. PM povedala: „A pršteky daj tiež vonku. Nerob tak. Ty nie si bábätko, ty si veľký chlapec už.“ Michal povedal: „Mamiko ja.“ PM sa ho opýtala: „No tak daj, dáme plienky.“ Opýtala som sa Michala: „Včera si bol ujo a dnes si mamiko?“ Michal povedal: „Nie ujo už ja.“ PM mu povedala: „Čo si bábätko, či ujo?“ Michal odpovedal: „Ujo.“ PM povedala: „Tak buď pekný jak ujo.“ Povedala som Michalovi: „A ujo cestuje po zemi s autom.“</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Michal položil auto na zem. Keď ho chcel dať na stôl, PM mu pripomenula, že je ujo. – O chvíľu Michal auto odložil a zobral si hraciu gitaru. Ležal na zemi.
S13	15:10		<ul style="list-style-type: none"> – Michal spustil hraciu gitaru – ozvala sa pesnička Ou Mc'Donald had a farm. PM mu hovorila, aby pesničku nechal doznieť. Keď sa v nej ozývali zvuky zvierat, povedala mu, o aké zviera ide. – S PM sme sa neformálne rozprávali o zvukových hračkách. Michal zvyšoval hlas, stláčal na gitare gombíky v tvare zvieracích hláv a opakoval zvuky, ktoré sa ozvali po ich stlačení. – Milan išiel k Michalovi. Ten sa mu otočil chrbtom a napodobnil hru na gitare. – Michal si sadol na stoličku. Hracia gitara mu spadla na zem a zasiahla jeho koleno. Michal ukázal na svoje koleno a opakovane hovoril: „Bum ja.“

		<ul style="list-style-type: none"> – PM sa otočila k Michalovi a opýtala sa ho: „Miško, ty si ujo Marcel?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM sa ho opýtala: „Kto si ty?“ Michal zobral zo stola Mariánovo auto a povedal: „Auto ja.“ PM sa zasmiala a povedala: „Dobre.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal hovoril, že je ujo Marcel. – Michal si sadol na zem a posúval auto po zemi. Potom zobral hraciu gitaru. S PM sme sa neformálne rozprávali. Michal prišiel ku mne a položil mi hraciu gitaru do lona. Stláčal gombíky v tvare zvieracích hláv.
S14	15:21	<ul style="list-style-type: none"> – Michal prišiel k postieľke a vybral z nej Mariánovo plyšové slnko. PM mu ho zobrala a povedala: „Miško, toto necháme Mariánovi.“ Michal sa zamračil a povedal: „Nepi.“ PM povedala: „Miško!“ Michal povedal: „Cem.“ PM povedala: „Počúvaj, ja viem, že sa ti páči, ale keď pokazíš to a neviem, ako bude zaspávať potom.“ Michal povedal: „Cem.“ PM dala plyšové slnko do postieľky a povedala Michalovi: „Tu sa budeš pozerat' na neho. Dobre Miško?“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Počuli sme Mariána plakať. PM vstala od stola a išla k nemu. Išli sme za ňou. Michal napodobnil plač. – Marián stál v postieľke a plakal. PM k nemu prišla, zobrala ho na ruky a pohladkala ho po líci. Marián prestal plakať a pozeral sa na nás. – Michal si vybral z Mariánovej postieľky plyšového medveďa, ukázal ho PM a povedal, že bude jeho. PM sa venovala Mariánovi. Michal s medveďom niekoľkokrát napodobnil plač. Keď som sa ho opýtala, prečo medveď plače, povedal, že sa udrel. – Milan chcel odnieť Mariána do kúpeľne. PM mu ho podala. V kúpeľni ho prebalila a prezliekla. Pritom sa mu prihovárala. Michal hovoril o medveďovi. Keď sme hneď nereagovali, zvýšil hlas. Keď sa PM venovala Mariánovi,

	<ul style="list-style-type: none"> – Marián prišiel k Michalovi a natiahol ruku za vežou. Michal vežu zobral a povedal: „Ty ne, ja.“ PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Miško, aj on sa chce hrať. Nemôžeš ty všetko.“ Michal povedal: „Ja pik.“ Otočil sa, spustil hraciu vežu a prišiel ku mne. Podal mi do rúk hraciu vežu a zobral si plyšového medveďa. Dal mu pusu. – PM išla do špajze a doniesla keksy. Čupla si k deťom. Jeden keks dala Mariánovi. Pozrela sa na Michala a povedala: „Prosíš si Miško?“ Michal prikývol hlavou: „Uhm.“ PM povedala: „A to ti Marián dáva. To je od neho.“ Podala Michalovi druhý keks. Michal si ho zobral. Opýtal sa: „Ty ne?“ PM mu povedala: „Poďakuj mu.“ – PM sa pozrela na Michala a povedala mu: „Chod' si sadnúť, 	<p>Michal zvyšoval hlas. Milan zobral Mariána na ruky a odniesol do kuchyne. Išli sme za ním. Michal držal v rukách plyšového medveďa.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Milan si v kuchyni písal domáce úlohy. S PM sme sa neformálne rozprávali. Michal zvyšoval hlas a vydával nezmyselné zvuky. Ukazoval PM hračky a pýtal sa, koho sú. PM mu odpovedala, že Mariánove, ale on je jeho kamarát a hračky mu požičia. – Michal napodobnil plač plyšového medveďa. Keď som sa ho pýtala, prečo medveď plače, stláčal gombíky na hracej gitare a neodpovedal. PM sa prihovárala Mariánovi. – Michal púšťal hraciu vežu. Marián sa naňho pozeral. – PM sa rozprávala s Milanom. – PM sedela na kresle, rozbalila Mariánovi keks a krmila ho. Prihovárala sa mu. Michal prišiel k nej a požiadaj ju, aby mu tiež rozbalila keks. PM povedala, aby išiel za mnou. Michal prišiel ku mne a požiadaj ma, aby som mu keks odbalila. Vyhovela som mu. Položil mi plyšového medveďa do lona a zobral si keks. Chodil po kuchyni.
--	---	--

môj zlatý, na stoličku. Miško!“ Michal nereagoval. PM povedala: „Miško!“ Michal stál pri stole a púšťal hráciu vežu. PM vstala z kresla, išla k stolu, pozrela sa na Michala a povedala: „Kamarát! Sadni si sem na stoličku. Počuješ ma?“ Michal nereagoval. PM povedala: „Haló!“ Michal sa k nej otočil, ukázal jej papier z keksu a povedal: „Aha!“ PM povedala: „Dobre, choď zahodiť do koša.“ Michal sa otočil a išiel ku košu, kde zahodil papier. PM sa prihovarila Mariánovi. Michal išiel k autu, položenému na zemi a začal ho posúvať. PM k nemu išla a povedala: „Miško, sadni si, keď papáš keksík. Pekne si sadni na stoličku.“ Michal povedal: „Ne.“ PM povedala: „Ty ma nerozumieš?“ Zodvihla Michala zo zeme a posadila ho na stoličku. Sklonila sa k nemu a povedala: „Zješ si a potom sa budeš hrať ďalej. Dobre?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ PM povedala: „To som rada, že sme sa dorozumeli.“ PM si sadla do kresla a prihovárala sa Mariánovi.

- Michal sedel na stoličke. Pred ním bol položený plyšový medveď. Michal sa naň pozeral. Chcel si ho zobrať. PM mu povedala, že potom keď doje, lebo ho zašpiní.
- PM sedela v kresle. Mariána mala posadeného na kolene. Jedol keks. Pozeral sa na plyšovú kačku na zemi a ukazoval na ňu prstom. PM požiadala Milana, aby jej ju podal. Milan ju poslúchol. PM podala Mariánovi plyšovú kačku.
- Michal zobral zo stola plyšového medveďa a búchal ním po Milanovom zošite. PM ho upozornila, aby jedol a medveďa nechal tak. Michal ju poslúchol.
- S PM sme sa neformálne rozprávali o Mariánovi a prihovárali sme sa mu. Michal nás pozoroval. Potom povedal PM, že si chce utrieť špinavé ruky od keksu. PM vstala a doniesla Michalovi servítku, do ktorej si poutieral ruky. Rozprávala sa s Milanom o domácej úlohe.

S15	15:40	<p>– Michal zavrčal, ukázal na vežu a povedal: „Mami aha.“ PM sa k nemu otočila a opýtala sa ho: „Čo sa stalo?“ Michal ukázal na Mariána a povedal: „Toto.“ PM povedala: „Toto je Marián. Kto to je?“ Michal povedal: „Mak.“ PM povedala: „No.“ Michal sa otočil k Mariánovi a povedal: „Daj!“ PM povedala: „Povedz prosím.“ Michal povedal: „Prosič.“ PM sa otočila k Mariánovi a povedala: „Majko dáš tu? Dáš? Dáš nám?“</p>	<p>– Marián jedol keks a držal v ruke farebný krúžok z hracej veže. Michal skladal krúžky na stojan od hracej veže od najväčšieho po najmenší. Posledný krúžok mu nešiel, pretože mu jeden chýbal, ktorý Marián držal v ruke.</p> <p>– PM išla k Mariánovi a pýtala od neho farebný krúžok. Michal zažmurkal na Mariána, aby mu krúžok dal. Marián pustil krúžok na zem. Michal ho zdvihol, vložil na stojan a hraciu vežu spustil.</p> <p>– Ondrej a Zuzka prišli zo ZUŠ. Prišli do kuchyne a išli k Mariánovi. PM ich posielala prezliecť sa. Neposlúchli ju. Michal si zobral hraciu gitaru. Ondrej k nemu prišiel a chcel sa jej dotknúť. Michal začal kričať a pritisol si gitaru k sebe. Milan prišiel k Ondrejovi a Michalovi. Chcel sa dotknúť gitary. Michal začal kričať. PM napomenula chlapcov, nech mu gitaru nechajú, aby sa jej „nabažil“. Potom si ju môžu zobrať.</p> <p>– Marián išiel do chodby. Zuzka a PM išli za ním. Zuzka sa k Mariánovi sklonila a chytila ho za ruky. Marián sa nebránil a pozeral sa na ňu. Michal prišiel k nim aj s gitarou a napodobňoval hru na gitare. Zuzka si s Mariánom sadla na schody. Prišli k nej Ondrej a Milan. PM poslala Ondreja a Zuzku prezliecť sa do detskej izby. Poslúchli.</p> <p>– Milan si zobral Mariána na ruky a postavil sa s ním pred zrkadlo. Marián sa pozeral na seba a potom na Milana. S PM sme sa na chodbe neformálne rozprávali o Mariánovi.</p>
-----	-------	--	---

	<p>– Prišiel za mnou Michal a opýtal sa: „Kde je pik?“ Odpovedala som: „No kde dala mamka pik?“ Michal sa zamračil a išiel do spoločenskej miestnosti. Kričal: „Ou mami! Daj mi ju! Daj mi!“ PM povedala: „Keď sa ma tak pýtaš, nedám ti nič.“ Michal povedal: „Uhm.“ PM povedala: „Tak sa nerozprávame.“ Michal povedal: „Ano.“ PM povedala: „Keď niečo chcem, tak pekne rozprávam.“ Michal prestal kričať.</p>	<p>– Michal išiel na horné poschodie. O chvíľu sa vrátil s malou pečiatkou, ktorú mu dal Ondrej. Šiel do kuchyne a vybral si z kuchynskej linky papier. Išiel k stolu, sadol si na stoličku a odtláčal pečiatku na papier. S PM sme prišli za ním a neformálne sme sa rozprávali.</p> <p>– PM išla do spoločenskej miestnosti, kde sa deti hrali s Mariánom. Dávala pozor, aby sa nič nestalo. Michal prestal pečiatkovať, zosadol zo stoličky a s pečiatkou išiel do spoločenskej miestnosti.</p> <p>– Milan ťahal Mariána na detskom nákladnom aute. Marián sa smial. Michal behal po spoločenskej miestnosti, pričom sa približoval alebo oddaľoval od Mariána. Keď bol pri ňom, spravil grimasu.</p> <p>– PM si všimla, že Michal má rozopnuté papuče. Išla k nemu a zapla mu papuče. Michal mal v ruke pečiatku a hovoril „pik“. PM mu ju zobrala so slovami, že pečiatkovať môže za stolom v kuchyni a nie nikde inde. Michal ju nechcel.</p> <p>– Michal sa otočil k Milanovi a povedal mu, že aj on sa chce poviesť na nákladnom aute. Milan Mariána zosadil. Michal si sadol na auto a Milan ho ťahal.</p> <p>– Išla som do kuchyne urobiť zápis do pozorovacieho zošita.</p> <p>– Michal bol v spoločenskej miestnosti a napodobňoval hru na gitare. PM bola pri Mariánovi a prihovárala sa mu. Keď prišiel k Michalovi Marián, Michal sa mu otočil chrbtom.</p>
--	--	--

S16	16:00	<ul style="list-style-type: none"> - PM si čupla k Michalovi, pozrela sa naňho a povedala: „Jemu ukážeš? Ukážeš mu?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM povedala: „No ukáž mu.“ Michal ukázal Mariánovi hracu gitaru. PM mu povedala: „No vidíš, ako si mu pekne ukázal. Teraz si pekný. A teraz mu ukáž kačičku.“ Michal ukázal na gombík v tvare kačacej hlavy. 	<ul style="list-style-type: none"> - Všetci sme išli do kuchyne. S PM sme sa neformálne rozprávali o prijatí Mariána Michalom. PM neočakávala, že sa Michal bude takto správať. Michal zobral zo stola auto a posúval ho po stole. Hovoril, kto sedí v aute. Keď bol pri PM Marián, Michal plnil všetky jej príkazy a snažil sa Mariána predbehnúť. - Zuzka si posadila Mariána na kolená. Prisadli si k nej Milan s Ondrejom a PM si k nim čupla. Michal bol pri stole a stláčal gombíky v tvare zvieracích hláv na hracej gitare. Počas toho pozoroval PM, Zuzku, Milana, Ondreja a Mariána. - Milan vstal, išiel k Michalovi a chcel chytiť gitaru. Michal sa od neho odtiahol. Zuzka si gitaru zobrala a ukazovala ju Mariánovi. Michal si vzal auto a posúval ho po zemi. - Michal nechal auto a zobral si plyšového medveďa. Zuzka sa Michala opýtala, či si môže Marián požičať gitaru. Michal to odmietol. Zobral gitaru a šiel s ňou do chodby. O chvíľu sa vrátil a prišiel k nim. - Michal ukazoval Mariánovi gombíky v tvare zvieracích hláv. Po chvíli sa začal „jašiť“. PM ho upozornila, aby bol pri Mariánovi opatrný. Michal sa hral s autom. - Zuzka zosadla z kresla, chytila Mariána za ruku a viedla ho do chodby. Michal utekal za nimi a požiadal Zuzku, aby ho chytila za ruku. Vyhovela mu a spolu vošli do spoločenskej miestnosti, kde sa hrali. Všetci sme išli za nimi. - Marián chodil po spoločenskej miestnosti. Prihovárali sme sa
-----	-------	--	--

			<p>mu. Michal zobral auto a išiel k posteli, po ktorej ho posúval. Ukazoval mi ho. Bol k nám otočený chrbtom. Prišiel k nemu Marián. Michal si ho nevšímal, a keď sa mu postavil do cesty, drgol doňho. Marián spadol na zem. Michal ho obišiel a posúval auto ďalej. PM Michala napomenula, išla k Mariánovi a postavila ho. Marián sa usmieval. Michal nechal auto na posteli a zobral si bábiku, ktorú mi doniesol ukázať. Bábika „plakala“ – zrazilo ju auto. Potom sa usmievala a Michal sa vrátil k autu.</p>
S31	16:25 (-)		- Môj odchod z PNR.
<p>Trvání návštěvy: spolu s návštěvou v dětském domově cca 7 hod. a 55 min. Časové intervaly zápisu: podle klíčových situací Délka audiozáznamu: 3 hod. 17 min. 49 sek.</p>			

Pozorování 7

Pozorovatel: Katarína Šmajdová Búšová

Zaznamenal: Katarína Šmajdová Búšová

Forma záznamu: Zaznamenávaní vyprávěných událostí: typický den a intervalové zaznamenávaní

Segmenty textu	Záznam z pozorování:		Komentář k pozorování:
		<i>Datum:</i> 9. 1. 2007	<i>Místo:</i> Rodinný dům – kuchyně, společenská místnost, dětské pokoje, chodba
	<i>Čas:</i>	<i>Situace:</i>	
S1	12:45	– Príchod do bydliska PNR.	
S2	12:50	– Príchod do PNR.	<ul style="list-style-type: none"> – Otvorila mi PM a povedala, že deti spia. Za mnou prišla zo školy Zuzka. PM sa s ňou rozprávala a pripravovala jej obed. S PM sme sa neformálne rozprávali o prežitých Vianociach i o Mariánovom správaní a prispôbení sa v PNR. PM povedala, že po Vianociach sa cíti vyčerpaná a unavená. – PM počula Mariánov plač. – Začala som pozorovanie.
S3	13:00 (N)		<ul style="list-style-type: none"> – S PM sme išli za Mariánom. Otvorili sme dvere na detskej izbe. Marián stál v detskej postelke a plakal. Keď uvidel PM, vystrel k nej ruky. PM ho zobrala na ruky a prihovárala sa mu. Marián sa na mňa pozeral. Keď som mu chcela pohladkať líce, odvrátil hlavu. – PM išla s Mariánom do kúpeľne, kde ho prezliekla. Pri tom sme sa neformálne rozprávali o bežných veciach. Marián ma

	<ul style="list-style-type: none"> – Marián mrňal a natiahol k PM ruky. PM si k nemu čupla a objala ho. Povedala: „No, tak sa pomojkáme. Ale ťa neberiem, lebo si ťažký. Ale on aj tak len na sekundu a potom dole.“ – Marián sa otočil ku kuchynskej linke a otvoril dvierka na skrinke. PM sa k nemu otočila, pozrela sa naňho a povedala: „No čo teraz ukážeš tete? Naše hrnce?“ Marián sa na ňu pozrel a usmial sa. – PM stála pri kuchynskej linke a dávala do Mariánovej misky polievku. Marián stál pri nej. Natiahol k nej ruku a zamrňal. PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Už dávam tebe.“ 	<p>pozoroval.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Všetci sme zišli do kuchyne. PM položila Mariána na zem a išla ku kuchynskej linke pripraviť mu jedlo. Marián začal kričať a s natiahnutými rukami utekal za ňou. PM sa k nemu otočila a pohladkala ho po hlave. Povedala, že sa ma pravdepodobne bojí. Podľa jej slov Marián v prvé dni svojho pobytu prijímal iba ju a Milana. – S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore. – PM zohriala Mariánovi polievku. Marián sa posadil do kresla v kuchyni. PM k nemu prišla a začala ho kŕmiť. Pri tom sme sa neformálne rozprávali o Mariánovi. – Prišla mama PO. Prihovorila sa Mariánovi a rozprávala sa s PM. Potom išla domov. – S PM sme sa neformálne rozprávali o správaní Michala k Mariánovi. Počas toho Marián vydával chrapľavé zvuky a vrčal. PM si ho posadila do lona a pokračovala v jeho kŕmení. Marián sa vrtel. PM povedala, že nevydrží dlho sedieť a položila Mariána na zem. – Ondrej prišiel zo školy. PM položila Mariánovu misku na stôl a išla za ním, pomôcť mu so školskými vecami. – PM telefonovala a išla do chodby. Marián išiel za ňou. Keď
--	---	---

			skončila, zobrala Mariána na ruky. Položila ho v kuchyni na zem a zatvorila kuchynské dvere.
S4	13:15	<ul style="list-style-type: none"> – Marián lozil pod stolom. Postavil sa a buchol si hlavu o stôl. Vyzrel spod stola a usmial sa. PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Nič si nepočul, nič si nepočul. Väčšinou deti ani nereagujú, pokiaľ niekto nezhlíkne.“ Marián išiel k nej. PM ho pohladkala po hlave, dala mu pusu na líce a povedala: „Dobre, dobre, moje.“ Marián vydával chrapľavé zvuky. PM povedala: „Ja viem.“ – Kuchynské dvere boli otvorené. Marián k nim prišiel a oprel sa o ne. PM sa naňho pozrela a povedala: „Kto nemá dvere? Marián zatvorí.“ Marián dvere zatvoril, otočil sa a išiel k PM. Usmieval sa. PM mu povedala: „Ták, dobre. Výborne si urobil. To sme chceli. To sme presne chceli.“ – Marián sa postavil neďaleko PM a otvoril ústa. PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Ja ťa nenaháňam s jedlom. Chceš papat? Tak príď tu. Nedávam ti. Nezvykaj si na také.“ Marián podišiel k PM, ktorá mu dala do úst lyžičku. 	<ul style="list-style-type: none"> – PM pripravovala Ondrejovi obed a rozprávala sa s ním o škole. Ja som krmila Mariána. Keď obed pripravila, sadla si na stoličku a pokračovala v kŕmení Mariána. Neformálne sme sa rozprávali. – Marián jedol priebežne, pretože nepostál dlho na jednom mieste. Lozil po štyroch, džavotal, pýtal sa na ruky, plazil sa po zemi, posúval stoličku, hral sa s loptou, váľal sa po zemi a chcel, aby sme ho zodvihli a pod. PM sa mu celý čas prihovárala a pozerala sa naňho. Keď chodila po kuchyni, Marián chodil za ňou a ťaľahoval k nej ruky. – PM povedala, že Marián má pravdepodobne nízky (asi myslela skôr vyšší) prah bolesti (napr. boli u lekára na odber krvi a vôbec neplakal).

		<ul style="list-style-type: none"> – Marián sa pred PM zvalil na zem a natiahol k nej ruku. PM sa naňho pozrela a povedala mu: „No stávaj. Ja ťa nedvíham. Stávaj.“ Marián sa usmial a džavotal. PM pokývala hlavou (nie) a povedala: „No pod!“ Marián sa usmial a prevalil. PM sa zasmiala a povedala: „No pod! Pod!“ Marián k nej natiahol ruku. PM mu ju chytila a povedala: „Serus.“ Marián sa prevalil a džavotal. PM povedala: „Teraz to bude naschvál robiť.“ – Marián opakovane hlasno vykrikoval a pozeral sa na PM. PM mu niekoľkokrát povedala: „Dobre“ a prikývla hlavou (áno). Marián sa usmial a prestal kričať. 	<ul style="list-style-type: none"> – Marián spadol na zem. Postavil sa a ďalej chodil po kuchyni. Džavotal a vydával chrapľavé zvuky. S PM sme sa neformálne rozprávali o Mariánovom režime dňa a priebehu nočného spánku. Podľa nej Marián vyžaduje častý fyzický kontakt (t.j. prítulenie, chytenie za ruku, objatie a pod.). – PM hovorila, že Marián si uťahuje z ľudí – zvalí sa na zem, akoby ho bolela noha, naťahuje k nim ruku a chce, aby ho dvíhali. – PM Mariána dokrmila, položila jeho misku na chladničku a išla ku kuchynskej linke. Pritom sa rozprávala so Zuzkou a Ondrejom.
S5	13:30	<ul style="list-style-type: none"> – PM sa naňho pozrela a povedala: „On otvorí chladničku, on posunie postieľku.“ Marián sa otočil k PM a objal ju okolo nôh. Džavotal. PM sa ho opýtala: „Čo si prosíš? Ešte chceš 	<ul style="list-style-type: none"> – Marián stál pri chladničke a pokúšal sa zachytiť svoju misku. PM ju položila ďalej od kraja, aby na ňu nedosiahol. – Marián prišiel ku mne, chytil sa stola a pozeral na moje veci položené na stole (t.j. mobil a zošit). Natiahol ruku a chcel sa ich dotknúť. Odsunula som ich ďalej od kraja stola. Marián sa zasmial, otočil sa a išiel k chladničke, na ktorej otvoril dvere.

	<p>papu?“ Marián sa na ňu pozrel a usmial sa.</p> <p>– Marián si v chodbe sadol na zem vedľa kvetináča a vyberal z neho hlinu. PM prišla k nemu, pozrela sa naňho a nadvihla ruku (ako pohrozenie). Marián prestal, pozrel sa na PM a usmial sa. PM mu povedala: „Marián! Ty!“ Zobrala ho na ruky a povedala mu: „Ten nos malý nedobry.“ Dala mu pusu na líce a doniesla do kuchyne, kde ho položila na zem. Marián lozil po kuchyni a hral sa s detskou kabelkou. Vydával</p>	<p>– PM chodila po kuchyni a rozprávala sa s deťmi. Marián chodil za ňou. Potom chodil z kuchyne do chodby a späť. Ondrej a Zuzka sa pripravovali do ZUŠ. PM im pomáhala. Išla do spoločenskej miestnosti a zobrala Zuzkine husle. Marián išiel za ňou.</p> <p>– PM sa vrátila do kuchyne, postavila sa k stolu a strúhala Ondrejovi farbičky, lebo stratil strúhadlo. Marián prišiel k nej a snažil sa na farbičky dosiahnuť. PM ich odsúvala ďalej od kraja stola. Marián chodil okolo nej a snažil sa ju obísť. PM mu vždy zatarasila cestu.</p> <p>– Snažila som sa upútať Mariánovu pozornosť a ukazovala som mu detskú fitloptu. PM povedala, že sa mu páči, keď po nej búchajú. Začala som po lopte búchať rukami. Marián sa otočil a prišiel ku mne. Búchal po nej a smial sa.</p> <p>– PM a Ondrej išli do chodby. Marián zodvihol detskú fitloptu a šiel za nimi. Na chodbe narazil loptou do skrinky a spadol na zem. Postavil sa, loptu nechal na zemi a išiel k PM. Deti odišli a PM s Mariánom sa vrátili do kuchyne.</p> <p>– S PM sme sa neformálne rozprávali o Mariánovi a Vianočných sviatkoch. Marián od PM vyžadoval pozornosť – džavotal, zvyšoval hlas, chodil okolo nej, naťahoval k nej ruky a pod. PM vybrala z kuchynskej linky Zuzkinu detskú kabelku a zavesila ju Mariánovi na krk. Marián s ňou manipuloval. Pri tom chodil do chodby a späť.</p>
--	--	--

		chrapľavé zvuky.	<ul style="list-style-type: none"> – S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore o Mariánovi.
S6	13:45	<ul style="list-style-type: none"> – Marián prišiel k PM. Pozrela sa naňho a povedala mu: „Jój! Ukážeme Varila myšička kašičku? Marián?“ Marián chytil obe ruky PM a prstom jednej jej ruky krúžil po dlani druhej ruky. Džavotal. Keď skončil, PM chytila jeho ruky a povedala: „No ukáž ty. Urobíme tebe. Daj, daj ručičku. Daj, daj.“ PM ukazovala hru na Mariánových rukách a hovorila: „Varila myšička kašičku...“. Marián vytiahol svoje ruky z rúk PM a opäť chytil tie jej. PM sa ho opýtala: „Nie tak? Tak lepšie?“ Marián vydal chrapľavý zvuk a krúžil prstom jednej jej ruky po dlani druhej ruky. PM hovorila: „Varila myšička kašičku, tomu dala na lyžičku, na vidličku, na lyžičku, tomu nič nedala, iba ho na bruchu pohladkala!“ PM Mariána poštekľila na bruchu. Marián sa smial. PM dupla nohou a povedala mu: „Ty! Ty! Živane!“ Marián sa smial. 	<ul style="list-style-type: none"> – PM zacítila, že Mariána je potrebné prebalit'. Zobrala ho do kúpeľne na hornom poschodí a prebalila ho. Počas toho sa mu prihovárala. Marián džavotal. – PM sa s Mariánom na rukách vrátila do kuchyne a položila ho na zem. Zavrela kuchynské dvere. Marián začal kričať a mračiť tvár. PM išla k detskej postieľke a vybrala z nej farebné umelohmotné hračky v tvare hviezdy. Upevnila ich o mriežky detskej postieľky a prihovárala sa Mariánovi. Mariána to zaujalo. Prišiel k nej a vyberal hračky z mriežok. Džavotal. – PM išla ku kuchynskej linke. Neformálne sme sa rozprávali. Marián chytil okraj detskej postieľky a posúval ju po zemi. PM povedala, že to robí bežne. Posúva detskú postieľku, stoličky alebo kreslo. – PM zaviedla Mariána k zásuvke s hračkami a vybrala z nej dva umelohmotné stojany, na ktoré sa ukladali krúžky rôznej farby

			<p>a veľkosti, a farebné poháriky rôznej veľkosti. Marián hračky zaujali. Posadil sa na zem, džavotal a manipuloval s nimi. S PM sme sa neformálne rozprávali o hračkách pre deti.</p> <ul style="list-style-type: none"> – PM ukazovala Mariánovi, ako sa hračky používajú – ukladala farebné krúžky na stojan. Marián stojany vyprázdnil. PM mu krúžky opäť ukazovala a podávala mu ich, aby ich na stojan kládol sám. Marián ich ukladal na stojan a smial sa. Stojany opäť vyprázdnil a ukladal na ne krúžky sám. – PM stála pri kuchynskej linke a umývala riad. Neformálne sme sa rozprávali o deťoch a odborných publikáciách z oblasti náhradnej starostlivosti. Marián vykrikoval nezrozumiteľné zvuky a manipuloval s hračkami.
S7	14:00	<ul style="list-style-type: none"> – S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore o rodinných pomeroch v PNR. Marián sa hral s vybranými hračkami a džavotal. – Mariána hračky omrzeli a chodil po kuchyni. Prišiel k detskej postieľke a začal ju ohrýzať. PM povedala, že Marián ohrýza všetko čo je z dreva, t.j. stôl, detskú postieľku a pod. – Marián išiel ku kuchynskej linke a vyberal z nej pokrievky na hrnce. PM mu tleskla pred tvárou a zobrala mu ich. Marián sa smial. PM sa ho snažila zaujať detskými hračkami, ktoré pred tým vybrala – čupla si k nemu a ukladala farebné krúžky na stojan. Marián po nej opakoval a vydával chrapľavé zvuky. PM ho za správne uloženie pochválila. Potom sa vrátila k umývaniu riadu a neformálne sme sa rozprávali. – Mariána hračky prestali baviť a opäť vyberal pokrievky z kuchynskej linky. PM prišla k nemu a pokrievky mu zobrala. Odložila ich a zo zásuvky s hračkami mu vybrala detskú farebnú trúbku. <p>– PM si čupla pred Mariána a fúkla do detskej trúbky. Marián sa usmial. PM mu ju podala a povedala: „No a teraz ty.“ Marián</p>	

		<p>detskú trúbku zobral a podával jej ju späť. PM si ju nevezala. Marián sa otočil ku mne a podal mi detskú trúbku. Zobrala som ju a fúkla do nej. Marián sa usmial. Podávala som mu trúbku späť a povedala: „No, a teraz ty.“ Marián pokrútil hlavou (nie). Opýtala som sa ho: „Ja?“ Marián sa usmieval. Fúkla som do detskej trúbky. Marián sa smial.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mariánovi som detskú trúbku niekoľkokrát ponúkla. Nakoniec si ju zobral a napodobňoval, že z nej pije. – PM pokračovala v umývaní riadu a neformálne sme sa rozprávali o Mariánovi a Michalovi. PM Michalovi nepovedala, že prídem. Bola zvedavá, či si ma bude pamätať.
S8	14:15	<ul style="list-style-type: none"> – Marián prišiel k PM a začal kričať. PM sa naňho pozrela, usmiala sa a opýtala sa ho: „Máš nejakú potrebu? Nenaplnenú?“ Marián vydal chrapľavý zvuk. – Marián vykrikol. PM si k nemu čupla, usmiala sa a povedala: „Jaj! Jaj! Tak ti dám pusku.“ PM dala Mariánovi na líce niekoľko pús. Marián k nej natiahol ruky. PM mu povedala: „A urobíme Kolo, kolo mlynské?“ Marián sa k PM pritisol. PM si ho pritúlila, hladkala ho po hlave a hovorila: „Jój, môj chlapec, môj, môj, môj, môj.“ Odtisla ho, pozrela sa naňho a povedala mu: „Mám mokré ruky.“ Marián vydával nezrozumiteľné zvuky. PM ich napodobňovala. – PM položila pred Mariána detskú fitloptu a povedala: „Pozeraj.“ Búchala po lopte rukami a hovorila: „Bumbarasa bum, bum, bum. Bum, bum, bum, bum.“ Marián vydával 	<ul style="list-style-type: none"> – Čupla som si k Mariánovi a ukazovala mu hračky v zásuvke. Vybral si ružového slona. Manipuloval s ním, búchal ho o zem a džavotal. – S PM sme sa neformálne rozprávali o Mariánovi. – PM zaviedla Mariána k detskej postieľke, kde mu ukazovala hračky. Marián kričal.

		<p>nezrozumiteľné zvuky a krivil tvár. PM sa ho opýtala: „Si smädný? Počkaj.“ Marián kričal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – PM išla ku kuchynskej linke a pripravila Mariánovi do fľaše čaj. Potom ho zobrala na ruky a položila do detskej postieľky. – PM ďalej umývala riad a neformálne sme sa rozprávali o Mariánovom správaní. – Marián kričal v detskej postieľke. PM sa mu prihovárala, pričom umývala riad. Snažila som sa Mariána zaujať hračkami, ktoré mal v detskej postieľke. Všetky odmietal. S PM sme sa neformálne rozprávali o bežných veciach.
S9	14:30	<ul style="list-style-type: none"> – Na kuchynských dverách sa ohla kľučka. Čupla som si k nim a otvorila. Michal stál pred dverami a v ruke držal tepláky. Pretrel si oči a pozrel sa na mňa. PM prišla k nám, pozrela sa na Michala a opýtala sa ho: „Ty si sa pozobliekal?“ Michal si opäť pretrel oči a povedal: „Ja tu tak.“ PM mu povedala: „Ty si tu tak. No a tu je kto?“ PM na mňa ukázala prstom a opýtala sa: „Tu je kto Miško?“ Michal povedal: „Jajka.“ PM povedala: „Nie jajka. Kto tu je?“ Michal povedal: „Kaka.“ PM prikývla a povedala: „Ták, Katka.“ PM sa Michalovi pozrela na plienku a povedala: „Ty si suchý, pekný. Ideš sa vyčúrat?“ Michal prikývol hlavou a povedal: „Ano.“ Podal mi svoje veci na oblečenie a s PM išiel na WC. 	<ul style="list-style-type: none"> – Vybrala som z detskej postieľky maňušku v tvare malých prasiatok, s ktorou som Mariána šteklika. Marián sa smial a naťahoval ruky za maňušku. Keď ho omrzela, začal kričať, mračil tvár a naťahoval za mnou ruky. Zobrala som ho na ruky. Obzeral sa po kuchyni a usmieval sa. Ukázal na detské auto položené na stole. Podala som mu ho. – Položila som Mariána na zem. Sadol si a posúval detské auto. Pri tom vydával chrapľavé zvuky. S PM sme sa neformálne rozprávali o Michalovi.

	<ul style="list-style-type: none"> – Opýtala som sa Michala: „Ako sa máš Miško?“ Michal si pretieral oči. PM sa naňho pozrela a opýtala sa: „Ako sa máš? Povedz Katke.“ Michal bol ticho. PM mu povedala: „Povedz, mali sme stromček?“ Michal odpovedal: „Ano.“ Opýtala som sa ho: „Mali ste stromček? A veľký?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ PM sa ho opýtala: „A čo na ňom bolo?“ Michal povedal: „Toto. To.“ Opýtala som sa: „Čo?“ Michal ukazoval rukami a povedal: „Toto.“ Opýtala som sa ho: „Hviezda?“ Michal prikývol (áno). – PM sa opýtala Michala: „A čo tam bolo na stromčeku? Povedz cukríky.“ Michal povedal: „Fikik.“ Opýtala som sa ho: „Cukríky? Aj si si dal?“ Michal sa usmial a povedal: „Uhm. Už nič.“ – Michal povedal: „Uhm, fikik ja.“ PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Dám ti jeden, lebo som ti hovorila, že keď sa pekne vyspíš ti dám cukrík. Áno?“ Michal prikývol hlavou (áno): „Uhm.“ PM sa ho opýtala: „Môžem ti dať?“ Michal povedal: „Uhm.“ Ďalej sa pýtala: „Či netreba?“ Michal povedal: „Ano.“ PM sa opýtala: „Čo áno?“ Michal povedal: „Ano.“ PM sa opýtala: „Čo áno?“ Michal povedal: „Ano, fikik.“ PM mu povedala: „Povedz chcem!“ Michal povedal: „Chcem!“ PM mu povedala: „Prosím si.“ Michal povedal: „Prosič.“ PM sa usmiala. 	<ul style="list-style-type: none"> – Marián išiel za nimi. Položila som Michalove veci na stoličku. PM sa vrátila do kuchyne a Mariána držala za ruku. Keď Michal prišiel z WC, PM ho posadila na stoličku a začala ho obliekať. Marián chodil okolo nich. – Marián prišiel k Michalovi a k PM a podával im Michalovu papuču. PM mu ju zobrala a smiala sa, že rozumie, že Michal potrebuje papuče. – Povedala som PM, že Michal lepšie vyslovuje slová. Súhlasila so mnou a povedala, že aj Marián mal naňho pozitívny vplyv.
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> – PM sa pozrela na Michala a povedala mu: „Povedz po-ma-ranč.“ Michal povedal: „Pa-a.“ PM mu povedala: „Pomaly. Po...“ Michal povedal: „Ko...“ PM mu povedala: „Nie ko. Po...“ Michal povedal: „Po-a-anč.“ PM povedala: „A povedz koláč.“ Michal povedal: „Ko-ač.“ PM mu povedala: „Ták. A povedz Mikuláš.“ Michal povedal: „Mi-u-láš. Tak hou, hou, hou.“ Michal sa usmial. – Povedala som Michalovi: „A koza?“ PM sa ho opýtala: „Vieš koza?“ Michal povedal: „Ko-ha.“ PM povedala: „Ták.“ – Michal povedal: „Mami daj fikik!“ PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Povedz cukrík. Nie fikik. Cu... c.“ Michal povedal: „Fi...“ PM povedala: „C. Tu na mňa pozeraj. C...“ Michal povedal: „Fi...“ PM povedala: „C, cccc. Skús tak. Cukrík.“ Michal povedal: „Fi-pik.“ PM sa ho opýtala: „Nejde? Skús ešte raz. Cu-krík.“ Michal povedal: „Fi-kik. Toto, papa.“ PM mu povedala: „Tak, ja chcem, aby si povedal c. C.“ Michal povedal: „C.“ PM povedala: „No, cukrík.“ Michal povedal: „Pik.“ PM povedala: „Nie! Cukrík. Cuk.“ Michal hovoril: „F.“ PM sa usmiala. – PM povedala: „Ešte povedz Katke rryba.“ Michal sa usmial a povedal: „Rrrr-byba.“ – Michal odbalil cukrík. PM sa naňho pozrela a opýtala sa ho: „Vyhodíš ty do koša?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – PM Michala doobliekala. – PM povedala, že Michal sa naučil nové slová. – PM povedala, že slovo „koza“ naposledy hovoril, keď sa ho učil. – PM Michala pochválila, že má snahu rozprávať a doniesla mu cukrík ako odmenu. Michal ju objal okolo krku. PM povedala Michalovi, aby dal aj mne. Michal prišiel ku mne a podal mi cukrík. – S PM sme sa neformálne rozprávali o sladkostiach.
--	--

		Opýtala som sa ho: „A počkáš aj na môj?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ PM povedala: „Povedz áno a nie uhm.“	– Michal vyhodil obaly z cukríkov do koša a sadol si za stôl. Marián chodil po kuchyni okolo PM.
S10	14:45	– Michal si sadol za kuchynský stôl. Opýtala som sa ho: „Čo si dostal na Vianoce? Aký darček?“ Michal povedal: „Mi-u-laš.“ PM mu povedala: „Nie Mikuláš. Čo si dostal pod stromčekom? Čo si dostal pod stromček?“ PM prišla k Michalovi. Michal povedal: „Mi-u...“ PM sa naňho pozrela a povedala: „Ale no. Ale čo si dostal? Pod stromčekom čo si mal? Aký darček?“ Michal povedal: „Fikik.“ PM povedala: „Dobre. Ale čo tam bolo? Autíčko, dráha, nie?“ Michal prikývol (áno) a ďalej cmúľal cukrík.	<ul style="list-style-type: none"> – Marián prišiel ku mne a natiahol ruky. Vykrikoval. Podala som mu moje. Chytil ich a prezeral. PM povedala, že chce skontrolovať, či nemám cukrík. – PM sa vrátila ku kuchynskej linke a opäť sa pýtala Michala, čo dostal pod stromček. Michal povedal, že auto. PM ho doplnila, že dostal plastelínu, s ktorou robil pečiatky. Michal prikývol (áno). – S PM sme sa neformálne rozprávali o hračkách, ktoré Michal dostal. Michal zobral zo stola moje pero a išiel ku kuchynskej linke, z ktorej si vybral papier. Sadol si za stôl (ukázal mi kde bude sedieť on a kde ja) a kreslil. Ja som išla po druhé pero. Marián išiel za mnou a pýtal sa na ruky. Prišla som k Michalovi a pozerala som sa ako kreslí. Marián stál pri mne a pozeral sa na Michala. – Všetci sme išli do spoločenskej miestnosti, kde mi Michal s PM postupne ukazovali Michalove darčeky. Michal mi ukázal umelohmotné krabice na hračky (nahradili igelitové tašky), z ktorých vybral prvý darček – farebnú skladáciu

		<p>autodráhu a malé auto na baterky. PM ho povzbudzovala a pomáhala mu autodráhu postaviť. Marián chodil okolo nich a chcel sa hračky dotknúť. Michal začal protestovať. Zobrala som Mariána za ruku a zaviedla ho k ostatným hračkám, ktoré som mu ukazovala.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal poprosil PM o baterky. PM odbehla do kuchyne pohľadať ich. Michal auto posúval sám. – Prišla mama PO. Michal opakovane odbiehal do kuchyne alebo chodby, kde bola PM s mamou PO. Ja som ostala s Mariánom v spoločenskej miestnosti a ukazovala mu hračky. Mama PO odišla. – PM našla baterky. Vrátila sa do spoločenskej miestnosti a vložila ich do Michalovho auta, ktoré mu podala. Michal auto spustil a začal skákať a výskať. Usmieval sa. Potom si k autu čupol, pozeral sa naň a rukou mu tvoril na dráhe prekážky. Keď auto spadlo vrátil ho späť a pokračoval v hre. Marián chcel auto chytiť. Michal sa postavil a vybral z krabíc ďalšie hračky, ktoré položil pred Mariána. – PM zobrala Mariána na ruky a išla ho prebaliť na horné poschodie. Michal pokračoval v hre s autom, pričom voľne rozprával, ukazoval mi ho, smial sa a výskal. – S Michalom sme sa štekli a hrali na pavúka. Michal pri hre výskal a smial sa. Potom sa opäť vrátil ku hre s autom – kládol mu do cesty prekážky, položil ho na koberec, hľadal ho po miestnosti a pod. Pri tom voľne rozprával.
--	--	---

S11	15:00	<p>– Opýtala som sa Michala: „Marián ostane vonku?“ Michal prikývol hlavou (áno): „Uhm.“ Povedala som mu: „A Mariánovi bude smutno bez teba.“ Michal povedal: „Nešče.“ Opýtala som sa ho: „Nechceš ho?“ Michal povedal: „Ne.“ Ďalej som sa pýtala: „A prečo?“ Michal povedal: „Teba tu.“ Opýtala som sa: „Chceš mňa tu?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ Ďalej som sa pýtala: „A nechceš tu Mariána?“ Michal</p>	<p>– Michal sa hral s autodráhou a svojím autom. Autu sa vybíjala baterka; išlo pomaly a zastalo pred kopcom. Keď ho chcel potlačiť, spadlo. Michal zavrčal a povedal: „Ty, ty, ty auto! No! No! No!“ a pohrozil mu prstom. Potom položil auto späť na dráhu a pokračoval v hre. Pritom vydával nezrozumiteľné zvuky.</p> <p>– PM sa s Mariánom vrátila do spoločenskej miestnosti. Michal jej povedal, že auto spí a odložil ho do krabice s hračkami. S PM sme sa neformálne rozprávali o Michalových hračkách.</p> <p>– Michal ukladal do krabice hračky položené na zemi. Marián prišiel k nemu a hračky opäť vyberal. Michal začal kričať. Zavolala som Mariána k sebe a podala som mu nafukovací balón.</p> <p>– PM išla do kuchyne. Michal zobral Mariánovi balón a začal s ním skákať po spoločenskej miestnosti. Marián po ňom opakoval; poskakoval a smial sa. Michal odskákal za PM do kuchyne. Marián prišiel ku mne, zobral si Michalovo auto na baterky a manipuloval s ním. Michal sa vrátil z kuchyne aj s balónom a ľahol si na zem. Potom vstal a chcel Mariánovi auto zobrať. Marián pred ním utekal a smial sa. Potom auto pustil na zem. Michal vykrikol: „Ne auto!“ a auto si zobral.</p> <p>– Marián vyšiel zo spoločenskej miestnosti. Michal išiel k dverám, zatvoril ich a pridržal. Niekoľkokrát povedal: „Chod' pa!“ Marián z druhej strany búchal na dvere. Michal ho nepúšťal. Po chvíli sa Marián otočil a išiel za PM do kuchyne.</p>
-----	-------	--	---

		<p>pokýval hlavou (nie): „Um.“ Opýtala som sa: „Prečo?“ Michal povedal: „Fuj je.“ Povedala som: „Marián je dobrý.“ Michal pokýval hlavou (nie): „Um.“</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Navrhla som Michalovi, aby mi niečo postavil z legových kociek. Súhlasil. Poukladal autodráhu do krabice a vybral z nej legové kocky. Sadla som si na posteľ a pozorovala ho. Michal položil legové kocky vedľa mňa a skladal „komik“. – Pri hre voľne rozprával. Keď sa mu nedarilo vrčal a dupal. Povedala som mu, aby skladal na zemi, že mu to pôjde lepšie. Odmietol a pokračoval v skladaní.
S12	15:15	<ul style="list-style-type: none"> – Opýtala som sa Michala: „Čo budeš teraz robiť? Ideme k Ondrejovi a mamke?“ Michal povedal: „Ne.“ Opýtala som sa ho: „A prečo?“ Michal odpovedal: „Tu cem.“ Opýtala som sa: „Prečo?“ Michal povedal: „Ceš tu. Ty mne.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal počul buchnúť vchodové dvere. Vykríkol a utekal ku dverám na spoločenskej miestnosti. Otvoril ich. Keď uvidel Ondreja vrátil sa do spoločenskej miestnosti. Marián videl, že sú otvorené dvere na spoločenskej miestnosti a išiel k Michalovi. Michal ich opäť zavrel. Marián zavrčal a vrátil sa k PM a Ondrejovi. – Michal pokračoval v skladaní „komika“, pričom voľne rozprával. Keď ho poskladal, podal mi ho a povedal, že už mám. Keď som chcela aby postavil väčší, odmietol to. – Michal manipuloval s „komikom“ a urobil z neho garáž pre auto. Potom si ľahol vedľa mňa a povedal, že bude spať. Napodobnil chrápanie. Potom sa „zobudil“ a začal skákať po spoločenskej miestnosti. O chvíľu sa vrátil ku mne a manipuloval s „komikom“. – Michal si zobral auto a hral sa, že v aute je ujo. Posúval ho po zemi a voľne rozprával. – Michal sa začal hrať imaginárnu hru so psom. Predstavoval si,

		<p>– Opýtala som sa Michala: „Kto plače?“ Michal odpovedal: „Nie ja.“ Opýtala som sa ho: „Nie ty?“ Michal utekal na druhý koniec miestnosti, kde si čupol a napodobnil plač. Povedal: „Uhmuhm hav.“ Opýtala som sa ho: „Havko plače?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ Opýtala som sa: „A prečo plače?“ Michal pribehol, natiahol ku mne zložené dlane a napodobnil plač. Povedal: „Aha, uhmuhm.“ Ukázala som Michalovi na ruky a opýtala sa ho: „Tu je havko?“ Michal prikývol (áno): „Uhmuhm hav.“ Opýtala som sa: „Plače havko? Pohládkáme havka.“ Pohládkala som Michalovi dľaň. Povedala som mu: „Neplače, už sa smeje.“ Michal sa na mňa pozrel, usmial sa a opýtal: „Ano?“ Odpovedala som mu: „Áno. Skáče, sa smeje.“ Michal sa usmial, povedal: „Ja“ a začal skákať po spoločenskej miestnosti.</p>	<p>že v spoločenskej miestnosti je „havko“. Ukazoval mi, kde je a hovoril, čo robí. Potom počul, ako Marián plače v kuchyni. Napodobnil jeho plač.</p> <p>– Michal pokračoval v hre s „havkom“ – dával ho spať, zobudil ho, napodobňoval jeho plač a radosť (skákal). Potom si zobral svoje auto a povedal mi, že „havko“ je v ňom. Potom „havka“ vybral a povedal, že v aute je ešte jeden. Akože vybral aj druhého a dal mi ho, aby som si ho nechala. Opäť začal skákať po miestnosti spolu s „havkom“. Pri tom voľne rozprával.</p>
S13	15:30		<p>– Michal pokračoval v hre s „havkom“ – „havko“ bol vo vlaku pri televízore, „havko“ kakal a pod. Pritom behal po miestnosti.</p> <p>– Michal zobral do rúk úzku legovú kocku a hral sa, že má v ruke rozprašovač. Napodobňoval umývanie televízora, počítača, auta, vlaku a pod. Pri tom opakovane vydával zvuky „ccct“.</p> <p>– Michal sa vrátil k hre s „havkom“; napodobňoval, že spí.</p>

	<p>– Michal povedal: „Toto ujo.“ Opýtala som sa: „Kto to bol?“ Michal odpovedal: „Ujo.“ Opýtala som sa ho: „Poznáš uja?“ Michal prikývol (áno) a povedal: „Uhm. Už neje.“ PM sa zasmiala a povedala: „To ujo?“ Opýtala som sa Michala: „A rozprával si sa s ujom?“ PM sa smiala. Michal povedal: „Ano.“ Ďalej som sa pýtala: „A čo si mu povedal?“ Michal odpovedal: „Čau. Pikom ce ujo.“ PM sa smiala a povedala: „Ujo mi dal pero podpísať sa.“ Opýtala som sa ho: „A čo ti povedal ujo?“ Michal povedal: „Auto mam.“ PM sa smiala.</p>	<p>Potom behal dookola miestnosti.</p> <p>– Navrhla som Michalovi, aby sme išli do kuchyne. Súhlasil. Poukladal rozhádzané hračky do umelohmotnej krabice, zobral si „komik“, otvoril dvere a išiel ku kuchynským dverám. Na chodbe som stretla PM. Držala Mariána na rukách a povedala, že ho ide uložiť, lebo bol malátny a unavený. Keď mi to hovorila, Michal na mňa neustále volal: „Kaka! Pod!“</p> <p>– Vošli sme do kuchyne. Položila som pero so zošitom na stôl a navrhla som Michalovi, aby mi niečo nakreslil. Michal si vybral z kuchynskej linky papier, zobral si zo stola moje pero a začal kresliť. Ondrej sedel za stolom a písal domáce úlohy. Rozprávali sme sa.</p> <p>– PM prišla do kuchyne. Povedala, že Mariána uložila do postieľky a dala mu detskú fľašu. Michal mi hovoril, že pero nie je dobré a chcel ho rozobrať. Potom pokračoval v kreslení. S PM sme sa neformálne rozprávali o Michalovi a jeho nezbedníctvach. Michal hovoril, že je „Mimik Baja“.</p> <p>– Zazvonil zvonček pri vchodových dverách. PM išla do chodby a otvorila dvere. Michal a Ondrej išli za ňou. Ondrej sa o chvíľu vrátil. Michal ostal pri PM a stále sa návštevníka pýtal, či je ujo. Po jeho odchode sa PM s Michalom vrátila do kuchyne.</p> <p>– Michal sa postavil na stoličku a pozeral sa von oknom, ako</p>
--	---	--

		<p>– Michal sa otočil, pozrel na PM a vykrikoval: „Mami ne! Ne ťap, ťap!“ PM sa usmiala, pozrela sa naňho a povedala: „Ou! Prepač, prepač. A tak ťap, ťap?“ PM ho dvakrát ťapla po zadku. Michal vykrikoval: „Ne ty ťap!“ PM sa usmiala a povedala: „A kde? Tu ťap, ťap?“ PM ho ťapla po chrbte. Michal vykrikoval: „Ne!“</p>	<p>odchádza návštevník s autom. PM sa postavila k nemu a ťapla ho po nohe.</p> <p>– PM sa rozprávala s Ondrejom.</p>
S14	15:45	<p>– PM si v kuchyni sadla za stôl a posadila si Michala do lona. Otvorila leták s elektrospotrebičmi a ukázala na obrázok sporáka. Pozrela sa na Michala a opýtala sa ho: „Vieš čo tu je? Čo to je?“ Michal sa pozrel na obrázok a povedal: „Ty tu.“ PM prikývla (áno) a povedala: „Ale čo to je? Povedz mi, čo to je? Čo sa tu robí?“ Michal ukázal na obrázok a povedal: „Ty pik.“ PM prikývla (áno) a povedala: „No, ja to zapnem. Pik.“ PM sa dotkla obrázka. Opýtala sa Michala: „A čo robím potom keď zapnem?“ Michal ukázal na vrchnú časť obrázka a povedal: „Tu.“ PM prikývla (áno) a povedala: „Áno, presne také tam mám. Sa na tom varí.“</p> <p>– PM sa pozrela na Michala a opýtala sa ho: „Kúpeš sa vo vani?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ PM sa ďalej pýtala: „Rád sa kúpeš?“ Michal ukázal na obrázok, pozrel sa na PM a opýtal sa: „Tu?“ PM povedala: „Vo vani. Vieš kde je vaňa?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ PM sa ho opýtala: „Kde je vaňa?“ Michal ukázal na obrázok a povedal: „Tu.“ PM pokývala hlavou (nie) a povedala: „To nie je vaňa. Vieš kde máme vaňu my?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ PM sa</p>	<p>– S PM sme sa neformálne rozprávali o bežných veciach. Michal listoval leták a ukazoval na jednotlivé obrázky. Ukázal aj na obrázok bojlera a opýtal sa PM čo to je.</p>

		<p>opýtala: „Kde?“ Michal sa pozeral na obrázok a v ústach mal prst. PM sa ho opýtala: „Kde sa ty kúpeš? Ty sa kde chodíš kúpať?“ Michal povedal: „Pod.“ PM povedala: „Hore. Nie?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ PM povedala: „No a tam ide vodička teplá.“ Michal sa pozeral na PM a opýtal sa: „Ano?“ PM ukázala na obrázok a povedala: „Tá vodička ide z takého.“ Michal sa opýtal: „Ano?“ PM povedala: „No si predstav.“ Michal sa otočil k letáku a listoval strany. Ukázal na obrázok so skrutkami a opýtal sa: „Čo toto?“ PM odpovedala: „Skrutky pre takých chlapov veľkých.“</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Michal ukazoval na obrázky v letáku a pýtal sa, ktoré PM chce a ktoré doma majú. PM mu odpovedala a pomáhala Ondrejovi s domácou úlohou do školy. – PM počula Mariána plakať. Vstala od stola a išla za ním do detskej izby. Michal ostal sedieť za stolom a listoval leták. Ukazoval na obrázky a pýtal sa ma na ne (napr. telefón, notebook, rádio a pod.). Odpovedala som mu. – Ondrej sa so mnou začal rozprávať. Michal sa ma stále niečo pýtal a snažil sa upútať moju pozornosť (niekedy sa ku mne úplne priblížil, aby som sa k nemu otočila). Rozprávali sa so mnou obaja naraz. – Ondrej s Michalom sa hrali na schovávačku. Michal počítal na chodbe („dida, dida, dida“) a Ondrej sa skrýval v kuchyni. Keď Michal dopočítal prišiel do kuchyne a Ondreja hľadal. Keď ho našiel, snažil sa ho naplašiť – zvýskol. Obaja sa smiali.
S15	16:00		<ul style="list-style-type: none"> – Michal s Ondrejom sa vymenili. Ondrej počítal na chodbe a Michal sa skrýval v kuchyni. Schoval sa na miesto, kde Ondreja našiel predtým. Potom sa opäť vymenili. Celý čas sa Michal smial a výskal. – Do kuchyne prišla PM a upozornila chlapcov, aby nerobili

	<ul style="list-style-type: none"> – Michal povedal: „Kolač tu mam.“ PM sa naňho pozrela a opýtala sa: „Aha. A kto napiekol koláče?“ Michal povedal: „Ja. Ja ujo Majajk.“ – PM prišla k Michalovi, pozrela sa naňho a povedala mu: „A ešte mi nakresli koláče.“ Michal povedal: „Ano“ a začal ich kresliť. PM povedala: „Také fajn. Mňam, mňam, mňam.“ – Michal kričal: „Mami! Mami! Už maš kol-ač!“ PM sa otočila k Michalovi, pozrela sa naňho a povedala: „Však ne-krič. Bo ja nie som chvalabohu hlucha. Ešte mi slúžia uchá.“ Michal sa pozeral na PM a povedal: „Maš ko-lač.“ PM mu odpovedala: „Su-pe-r.“ Nahla sa nad Michalov papier a povedala: „Ham, 	<ul style="list-style-type: none"> veľký krik, lebo nemôže Mariána uspať. Potom sa vrátila k Mariánovi. – Ondrej si sadol k domácim úlohám a rozprával sa so mnou. Michala som poprosila, aby mi niečo nakreslil. Nato zobral vysúvacie farbičky z Ondrejovho peračníka a začal kresliť „koláče“. O chvíľu prestal a hral sa s vysúvacou farbičkou – vysúval ju a zasúval. Smial sa. – PM prišla do kuchyne a zavrela dvere. Neformálne sme sa rozprávali o Mariánovi. Potom sa opýtala Michala čo kreslí. Michal jej odpovedal, že auto. PM ho vyzvala, aby jej ho ukázal. Povedala som PM, že Michal začína kresliť kruh. Povedala, že si to všimla tiež. – PM sa išla pozrieť na Mariána. Michal pokračoval v kreslení a komentoval čo robí. Ondrej písal domácu úlohu a rozprával sa so mnou. Michal ukazoval Ondrejovi pero. – PM sa vrátila do kuchyne a rozprávala sa s Ondrejom o domácej úlohe. Pomáhala mu. Michal mi ukazoval zlomenú farbičku. S PM sme sa neformálne rozprávali. – Ondrej požiadal PM o pomoc s domácou úlohou. PM sa k nemu otočila a venovala sa mu. Michal dokreslil a opakovane ju volal.
--	--	--

		ham, ham. Dobrý bol.“	– Michal napodobnil, že zjedol koláč.
S16	16:15	<p>– Michal sedel na stoličke a vykrikoval: „Ujo!“ Zosadol zo stoličky a utekal k PO. Povedal mu: „Ty tu ujo. Nechceš už pa? Uhmuhmuh.“ Opýtala som sa Michala: „Marián plače?“ PO išiel do kuchyne a niekoľkokrát pohladil Michala po hlave, ktorý išiel popri ňom. Michal si zakaždým pošúchal hlavu.</p>	<p>– Michal počul buchnutie dverí. Povedal, že prišiel ujo. PO vošiel do kuchyne a povedal, že Marián plače. Potom sa vrátil do chodby a vyzliekal sa.</p> <p>– Privítala som sa s PO. Michal stále opakoval, že Marián plače. Volal ma, aby sme išli za ním. Chytla som Michala za ruku a išli sme na horné poschodie. Otvorila som dvere do rodičovskej spálne, kde spal Marián. Prevaľoval sa v detskej postelke a plakal. Keď ma uvidel, natiahol ku mne ruky. Zobrala som ho na ruky a snažila sa ho ukolísat'. Marián stále plakal. Michal mi povedal, že Marián spať nebude a volal ma, aby sme išli do kuchyne.</p> <p>– Podala som Michalovi Mariánovo oblečenie a zišli sme do kuchyne. PM si Mariána zobrala na ruky, prihovárala sa mu a prezliekala ho do teplákov.</p> <p>– S PR sme sa neformálne rozprávali o bežných veciach. Michal mi ukazoval obrázky v detskej knihe – helikoptéru. Pri tom napodobňoval jej zvuk „vrrr“. Potom zodvihol detskú knihu a nastavil ju pred svoju tvár. Hrali sme sa, že ho nevidím. Smial sa.</p> <p>– PM Mariána poobliekala a položila ho na zem. Marián začal chodiť po kuchyni. Smial sa, džavotal, vykrikoval, chcel ísť na ruky, potom späť na zem, žiadal objatia, túlil sa k PM a pod.</p> <p>– S PR sme sa neformálne rozprávali. PM sa zároveň prihovárala</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - Michal si zobral do ruky niekoľko tyčiniek. Padali mu na stôl. PM sa naňho pozrela a povedala: „Miško! Po jednej ber. Načo berieš toľko?“ Prišla k nemu, zobrala mu tyčinky z ruky, pozrela sa naňho a povedala: „Miško, po jednej. Nechaj tote tu a iba jednu si zober. Oni sú tu.“ PM išla späť ku kuchynskej linke. 	<p>Mariánovi. Dala mu pusku na líce a podala mu zo stola tyčinku, ktorú si po zjedení opäť žiadal. Ondrej písal domáce úlohy a rozprával sa s Michalom. PM išla ku kuchynskej linke a pripravovala jedlo.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marián prišiel ku mne, zamrčal a natiahol ruky. Zdvihla som ho a posadila do lona. Marián sa obzeral po stole a jedol tyčinku. O chvíľu sa začal vrtieť a žiadal, aby som ho položila na zem. Vyhovela som mu. Podľa PR to robí často.
S17	16:30	<ul style="list-style-type: none"> - PM položila pred Michala misku s jedlom. Michal sa zamračil a povedal: „Ešte ne.“ PM sa naňho pozrela a povedala: „Budeš jesť naraz s Katkou. Dobré? Teraz nechaj kocky. Katka tiež bude jesť teraz.“ Michal povedal: „Fuj.“ PM sa ho opýtala: „Čo fuj?“ Ondrej povedal: „Kto prvý poje?“ Michal vykrikol: „Ja!“ PM mu odpovedala: „Uvidíme.“ 	<ul style="list-style-type: none"> - S PR sme pokračovali v neformálnom rozhovore o Mariánových nezbedníctvach. Marián chodil po kuchyni. PR neformálne rozprávali o správaní Michala k Mariánovi a o ich biologických deťoch. PM podávala večeru. - Marián prišiel ku mne a spustil krik. Natáhoval ku mne ruky. Chcel tyčinku. Vyhovela som mu. Marián sa otočil a zobral do ruky z dreva vystrúhaný telefón. Priložil si ho k uchu. Napodobnila som s ním telefonovanie. Smial sa. Potom sa otočil a išiel k PM. Postavil sa medzi ňu a kuchynskú linku. PM ho oslovila. Marián ostal na mieste. - Michal sa hral na stole s kockami a voľne rozprával.

		<ul style="list-style-type: none"> - Michal povedal: „Čem piť.“ Opýtala som sa ho: „Piť chceš? Michal prikývol (áno): „Uhm.“ Povedala som mu: „Počkáme na mamku, že čo ti dá.“ PO povedal: „Ondro, Ondro, daj vodičky Michalovi.“ 	<ul style="list-style-type: none"> - PM sa vrátila ku kuchynskej linke a prihovorila sa Mariánovi. - Prišli Milan so Zuzkou zo ZUŠ. Michal utekal do chodby a rozprával sa nimi. Marián utekal za ním. PM im začala pripravovať večeru. - Michal prišiel do kuchyne a sadal si na stoličku vedľa mňa. PM mu povedala, aby si sadol na svoju vyvýšenú stoličku. Michal to odmietol, lebo chcel sedieť pri mne. PM zobrala jeho stoličku a položila ju ku mne. Michal si na ňu sadol a PM ho prisunula. Michal sa usmial. - PM išla do chodby za deťmi. - Ondrej poslúchol a išiel nabráť Michalovi pohár vody. PO sa s ním rozprával. - PM sa rozprávala s deťmi, ktoré prišli do kuchyne. Michal sa pri jedení predvádzal – kloktal s vodou, chytal veci na stole, vydával nezrozumiteľné zvuky a pod. PO sa rozprával so Zuzkou. PM podávala deťom večeru.
S18	16:45	<ul style="list-style-type: none"> - Pozrela som sa na Michala a opýtala som sa ho: „Prečo nechceš?“ Michal pokrútil hlavou (nie): „Um.“ PM povedala: „On nevie sám, vieš Katka jesť? On je bábätko a on chce, aby ho niekto krmil. Celý problém je v tom.“ Opýtala som sa ho: „Chceš krmiť?“ Michal sa usmial a prikývol: „Uhm.“ Povedala som mu: „Taký veľký ujo a chceš krmiť?“ Michal sa usmial a prikývol (áno): „Uhm.“ PM sa zasmiala a sadla si k Michalovi. PO položil lyžicu na stôl, pozrel sa na Michala a povedal: „Aj ja chcem. Pokrmete ma.“ PM zobrala Michalovu lyžičku s jedlom, pozrela sa na Michala 	<ul style="list-style-type: none"> - Michal nejedol.

	<p>a povedala: „Otvor ústa, dám ti chrústa.“ PM vložila lyžičku Michalovi do úst. PO sa na nich pozeral a povedal: „Mami pokrími ma.“ PM sa zasmiala. PO sa otočil k Zuzke, ktorá sedela vedľa, pozrel sa na ňu a povedal: „Pokrími ma, Zuzka, pokrími ma.“ Michal sa usmieval a pozeral sa naňho. Zuzka sa otočila k PO a povedala mu: „Ty si už veľký.“ PO otočil hlavu smerom k Michalovi a povedal Zuzke: „Miško, aha pozri, celého ho vidno spoza stola a tiež je veľký a nechce jesť. Pokrími ma.“</p> <p>– Michal nemal podbradník a spadlo mu jedlo z lyžičky na košeľu. PO zobral lyžicu, pozrel sa na Michala a povedal mu: „Radšej budem jesť sám, ako by som mal byť taký... zamurcaný.“ PM sa začala smiať. Michal sa pozrel na košeľu, zamračil sa a zavrčal. Povedal: „Fuj tej o a.“</p> <p>– Michal pribehol do kuchyne. Milan sa naňho pozrel a povedal: „Mamiko už musí ísť spať.“ PM sa pozrela na Michala a povedala: „Hej. Bábätka už chodia spať. Bábätká sa nemôžu hrať.“ Michal išiel ku kreslu a ľahal si doň. Ondrej išiel k nemu, chytil ho za ruky a ťahal. Povedal: „Marián už išiel spať. Von!“ PM sa pozrela na Ondreja a povedala: „Ondro! Ublížiš mu.“ Ondrej povedal: „Von s tamade.“ PM sa pozrela na Michala a povedala mu: „Chod' nabok Miško.“</p>	<p>– PM priebežne krmila Michala aj Mariána, ktorý chodil po kuchyni.</p> <p>– Michal hovoril, že je „mamiko“ (t.j. bábätko). Marián chodil okolo mojej stoličky a dotýkal sa ma. Džavotal, vydával chrapľavé zvuky a usmieval sa. PM krmila Michala a posielala Ondreja prezliecť sa. Ondrejovi sa nechcelo. PO mu povedal, aby išiel. Ondrej ho poslúchol.</p> <p>– Keď Michal dojedol, pokračoval v hre na bábätko a išiel za Ondrejom do chodby. Marián a PO išli za ním. O chvíľu sa PO vrátil do kuchyne. Marián sedel na schodoch.</p>
--	--	---

		<p>Michal ostal ležať na kresle.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ondrej Michala opäť potiahol. PM ho upozornila a povedala mu, aby si dopísal domáce úlohy. Poslúchol. PO zobral Mariána na ruky a išiel s ním do detskej izby. Milan so Zuzkou dojedali večeru. – Milan zobral Michala na ruky a položil ho do detskej postelky medzi hračky. S PM sme si to nevšimli. Michal sa s hračkami hral, vydával rôzne zvuky a niečo si pre seba hovoril (rozumela som len slovo „mamiko“). – Michal volal na PM, že už nie je „mamiko“, ale „Mimik Baja“. PM mu povedala, že nás presvedčil, že je „mamiko“. Nepozerala sa naňho. Michal protestoval a opakovane ju volal. PM sa rozprávala so mnou a so Zuzkou, ktorá nám ukazovala notový zápis skladby, ktorú hrala v ZUŠ. Michal volal moje meno.
S19	17:00	<p>– Michal sa pozeral na nás a hovoril: „Necem i tu. Kaka! Kaka!“ Otočila som sa k nemu. Michal sa rukami držal ohrádky detskej postelky a jednu nohu mal cez ňu prevesenú. Opýtala som sa ho: „Však ty si bábätko. Takto bábätko visí na postelke?“ PM sa otočila k Michalovi, pozrela sa naňho a začala sa smiať. Michal sa na mňa pozeral a povedal: „Ne mi ja mamiko!“ Opýtala som sa: „Chceš byť mamiko?“ Michal pokrútil hlavou (nie): „Um.“ Opýtala som sa: „Nechceš už byť mamiko?“ Michal povedal: „Um. Ja Mimik Baja!“ PM povedala: „Odrazu.“ Michal povedal: „Necem i tu ja!“ PM sa smiala. Opýtala som sa Michala: „A nevieš vyliezť? Však si tam vliezol.“ Michal sa zamračil a povedal: „Ne.“ Opýtala som sa: „A kto ťa tam dal?“ Michal ukázal na Milana prstom, pozrel sa naňho a povedal: „Toto.“ S PM sme sa začali smiať. Opýtala som sa ho: „Milan ťa tam dal? Tak ho popros, nech ťa odtiaľ vyberie.“ Michal sa na Milana</p>	

		<p>pozrel a povedal: „Ano!“ Milan išiel k Michalovi a vybral ho z detskej postieľky. Michal sa naňho pozrel a povedal mu: „Mamiko ne ja už.“</p> <p>– PM položila na stôl tyčinky. Michal si ich niekoľko zobral a namočil do pohára s vodou, ktorý mal pred sebou. PM k nemu prišla, vybrala ich, pozrela sa na Michala a povedala mu: „To prečo si namočil do vody? Joj! Hrozné. Vôbec sa mi to nepáči. Narobíš neporiadok v izbe.“ Michal ticho sedel a pozeral sa na stôl. PM išla ku kuchynskej linke.</p>	<p>– Michal prišiel ku stolu a sadol si na stoličku. S PM a Zuzkou sme pokračovali v neformálnom rozhovore. Keď sme sa Michala opýtali kto je, povedal „Mimik Baja“. PM povedala Milanovi, aby sa išiel prezliecť a doniesol mi ukázať obraz, ktorý namaľoval. Milan ju poslúchol.</p> <p>– Milan a Zuzka sa išli prezliecť do detských izieb. Michal išiel s nimi. Ja, PM a Ondrej sme ostali v kuchyni a rozprávali sme sa. PM mu pomáhala s domácou úlohou.</p> <p>– S PM sme sa neformálne rozprávali o Ondrejovi a Zuzke.</p>
S20	17:15	<p>– Michal pribehol ku mne a vykrikol: „Kaka!“ Natiahol ku mne dľaň, v ktorej mal položenú kocku čokolády. Usmial sa a povedal: „Kolač.“ PM sa naňho pozrela a začala sa smiať.</p>	<p>– Ondrej išiel čítať do spoločenskej miestnosti. S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore.</p> <p>– Zuzka prišla do kuchyne. Michal prišiel za ňou.</p> <p>– Michal odbehol do spoločenskej miestnosti. Do kuchyne vošiel PO s Mariánom a papiermi v ruke. Posadil sa za stôl a Mariána si posadil do lona. PM pred nich položila misku s jedlom. PO začal Mariána kŕmiť.</p> <p>– Michal sa vrátil do kuchyne a v rukách držal loptu. Vliezol pod stôl a vyzul mi papuču. S PO sme sa začali neformálne rozprávať o vianočných sviatkoch. Michal si sadol za stôl</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – PM prišla k Michalovi, pozrela sa naňho a opýtala sa ho: „No čo je? Ukážeme Katke akú máš plastelínu?“ Michal sa na ňu pozrel a prikývol (áno): „Uhm.“ PM mu povedala: „Nie uhm.“ Michal povedal: „Ano.“ PM povedala: „Tak.“ – PM sa pozrela na Michala a opýtala sa ho: „Ktorú farbu si prosíš?“ Michal sa pozeral na farebné nádoby a ukázal na žltú. PM ju vybrala a opýtala sa ho: „Túto žltú?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ PM sa ho opýtala: „Vieš aká je to farba?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ PM povedala: „Žltá.“ Michal vykrikol: „Žltá!“ PM sa usmiala a povedala: „Výborne.“ Potom vybrala z krabice formičku v tvare motýľa, ukázala mu ju a opýtala sa ho: „A tu je? Vieš čo tu je?“ Michal sa na formičku pozrel a prikývol (áno): „Uhm.“ PM sa ho opýtala: „Čo?“ Michal povedal: „Čuk.“ PM mu povedala: „Nie čuk. Povedz motýľ.“ Michal pozeral na formičku a povedal: „Mo...“ PM sa naňho pozerala a hovorila mu: „Mo... Pomaly. Mo...“ Michal povedal: „Mo...“ PM mu povedala: „Počúvaj. Mo...“ Michal povedal: „Mo-a-e-i.“ PM povedala: „...týľ. Mo-týľ“ Michal povedal: „Mo-it“ PM povedala: „No, 	<p>a zobral do ruky nahrávacie zariadenie. PM ho upozornila, aby ho položil späť. Pokračovali sme v neformálnom rozhovore.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Marián sa vrtel PO v lone. PO mu povedal, že ho nepustí pokiaľ nedoje. Marián vrčal a vzpieral sa. PO ho položil na zem. Marián chodil po kuchyni. PO robil poriadok v papieroch, ktoré si doniesol. – Michal vstal od stola a utekal do spoločenskej miestnosti. O chvíľu sa vrátil a v ruke držal svoje auto na baterky. Za ním prišiel Ondrej. – PM išla do špajzy a vybrala z nej veľkú krabicu. Položila ju na stôl a otvorila. Boli v nej farebné nádoby s plastelínou, dva valčeky, malý umelohmotný nožík a rôzne formičky na odtlačenie tvarov do plastelíny.
--	--	---

		dobre.“	<ul style="list-style-type: none"> – Michal a Ondrej sa hrali s plastelínou. PM Michala povzbudzovala, aby mi ukázal ako vie urobiť motýľa. Pri tom ho usmerňovala, keď mal ťažkosti. – PM išla ku kuchynskej linke, kde bol Marián a vyberal zo zásuvky vidličky. PM mu ich zobrala a zaujala ho inou hračkou. Marián začal kričať a vrčať. PM sa k nemu otočila, pozrela sa naňho a opýtala sa ho, čo sa stalo. Marián sa na ňu pozrel a ďalej chodil po kuchyni. – Michal skúšal robiť z plastelíny šúlky. PM mu ukazovala pohyby rukou – chytila mu ruku a viedla jeho pohyby. Potom ho nechala, aby to skúsil sám. – PO Mariána opakovane volal k sebe. Marián chodil po kuchyni. PM poprosila Ondreja, aby jej podal detskú fitloptu. Išla k Mariánovi a spolu po lopte búchali.
S21	17:30	<ul style="list-style-type: none"> – Michal povedal: „Mami, Ondo auto.“ PM sa pozrela na Michala a povedala: „Jéj, človeče.“ Michal povedal: „Ado.“ PM mu povedala: „Ondro urobil tak?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ PM povedala: „Nie Ado, Ondro.“ Michal povedal: 	<ul style="list-style-type: none"> – PM pokračovala s Mariánom v búchaní po detskej fitlopte. Marián sa celý čas usmieval. PM mu hovorila „bum, bum, bum“ a usmievala sa naňho. Michal ukazoval PM svoje odtlačky. PM ho pochválila. – Marián spadol na zem. PM ho postavila, objala ho a dala mu pusy na líce. Potom Mariána posadila na detskú fitloptu a húpala ho. Pozerala sa naňho a hovorila mu „heja“ alebo „hopa“. Marián sa smial a napodobňoval ju. Keď prestala, žiadal (kýval rukou), aby pokračovala. PM mu vyhovel. Popri tom vyžadoval, aby ho objímala. Vyhovela mu. Pri tom sme sa neformálne rozprávali. – Michal ukazoval PM plastelínové auto, ktoré vytvoril Ondrej.

	<p>„Ondro!“ PM mu prikývla (áno): „Ták.“ PO sa k Michalovi otočil a povedal: „No to bolo pekné. To som ešte nepočul.“ Michal povedal: „Ado!“ PM mu povedala: „Nie Ado. Ondro.“ Michal povedal: „Ondro!“ PM mu prikývla: „Ták.“ Michal prišiel ku mne a ukazoval mi auto z plastelíny. Povedal: „Aha Jajka.“ PM sa naňho pozrela a povedala: „Nie Jarka. Kto to je? Katka.“</p> <p>– Marián išiel za Michalom. Výskal a džavotal. Michal začal kričať. PM sa k nemu otočila, pozrela sa naňho a povedala mu: „Veď pod’ tu ku stolu a ti nezoberie. Pod’ si tu sadnúť.“ Michal utekal ku stoličke a sadol si na ňu. Marián utekal za ním a výskal. PM na nich pozerala a povedala: „On má tak z toho zábavu.“</p> <p>– Michal začal kričať. Ondrej valček pustil. PO sa na Michala pozrel a opýtal sa ho: „Miško, čo to bolo teraz? Miško?“ Michal sa naňho pozrel. PO povedal: „Čo to bolo teraz za krik?“ Michal sa pozrel na valček a povedal: „Ne. Ja tak.“ PO mu povedal: „Veď aj tak sa s tým nehraš.“ Michal sa naňho pozrel a povedal: „Ano.“ PO mu povedal: „No ja pozorujem</p>	<p>– Michal išiel ku stolu a pokračoval v hre. PO sa k nemu pridal. Michal mu ukazoval plastelínové auto. Hovoril „aha ujo auto“.</p> <p>– PM postavila Mariána na zem a búchala po lopte. Marián sa k nej pridal. Džavotal, výskal a smial sa. Pozerali sa na seba.</p> <p>– Marián kričal. PM pred ním tleskla. Marián sa usmial. Potom našiel vrchnák od kávy a detský umelohmotný skrutkovač. Sadol si na zem ku kuchynskej linke a začal s nimi manipulovať. Pri tom ticho sedel.</p> <p>– Ondrej a Michal pokračovali v hre s plastelínou a rozprávali sa. PO triedil papiere a PM umývala riad. Michal chodil PM priebežne ukazovať svoje výtvyry. Zakaždým ho pochválila.</p> <p>– Ondrej požiadal Michala o valček na plastelínu. Michal to odmietol a podával mu formičku. Ondrej valček chytil.</p>
--	---	--

		<p>a nehráš sa s tým.“ Michal povedal: „Ano.“ PO mu povedal: „Nevidím, že by si sa s tým hral.“ Michal valček pustil.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Michal pokračoval v hre s plastelínou.
S22	17:45	<ul style="list-style-type: none"> – PM sa pozrela na Michala a opýtala sa ho: „A pozri, nechceš také robiť jak som ti minule ukazovala, že si urobíš domček? Také šuľky?“ Michal sa na ňu pozrel a povedal: „Ty toto.“ PM odtrhla malú časť plastelíny a spravila z nej dva valce. Jeden dala pred Michala a druhý pred seba. Povedala Michalovi: „No však ty si skús rúčkou tak.“ PM položila plastelínu na podložku a povedala: „Polož si nožík.“ Michal položil detský umelohmotný nožík na stôl. PM položila vystretú ruku na valec z plastelíny a povedala: „Zober ruku a tak.“ PM prešla rukou po valci. Michal sa pozeral na ňu a vystrel svoju ruku, pričom rozťahol všetky prsty. PM sa naňho pozerala a povedala mu: „Prsty daj spolu. Tak spolu daj... ták a tak šuľkaj. Urob taký šuľok.“ Michal spojil prsty na ruke a prešiel po svojom valci. PM povedala: „No výborne. 	<ul style="list-style-type: none"> – S PR a Ondrejom sme sa neformálne rozprávali o bežných veciach. S chlapcami som začala odtláčať do plastelíny formičky. Marián sa hral s vrchnákom od kávy a detským skrutkovačom. – PO odložil vyradené papiere do kuchynskej linky, aby mal Michal na čo kresliť. Ondrej zavolať PO, aby s ním išiel čítať. Vyhovela mu a spolu išli do spoločenskej miestnosti. Michal pokračoval v hre s plastelínou. Pridala som sa k nemu. Pri tom sme sa rozprávali. – S PM sme sa neformálne rozprávali o Mariánovi (bola prekvapená, že tak dlho vydržal bez vyžadovania jej pozornosti) a o plastelíne, ktorú Michalovi kúpili na Vianoce (podľa nej je to hračka, ktorá deti neomrzí). – PM doumývala riad a prišla k Michalovi.

		<p>A troška môžeš aj pritlačiť. Ale nie veľmi, len trošinka. A s prštekami. Stále s prštekami. Dobre?“ PM priložila svoju ruku na Michalovu, pritlačila na ňu a pohybovala smerom dopredu a dozadu. PM povedala: „Tak trošku pritlačíme a tak trošku ho stenšíme.“</p> <p>– Marián prišiel k Michalovi a chytil jeho stoličku. Michal vykrikol a zamračil sa. Marián zvýskol. Michal sa pozrel na PM. PM mu povedala: „Neboj sa ho, on ti neublíži.“ Marián chytil druhú stoličku a začal ju posúvať po zemi.</p>	<p>– PM s Michalom rozdelila „šúľok“ a poskladala ho do tvaru domu. Michal jej ukazoval, kde chce „šúľky“ dať. Potom PM nechala Michala, aby si to vyskúšal sám.</p> <p>– PM išla k Mariánovi a snažila sa ho zaujať detskou fitloptou – búchala po nej rukami. Marián k nej išiel a búchal tiež. Smial sa a džavotal. PM sa vrátila k Michalovi. Rozprávala sa s ním, kto býva v jeho domčeku (t.j. on, PM, ja, ujo – PO a pod.), aké sú jeho jednotlivé časti a pod. Ja som s Mariánom búchala po lopte.</p> <p>– Do kuchyne prišla Zuzka. PM sa s ňou rozprávala. Potom sa opäť rozprávala s Michalom o plastelínovom domčeku.</p>
S22	18:00		<p>– Marián prišiel ku mne a natáhoval ruky. Zodvihla som ho a rukou som ťukala do slamených anjelikov, zavesených na lustru. Pri tom som hovorila „ťuk, ťuk“. Marián sa usmieval, džavotal – napodobňoval ma a natáhoval ruku k lustru. Chytila som mu ju a robili sme to spolu. Marián sa smial. PM sa rozprávala s Michalom o domčeku a upravovala ho, ako jej Michal hovoril.</p> <p>– Mariána som postavila na zem. Zavrčal. Začala som ho štekliť. Smial sa. Do kuchyne sa vrátil Ondrej. Išla som do chodby a doniesla som si do kuchyne diár. Marián chodil po kuchyni a džavotal. S PM sme sa neformálne rozprávali</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Ku mne a Michalovi prišiel Marián. Objal Michala. Michal sa zamračil, odtlačal ho a povedal: „Necem.“ PM k nim prišla, chytila Mariána, pozrela sa na Michala a povedala mu: „Však on ťa ľúbi. On ťa ľúbi. On ťa chcel pohladkať. Oblieka ťa, pomáha ti, má ťa rád...“ Marián sa zamračil a začal fňukať. PM sa k nemu sklonila a povedala: „Si urazený, lebo sa ti nedal obliecť, hej?“ Dala mu pusku na líce. 	<p>o termíne budúcej návštevy. Michal pútal našu pozornosť – ukazoval nám svoje výtvary z plastelíny, zvyšoval hlas, žiadal PM, aby mu niečo urobila z plastelíny a pod.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Michal chcel, aby s ním PM išla na WC. Vyhovela mu. Michal sa vrátil do kuchyne so stiahnutými teplákmi a žiadal ma, aby som ho obliekla. Vyhovela som mu. - S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore o budúcom termíne návštevy. Michal na PM kričal – pýtal sa jej niečo. PM sa k nemu otočila a povedala, aby rozprával primerane. Michal jej otázku zopakoval primeraným hlasom. Do kuchyne vošiel Ondrej. Marián chodil po kuchyni a manipuloval s hračkami. Odišla som na WC. Michal sa PM pýtal, kde som a chcel ísť za mnou. PM ho zastavila. - Prišla som do kuchyne. Marián chodil po kuchyni a posúval stoličky. Michal prišiel ku mne a presviedčal ma, aby som ostala. Povedala som mu, že ešte prídem. Na to išiel do spoločenskej miestnosti. - Išla som do chodby, kde som sa obliekala. Zo spoločenskej miestnosti sa ozýval Michalov plač. PO išiel za ním. O chvíľu prišli obaja do chodby a Michal povedal PM, že Ondrej ho udrhel. PO dodal, že preto, lebo mu vyplazoval jazyk. PM mu povedala, že si to zaslúžil a vyplazovať jazyk sa nesmie. - Keď som sa s PNR lúčila, Marián ku mne natáhoval ruky.
--	---	---

S23	18:15 (-)	- Můj odchod z PNR.
Trvání návštěvy: cca 5 hod. a 25 min. Časové intervaly zápisu: každých 15 min. Délka audiozáznamu: 5 hod. 20 min. 43 sek.		

Pozorování 8

Pozorovateľ: Katarína Šmajdová Búšová

Zaznamenal: Katarína Šmajdová Búšová

Forma záznamu: Zaznamenávaní vyprávěných událostí: typický den a intervalové zaznamenávaní

Segmenty textu	Záznam z pozorování:		Komentář k pozorování:
		<i>Datum:</i> 17. 1. 2007	<i>Místo:</i> Rodinný dům – kuchyně, společenská místnost, dětské pokoje, chodba
	<i>Čas:</i>	<i>Situace:</i>	
S1	12:45	– Príchod do bydliska PNR.	
S2	12:50	<ul style="list-style-type: none"> – Príchod do PNR. – Michal pribehol ku dverám. Keď ma videl, začal vyskakovať a vykrikoval: „Kaka tu je!“ – Vyzliekla som si bundu a vyzula topánky. Michal mi povedal: „Nemáš obuj.“ Odpovedala som mu: „Nemám. Donesieš mi?“ Michal prikývol: „Uhm.“ Išiel ku skrinke s papučami a vybral z nej jeden pár. Boli veľké. PM si čupla k Michalovi a povedala: „Počkaj Miško, tieto sú veľké. Vyberieme menšie.“ PM vybrala zo skrinky menšie papuče a podala ich Michalovi do rúk. Michal ich zobral a položil ich pred moje nohy. Keď som si ich obula, utekal ku kuchynským dverám a kričal na mňa: „Kaka pod! Kaka pod!“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Začala som pozorovanie. – Otvorila mi PM. – PM mi hovorila, že pred chvíľou prišla s Ondrejom od lekára. PM bolia kríže a Ondrej má silnú angínu. S Michalom bola mama PO.

	<p>(N)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal utekal do chodby. Pri dverách do spoločenskej miestnosti sa zastavil a zakričal na mňa: „Kaka pod!“ Zopakoval to niekoľkokrát, kým som k nemu neprišla. – Prišla som do spoločenskej miestnosti. Ondrej ležal na posteli. Michal išiel k televízoru, ukázal prstom na zapínanie televízora a povedal: „Aha.“ Povedala som mu: „Ale televízor je teraz vypnutý.“ Michal sa ma opýtal: „Ano?“ Odpovedala som mu: „Ano.“ – Michal sa otočil k detskému nákladnému autu, ktoré bolo pri televízore, a povedal: „Auto ja tu. Rmmm.“ Opýtala som sa ho: „Ideš sa vozit' na aute?“ Michal prikývol: „Uhm.“ Posúval auto po koberci. Zastal a povedal: „Pik. Už pi.“ Opýtala som sa ho: „Kto spí?“ Michal mi odpovedal: „Auto.“ – Michal odbehol do chodby a povedal: „Ja som ujo Majajk.“ Opýtala som sa ho: „Kto si?“ Odpovedal mi: „Ujo Majajk.“ Opýtala som sa ho: „Ujo Majajk si?“ Michal sa vrátil do spoločenskej miestnosti a prikývol hlavou: „Uhm.“ Zobral detskú hraciu gitaru a začal na nej napodobňovať hru. – Marián chodil po kuchyni. Sadla som si za stôl. Michal išiel k PM a podal jej ruky. Usmial sa a povedal jej: „Ty tu mami.“ PM mu povedala: „No, aké máš ty studené ruky, môj zlatý.“ Michal jej odpovedal: „Ano, nevaš.“ Michal k PM natiahol 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal stál v kuchynských dverách a volal ma, pokiaľ som nevošla s PM do kuchyne. S PM sme sa neformálne rozprávali. Mama PO sedela v kresle a kfmila Mariána. Prihovárala sa mu. – Navrhla som Michalovi, aby sme išli do kuchyne, aby sa Ondrej vyspal. Michal súhlasil a spolu sme išli do kuchyne. – PM sa rozprávala s mamou PO, ktorá už Mariána dokfmila. – Opýtala som sa PM, či už vybrali hraciu gitaru. PM mi povedala, že už skôr. Keď ju Marián uvidel, podľa nej sa mu rozžiarili oči.
--	--	---

	<p>ruky. PM mu povedala: „Nie Miško, ja som tiež chorá.“ Michal sa jej opýtal: „Ano?“</p> <p>– Michal prišiel ku mne aj s hracou gitarou a povedal: „Kaka, Kaka, aha trž, trž.“ PM mu povedala: „To je gitara, nie trž trž.“ Michal si sadol za stôl. Opýtala som sa ho: „A tvoja je?“ Michal sa pozeral na gitaru a stláčal gombíky v tvare zvieracích hláv. Neodpovedal mi.</p> <p>– Michal stláčal na gitare gombík v tvare človeka. Povedal: „Miuáš. Je toto Miuáš.“ Opýtala som sa ho: „Čo je to?“ Odpovedal mi: „Mi-hu-laš.“ Povedala som mu: „Mikuláš?“ Michal prikývol hlavou: „Uhm.“</p> <p>– Ukázala som prstom na gombík v tvare kačky a opýtala som sa Michala: „A toto je čo?“ Michal povedal: „Kiki.“ Povedala som mu: „Kačka.“ Michal stláčal gombík v tvare psa a povedal: „Hav.“ Povedala som: „Pes.“ Michal povedal: „Pes.“ Michal ukázal na gombík v tvare prasťa a povedal: „Kroch.“ Povedala som mu: „Ešte raz povedz pes?“ Michal povedal: „Pes.“ Ukázala som na gombík v tvare prasťa a opýtala som sa Michala: „A toto?“ Michal mi povedal: „Kroch.“ Povedala som mu: „Prasa.“ Michal povedal: „Prachsa.“ Zopakovala som: „Prasa.“ Ukázala som na gombík v tvare kravy a opýtala som sa Michala: „A toto?“ Michal povedal: „Ne toto.“ Povedala som mu: „Toto je kravička.“ Michal sa ma opýtal: „Ano?“</p>	<p>– Opýtala som sa PM čo jej je – povedala mi, že ju bolí chrbát, a bola s tým aj u lekára.</p> <p>– Opýtala som sa Michala, či jedol, ale neodpovedal mi. Mama PO mi povedala, že ešte nejedol, ani nespál.</p> <p>– PM sa rozprávala s mamou PO. Marián chodil po kuchyni.</p> <p>– PM bola na chodbe spolu s mamou PO, ktorá odchádzala a volala na Michala, aby sa s ňou rozlúčil a išiel spať. Marián bol pri nich. Michal ostal sedieť za stolom a hral sa so</p>
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> – PM prišla do kuchyne. Marián sa vrátil s mojou topánkou. PM naňho skríkla: „Marián! Jaj!“ Marián sa pozrel na PM. PM povedala: „Zúrim.“ Opýtala som sa Mariána: „Berieš mi topánku?“ Marián krivil tvár a zamrňal. PM ho pohladkala po hlave a povedala: „Môj chudáčik.“ Povedala som mu: „Odlož ju naspäť.“ PM mu povedala: „Daj ju na miesto, odnes, odnes naspäť.“ PM mu topánku zobrala z rúk a povedala: „No daj, daj.“ Marián sa otočil a doniesol druhú topánku. PM mu topánku zobrala, dala mu pusku na líce a odniesla topánky do chodby. – PM prišla do kuchyne a opýtala sa Michala: „No čo s tebou, môj zlatý? Ideš spať, alebo ostávaš tu?“ Michal povedal: „Tu.“ Opýtala som sa Michala: „Nie si unavený? Ja počkám, kým sa vyspinkáš.“ Michal povedal: „Nečem pi.“ – Michal povedal PM: „Nečem i pi.“ Potom sa na PM pozrel a povedal: „Mami, nečem i pi.“ PM sa ho opýtala: „Prečo?“ Michal povedal: „Ja nečem i pi.“ PM mu povedala: „Ale ja čem, aby ste spali celý deň. Už som taký dobitý.“ Michal jej povedal: „Nečem ja pa pi.“ PM sa ho opýtala: „Nečeš pi?“ – Marián chodil po kuchyni a smial sa. 	<p>žuvačkou, ktorú predtým žuval. Marián prišiel do kuchyne. Začala som sa mu prihovárať. Usmieval sa. Michal sa snažil zaujať moju pozornosť a ukazoval mi svoju žuvačku. Marián sa vrátil do chodby k PM.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal sa ma snažil počas toho zaujať. Zobral mi mobilný telefón zo stola a hovoril mi, že už nespí. – PM povedala, že Michal sa skamarátil s mamou PO. Neposiela ju preč a už na ňu nevrčí.
S3	13:00	<ul style="list-style-type: none"> – Michal sa ma opýtal: „Kaka, nechceš papať?“ Opýtala som sa 	<ul style="list-style-type: none"> – PM navrhla, aby sme si dali polievku, a hlavné jedlo bude neskôr, keď ho dokončí.

ho: „A ty budeš papat’?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM povedala: „Dobre, budeš papat’ ty aj Katka.“ Michal zavrčal a povedal: „Nečem papat’.“ Povedala som Michalovi: „Ale ja budem papat’, keď budeš papat’ ty. Inak papat’ nebudem.“ Michal pokrútil hlavou (nie). Povedala som mu: „Sa napapáš so mnou?“ Michal prikývol hlavou: „Uhm.“ Povedala som mu: „Lebo ja bez teba papat’ nebudem.“ PM povedala: „Dať ťa spať dieťa? Dávať ťa spať?“

- Michal ukázal na nahrávacie zariadenie na stole a opýtal sa ma: „Čo to maš?“ Odpovedala som mu: „To nechaj.“ Michal sa opäť opýtal: „Čo maš?“ PM mu odpovedala: „To je taký prístroj.“ Prikývla som: „Hej.“ Michal sa opýtal: „Tak din, din?“ a povrtel sa na stoličke. PM mu odpovedala: „No, tak din, din, presne.“ Michal povedal: „Ano?“ Opýtala som sa PM: „Din, din? To čo je?“ PM mi odpovedala: „Akože hudba nejaká.“
- Marián išiel ku stoličkám pri stole a sťahoval z nich prikrývky. PM k nemu prišla. Zobrala mu prikrývky z rúk a položila ich späť. Potom sa otočila k Mariánovi, pozrela sa naňho, chytila mu ruky a povedala mu: „Čo to robíš. Čo to robíš. Tak po tých rúčkoch no, no, no, no, no.“ PM mu ťapla po rukách. Marián sa na ňu pozeral a usmieval sa. PM mu pustila ruky. Marián sa otočil, zobral zo zeme hraciu gitaru

- S PM sme sa neformálne rozprávali o jej bolestiach v krížoch, ktoré má z Mariánovho dvíhania. Pritom pripravovala obed.
- Michal si zobral do ruky detský umelohmotný mobil a hral sa s ním, že telefonuje. Marián chodil po kuchyni za PM a džavotal.
- Pred Michala dala PM misku s polievkou. Počas toho, ako sme jedli, Marián celý čas chodil okolo stola a pozeral sa na nás.

	<p>a začal s ňou manipulovať (stláčal gombíky alebo ju búchal o zem).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Povedala som Michalovi: „No, papaj, papaj, aby si bol veľký ako ujo Marcel.“ Michal mi odpovedal: „Ešte ne.“ Opýtala som sa ho: „Ešte nie si ujo Marcel?“ Michal pokýval hlavou (nie) a povedal: „Ne.“ – Marián išiel k PM a natiahol k nej ruky. PM ho objala a povedala: „No aj ja ťa ľúbim, len ťa nedvíham. Musím si dávať na to pozor, lebo ma strašne bolí chrbát.“ – Michal posunul misku s polievkou a zišiel zo stoličky. Povedal: „Kakaj.“ Povedala som mu: „Veď si ešte nespapal.“ Michal povedal: „Kakat' cem.“ PM sa ho opýtala: „Kakat' chceš? No tak utekaj.“ Michal ostal stáť pri stole. Pozrel sa na stôl a potom na Mariána. Natiahol ruku a posunul misku ďalej od kraja stola. Pozrel sa na Mariána a povedal: „Ajaj a nepapaj.“ Povedala som Michalovi: „Neboj sa, on ti ju nezíe. Dám na ňu pozor. Dobre?“ Michal mi odpovedal: „Uhm.“ Michal utekal do chodby. Marián išiel za ním. – Michal si sadol za stôl. Pozrel sa na Mariána, ktorý stál pri 	<ul style="list-style-type: none"> – S PM sme sa neformálne rozprávali. Michal sa snažil upútať našu pozornosť – volal nás s PM po mene. – Marián sa stále hral s hracou gitarou. Keď mu nechcela hrať, zavrčal. Keď začala hrať, usmial sa. – S PM sme sa neformálne rozprávali o Michalovi a zámeroch úradu, ktorý financuje jeho pobyt v detskom domove. PM nie je so zámermi úradu spokojná. – Michal s Mariánom robili pri WC hluk. PM vstala od stola a išla za nimi. – Michal prišiel do kuchyne so stiahnutými teplákmi. Prišiel ku mne a chcel, aby som ho obliekla. Vyhovela som mu. Marián sa vrátil do kuchyne a chodil po miestnosti alebo za PM. – PM telefonovala.
--	--	---

	<p>stole, neďaleko od neho, a vydával chrapľavé zvuky. Marián sa naňho usmial a opakoval po ňom. Pozrela som sa na Michala a povedala mu: „Miško.“ Michal ďalej vydával chrapľavé zvuky a Marián po ňom opakoval.</p> <p>– Marián zobral do rúk Michalov detský mobilný telefón. Michal vykrikoval: „Ne haľo.“ Vstala som od stola a išla k Mariánovi. Zobrala som mu telefón z rúk a dala som mu auto. Michalov telefón som položila do stredu stola a povedala som mu: „Tu dáme halo, aby ho nezobral. Hej? Sem na stôl.“ Michal prikývol hlavou (áno).</p> <p>– Michal vykrikoval: „Hej, Mimo! Mimo!“ PM povedala: „Milan ne doma.“ Michal sa opýtal: „Čo?“ PM povedala: „Milan ne. Už vie povedať Milan.“ Michal vykrikoval: „Mian!“</p> <p>– Michal povedal: „Džn je, halo ešte.“ PM mu povedala: „Nenechaj sa teraz vyrušovať.“</p>	<p>– Marián ďalej chodil okolo stola a snažil sa dosiahnuť na veci, ktoré na ňom boli. Džavotal. Potom zobral auto a začal ho posúvať po zemi.</p> <p>– PM dotelefonovala a vrátila sa k stolu.</p> <p>– Michal sa predvádzal pri jedle (t.j. otáčal v ústach lyžičku, pričom sa jedlom zašpinil, hral sa s jedlom, natáhoval sa za svojím telefónom, napodobňoval telefonovanie s ujom a pod.) PM ho napomenula, aby pekne jedol.</p> <p>– S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore o Michalovi.</p> <p>– Michal opäť napodobnil telefonovanie s tetou. Potom pokračoval v jedení.</p> <p>– S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore.</p> <p>– Marián chodil po kuchyni. Prišiel ku stolu a natiahol sa ku tanieru PM. PM mu zabránila, aby ho nezhodil, a chytila mu ruku. Vstala od stola a odviedla ho ďalej. Do ruky mu podala hračku. Potom sa vrátila ku stolu a pokračovali sme</p>
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> – Michal sa otočil ku mne a posunul mojím smerom miskú s polievkou. Povedal: „Pod' tu ku mne Kaka.“ Opýtala som sa ho: „Kfmit'? A ty ma nakfmiš?“ Michal odpovedal: „Uhm“ a prikývol. Povedala som mu: „No tak skús.“ Položila som lyžicu na tanier. Michal pokrútil hlavou (nie) a povedal: „Ne ja, ja mmm.“ Povedala som mu: „Najem sa a nakrmim teba, hej? Ale za ten čas sa môžeš kfmit' aj sám.“ PM sa pozrela na Michala a povedala: „Len ty sa najedz Katka a ty skúšaj sám.“ Michal zamračil tvár a povedal: „Ne.“ PM mu povedala: „Len vyskúšaj.“ Michal pokrútil hlavou (nie) a povedal: „Ne ja.“ – Michal sa pozrel na PM a povedal: „Cem ja žuuku. Cem žuuku.“ PM mu povedala: „Ale netreba žuvačku teraz.“ Povedala som Michalovi: „Ved' teraz papáš polievočku.“ Michal povedal: „Cem žuvku.“ Povedala som mu: „Až keď spapáš polievočku. Nemôžeš mať obe naraz.“ Michal sa na mňa pozrel a opýtal sa: „Čo?“ PM povedala: „Tak.“ Michal povedal: „Cem žuuku mami.“ – Michal povedal: „Mami, nečem i pi.“ PM sa usmiala na Michala a povedala mu: „A ja si myslím podľa tvojho postavenia telesného a tvojho prejavu slovného, že chceš.“ PM sa zasmiala. Michal jej povedal: „Nečem i pi.“ PM sa ho opýtala: „A prečo?“ Michal jej povedal: „Ne.“ PM sa ho opýtala: „Nechceš si troška pospať?“ Michal jej povedal: „Ne.“ Povedala som Michalovi: „Potom, keď sa vyspinkáš, budeme sa hrať. Čo ty na to?“ PM sa pozrela na Michala a povedala: „Počúvaj, zjedz polievku, rýchlo, rýchlo spi. Nemusíš dlho spať, len rýchlo. A potom sa prídeš hrať. Ja by som ťa aj nechala, keby si bol čerstvý, ale mám taký pocit z 	<p>v rozhovore. Marián sa hral s hračkami položenými na zemi.</p> <ul style="list-style-type: none"> – S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore. Marián búchal s hračkami po zemi a džavotal. – S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore.
--	---

	<p>teba, že si taký nejaký.“</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dojedla som a položila som lyžicu na tanier. Michal ukázal na môj tanier a povedal: „Už ty papat’ ne.“ Povedala som mu: „No, ale pôjdeš spinkať potom, hej?“ Michal sa pozrel na stôl. Bol ticho. – PM išla ku kuchynským dverám. Marián išiel za ňou s kuchynským náradím v ruke a vydával chrapľavé zvuky. Usmieval sa. PM sa k nemu otočila a tleskla. Povedala: „Ha, ha, ha! Ha, ha, ha! Už si mi zobral, ty, gojdošu.“ PM išla k nemu a kuchynské náradie mu zobrala z rúk. Odložila ho do kuchynskej linky a Mariánovi podala hračku. Potom odišla. – PM otvorila kuchynské dvere. Marián sa usmial, vydal chrapľavý zvuk a utekal k nej. Naťahoval k nej ruky. PM ho objala a povedala mu: „Neberiem ťa. Ja ťa toľko ľúbim, ale to je všetko.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – PM povedala, že sa ide prezliecť. – PM pri odchode zavrela dvere. Marián utekal ku dverám. Ukazoval na ne rukou a krivil tvár akoby do plaču. Začal mrnčať. Snažila som sa ho ukludniť tým, že som mu hovorila, že PM o chvíľu príde. Zavolala som ho k sebe. Marián ku mne prišiel a naťahoval ku mne ruky. Posadila som si ho do lona. Marián sa ukludnil a pozeral sa, ako kŕmim Michala. Snažil sa rukou zachytiť lyžičku. – Po dokŕmení Michal zosadol zo stoličky a začal sa hrať s autom. Mariána som postavila na zem. Išiel ku dverám, naťahoval sa za kľučkou, krivil tvár a mrnčal. Potom sa otočil a chodil po kuchyni. Michal sa hral, že telefonuje. Opýtala som sa ho, s kým. Povedal mi, že s ujom. Potom sa opäť hral s autom. – Marián chodil po kuchyni a mračil sa. Poprosila som Michala, aby pre Mariána vybral farebné krúžky. – PM som povedala, že keď odišla, Marián skoro začal plakať.
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – PM povedala Michalovi: „No, pod' Miško.“ Michal sa zamračil a povedal: „Ne.“ PM mu povedala: „No, pod', pod'.“ Michal išiel od PM ďalej a povedal: „Nie.“ PM mu povedala: „Počuj, keď sa rýchlo vyspíš dám ti...“ Michal vykrikol: „Nečem!“ PM mu povedala: „Čokoládu ti dám, keď sa vyspíš. Chceš?“ Michal sa usmial a prikývol hlavou: „Uhm.“ PM mu povedala: „No pod' spať.“ Michal povedal: „Ne.“ PM ho chytila za ruku, sklonila sa k nemu, pozrela sa naňho a povedala: „Ale rýchlo pod'. Katka ťa bude čakať. Rýchlo.“ – PM povedala Michalovi: „No pod' rýchlo. Šikovne.“ Michal sa otočil a povedal: „Auto.“ PM mu povedala: „Ale auto nechaj tu.“ Povedala som Michalovi: „Ťa tu počkám, hej?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM išla s Michalom ku kuchynským dverám. Marián išiel za nimi. PM sa k nemu otočila a jemne ho poštekľila a odtisla. Povedala: „Ty počkaj, môj zlatý.“ Potom zavrela dvere. 	<p>Pomohlo mu, keď som ho zobrala na ruky. PM povedala, že mu pomáha dotyk. Vtedy sa ukludní.</p> <ul style="list-style-type: none"> – PM išla s Michalom na horné poschodie, kde ho prezliekla a uložila. – Ja a Marián sme ostali v kuchyni. Marián sa snažil dosiahnuť na kľučku. Keď som sa k nemu priblížila, vystrel ku mne ruky. Zobrala som ho na ruky a začala som klopať na rám dverí. Mariána to zaujalo a začal po dverách klopať tiež. Džavotal. Opýtala som sa ho, kde má hraciu gitaru. Marián sa začal obzerať po kuchyni. – Mariána zaujal vypínač pri dverách – začal vypínať a zapínať svetlo. Dookola to opakoval. Vždy keď to spravil, pozrel sa na mňa. Potom sa vrátil ku klopaniu na dvere. – PM zišla do chodby a pomaly otvárala kuchynské dvere. Keď ju Marián uvidel, usmial sa na ňu a natáhoval k nej ruky.
--	---	---

			<ul style="list-style-type: none"> – S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore – o Mariánovi a jeho ľahkom prístupe k vyvýšeným miestam vďaka jeho výške a o Ondrejovi. – Marián sa začal rozčuľovať – nedosiahol na hračky. Vrčal a posúval zásuvku hore – dole. Potom chodil po kuchyni a snažil sa dosiahnuť na veci položené na vyvýšených miestach. Zobral si telefón vystrúhaný z dreva a začal ho ohrýzať.
S4	13:40	<ul style="list-style-type: none"> – PM stála pri kuchynskej linke a odbalovala Smetol. Marián išiel k nej. Usmieval sa, džavotal a naťahoval ruky. PM sa ho opýtala: „Čo si prosíš? Chce papier z masla.“ PM Smetol odbalila a dala obal Mariánovi. Marián ho chytil a zahodil ho na zem. Ďalej k PM naťahoval ruky. PM rýchlo hodila Smetol do hrnca a ukázala Mariánovi prázdne ruky. Povedala mu: „Nemám.“ – PM si k Mariánovi čupla a objala ho. Opýtala sa ho: „Dáme pusinku?“ PM mu dala pusku na líce. Marián sa usmieval. Sadol si na zem, zobral si papier od Smetolu a začal ho trhať. PM mu povedala: „Tak, správne. Správny postup.“ Marián hodil väčšiu časť papiera na zem. PM ho rýchlo hodila do koša. Marián držal v ruke malý kus papiera od Smetolu. PM mu povedala: „Daj.“ PM Mariánovi papier zobrala a hodila ho do koša. Povedala: „Ďakujem. Už ho niet.“ – Marián prišiel k zásuvke s hračkami. Nahol sa cez jej okraj a naťahoval sa za hračkami. PM sa vrátila k vareniu. Marián začal vrčať a ťahať zásuvku. PM sa k nemu sklonila a vyberala zo zásuvky hračky. Opýtala sa ho: „Čo hľadáš Marián? Nechceš také? A také?“ Marián hračky chytil 	<ul style="list-style-type: none"> – PM sa snažila odpútať Mariánovu pozornosť od papiera zo Smetolu – zavolala ho ku zásuvke, v ktorej boli uložené detské hračky. Otvorila ju a začala mu z nej vyberať hračky.

		<p>a hádzal ich za seba.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – PM hovorila, že Marián hračky zakaždým hádže za seba. – Marián išiel ku kuchynskej linke, otvoril dvere jednej zo skriniek a vyberal z nej veci. PM mu ich brala a rýchlo skrývala. Potom mu ponúkala rôzne hračky. – PM Mariánovi pripravovala jedlo. Marián sa na ňu pozeral a chodil za ňou. Potom začal chodiť po kuchyni a snažil sa dosiahnuť veci položené na vyvýšených miestach. Džavotal. – S PM sme sa neformálne rozprávali o Mariánovi a o forme profesionálneho rodičovstva – podmienkach, vzoroch pre deti a pod. – Ukázala som Mariánovi hraciu gitaru a stlačila som na nej gombík. Gitara začala hrať. Marián ju chytil a začal s ňou búchať. – PM hovorila, že necháva Mariána, aby sa s ňou hral, aj keď ju búcha o zem. Marián má podľa nej vždy veľkú radosť, keď ju vidí – je jeho. – Keď gitara prestala hrať, Marián zavrčal a vydával chrapľavé zvuky. Potom ju búchal o zem. Keď gitara začala hrať, usmial sa a džavotal. – PM položila misku s hlavným jedlom na stôl. Marián išiel ku stolu a snažil sa na misku dosiahnuť. Posunula som ju ďalej. Marián ostal pri stole, vydal chrapľavý zvuk a pozeral sa na misku a potom na mňa. – S PM sme sa naďalej o ňom neformálne rozprávali.
S5	14:00	<ul style="list-style-type: none"> – Marián stál pred PM, pozeral sa na ňu a nechal sa kŕmiť. PM sa pri kŕmení pozerala naňho. PM sa usmiala na Mariána a povedala: „To je dobre. Mňam, mňam, mňam, mňam, mňam. Bere tebe.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – PM sa posadila za stôl. Marián išiel k nej. PM ho začala kŕmiť. S PM sme sa o ňom neformálne rozprávali.

	<ul style="list-style-type: none"> - PM prišla do kuchyne. Marián sa na ňu usmial a išiel k nej. Búchal lyžičku o misku. PM sa k nemu sklonila a povedala: „Čo to ty máš?“ Marián sa zasmial. PM povedala: „Jéj, čo to je?“ 	<ul style="list-style-type: none"> - PM povedala, že počuje Michala behať po detskej izbe. Povedala som jej, nech ide za ním a ja Mariána dokrímim. PM mi dala misku a išla za Michalom. Keď PM odchádzala, Marián sa na ňu pozrel a chcel ísť za ňou. Snažila som sa ho zaujať jedlom. Marián sa upokojil a začal jesť. - Keď som Mariánovi dala poslednú lyžičku, chytil mi misku a otočil si ju dnom k sebe. Povedala som mu, že už nemá. Marián si zobral lyžičku a začal ju šúchať o misku, akoby varil alebo miešal. Robil hluk. Usmieval sa. - PM si sadla ku stolu a začala jesť. Hovorila, že Michal nespí. Tak mu povedala, že ak nezaspí, pošle ma preč. Michal si ľahol. - S PM sme sa neformálne rozprávali o jej biologických deťoch. - Marián chodil po kuchyni, usmieval sa a šúchal lyžičku o misku. Potom si sadol na zem a pokračoval v činnosti. Potom opäť vstal, otváral a zatváral okno. - S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore o Mariánovi. - Marián išiel ku kreslu v kuchyni a opakovane sa naň snažil vyliezť. PM sa naňho celý čas pozerala. Povedala, že v začiatkoch jeho pobytu za ním stále utekala, aby niekde nespadol, ale teraz vie, že Marián vie padať tak, aby si neublížil. Tak zasahuje len vtedy, keď je to preňho nebezpečné. - Marián opäť začal chodiť po kuchyni a búchal lyžičku o misku.
--	--	--

S6	14:22	<ul style="list-style-type: none"> – PM stála pri kuchynskej linke a pripravovala kávu. Marián prišiel k nej a sadol si jej pred nohy. PM povedala: „Juj, ale som sa ťa zľakla!“ Marián sa usmial a vydával chrapľavé zvuky. Natiahol k nej ruky. Džavotal. PM Mariánovi chytila ruku a povedala: „Serus.“ Marián sa zasmial a natáhoval k nej ruky. PM mu ich chytila. Marián sa zvalil na zem a smial sa. PM sa naňho usmiala a povedala: „No stavaj. Stavaj. No pod' hore. No stavaj.“ PM sa k Mariánovi sklonila a začala ho štekliť po bruchu. Hovorila: „Cvič bruško. Cvič, cvič, cvič. Cvič bruško.“ Marián sa smial. PM ho štekliť na krku. Marián sa ďalej smial. Potom sa posadil a hral sa s hračkami, ktoré mal okolo seba. – Marián sa otočil k PM a natiahol k nej ruky. PM mu ich chytila a začala ho štekliť po krku. Hovorila: „Ťa pošteklim. Ťa pošteklim.“ Marián sa zvalil na zem. PM sa k nemu sklonila, usmiala sa a začala ho štekliť po bruchu. Najprv po svetříku a potom pod svetříkom. Hovorila mu: „Ťa pošteklim.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Marián chodil po kuchyni. Potom si sadol na zem ku kuchynskej linke a búchal lyžičku o miskú. Opäť sa postavil a chodil po kuchyni. Vydával chrapľavé zvuky. – PM opäť počula Michala behať po detskej izbe. Povedala, že Michala niekedy vidí unaveného, a o chvíľu má veľa energie. Potom už nezaspí. – PM hovorila, že Marián sa často váľa po zemi, aby ho dvíhali. Uťahuje si aj z návštev, ktoré k nim prídu, a nevedia, že to robí z radosti. – PM zobrala kávu z kuchynskej linky, položila ju na stôl a sadla si. Marián prišiel k nej a natáhoval sa za hrnčekmi s kávou, položenými na stole. Posunula som ich ďalej od kraja stola, aby na ne nedosiahol. – PM hovorila, že po Michala nejde hneď, pokiaľ ju nevolá. Zvykne sa sám pohrať.
----	-------	--	--

	<p>Ťa poštekľím.“ Marián sa smial. PM ďalej hovorila: „Ťa poštekľím. Ťa poštekľím.“ Zopakovala to niekoľkokrát. Marián sa smial. PM mu povedala: „No čo ty? Zahráme sa Varila myšička kašičku?“ Marián sa na PM usmial a natiahol k nej ruky. PM mu povedala: „Vstávaj. Ja ťa nedvíham. Vstávaj, macko z plyšu... No vstávaj. Ty si dobre prefikany.“ PM ho začala štekliť a hovorila: „Di, di, di, di, di.“ Marián sa smial a vydával chrapľavé zvuky.</p> <ul style="list-style-type: none"> – PM sa usmievala, pozerala na Mariána a povedala mu: „Ťa poštekľím, ťa poštekľím.“ Poštekľila ho na krku. – Marián ležal pred PM na zemi. PM sa naňho pozrela, chytila mu nohy a začala nimi striedavo hýbať dopredu a dozadu. Pritom hovorila riekanku: „Bicy-bicy-bicykel, malý macko nevedel, nevedel sa bicyklovať, musel si to precvičovať.“ – PM chytila Mariána za ruky a postavila ho na nohy. Marián sa oprel o jej nohy. PM si ho pritúlila a prstami mu prechádzala po chrbte. Pritom hovorila riekanku: „Ide, ide, ide vlak, nesie zimu mrak. Veselo si zahvízda, letí ako vták.“ PM Mariána od seba odtiahla, pozrela sa naňho a povedala: „Tak?“ Marián sa na ňu usmial a opäť si k nej pritisol hlavu. – PM sa Mariána opýtala: „Ideme sa hrať Varila myšička kašičku?“ PM sa odsunula od stola, chytila Mariánove ruky a ukazovala na nich hru Varila myšička kašičku. Pritom hovorila text. Na konci Mariána pohľadkala po bruchu. 	<ul style="list-style-type: none"> – PM s Mariánom sa celý čas na seba pozerali. – PM začala Mariána štekliť na viacerých miestach jeho tela a vždy mu pred tým povedala: „Tu ťa trošku poštekľím“ alebo „a teraz ťa chytím za nos.“ Marián sa celý čas smial. – PM riekanku zopakovala, ale nedržala Mariánovi nohy. Chcela, aby to robil sám. Marián jej podával nohy. – Marián chcel, aby to PM zopakovala. Začal džavotať – napodobňoval jej reč. PM si Mariána posadila do lona.
--	---	---

	<p>Marián sa zasmial. Marián zobral do rúk ruky PM a ukazoval na nich hru Varila myšička kašičku. Pritom džavotal. PM hovorila text riekanky. Na konci ho opäť pohladkala po bruchu.</p> <p>– Marián si cmúľal palec. PM mu ho zobrala a povedala: „Čo tak žmoliš prštek?“ Potom mu palec približovala a oddaľovala od úst. Niekoľkokrát za sebou povedala: „Nedáme.“ Pritom sa naňho pozerala a usmievala sa. Marián sa usmieval a džavotal.</p> <p>– Marián prišiel k PM a natáhoval k nej ruky. PM mu ich zobrala a začala sa s Mariánom hrať hru Varila myšička kašičku – s lyžičkou mu prechádzala po ruke. Povedala: „Varila myšička kašičku...“ Marián sa zvalil na zem. Smial sa. PM sa tiež začala smiať. PM mu opäť zobrala ruky, pozrela sa naňho a lyžičkou mu prechádzala po jednej z nich. Hovorila: „Varila myšička kašičku,“ Mariána otočila, ťapla ho lyžičkou po zadku a hovorila: „tomu dala po zadku, Mariánovi dala polievku špenátovú, aj rezance s tvarohom.“</p>	<p>– Pri tejto hre Marián vždy zoberie do rúk ruky PM a ukazuje hru na nej, nie na sebe.</p> <p>– PM položila Mariána na zem. Hovorila zvukomalebné slová (t.j. blam, blum, brum, ta-ta a pod.) a štekli ho. Marián ich po nej opakoval – džavotal.</p> <p>– PM udržiavala s Mariánom očný kontakt počas všetkých hier.</p> <p>– PM zopakovala s Mariánom hry Bicykel a Vlak. Marián pritom ležal na zemi. Potom sa postavil, zobral si hraciu gitaru a stláčal na nej tlačidlá v tvare zvieracích hláv.</p> <p>– Marián opakovane utekal k PM a chcel, aby ho zobrala na ruky (t.j. natáhoval k nej ruky). PM mu nevyhovela. Namiesto toho ho objala. Marián to prijal a opäť sa vrátil k nejakej činnosti.</p>
--	--	--

		<p>Marián sa smial.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Do kávy som si dala lyžičku cukru. Marián ku mne prišiel, kričal a naťahoval ku mne ruky. Opýtala som sa ho: „Nedám ti?“ Marián ku mne ďalej naťahoval ruky a kričal. PM mu povedala: „Prosíš si? Povedz daj, daj, daj. Daj, daj, daj.“ Marián na mňa kričal. PM mu ďalej hovorila: „Nielen kričíš. To vie každý. Povedz daj, daj,daj.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Marián liezol po kuchyni. Vydával chrapľavé zvuky a bral do rúk hračky, ktoré boli v jeho blízkosti.
S7	14:33	<ul style="list-style-type: none"> – PM držala v rukách lyžičku. Marián k nej prišiel a naťahoval sa za lyžičkou. PM mu ju dala. Marián si ju zobral a zo zeme zdvihol téglík od jogurtu. PM mu povedala: „Jaj, aké dobré. Papaj. Marián, Majko.“ Marián začal šúchať lyžičku o pohárik od jogurtu. PM mu povedala: „No, tak, pomiešaj si.“ Marián si priložil pohárik k ústam. PM mu hovorila: „Mmmm, vypijaj vodičku. Mmmm, vypijaj vodičku.“ Marián sa usmial a spadol. Potom sa postavil a ďalej chodil po kuchyni. – Marián prišiel ku stolu a chytil Michalovu vyvýšenú stoličku. Ťahal ju na seba. PM zhíkla a zachytila padajúcu stoličku. Povedala: „Ty!“ PM zobrala vyvýšenú stoličku a dala ju do rohu kuchyne. Vrátila sa ku stolu, pozrela sa na Mariána a povedala mu: „Pišta! Toto je hrozný chlop! Nesmieš tak robiť, lebo si ublížiš. Si udrieš hlavičku. Čo si. To nie je fórik.“ PM si k nemu čupla. Pozrela sa na Mariána, zobrala mu téglík z ruky, priložila si ho k ústam a povedala: „Tu-du- 	<ul style="list-style-type: none"> – S PM sme sa neformálne rozprávali o zverených deťoch. Počuli sme, ako Michal behá v detskej izbe a hrá sa. PM povedala, že za ním nepôjde pokiaľ neplače. Trochu si oddýchne a dopije kávu. – Marián celý čas chodil po kuchyni a hral sa s lyžičkou a pohárikom od jogurtu.

		<p>du-du-dú.“ Priložila téglík k Mariánovým ústam a povedala: „Teraz ty. No, krič tam.“ Marián džavotal do téglíka. PM mu povedala: „Ták. A teraz ja. Môžem?“ PM povedala do téglíka: „Tu-du-du-du-dú.“ Opäť priložila téglík k Mariánovým ústam a povedala: „Teraz ty.“ Marián džavotal do téglíka. PM si priložila téglík k svojim ústam a povedala: „Tu-du-du-du-dú.“ Priložila téglík k Mariánovým ústam. Marián povedal: „Ta-ta-ta.“ PM mu povedala: „Ták. Tu-du-du-du-dú.“ Opakovalo sa to ešte niekoľkokrát.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Keď sa PM vrátila ku stolu, Marián išiel k vyvýšenej stoličke. PM ho upozornila, aby ju nechal tak, lebo pôjde do postieľky. Marián zavrčal a začal sa hrať s téglíkom a lyžičkou. – PM Mariánovi hovorila: „teta, teta, teta“. Marián po chvíli povedal „teta“. – S PM sme sa neformálne rozprávali o Michalovi. Prišla Zuzka. Sadla si za stôl a posadila si Mariána na kolená. Marián kričal a štipal ju. Zuzka ho postavila na zem. – Marián chodil za PM a mrňčal. PM povedala, že je unavený a pôjde ho dať spať. – PM začala Zuzke pripravovať obed.
S8	15:00	<ul style="list-style-type: none"> – Spolu s PM sme išli do Michalovej detskej izby. Otvorila som dvere. Michal sedel na posteli, pozeral sa na mňa a smial sa. 	<ul style="list-style-type: none"> – So Zuzkou som sa rozprávala o vysvedčení. Marián naďalej chodil za PM a mrňčal. Marián si zobral hraciu gitaru a začal s ňou búchať. PM k nemu prišla, zobrala Mariána na ruky a spoločne sme išli na horné poschodie do kúpeľne, kde ho Mariána prebalila a prezliekla. – Pri prezliekaní sa PM s Mariánom rozprávala, dávala mu pusy a pozerala sa naňho. Marián džavotal. Potom ho PM zanesla do postieľky, dala mu fľašu s čajom a privrela dvere.

Opýtala som sa ho: „No, ale ty si vôbec nespal. Ja idem domov.“ Michal sa na mňa stále pozeral a prestal sa smiať. Opýtala som sa ho: „Čo Miško? Mm?“ PM sa ho opýtala: „Má ísť domov Katka?“ Michal vykrikol: „Nie!“ PM sa ho ďalej pýtala: „No prečo si nespinkal?“ Michal jej odpovedal: „Peto.“ S PM sme vošli do detskej izby. PM si sadla k Michalovi na posteľ, pozrela sa naňho a povedala mu: „Prečo si nespinkal? Povedz mi, prečo si nespinkal?“ Michal sklonil hlavu a pozeral sa na posteľ. PM mu hovorila: „Nevyrastieš. Budeš maličký. Nebudeš ako ujo Marcel.“ Michal sa na PM pozrel a opýtal sa jej: „Ne?“ PM mu odpovedala: „Nie, nebudeš.“ Vstala z postele a zodvihla zopár hračiek zo zeme. PM mu povedala: „Pozri, ako si tu všetko porozhadzoval. Narobil si tu neporiadok.“ Michal sa na ňu pozrel a opýtal sa jej: „Už je pa Kaka?“ PM k nemu išla a povedala mu: „No, chce už odísť, lebo nepočúvaš ma.“ Michal sa na PM pozrel a povedal: „Ano.“ PM si k nemu sadla a povedala mu: „Katka chce, aby si bol tiež pekný chlapček.“ Michal jej povedal: „Ano.“ PM sa ho opýtala: „Čo áno?“ Michal sklonil hlavu a niekoľkokrát za sebou hovoril: „Ne ja.“ PM sa ho za každou odpoveďou opýtala: „Čo nie ty?“ Michal stále pozeral na posteľ. PM mu preto niekoľkokrát zodvihla prstom hlavu, aby sa na ňu pozrel. PM sa ho opýtala: „Ideš spať?“ Michal jej odpovedal: „Ne.“ PM sa ho opýtala: „Má ísť Katka preč?“ Michal sa pozrel na posteľ a povedal: „Ne ja.“ PM sa ho opýtala: „Čo?“ Michal jej odpovedal: „Uhm.“ PM sa ho pýtala: „Má ísť preč?“ Michal jej odpovedal: „Ne. Ja jej.“ PM sa ho opýtala: „Ty si jej? Ne si jej, lebo si nespal. Si škaredý teraz.“ Michal jej povedal: „Ne.“ PM mu ďalej hovorila: „Hej. By si bol jej, keby si sa bol vyspal.“ Michal ukázal prstom na svoju nohu, pozrel sa na PM a povedal: „Mami, už boje.“ PM mu povedala: „O jéj,

		<p>to preto si nespal?“ Michal jej povedal: „Uhm.“ PM sa pozerala na Michala a povedala mu: „Jej, ale sa hnevám na teba. Sa hnevám, že si nespal. Nevyrastieš. Budeš malý chlapec. A ty chceš byť ako ujo Marcel, nie?“ Michal pokrútil hlavou (nie) a povedal: „Um.“ PM sa ho opýtala: „A aký chceš byť?“ Michal jej odpovedal: „Ujo Majajk.“ PM mu povedala: „Máš pravdu. Ale taký veľký chceš byť, nie?“ Michal prikývol hlavou: „Uhm.“ PM mu hovorila: „Veľký ujo, čo chodí do roboty.“ Michal sa na ňu pozrel a povedal: „Ano?“ PM mu odpovedala: „Tak, nie taký malý chlapec.“ Michal sa jej opýtal: „Ešte ne?“ PM mu odpovedala: „Ta ešte nie si veľký ujo. Ešte máš ďaleko. Musíš veľa papať, spať a neplakať. Lebo deti, ktoré plačú sa zmenšujú.“ PM sa opýtala Michala: „No čo teraz s tebou, keď si nespal? Ti nedám čokoládu.“ Michal sa jej opýtal: „Nie?“ PM pokrútila hlavou a povedala mu: „Um, lebo si nespal.“ Michal sa opýtal PM: „Kaka če pa?“ PM mu povedala: „Keď budeš pekný a ju pekne poprosíš, tak ostane.“ Michal sa na mňa pozrel a vykrikol: „Ano.“ Opýtala som sa Michala: „Budeš dobrý?“ Michal mi odpovedal: „Už.“ PM mu povedala: „Povedz prosím.“ Michal povedal: „Prosič.“ Povedala som mu: „Ale musíš byť dobrý.“ Michal mi hovoril: „Je ja.“ Odpoveď zopakoval niekoľkokrát.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – PM obliekla Michala v detskej izbe. Pri obliekaní hovoril, že je pekný: „Je ja.“ – Zišli sme do kuchyne.
S9	15:15		<ul style="list-style-type: none"> – PM išla s Michalom do kúpeľne, kde si s ním umývala ruky. V kuchyni sedel na kresle Ondrej. Zuzka obedovala. – PM sa vrátila do kuchyne a rozprávala sa s Ondrejom. – Keď som si sadla za stôl, prišiel ku mne Michal a povedal mi, že je pekný („Je ja.“). Potom išiel k Ondrejovi, ktorému

	<p>– PM sa pozrela na Michala, ukázala na svoju peru a opýtala sa ho: „Michal a čo si tu mal?“ Michal sa pozrel na PM a opýtal sa: „Čo?“ PM sa ho opýtala: „Čo si tu mal? Čo si mi hovoril?“ Michal odpovedal: „Krv.“ Opýtala som sa Michala: „A čo si robil?“ Michal ukázal na svoje ústa a povedal: „Tak bum a ja. Krv, krv.“</p> <p>– Michal ukazoval na zadok a povedal: „Tak tu bum, bum.“ Opýtala som sa Michala: „Spadol si na zadok?“ Zuzka mi povedala: „Nie. Hovorí, že ho dakto zbil.“ Michal vykrikoval: „Mami!“ Opýtala som sa Michala: „Mamka ťa zbila po zadku?“ PM sa začala smiať. Michal vykrikoval: „Ty tu mne.“ PM mu odpovedala: „Áno, dala som ti po zadku, keď si bol škaredý. A čo teraz mám s tebou robiť, keď nepočúvaš?“ Michal sa na ňu pozrel a vykrikoval: „Áno.“ PM Michalovi hovorila: „Máš byť poslušný a nebude žiadne bum, bum.“ Opýtala som sa Michala: „A čo si spravil, keď ti mamka spravila bum, bum po zadku?“ Michal sa usmial, pozeral sa na PM a bol ticho. PM sa naňho pozrela a opýtala sa ho: „Prečo si dostal po zadku? Prečo si dostal po zadku? To zas nepamätám, podstatné je toto druhé.“ Zuzka povedala: „Odstrihol z obrusa.“ Pozrela som sa na Michala a zhíkla som: „Hí, odstrihol si z obrusa?“ Michal sa uškrnul a povedal: „Uhm.“ PM prišla k Michalovi a povedala mu: „Ešte raz, tak netaké bude bum, bum. Aby si nepochopil, že teraz je to sranda. Nechcem ťa vidieť, že budeš strihať z obrusa.“ Michal jej povedal: „Nie“ a presadol si na svoju vyvýšenú stoličku.</p>	<p>povedal, že je pekný. Išiel k Zuzke, ktorá sedela za stolom, a sadol si jej do lona. Rozprávali sa. Michal hovoril nové slová: zima, tyč, koza, Mikuláš, koláč, ryba a pod. PM ho za slová pochválila.</p> <p>– PM povedala, že spadol zo stoličky a udel sa. Zo zubov mu začala tiecť krv.</p>
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Michal sa zamračil, odsunul misku a vykrikol: „Fuj je!“ PM sa k nemu obrátila, zobrala lyžičku z misky, začala jedlo miešať a povedala Michalovi: „Ne fuj je, povedz horúce.“ Michal jej odpovedal: „H...“ PM mu hovorila: „Ho...“ Michal hovoril: „Ú-a.“ PM mu povedala: „Horúce.“ Michal povedal: „Ce.“ PM mu povedala: „Alebo teplé.“ Michal hovoril: „Te...“ PM mu povedala: „Počkej, si pomiešaj.“ 	<ul style="list-style-type: none"> - PM dala Ondrejovi a Michalovi jedlo. Michal začal jesť. S PM sme sa neformálne rozprávali. - Zuzka sa Michala pýtala na slová: ryby („rrrr-byby), zub („zub“), sanitka („uuuuuu“). - S PM sme sa neformálne rozprávali. Počas rozhovoru sa Michal snažil upútať pozornosť moju alebo PM rôznymi požiadavkami (napr. chcel telefón, trž, trž, robil grimasy, vykrikoval nezrozumiteľné zvuky a pod.). PM mu vždy pripomenula, že má byť pekný. Michal vždy odpovedal: „Je ja.“ - Ondrej dojedol a išiel si ľahnúť do postele. PM posielala Zuzku písať domáce úlohy. - S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore. - Keď Michal dojedol, zišiel zo stoličky a išiel si po svoj detský telefón. Potom zobral do rúk dve farebné umelé hračky. Spojil ich a potom mi ich ukázal. Keď som ho pochválila, začal sa s nimi hrať na lietadlo (vydával zvuky „vrrrrrr“). - Michal položil spojené farebné hračky na stôl. Prišiel ku stolu, kde som mala položené pero a zobral si ho. Povedala som mu, nech mi ho vráti a ja mu dám druhé. Vstala som od stola a išla som do chodby. Keď som sa vrátila do kuchyne, dala som mu druhé pero. Zobral si ho a vrátil mi to, ktoré si zobral. - Opýtala som sa ho, či by mi niečo nenakreslil. Súhlasil.
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – Opýtala som sa Michala: „Čo mi to kreslíš?“ Michal povedal: „Auto.“ PM prišla k Michalovi a opýtala sa ho: „A čo to kreslíš?“ Michal jej odpovedal: „Auto.“ PM sa ho opýtala: „A pre koho?“ Michal odpovedal: „Kaka.“ Michal sa opýtal PM: „Mami, ceš ty?“ PM sa ho opýtala: „Čo?“ Michal jej odpovedal: „Auto.“ PM mu odpovedala: „No.“ Michal začal kresliť. – PM povedala Michalovi: „A nechceš nakresliť strom? Keď ideme po ceste, tak sú okolo cesty stromy.“ Michal sa pozrel na PM a podával jej pero. Povedal jej: „Ty.“ PM mu povedala: „Ále, ty si.“ Povedala som Michalovi: „Ale ty si vyskúšaj.“ Michal pokrútil hlavou a povedal: „Ne ja.“ PM si zobrala od Michala pero a začala kresliť časti stromu. 	<p>Utekal po papier a vybral ho z kuchynskej linky. Sadol si za stôl a začal kresliť.</p> <ul style="list-style-type: none"> – PM poslala Zuzku do detskej izby, aby si išla písať domáce úlohy. – S PM sme si všimli, že Michal začína kresliť kruhy a už nečmára z jednej strany na druhú. – Na nový papier, ktorý mu PM doniesla, Michal nakreslil auto pre PM a potom aj pre seba. Keď Michal autá dokreslil, PM sa ho pýtala, kto je v aute. Michal hovoril, že je tam on, PM a ja. – PM kreslila strom s jablkami. S Michalom sa počas toho rozprávala a pýtala sa ho, ako má strom vyzerat'. Pri kladení otázok sa pozerali na seba. PM na želanie Michala nakreslila na papier auto a domček. – PM sa pýtala Michala, kto v dome býva. Michal jej odpovedal, že on, ja, Ondrej, Zuzka, PM a PO. Michal na papieri ukazoval, kde má v dome izbu. – PM na želanie Michala dokreslila ďalšie auto – traktor s vlečkou. Michal PM ukazoval, kde má kresliť ďalšie autá.
--	--	---

		<p>PM sa ho pýtala, s kým sedí v aute. Michal jej odpovedal, že s ujom.</p> <ul style="list-style-type: none"> – S PM išli „na aute kúpiť čokoládu“, ktorú spolu (akože) zjedli. Potom cestovali ďalej a išli PO „kúpiť cukrík“. – PM sa Michala opýtala, či nechce ísť spať. Michal odmietol. PM povedala, že ide spať namiesto neho. Michal súhlasil. PM išla do detskej izby pozrieť sa, či Marián spí. Michal pokračoval v hre s autom, ktorú začal s PM – išiel kupovať koláč, ktorý mi dal. – Do kuchyne prišla Zuzka. – Michal kreslil ďalšie autá. Keď dokreslil, povedal, že pero spí.
S10	15:50	<ul style="list-style-type: none"> – PM sa vrátila do kuchyne. Sadla si na stoličku k Michalovi a opäť s ním začala kresliť. Michal ukazoval na papier – podľa neho tam bol ujo, ktorému tiekla z úst krv, lebo sa udrrel. – Zuzka doniesla na stôl ďalšie papiere spolu s farbičkami a začala kresliť tiež. PM si zobrala zopár farbičiek a nakreslila kvet. Potom jednu farbičku podala Michalovi a vyzvala ho, nech ho nakreslí aj on. Michal si farbičku zobral a začal čmárať po papieri. PM sa s Michalom opäť vymenila a začala kresliť ďalší kvet – Michalovi dala možnosť, aby určil, ako má kvet vyzeráť. Pri kreslení recitovala básničku Fialôčka. – PM sa pri kreslení naďalej s Michalom striedala. – PM poprosila Zuzku, aby doniesla knižku Čačky hračky. Zuzka kreslila ďalej. – S PM sme sa neformálne rozprávali. Michal sa snažil pútať našu pozornosť rôznymi zvukmi – búchal farbičkami, vykrikoval nezrozumiteľné slová a pod. PM ho upozornila, aby to nerobil.

		<ul style="list-style-type: none"> - PM sa pozrela na Michala a povedala mu: „Michal. Ako sa voláš?“ Michal kreslil a odpovedal jej: „Michal.“ PM mu povedala: „Tak. Michal.“ Michal povedal: „Michal.“ PM mu povedala: „Tak, Michal.“ Opýtala som sa ho: „A koľko máš rôčkov?“ Michal povedal: „Auto.“ PM sa ho opýtala: „Koľko máš rokov?“ Michal hovoril: „Auto. Drn, drn, auto.“ PM sa ho opýtala: „V poriadku. Koľko máš rokov?“ Michal hovoril: „Auto, auto, drn, drn.“ PM mu povedala: „Ty svoje, ja svoje. Koľko máš rokov?“ Michal odpovedal: „Ti.“ PM sa ho opýtala: „Koľko?“ Michal odpovedal: „Ti.“ PM mu povedala: „Nahlas.“ Michal sa na ňu pozrel a povedal: „Ti.“ PM mu povedala: „Tak.“ - PM zobrala z krabice na stole žltú fixku, pozrela sa na Michala a opýtala sa ho: „Povedz mi, aká je toto farba?“ Michal jej odpovedal: „Žltá.“ PM mu povedala: „Výborne.“ PM zobrala zelenú fixku a ukázala ju Michalovi. Opýtala sa ho: „Toto je aká farba?“ Odpovedal: „Žltá.“ PM mu povedala: „Zelená.“ Michal pokračoval v kreslení a povedal: „Žltá.“ PM mu povedala: „Tamtá bola žltá. Povedz pekne ze-le-ná.“ Michal sa pozrel na PM a pomaly hovoril „žl-tá.“ Toto sa zopakovalo niekoľkokrát, i keď sa k tomu PM vrátila. 	<ul style="list-style-type: none"> - Michal na všetky fixky hovoril, že sú žltej farby. - Michal už nechcel kresliť. PM mu povedala, že musí farbičky odložiť. Keď sa ho pri ukladaní pýtala na ďalšie fixky, na každú hovoril, že je žltá. - S PM sme sa neformálne rozprávali.
S11	16:00		<ul style="list-style-type: none"> - Michal zišiel zo stoličky a začal skákať okolo stola. Kričal, že chce ísť na WC. Prišiel k PM a chcel, aby mu odopla gombík. Potom utekal na WC. PM išla s ním. Ja som ostala so Zuzkou v kuchyni. Keď sa vrátili, PM mi povedala, že Michalovi zo zábavy buchla po zadku. Michal ju udrel po

	<ul style="list-style-type: none"> - Michal napodobnil strieľanie z fixky. PM sa k nemu otočila a povedala mu: „Vieš, čo si o tom myslím. Nie?“ Michal sa zasmial a pokračoval v napodobňovaní. PM mu fixku vzala. Pozrela sa naňho a povedala mu: „Počúvaj, chceš písať?“ Michal jej prikývol: „Uhm.“ PM mu povedala: „Tak ti to dám. A keď chceš robiť trž, tak prestaň.“ Michal jej povedal: „Ano, trž.“ PM mu fixku nedala. Michal stál chvíľu pred ňou. Bol ticho. Povedal: „Ano daj.“ PM sa ho opýtala: „Čo s tým budeš robiť?“ Michal jej povedal: „Pijko.“ PM mu pero podala a povedala: „Páči sa.“ Michal si fixku zobral a posadil sa za stôl. 	<p>líci. Hneď potom ju po ňom pohladkal.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Michal si sadol za stôl a vyberal z krabice farbičky. Na každú povedal, že je žltá. Michal sa začal predvádzať – zvyšoval hlas, fúkal do farbičiek a pod. - PM išla do detskej izby pozrieť sa, či Marián spí. Keď sa vrátila, sadla si za stôl vedľa Michala. V ruke držala Zuzkinu igelitovú tašku, v ktorej boli fixky a malú detskú knihu. PM fixky položila na stôl. Michal ich po jednej bral a skúšal, či píše. - S PM sme sa začali neformálne rozprávať. Michal ovoniaval fixky a hlasno vyjadroval, že mu smrdia. Opäť na každú fixku povedal, že je žltá. - PM sa v priebehu rozhovoru rozprávala aj s Michalom a žiadala od neho, aby povedal svoje meno správne. Urobil to, keď mu ho vopred povedala. <p>PM Michalovi navrhla, aby čítali detskú knihu, ktorú doniesla. Michal súhlasil. PM otvorila knižku a začali sa spolu rozprávať o obrázkoch v nej. PM mu k niektorým obrázkom prečítala básničku, ktorá bola pri obrázku napísaná. Keď Michal obrázok zle pomenoval, PM ho opravila a obrázok mu vysvetlila. Keď sme sa Michala pýtali</p>
--	---	--

		<p>na farby v detskej knihe, na každú povedal žltá.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal sa začal vrtieť a povedal, že už nechce čítať. Naťahoval sa za fixkami položenými na stole. Posunula som ich od neho ďalej. – Michal zliezol zo stoličky a postavil sa za ňu. PM čítala básničky v detskej knihe. Michal sa vrátil k nej a opäť si začali pozerat' obrázky v detskej knihe, ktoré mu vysvetľovala (krtko, svrček, straka). – Michal si zobral do rúk dve fixky a začal napodobňovať hru na husliach – jednu fixku si oprel kolmo o krk a druhou šúchal po nej – PM povedala, že napodobňuje Zuzku. – PM s Michalom pokračovali v prezeraní detskej knihy.
S12	16:15	<ul style="list-style-type: none"> – Prišiel PO a Milan. PM sa začala s PO rozprávať. Michal utekal s detskou knihou, ktorú čítal s PM, do chodby za PO. Michal mu ju ukazoval. PO mu povedal, že teraz nie, lebo ide na rodičovské združenie do Ondrejovej školy. – Michal prišiel ku mne, podal mi detskú knihu a sadol si mi do lona. Začali sme pozerat' obrázky v detskej knihe, o ktorých sme sa rozprávali. Pri niektorých obrázkoch som mu prečítala básničku. – PM pripravovala Milanovi večeru. PO odišiel na rodičovské združenie. – S Michalom sme sa hrali, že chytil myš, ktorá mu ušla a začala ho štekliť. Hru sme zopakovali niekoľkokrát. Potom sme sa vrátili k čítaniu detskej knihy. – S Michalom sme sa rozprávali – pýtal sa ma, či už idem domov, ukazoval na moje chlpy na ruke, ktoré hľadal na svojej ruke a pod. Potom sme sa vrátili k čítaniu detskej knihy. Michal po mne opakoval nové slová (napr. med).

S13	16:30	<p>– PM sa Michala opýtala: „Kde je žltá? Ukáž mi žltú.“ Michal ukázal na červený pohárik a povedal: „Toto.“ PM mu povedala: „No presne. Ktorá je žltá? Žltú ukáž. Ktorá je žltá? Pomaly. Počúvaj. Ktorá je žltá?“ Michal ukázal na modrý pohárik a povedal: „Toto.“ Povedala som mu: „To je modrá.“</p> <p>– Michala som sa pýtala na farbu červeného pohárika. Michal odpovedal: „Žltá.“ PM prišla k Michalovi, zobrala červený pohárik do ruky a povedala: „Jak tvoj jazyk. Pozri, toto je taká jak krv.“ Michal sa pozrel na PM a opýtal sa jej: „Čo?“ PM mu povedala: „Ti išla krv z úst?“ Michal jej odpovedal: „No.“</p>	<p>– PM išla ku kuchynskej linke. Otvorila zásuvku, v ktorej majú deti uložené hračky, a vybrala z nej 4 umelé poháriky rôznej veľkosti a farby. Mohli sa ukladať do seba, na seba alebo vedľa seba. PM prišla ku stolu a rozložila poháriky vedľa seba. Ich farby boli: modrá, zelená, žltá a červená.</p> <p>– Michal povedal na každý pohárik, že je žltej farby. PM ho opravila a povedala mu správnu farbu. Michal stále opakoval „žltá“.</p> <p>– S Michalom sme sa vrátili k čítaniu detskej knihy.</p> <p>– Zuzka položila na stôl farebné kruhy a začala sa Michala pýtať, akej sú veľkosti a farby. Na každý kruh povedal, že je žltej farby.</p> <p>– PM išla do detskej izby. O chvíľu sa vrátila s Mariánom. Položila ho na zem. Marián začal chodiť po kuchyni. Na zemi našiel červený umelý pohárik. Zobral ho do rúk a začal s ním chodiť po kuchyni. Džavotal.</p> <p>– Michal so Zuzkou ukladali poháriky na seba. Michal sa zlostil, že Zuzka ich neukladá ako on chce.</p> <p>– PM posielala Zuzku robiť si úlohy. Pozerala sa na ňu, ale Zuzka nie.</p> <p>– S PM sme sa neformálne rozprávali.</p>
-----	-------	---	--

PM sa ho opýtala: „Tak akú mala farbu? Takú, nie? Krv? Takej farby bola krv. Nie?“ Michal prikývol hlavou a povedal: „Krv.“

- PM posielala Zuzku robiť si domáce úlohy. Zuzka to odmietla. PM sa nahnevala, že ju nikto nepočúva.
- Marián chodil po kuchyni a džavotal.
- Milan sedel vedľa Michala. Milan sa ho pýtal na farby. Potom spolu poháriky ukladali na seba a vedľa seba.
- PM sa venovala Mariánovi. Michal začal zvyšovať hlas. PM ho upozornila, aby to nerobil, že nie je pekný. Michal sa obraňoval, že je pekný.
- Milan poháriky poskladal na seba. Michal sa rozčúlil a poháre rozložil. Potom sa s Milanom opäť rozprával o farbách, pričom z pohárikov stavali „komik“ a fúkali do neho.
- PM odbiehala do chodby a von. Marián chodil za ňou.
- PM išla von a zavrela za sebou dvere. Marián išiel k dverám a čakal na ňu. O chvíľu prišiel do kuchyne, po ktorej chodil s červeným pohárikom.
- Milan s Michalom naďalej určovali farby pomocou fixiek, do ktorých potom fúkali. Fixky vydávali piskot. Michalovi sa to páčilo. Smial sa.
- PM prišla do domu a išla do kotolne. Marián išiel za ňou. PM sa s ním rozprávala. Marián džavotal a mrnčal.
- PM vychádzala z kotolne. Marián sa pred ňu zvalil. PM ho vysunula na chodbu a zavrela na kotolni dvere. Opýtala sa ho, či je hladný. Potom ho chytila za nohy a posunula smerom ku kuchyni. Marián sa usmieval. PM sa rýchlo otočila a utekala von.
- Marián chvíľu ležal na zemi a kopal nohami. Usmieval sa. Otočil sa a obzeral sa po chodbe. Vstal a išiel ku vchodovým dverám. PM otvorila vchodové dvere a s kobercami vošla

			<p>dnu. Marián sa na ňu usmial a natáhoval k nej ruky. PM ho obišla a išla do kotolne. Vrátila sa do chodby a šla do kuchyne. Marián chodil za ňou a džavotal.</p> <ul style="list-style-type: none"> – PM išla ku kuchynskej linke a začala Mariánovi pripravovať jedlo. Marián mrnčal a chodil okolo nej. PM sa naňho pozrela a povedala mu, že musí počkať. – PM zobrala Mariánovu misku a sadla si za stôl. Marián k nej prišiel. PM si ho posadila do lona a začala ho kŕmiť. – PM posielala Milana učiť sa. Milan sa ďalej rozprával s Michalom. PM sa pozrela na Milana a zopakovala mu svoju požiadavku. Milan sa s ňou rozprával o škole. Michal sa snažil upútať Milanovu pozornosť – zvyšoval hlas a buchol ho do ramena. Potom vstal od stola a išiel sa pozrieť na Ondreja do spoločenskej miestnosti. PM opäť poslala Milana učiť sa. – Milan vstal od stola a išiel do špajzy. Michal išiel za Milanom. Chcel, aby ho Milan zavrel do špajze – chcel koláč. Milan ho zavrel a nechcel ho pustiť von. Keď mu potom otvoril dvere, Michal od neho žiadal koláč. – Zuzka a Milan išli do detských izieb učiť sa. O chvíľu išiel za nimi aj Michal. Z detskej izby sa ozýval krik a buchot. – PM kŕmila Mariána. Pritom sme sa neformálne rozprávali o vzťahoch Michala a biologických detí PR. PM dala Mariánovi pri kŕmení pusku na líce. Marián džavotal. PM reagovala na jeho zvuky – kládla mu otázky „chceš ešte“, pritakala mu „tak, tak“ a pod. – S PM sme sa neformálne rozprávali o Michalovi a o forme ústavnej starostlivosti, v ktorej je umiestnený. – Do kuchyne prišiel Ondrej.
S14	17:00		<ul style="list-style-type: none"> – S PM sme sa neformálne rozprávali o knihách. Z detskej izby sa ozýval krik detí. PM zakričala na Milana.

	<p>– Marián džavotal: „Ja-ja-ja-ja.“ PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Teta, teta, teta.“ Marián džavotal: „Ja-ja-ja.“ PM mu povedala: „Tak, tak, tak, tak.“</p> <p>– PM zobrala Mariána na ruky. Usmiala sa, pozrela sa naňho a povedala mu: „Joj, ty! Majko! Budú rezance na podlahe?“ PM začala Mariána bozkávať na líci. Hovorila: „Mňam, mňam, mňam, mňam.“ Potom išla k postieľke v rohu kuchyne a položila ho do nej. Marián sa začal hrať s hračkami a džavotal.</p>	<p>– S PM sme sa neformálne rozprávali. Marián začal búchať rukou po stole a džavotal. PM tiež začala búchať rukou. Marián sa smial. PM prestala búchať po stole. Marián chytil jej ruku a začal ňou hýbať – chcel, aby búchala po stole. PM položila Mariána na zem. Marián sa k nej otočil a natiahol k nej ruky. PM mu povedala, že ho neberie na ruky. Marián začal chodiť po kuchyni.</p> <p>– PM začala pripravovať Ondrejovi jedlo.</p> <p>– Išla som do chodby telefonovať. Marián prišiel za mnou a začal liezť po schodoch. Keď som ho zobrala a zanesla do kuchyne, zavrčal.</p> <p>– Marián chodil po kuchyni a začal sťahovať potáhy zo stoličiek. Jeden dal Ondrejovi a s druhým začal chodiť po kuchyni. PM mu ich vzala a vrátila ich naspäť.</p> <p>– PM išla ku kuchynskej linke. Otvorila skrinku, otočila sa ku mne a začali sme sa rozprávať. Marián išiel k nej a snažil sa dostať do otvorenej skrinky. PM sa mu stavala do cesty. Marián hľadal ďalšie možnosti, aby sa do skrinky dostal (skúšal prejsť okolo PM z oboch strán postojacky a potom po štvornožky). Nakoniec sa chcel pretlačiť hlavou cez jej nohy.</p> <p>– Do kuchyne prišiel Michal. Niečo mi ukázal a opäť išiel do detskej izby.</p> <p>– Ondrej večeral.</p>
--	--	--

S15	17:10	<ul style="list-style-type: none"> – Marián si udrel zuby o posteľku. PO mu povedal: „Ój!“ PM sa k nim otočila a povedala mu: „Nechaj ho.“ PO hovoril Mariánovi: „Si sa udrel?“ PM mu povedala: „Však on o tom ani nevie.“ PO hovoril Mariánovi: „To posteľka sa ti pomstila za to, že ju ohryzuješ.“ – Marián začal ohryzať ohrádku posteľky a vydával chrapľavé zvuky. PO sa naňho pozeral a usmieval. PM sa k nim otočila a povedala mu: „Ťa straší, ak si si nevšimol.“ PO sa k nej otočil a opýtal sa jej: „Čo?“ PM mu povedala: „Ťa straší, keď si si nevšimol.“ PO sa otočil k Mariánovi, usmial sa naňho a povedal mu: „Joj, ale som sa zľakol.“ Marián sa začal smiať. 	<ul style="list-style-type: none"> – PO prišiel z rodičovského združenia. Prišiel do kuchyne a začal sa rozprávať s PM o rodičovskom združení. – PO prišiel k detskej posteľke. Marián ohryzal ohrádku na posteľke a džavotal. PO sa s ním začal hrať – pozeral sa na neho cez mriežky posteľky, robil grimasy, akože mu dával prst do úst a Marián sa mu ho snažil chytiť zubami a pod. PO sa mu prihováral. Marián sa smial. – S PM sme sa neformálne rozprávali. – PO začal Mariána strašiť – vrčal naňho. Marián sa smial a vydával chrapľavé zvuky. – Marián stál v posteľke. Vydával chrapľavé zvuky a neskôr džavotal. Potom sa hral s hracou gitarou. – PO išiel na horné poschodie. Ondrej odišiel do spoločenskej miestnosti.
-----	-------	---	---

S16	17:20	<ul style="list-style-type: none"> - Michal prišiel k PM, pozrel sa na ňu a povedal jej: „Mami, papaj. Ja čem.“ PM sa naňho pozrela a opýtala sa ho: „Čo chceš?“ Michal jej odpovedal: „Papaj.“ PM sa ho opýtala: „Ale čo chceš papat?“ Michal jej povedal: „Papaj.“ PM mu povedala: „Sadni si, ja ti pripravím.“ Michal prikývol hlavou: „Uhm.“ Michal si sadol za stôl. Položila som pred neho uviazanú mašľu. Michal na ňu ukázal a povedal: „Aha, guďu-guďu.“ PM sa usmiala a povedala: „Hej, guďu-guďu Katka.“ Michal opäť ukázal na mašľu a povedal: „Guďu-guďu.“ - Michal sa otočil k PM a podával jej čiernu stužku. Povedal jej: „Mami, nie ja. Mami, nie ja. Ty.“ PM a ho opýtala: „Čo ja?“ Michal jej povedal: „Ty.“ PM sa ho opýtala: „Čo mám urobiť?“ Michal jej odpovedal: „Trrrrrrž.“ PM sa ho opýtala: „Čo?“ Michal povedal: „Trrrrrrž.“ PM povedala: „Aha, 	<ul style="list-style-type: none"> - S PM sme sa neformálne rozprávali o biologických deťoch PR. - Ondrej prišiel do kuchyne. Za ním prišiel Michal, ktorý držal v ruke čiernu šnúрку. Ukázal ju PM a potom išiel k Ondrejovi, s ktorým sa o šnúрку naťahoval. Smiali sa. - Marián džavotal v postieľke a hral sa s hracou gitarou. - Michal sa otočil a položil stužku na moje koleno. Zobrala som ju a spravila som z nej mašľu. PM položila pred mňa čaj. - Michal si mašľu zobral a rozviazal ju. Potom mi stužku vrátil späť. Opäť som mu urobila mašľu a priložila som mu ju ku krku. Povedala som mu, že má motýlika. Mašľu si opäť zobral a rozviazal. Potom sa ju snažil uviazať. Nedarilo sa mu. PM dala Michalovi čaj. - Marián stál v postieľke a nahlas džavotal. Potom si sadol a hral sa s hračkami v postieľke. - PM odložila krabicu s farbičkami.
-----	-------	---	--

	<p>motýlika.“</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal buchol do môjho nahrávacieho zariadenia a opýtal sa: „Čo to?“ Odpovedala som mu: „Áno, to je moje.“ Michal sa ma opýtal: „Auto?“ Povedala som mu: „To nie je auto.“ PO mu povedal: „Toto ťa počuje.“ Michal sa naňho pozrel. PO mu povedal: „Hej. Stačí k tomu pripojiť veľké ústa a ti povie, aký si bol. Hej.“ – Michal chytil do ruky soľničku a priložil si ju k nosu. Opýtal sa: „Uhm, čo to? Čo to je?“ PO sa k nemu natiahol a soľničku mu zobral. Povedal mu: „Miško, nechaj toto. Soľ nemá svoju vôňu, iba chuť.“ Michal sa ho opýtal: „Čo?“ PM povedala PO: „Nedovoľ mu to, lebo on potom oblizuje to.“ – PM položila pred Michala misku s jedlom. Michal ukázal na môj čaj a povedal PM: „Mami ešte tuto. Mami e čaj. Ja nečem i papaj.“ PM sa naňho pozrela a povedala: „Michal prestaň.“ Opýtala som sa Michala: „Čo chceš Miško?“ Michal jej odpovedal: „Čaj.“ PM sa ho opýtala: „Ty chceš čaj? Dohodnime sa tak. Zješ najprv toto a potom ti dám čaj.“ Michal sa pozrel na misku a povedal: „Ne. Nečem i papaj.“ PM zobrala Michalovu misku a išla s ňou ku kuchynskej linke. Michal sa na ňu pozrel a povedal: „Čem i.“ PM sa 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal sa postavil na stoličku. PM mu vyhrnula golier košielky a uviazala mu mašľu okolo krku. Michal zoskočil zo stoličky a išiel do chodby, kde sa pozrel do zrkadla. Vrátil sa do kuchyne a začal behať okolo stola. Pritom mával rukami – hral sa na motýľa. – Marián sedel v postieľke, hral sa s hracou gitarou a džavotal. – Do kuchyne prišiel PO. PM mu dala večeru. Popritom sme sa neformálne rozprávali. – Michal sa snažil zaujať našu pozornosť – zvyšoval hlas, búchal po stole, bral moje nahrávacie zariadenie a pod. <p>– S PR som pokračovala v neformálnom rozhovore.</p>
--	--	--

		otočila a opýtala sa ho: „Čo chceš?“ Michal jej povedal: „Papaj.“ PM doniesla misku späť a povedala: „To mám najradšej.“	<ul style="list-style-type: none"> – PM sa rozprávala s Michalom o čaji, ktorý mu pripravovala. – Marián stál v postieľke, hral sa s hračkami a džavotal. – S PR som pokračovali v neformálnom rozhovore. Michal sa snažil upútať našu pozornosť – zvyšoval hlas, volal PR, nasilu kašľal, raz chcel a raz nechcel papať a pod. PO ho zahriakol. – Michal odchádzal z kuchyne. PM ho zastavila a povedala mu, že musí dopiť čaj. Michal protestoval. PM trvala na svojom. Michal sa vrátil a čaj dopil. – S PR som pokračovala v neformálnom rozhovore o Michalovi a organizačných veciach.
S23	18:15 (-)		– Môj odchod z PNR.
<p>Trvaní návštevy: cca 5 hod a 25 min Časové intervaly zápisu: podľa kľúčových situácií Dĺžka audiozáznamu: 5 hod 24 min 48 sek</p>			

Pozorování 9

Pozorovateľ: Katarína Šmajdová Búšová

Zaznamenal: Katarína Šmajdová Búšová

Forma záznamu: Zaznamenávaní vyprávěných událostí: typický den a intervalové zaznamenávaní

Segmenty textu	Záznam z pozorování:		Komentář k pozorování:
	Datum: 31. 1. 2007 Místo: Rodinný dům – kuchyně, společenská místnost, dětské pokoje, chodba		Použité zkratky: PNR (Profesionální rodina), PM (Profesionální matka), PO (Profesionální otec), PR (Profesionální rodiče), ZUŠ (Základní umělecká škola)
	Čas:	Situace:	
S1	09:10	– Príchod do bydliska PNR.	
S2	09:20	<ul style="list-style-type: none"> – Príchod do PNR. – Marián prišiel do chodby a postavil sa k PM. Pozeral sa na mňa. O chvíľu prišiel Michal zo spoločenskej miestnosti. Keď ma uvidel, usmial sa a opýtal sa ma: „Kaka ty tu?“ Odpovedala som mu: „Ahoj Miško, prišla som ťa pozrieť.“ Michal sa otočil a vrátil sa do spoločenskej miestnosti. Priblížila som sa k Mariánovi a chcela som ho pohladkať po líci. Marián pokrivil tvár a otočil sa k PM s vystretými rukami. PM si k nemu čupla a objala ho. Marián sa k nej pritúlil. 	<ul style="list-style-type: none"> – Začala som pozorovanie. – Otvorila mi PM. – PM mi povedala, že momentálne je pre Mariána bezpečnou osobou a vždy sa k nej pritúli, keď je neistý alebo sa niečoho bojí. Zvykol si na ňu. – PM, Marián a ja sme išli do kuchyne. Vyložila som si na stôl pozorovacie pomôcky (pero, zošit a nahrávacie zariadenie).

	<ul style="list-style-type: none"> – Otvorila som dvere na spoločenskej miestnosti. Michala som nikde nevidela. Za mnou prišla PM spolu s Mariánom, ktorý išiel za ňou. Povedala som: „Michal?“ Spod postele sa ozval jeho hlas: „Tu som.“ Išla som ku posteli a nadvihla som prikryvku. Michal sa na mňa pozrel a usmial sa. Opýtala som sa Michala: „Čo tam robíš?“ Michal sa zasmial. PM povedala: „Hrá sa.“ Michal vyšiel spod postele. Zobral do rúk hraciu gitaru a povedal: „Aha, trž, trž.“ PM mu povedala: „Nie trž, ale gitara.“ Michal odpovedal: „Ano?“ PM mu odpovedala: „Áno.“ Michal vyšiel na chodbu a zamieril do kuchyne. Marián išiel za ním a pozeral sa na hraciu gitaru v Michalových rukách. – Všetci sme vošli do kuchyne. Sadla som si na stoličku. Michal prišiel ku mne a začal mi ukazovať na hracej gitare gombíky v tvare zvieracích hláv. Marián stál pri ňom a natáhoval za hracou gitarou ruky. Michal sa otočil tak, aby na ňu Marián nedosiahol. Marián začal mrnčať. PM si k nim čupla, pozrela sa na Michala a opýtala sa ho: „Prečo mu nedáš gitaru? Vieš, že je jeho.“ Michal sa pozeral do zeme. PM mu povedala: „Daj mu tú gitaru. On sa s ňou chvíľu pohrá a potom si ju môžeš opäť vziať.“ Michal podal hraciu gitaru PM. PM ju podala Mariánovi, ktorého už zaujalo niečo iné a išiel do chodby. – Michal išiel ku kuchynskej linke, z ktorej vybral čistý papier 	<p>PM si sadla na stoličku a Mariána si posadila do lona. Začali sme sa neformálne rozprávať o zväčšení Michalovej slovnej zásoby a jeho spontánnom opakovaní slov po PM. PM pritom gestikulovala rukami. Marián sa na jej ruky pozeral a začal ju napodobňovať – mával rukou a smial sa. PM na to zareagovala a povedala: „Tak, tak“ a pohladkala ho po tvári.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Išla som do spoločenskej miestnosti pozrieť sa, čo robí Michal. Spustila som nahrávacie zariadenie.
--	--	---

	<p>a ukázal mi ho. Povedal: „Aha.“ Opýtala som sa ho: „Nakreslíš mi niečo?“ Michal prikývol (áno) a povedal: „Uhm, ale nemam pijko“ a ukázal prstom na moje pero položené na stole. Opýtala som sa ho: „Chceš moje pero?“ Michal sa na mňa usmial a povedal: „Uhm.“ Podala som Michalovi pero. Michal si ho zobral, obišiel stôl a sadol si na stoličku. Začal čmárať po papieri.</p> <p>– PM stála pri kuchynskej linke, otočená chrbtom ku stolu. Povedala Michalovi: „Miško, choď zatvoriť dvere do obývačky, aby tam Marián nešiel.“ Michal bol ticho a obzeral si pero. Pozrel sa na mňa a povedal: „Kaka aha.“ Nato pero zapol a vypol. PM sa otočila a pozrela sa na Michala. Povedala mu: „Miško, počul si ma?“ Michal sklonil hlavu nad pero a povedal: „Ne ja“ a zamračil sa. PM mu povedala: „Ale choď, veď ty to vieš. Nechcem, aby Marián išiel do obývačky.“ Michal sa pozrel na PM. Zosadol zo stoličky a išiel do chodby. PM sa pozerala za ním. Michal prišiel k dverám do spoločenskej miestnosti, chytil kľučku a pritiahol dvere k sebe. Dvere sa pootvorili. Michal sa zamračil, otočil sa a išiel do kuchyne. Povedal: „Mami, ne ja.“ PM mu povedala: „Miško, musíš silnejšie pritlačiť.“ Michal sa zamračil a sadol si za stôl v kuchyni. Pokračoval v kreslení.</p> <p>– Michal povedal: „Mišo Bre-ja.“ Opýtala som sa Michala: „Čo si povedal?“ Michal ticho sedel a čmáral po papieri. Povedala som mu: „Zopakuj, čo si povedal.“ Michal bol</p>	<p>– Marián sa vrátil do kuchyne a zobral si hraciu gitaru. Potom sa otočil a opäť išiel do chodby.</p> <p>– PM išla do chodby a zavrela dvere do spoločenskej miestnosti. Potom sa vrátila do kuchyne. Marián išiel za ňou. Keď sme boli všetci v kuchyni, PM zavrela na kuchyni dvere, aby Marián nemohol ísť na chodbu.</p>
--	--	--

ticho. PM prišla k nemu a povedala mu: „Miško, zopakuj pekne svoje meno.“ Michal pokrútil hlavou (nie). PM mu povedala: „Ukáž Katke ako vieš pekne rozprávať a koľko slov si sa už naučil.“ Michal pokrútil hlavou (nie).

- Marián sa otočil a išiel ku druhému koncu kuchynskej linky. Otvoril dvierka jednej zo skriniek a začal búchať. PM sa otočila k Mariánovi, tleskla rukami a povedala: „Majo!“ Marián sa k nej otočil a pozrel sa na ňu. PM pokračovala: „Čo tam hľadáš?“ Zohla sa k Mariánovi, podala mu zo skrinky kefu na riad a povedala: „Toto si zober a ostatné nechaj tak.“ Potom Mariána nadvihla a postavila ho ďalej od skrinky. Zavrela na nej dvierka a obrátila sa k Mariánovi. Marián sa k nej rozbehol a objal ju okolo kolien. PM ho objala a pohľadila po hlave. Potom sa Marián otočil a začal chodiť s kefou na riad po kuchyni. PM sa otočila k sporáku a pokračovala vo varení.
- Michal kreslil. Prestal a zamračil sa. Obrátil sa k PM a povedal: „Mami, ty auto.“ PM sa naňho pozrela a opýtala sa: „Ja mám nakresliť auto? Veď ty ho vieš.“ Michal jej

- PM povedala, že nerozumie, prečo Michal nechce predomnou rozprávať.
- PM sa vrátila ku kuchynskej linke a začala variť obed. Začali sme sa neformálne rozprávať o prepise hlasových záznamov. Marián sa okolo PM stále točil a naťahoval k nej ruky. Keď nereagovala, otočil sa a išiel k stolu. Pritom sa začal mračiť a mrnčať. PM sa otočila a otvorila zásuvku na kuchynskej linke, v ktorej boli uložené hračky. Zavolala Mariána k sebe. Marián sa otočil a išiel k nej. Nahol sa nad zásuvku a začal z nej vyberať hračky, ktoré hádzal na zem. Džavotal. PM sa otočila k sporáku a pokračovala vo varení a v našom neformálnom rozhovore.
- Michal kreslil.

	<p>odpovedal: „Ne ja“ a zamračil sa. PM mu odpovedala: „Teraz nie Miško, musím variť.“ Michal sa zamračil a sklonil sa nad papier.</p> <p>– PM sa otočila k Michalovi a povedala mu: „Miško, ukáž Katke, aké máš nové papuče.“ Michal sa na mňa pozrel, usmial sa a ostal sedieť. PM mu povedala: „No, ukáž Katke, aké máš papuče.“ Michal sa pozrel na PM, potom na mňa a vyložil si jednu nohu na stôl. PM sa začala smiať. Povedala som Michalovi: „Miško, nohy sa na stôl nevykladajú.“ Michal sa usmial a zložil nohu zo stola. PM mu povedala: „No, postav sa a choď ku Katke.“ Michal zosadol zo stoličky a postavil sa pred mňa. Oprel sa o vedľajšiu stoličku a nadvihol jednu nohu. Chytila som ju a povedala som: „Krásne papuče. Teraz si fešák.“ Michal sa usmial a položil nohu na zem.</p> <p>– PM povedala: „Ale my sme Michalovi kúpili aj peknú knižku.“ Nato pozrela na Michala a opýtala sa ho: „Ukážeme Katke, akú knižku sme kúpili?“ Michal sa usmial a povedal: „Ano.“ PM sa otočila a išla do chodby. Marián hodil kefu na riad na zem a išiel za ňou. O chvíľu sa vrátili a PM v ruke držala farebnú pomalovanú podlhovastú krabicu. Michal sa k nej otočil a chcel jej ju zobrat' z rúk. PM ju nadvihla tak, aby na ňu nedosiahol a povedala mu: „Najprv si sadni.“ Michal sa otočil k najbližšej stoličke a sadol si na ňu. Marián obišiel Michala, chytil sa stola a pozeral sa, čo PM s Michalom robí.</p>	<p>– PM položila farebnú krabicu na stôl a spolu s Michalom otvorili vrchnú časť farebnej krabice. V krabici boli tri lepoprelá v tvare vlakových vagónov. Michal vybral jedno lepoprelo a otvoril ho. Boli v ňom nakreslené zvieratká, pri ktorých bola napísaná básnička. PM mu prečítala jednu básničku a opýtala sa ho, aké zvieratko je na obrázku. Michal</p>
--	--	---

	<p>– Michal sa otočil k Mariánovi a chytil ho za hlavu. PM povedala: „Miško!“ Nato začal Michal Mariána po hlave hladkať. Michal sa pozrel na PM. PM mu povedala: „Dobre, hladkať ho môžeš.“</p> <p>– Michal uložil leporelá do farebnej krabice. Krabicu zatvoril a posunul ju ďalej od kraja stola. Vstal zo stoličky a išiel k PM a Mariánovi. Nadvihol si tepláky a prekročil vežu z farebných pohárikov. PM sa začala smiať. Michal to zopakoval asi 3-krát. Marián sa naňho zaujato pozeral a naťahoval k nemu ruku. PM sa pozrela na Michala a povedala mu: „Nechaj Mariána, nech si to tiež skúsi.“ Michal prekročil vežu z pohárov. PM sa naňho stále pozerala. Povedala mu: „Miško, nechaj aj Mariána“ a chytila ho za ruku. Michal odstúpil. Marián prišiel k veži a zhodil vrchné poháriky. Potom sa pozrel na PM, ktorá sa smiala.</p>	<p>jej odpovedal. Marián sa na nich celý čas pozeral.</p> <p>– PM povedala, že Michal pri každej príležitosti využije možnosť, aby Mariána uštipol, postrčil a pod.</p> <p>– PM sa vrátila ku kuchynskej linke a pokračovala vo varení. Michal ostal sedieť na stoličke, prezeral si leporelá a niečo rozprával (nerozumela som, čo). Marián chodil za PM a fňukal. PM sa k nemu otočila, zobrala do rúk farebné umelé koliesko a začala ho kotúľať po zemi. Mariána to zaujalo. Pozeral sa na koliesko a usmieval sa. Keď koliesko zastalo, PM ho povzbudzovala, aby koliesko vzal. Marián ju poslúchol. Zobral ho do rúk a podal ho PM späť, aby ho znova kotúľala (zopakovalo sa to asi 3-4 razy).</p> <p>– PM sa vrátila k vareniu. Marián išiel za ňou. Mrnčal a naťahoval za ňou ruky. PM išla k zásuvke s hračkami a začala z nej vyberať farebné umelé poháriky rôznej veľkosti. Skladala ich na seba. Marián k nej prišiel a bral poháriky do rúk. PM sa s ním neustále rozprávala.</p>
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Michal sa otočil a zo zeme zobral hraciu gitaru. Obišiel moju stoličku a položil gitaru na zem. Čupol si k nej a začal stláčať gombíky v tvare zvieracích hláv. Z hracej gitary sa ozývali rôzne zvuky a melódie. Po chvíli sa zvuky skracovali, až prestali úplne. Keď sa hracia gitara vypla, zobral ju a vložil do postieľky v kuchyni. - PM povedala Michalovi: „Nechaj ho, vidíš, že to nechce. On to chce robiť len s mojimi rukami.“ PM si vysadila Mariána do lona a podala mu svoje ruky. Marián sa usmial, chytil jej ruky a začal napodobňovať hru Varila myšička kašičku. PM počas toho hovorila text hry. - Michal sa otočil ku mne a vysadol mi do lona. Otočil sa k PM a Mariánovi a chvíľu sa na nich ticho pozeral. Potom sa otočil k mojim veciam, položeným na stole. Mala som tam aj knihu pre PM. Michal sa ma opýtal: „Čo to je?“ Odpovedala som mu: „To je knižka, taká ako tvoja. Len tu nie je toľko 	<ul style="list-style-type: none"> - Mariána prestali farebné poháriky baviť. Začal fňukať a chodiť po kuchyni. PM povedala, že dnes má zlú náladu, a nevie prečo. Spal dlhšie. Poprosila Michala, aby jej doniesol loptu (pozerala sa naňho). Michal ju poslúchol. Išiel do spoločenskej miestnosti a doniesol jej zelenú loptu s bielymi bodkami. Podal ju PM. PM začala loptu vyhadzovať do vzduchu. Mariána to zaujalo a išiel k nej. PM položila loptu na zem pred Mariána a roztočila ju. Marián sa začal usmievať a pozeral sa na loptu. PM sa s Mariánom neustále rozprávala. - Michal prišiel k Mariánovi a začal ho štekliť na šiji. Marián sa začal smiať. Michal zobral do rúk Mariánovu ruku a začal na nej ukazovať hru Varila myšička kašičku, ktorú zakončil šteklením na Mariánovom bruchu. Marián sa smial. Keď mu to chcel Michal zopakovať, Marián to odmietol. Michal sa o to pokúšal ešte asi 3-krát, ale Marián to zakaždým odmietol a pritúlil sa k PM.
--	---	---

		<p>obrázkov.“ Michal sa ma opýtal: „Ano?“ a chytil okraje jej strán. Potom sa otočil k PM a Mariánovi a ticho sa na nich pozeral.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal zosadol na zem a išiel k zásuvke s hračkami. Vybral z nej malého modrého medveďa. Otočil sa a išiel ku mne. Postavil sa pred mňa, zodvihol medveďa a buchol ho o moju nohu. Pritom vykrikoval: „Ham!“ Vykrikla som: „Hí, macko ma chce zjesť?“ Michal sa usmial a prikývol hlavou (áno). Zopakoval to asi 2-krát. – Michal sa otočil a išiel k zásuvke s hračkami, z ktorej vybral umelého koňa a dinosaura. Potom prišiel ku mne, položil hračky na stôl a vysadol mi do lona. Začal sa s nimi hrať (t.j. dinosaura posadil na koňa a naopak, krmil ich „skladačkami“ – jedlo ponúkol aj mne a pod.). PM sa Michala opýtala: „Ako sa volajú?“ Michal sa prestal hrať a pozeral sa na zvieratá. PM sa ho opýtala: „Koník je Pejko?“ Michal sa usmial, prikývol a povedal: „Peko.“ Opýtala som sa Michala: „A dinosaurus sa ako volá? Dino?“ Michal prikývol hlavou a povedal: „Nino.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – PM položila Mariána na zem. Išla ku kuchynskej linke a obom chlapcom pripravila čaj do fliaš, ktoré im potom dala.
S3	10:00	<ul style="list-style-type: none"> – PM prišla ku stolu a prisunula k nemu Michalovu vyvýšenú stoličku. Povedala Michalovi: „Miško presadni si, lebo Katka nemôže písať.“ Michal na to prikývol a natiahol sa za svojou stoličkou. Chytila som ho a pomohla som mu presadnúť si. Michal pokračoval v hre s koňom a dinosaurom. 	<ul style="list-style-type: none"> – PM pokračovala vo varení, pričom sme sa neformálne rozprávali. Marián chodil okolo nej a fňukal. Potom našiel na zemi kefu na riad. Zobral ju a začal s ňou manipulovať (t.j. kýval ňou, búchal ju o zem a pod.). – Marián nechal kefu na riad na zemi a zobral si loptu. Potom

	<ul style="list-style-type: none"> – Michal stál na chodbe a pozeral sa na mňa a Mariána. Keď som Mariána položila na zem, Michal mi povedal: „Kaka aj ja.“ Marián sa ku mne opäť otočil. Povedala som Michalovi: „Ešte raz ho zatočím a potom teba. Dobre?“ Michal prikývol (áno). Mariána som zatočila. Smial sa. Keď som ho položila na zem, opäť sa ku mne otočil. Zadržala som ho a povedala som mu: „Majko, musíš počkať. Teraz je na rade Michal.“ Otočila som sa k Michalovi, zobrala som ho pod pazuchy a zatočila som ho. Marián sa na nás pozeral. – Michala som položila na zem. Postavil sa na štyri a začal na mňa vrčať. Začal chodiť okolo mňa a vrčal. Marián sa naňho pozeral a chodil za ním. Povedala som Michalovi: „Hí, aký strašný lev.“ Michal sa zasmial a povedal: „Leu.“ 	<p>išiel k PM a podal jej ju. PM mu loptu zobrala, čupla si na zem a roztočila ju. Marián sa na ňu pozeral a usmieval sa. Potom sa opäť vrátila k vareniu, pričom sme sa neformálne rozprávali.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Marián sa celý čas snažil upútať jej pozornosť – chodil okolo nej, fňukal, naťahoval k nej ruky, túlil sa k nej a pod. Zakaždým sa ho PM snažila niečím zaujať, pričom sa s ním rozprávala. Ako náhle sa vrátila k vareniu, Mariána prestala hračka baviť. – Michal išiel na WC. Marián išiel za ním. O chvíľu ma Michal zavolať. Vyhovela som mu. Na WC mal pootvorené dvere, pred ktorými stál Marián a pozeral sa na Michala. Michal ukázal na Mariána prstom. Chytila som Mariána pod pazuchy a urobila som s ním kolotoč. Keď som ho položila na zem, Marián sa ku mne otočil a naťahoval ku mne ruky – chcel, aby som to zopakovala. Vyhovela som mu. To sa opakovalo, kým Michal neprišiel z WC. <p>– PM prišla za nami do chodby. Začali sme sa neformálne rozprávať. Michal vyšiel na schody a zadkom sa po nich</p>
--	---	--

		<p>zošúchal. PM mu povedala, že tak môže, ale nesmie ísť hlavou dopredu. Marián začal po Michalovi opakovať a po štyroch vychádzal po schodoch. Keď vyšiel navrch, PM išla za ním a pomohla mu zísť do chodby. Potom sme všetci išli do kuchyne.</p> <ul style="list-style-type: none"> – PM sa vrátila k vareniu. Marián chodil okolo nej. Michal išiel ku stolu a zabával sa rôznymi hrami – zobral malú skladačku a napodobňoval vrtanie do stoličky, hral sa s koňom a dinosaurom. Nakoniec začal kresliť. Keď dokreslil, poprosil ma, aby som rozdelila niekoľko skladačiek, ktoré mal na stole, a ktoré predtým použil ako krmivo pre zvieratá. Vyhovela som mu. Keď som mu ich vrátila, začal sa s nimi hrať (spájal ich a pod.). – S PM sme sa neformálne rozprávali o mojej praxi, vplyve médií na dnešné deti a prístupe učiteľov staršej generácie, s ktorými má PM skúsenosti. Marián chodil po kuchyni. Potom išiel k zásuvke s hračkami a začal z nej vyhadzovať hračky. Ak na niektorú nedočiahol, začal vrčať. Vtedy sa k nemu PM sklonila a vybrala mu hračku, ktorú chcel. Následne ju hodil na zem. – PM sa rozhodla, že dá Mariána spať. Povedala, že má asi svoj rytmus spánku, ktorý musí dodržiavať, aby nebol mrzutý. Ja som Michalovi navrhla, aby sme poukladali hračky, ktoré Marián rozhádzal po kuchyni. Michal súhlasil a spolu sme ich zbierali. PM zohriala mlieko, zobrala Mariána na ruky a vyniesla ho do kúpeľne na hornom poschodí, kde ho prebalila a uložila ho spať do rodičovskej spálne, kde má postieľku. Nemusela pri ňom ostávať – neplakal. – Ja s Michalom sme ostali v kuchyni. Michal si zobral hraciu gitaru. Keď nefungovala, zobral zo stola zamotaný farebný opasok od Zuzky a podal mi ho. Poprosil ma, aby som mu ho rozviazala. Vyhovela som mu. Keď som mu ho podávala
--	--	---

	<p>– Opýtala som sa Michala: „Poskladáš mi niečo z legových kociek?“ Michal sa usmial a prikývol mi (áno). Otočil sa a utekal do spoločenskej miestnosti. O chvíľu sa vrátil a pred sebou tlačil krabicu na kolieskach. Pristavil ju vedľa mňa a otvoril vrchnák. Z krabice začal vyberať legové kocky a spájal ich.</p>	<p>späť, poprosil ma, aby som mu ho uviazala okolo pása. Potom išiel na WC a keď sa vrátil, požiadal ma, aby som mu ho dala okolo pása a potom okolo hrudníka.</p> <p>– PM sa vrátila do kuchyne a začala variť. Keď Michala uvidela, pochválila ho, aký je s opaskom pekný. Michal sa začal plaziť po zemi. Usmieval sa. S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore o návšteve Mariánových starých rodičov.</p> <p>– Michal postavil z legových kociek fotoaparát, lietadlo a pod.</p>
--	--	---

S4	11:00	<p>– Michal prišiel z chodby do kuchyne a išiel ku kuchynskej linke. Zodvihol ruku a snažil sa na niečo dosiahnuť. Po chvíli, keď sa mu to nedarilo, začal kričať: „Ummm.“ PM sa k nemu otočila a opýtala sa ho: „Čo chceš?“ Michal sa naďalej snažil na niečo dosiahnuť a kričal: „Ummm.“ PM sa ho opýtala: „Chceš piškóty?“ Michal prikývol hlavou (áno). PM sa načiahla za piškótami na kuchynskej linke a zobrala ich zopár do rúk. Povedala Michalovi: „Treba povedať, čo chceš, a hovorí sa áno, dobre?“ Michal povedal: „Áno.“ PM sa ho opýtala: „Ako sa povie?“ Michal jej odpovedal: „Prosič.“ PM mu povedala: „Výborne Miško, nech sa páči.“ Nato mu piškóty podala do rúk. Michal si ich zobral, začal chodiť po kuchyni a jedol ich. Michal dojedol piškóty a išiel ku kuchynskej linke, kde boli predtým položené. Povedal: „Mami“ a natáhoval sa za niečím na kuchynskej linke. PM sa k nemu otočila a povedala mu: „Miško, piškóty už nie sú. Musíš počkať na obed.“ Michal zavrčal a povedal: „Ja chcem fikik.“ PM sa ho opýtala: „Chceš cukrík?“ Michal prikývol hlavou „uhm“ a usmial sa. PM mu povedala: „Dobre, ale najprv si musíš odložiť hračky, dobre?“ Michal prikývol: „Uhm.“ Otočil sa a išiel ku stolu, pri ktorom mal rozložené hračky. Začal ich ukladať do krabice, v ktorej ich priniesol.</p>	<p>– PM pokračovala vo varení a v našom neformálnom rozhovore. Michal sa ticho hral. Chodil z kuchyne do chodby a späť, hral sa s legovými kockami, Zuzkiným opaskom a kabelkou v tvare srdca.</p> <p>– Počas upratovania PM Michala usmerňovala, kam má hračky odložiť, a hovorila mu, ktoré do krabice nepatria (napr. leporelá v tvare vlaku). Keď Michal hračky poukladal, zavrel veko krabice a posúval ju po zemi až do spoločenskej miestnosti. Potom prišiel do kuchyne a zavrel dvere. Išiel do spoločenskej miestnosti, kde sa zavrel. PM mu povedala, že</p>
----	-------	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – PM išla ku kuchynskej linke. Michal prišiel k nej a povedal: „Mama ja papať.“ PM mu odpovedala: „Miško, musíš počkať. Ešte to nie je hotové.“ Michal zavrčal a povedal: „Ja papať.“ PM mu odpovedala: „Vydrž ešte chvíľu.“ Michal sa otočil a išiel k stolu. Sadol si na stoličku a začal sa hrať s umelým koňom a dinosaurom. Na stole boli skladačky, s ktorými zvieratá krmil. – Michal vstal od stola a išiel do chodby. Vrátil sa do kuchyne. Dal si na hlavu červenú umelú misku a na plece si zavesil Zuzkinu kabelku. Potom sa vrátil do chodby, kde sa postavil pred zrkadlo a obzeral sa v ňom. Opäť prišiel do kuchyne. Toto sa opakovalo niekoľkokrát. – Michal prišiel do kuchyne a zložil si misku a Zuzkinu kabelku. Išiel k PM, ktorá varila a povedal: „Mami je čem 	<p>Michal niekedy vyhľadáva tiché miesto, kde je sám a môže byť pánom situácie – rozhoduje, čo bude robiť, nemusí sa deliť s hračkami a venuje sa sebe.</p> <ul style="list-style-type: none"> – S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore o tom, že keď príde rozhodnutie z detského domova o odchode Michala do pestúnskej starostlivosti, ostane v PNR. PM povedala, že do počítača dali fotku Michalovej mamy. Keď ju Michal prvýkrát uvidel, podľa slov PM si na ňu nepamätal. PM mu povedala, že je to jeho mamka. Odvtedy Michal volá PM naďalej mama a svoju mamu mamka. – PM telefonoval PO a chcel hovoriť s Michalom. PM išla do spoločenskej miestnosti. Najprv sme Michala nikde nevideli. Ozval sa spod postele. PM ho zavolala von, že ujo sa s ním chce rozprávať. Michal vyliezol spod postele a PM mu priložila k uchu mobilný telefón. Michal sa chvíľu rozprával s PO. Keď rozhovor skončil, vrátil sa do kuchyne. – Michal sa hral, že cestuje (chodenie z chodby do kuchyne a späť). Potom sa obzeral v zrkadle.
--	--	--

		<p>pi.“ Nato sa otočil a išiel k postieľke v rohu kuchyne. PM sa ho opýtala: „Chceš spať? Tak si ľahni do postieľky.“ Michal išiel k stolu, zobral jednu stoličku a postavil ju k ohrádke postieľky. Postavil sa na stoličku, vyložil si jednu nohu na ohrádku postieľky a prevalil sa do postieľky, kde si ľahol. Po chvíli vstal, opäť si vyložil nohu na ohrádku postieľky a preniesol váhu na stoličku. Keď sa postavil na stoličku, zliezol z nej na zem.</p> <p>– Michal začal chodiť po kuchyni. PM sa otočila od kuchynskej linky a išla do špajzy. Keď sa vrátila, sklonila sa k Michalovi a podala mu cukrík. Povedala: „To máš za tie poukladané hračky.“ Michal sa na ňu usmial a cukrík si zobral. Snažil sa ho rozbaľiť z papiera, ale nešlo mu to. Zavrčal a otočil sa ku mne. Cukrík mi podal. Opýtala som sa ho: „Chceš, aby som ti ho rozbalila?“ Michal prikývol hlavou (áno). Rozbalila som mu cukrík a dala som mu ho do úst. Nato sa Michal otočil, vyliezol na stoličku pri postieľke, vyložil si nohu na ohrádku a prevalil sa do postieľky, kde si ľahol.</p>	<p>– Michal opakovane vyliezol a vliezol do postieľky. Keď vyliezol poslednýkrát, zobral si bábiku a napodobnil jej plač. Potom ju uložil do postieľky a opäť napodobnil jej plač.</p>
S5	12:00	<p>– Michal vybral bábiku z postieľky a pritisol si ju k sebe. Povedal: „Mamiko hojé.“ PM sa k nemu otočila a opýtala sa ho: „Bábika je chorá?“ Michal prikývol: „Uhm.“ Povedala som Michalovi: „Musíš ju ošetriť.“ Michal sa ma opýtal: „Ano?“ Odpovedala som mu: „Áno.“ Michal sa otočil a utekal do spoločenskej miestnosti. Bábiku položil na gauč. PM išla ku kuchynským dverám a pozerala sa, čo Michal robí. Michal sa vrátil do kuchyne.</p>	<p>– Michal sa rozprával s PM o chorej bábike, pričom sa na seba</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – Michal chytil bábiku za nos a zasmrkal. PM sa Michala opýtala: „Bábike treba vyfúkať nos?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM mu povedala: „Tak jej chod' vyfúkať nos.“ Michal sa otočil a utekal s bábikou na WC, kde jej „vyfúkal nos“ do toaletného papiera. O chvíľu sa vrátil. PM sa ho opýtala: „Už je?“ Michal jej prikývol hlavou. – Michal posadil bábiku do svojej vyvýšenej stoličky a povedal: „Mama, mamiko chce papaj.“ PM mu odpovedala: "Tak ju nakŕm.“ Michal zobral bábiku zo svojej stoličky a položil ju na nižšiu vedľajšiu stoličku. Zo stola zobral svoju fľašu na čaj a dal jej piť. Fľašu položil na stôl, bábiku zobral zo stoličky a položil ju na stôl. – Michal vyšiel z postieľky. Bábiku nechal v nej. Postavil sa k postieľke, pozrel sa na PM a ukázal na bábiku prstom. Povedal: „Mami, aha.“ PM sa obzrela a opýtala sa Michala: „Bábika spí?“ Michal prikývol a povedal: „Uhm.“ – Michal išiel ku kuchynskej linke a za niečím sa načiahol. Povedal: „Mami.“ PM sa obzrela a opýtala sa ho: „Čo chceš? Hrozienka? Tie som ti chcela dať. Ešteže si ich zbadal.“ PM išla k Michalovi, z kuchynskej linky zobrala igelitové vrečko s hrozienkami a išla k stolu. Povedala Michalovi: „Jesť ich 	<p>pozerali. Po rozhovore Michal utekal späť do spoločenskej miestnosti a bábiku doniesol do kuchyne, kde povedal, že bábika už vyzdravela. Usmieval sa.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal vliezol do postieľky, kde sa hral s hračkami. S PM sa neustále rozprávali. Nepozerali sa na seba. Michal komentoval, čo robí a PM na to reagovala. Na Michala sa pozrela vtedy, keď mu nerozumela, a opýtala sa ho, čo povedal. – Michal vyliezol z postieľky. Išiel ku stolu, zobral si z neho bábiku a vliezol naspäť do postieľky. Bábiku položil a ľahol si k nej. S PM sa neustále rozprávali.
--	---	--

		<p>budeš na stole. Pod' si sadnúť na stoličku.“ Michal sa rozbehol ku stolu a vysadol na svoju vyvýšenú stoličku. PM mu na stôl nasypala hrozienka a vrátila sa k vareniu.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Michal jedol hrozienka. Keď skončil, zosadol zo stoličky a utekal k miestu, kde PM položila igelitové vrečko s hrozičkami. Natiahol za nimi ruku a povedal: „Mami.“ PM sa k nemu otočila a povedala: „Nie Miško, už si mal dosť. O chvíľu bude obed.“ Michal zavrčal a povedal: „Mami.“ PM mu odpovedala: „Nie Miško.“ Michal sa otočil a išiel k stolu. Vysadol na svoju vyvýšenú stoličku a hral sa s umelým koňom a dinosaurom. 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal si zobral môj pozorovací zošit. Otvorila som ho na prázdnej dvojstrane a poprosila som Michala, nech mi niečo nakreslí. Súhlasil. Zobral si moje pero a začal kresliť. V kreslení sme sa striedali, lebo chcel, aby som kreslila aj ja. PM som požiadala o farbičky. Keď ich položila v krabičke na stôl, Michal ich všetky vybral a rozsypal po stole. Poprosila som ho, nech mi vyberie žltú farbičku. Vyberal mi farbičky rôznej farby, a na každú sa ma pýtal, či je žltá. – Kreslili sme striedavo a vyfarbovali sme perom nakreslené obrázky. Keď som vyfarbovala ja, Michal mi určoval miesto, kde by to malo byť. Riadila som sa podľa neho. – Zo školy prišli Ondrej a Zuzka. Doniesli vysvedčenie. PM sa s nimi rozprávala o vysvedčení a naservírovala im obed.
S6	13:00	<ul style="list-style-type: none"> – Michal odsunul misku do stredu stola a ukazoval deťom grimasy. PM mu povedala: „Miško, chceš, aby ťa Katka 	<ul style="list-style-type: none"> – Milan prišiel zo školy. PM sa s ním rozprávala o vysvedčení a naservírovala mu obed. S Michalom sme odložili farbičky a kreslenie sme nechali na neskôr, aby sme sa mohli najesť. Pri jedení sa Michal predvádzal a robil „opičky“. Celý sa zašpinil. PM ho napomínala, aby sedel a pekne jedol.

	<p>nakrmila?“ Michal sa na ňu pozrel, usmial sa, prikývol a posunul pred ňu misku. Povedala som mu: „Dobre, ale musíš si pekne sadnúť a nerobiť grimasy.“ Michal prikývol, posadil sa a prestal robiť grimasy. Začala som ho kŕmiť.</p> <p>– Michal jedol druhé jedlo sám. Začal ukazovať grimasy. PM mu povedala: „Miško, rýchlo sa najedz, aby si mohol ísť spať.“ Michal jej odpovedal: „Ne, ja nečem pi.“ PM sa ho opýtala: „Nechceš spať? Nechceš byť veľký ujo?“ Michal sa pozeral do taniera. PM pokračovala: „Miško, rýchlo sa najedz, aby si sa rýchlo vyspal. A ak chceš, ukážeme Katke fotku mamky. Dobre?“ Michal sa usmial a prikývol (áno): „Uhm.“ Začal rýchlejšie jesť.</p> <p>– Michal dojedol. PM sa ho opýtala: „Ideme Katke ukázať fotku mamky?“ Michal prikývol (áno). Rýchlo zosadol z vyvýšenej stoličky a utekal do chodby. Ja s PM sme ostali v kuchyni. Michal sa v polovici chodby zastavil a vrátil sa do kuchyne. Povedal mi: „Kaka, pod’ už.“ PM mu odpovedala: „Už ideme, Miško.“ S PM a Ondrejom sme išli do spoločenskej miestnosti. PM zapla počítač. Michal sa posadil</p>	<p>– V kuchyni sme počuli ozveny búchania. PM povedala, že sa zobudil Marián. Milan vstal od stola a ponúkol sa, že Mariána znesie do kuchyne. PM mu povedala, nech ho chvíľu nechá, kým doje. Milan odišiel.</p> <p>– PM povedala, že niekedy sa s Michalom rozprávajú o jeho mame. Michal to berie prirodzene a nie je taký nervózny ako predtým.</p> <p>– PM mi povedala, že od minulej návštevy, keď sme motivovali Michalove pekné správanie mojím odchodom, vždy, keď niekto od nich odchádzal, sa Michal PM opýtal, či je „fuj“.</p> <p>– Milan zniesol Mariána do chodby a postavil ho v pančuchách na zem. Marián sa rozbehol k PM a objal ju okolo nôh.</p>
--	---	---

		<p>na stoličku pred počítačom a pozeral sa na obrazovku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Keď sa fotka objavila na obrazovke počítača, Michal mi povedal: „To je mamka“ a ukázal prstom na obrazovku. – PM zobrala Michala za ruku a spolu vyšli do kúpeľne na hornom poschodí, kde Michala prezliekla. Celý čas sa smiali a rozprávali sa. Potom ho PM zobrala na ruky a odniesla do postieľky. Michal nám dal obom pusu a ľahol si. Pri zatváraní dverí nám zakýval. – Milan a Ondrej sa hrali na počítači v spoločenskej miestnosti. Zuzka hrala na husliach. Marián bol celý čas pri nich. – PM zišla do kuchyne. Marián išiel za ňou. PM mu zohriala jedlo, posadila ho na Michalovu vyvýšenú stoličku, sadla si pred neho a oprela si jeho nohy o svoje. Začala ho kŕmiť. Povedala, že sa dočítala, že nie je dobré, keď deti pri jedle behajú, aj keď sú veľmi pohyblivé. Je dobré, keď sa naučia obsedieť. Preto odmieta behať za Mariánom s miskou. Takto si ho posadí a on nemá kam utiecť. – Marián sa začal vrtieť a snažil sa zachytiť misku, ktorú PM držala v ruke. PM mu ju vždy odtiahla. PM sa naňho pozerala a rozprávala sa s ním. Marián sa na ňu usmieval.
S7	14:00	<ul style="list-style-type: none"> – Marián sa v postieľke postavil. V ruke držal umelého dinosaura, s ktorým sa Michal predtým hral. Jednou rukou sa 	<ul style="list-style-type: none"> – Milan prišiel do kuchyne a požiadal PM, aby nakrájala koláč, ktorý deťom upiekla ako odmenu za vysvedčenie. Po chvíli sa PM s Milanom vymenila a Mariána dokrmil Milan. PM nakrájala koláč. – Keď Mariána Milan dokrmil, postavil ho na zem. Marián sa so širokým úsmevom rozbehol k PM a objal ju okolo nôh. PM ho pohladkala po hlave. Zobrala ho na ruky a položila ho do postieľky. Marián sa v nej začal hrať s hračkami. Popritom si džavotal.

	<p>oprel o zábradlie postieľky a druhou rukou mi podával dinosaura. Zobrala som si ho. Podala som mu ho späť. Natiahol ruku a zobral si ho. Hneď mi ho podával späť. Zobrala som si ho a podávala som mu ho späť. Marián natiahol ruku. Keď bol dinosaurus blízko k nemu, ruku stiahol a zasmial sa. Ruku s dinosaurom som stiahla aj ja. Marián ku mne natiahol ruku. Podávala som mu dinosaura. Keď bol dinosaurus blízko jeho ruky, opäť ju stiahol a zasmial sa. PM povedala: „Chce sa s tebou hrať“ a usmiala sa.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Marián sa v postieľke postavil a začal výskať. Natáhoval ruky smerom k PM. PM prišla k postieľke a ťapla mu po oboch rukách. Marián zavrčal a ďalej natáhoval k PM ruky. PM mu opäť ťapla po rukách a povedala: „Ťap, ťap, ťapušky.“ Usmiala sa naňho. Marián pokrivil tvár, zamrčal a ďalej natáhoval za PM ruky. PM povedala: „Zlostí sa, lebo nerobím to, čo chce.“ – PM zobrala Mariána na ruky a začala ho postupne štekliť na krku, ruke a nohe. Povedala: „Marián je na niektorých miestach veľmi šteklivý.“ PM pokračovala v šteklení. Marián sa smial. Potom mu utrela svojou rukou ústa. Marián sa rozosmial a zaklonil hlavu. – PM hladkala Mariánovu tvár dlaňou svojej ruky a hovorila: 	<ul style="list-style-type: none"> – Marián to zopakoval niekoľkokrát. Neskôr, keď som mu dinosaura podávala, hýbala som s ním zo strany na stranu. Marián sa z toho smial a vždy, keď bol dinosaurus blízko, pritisol sa k opačnej strane postieľky. Zopakoval to niekoľkokrát. Po našej hre si v postieľke sadol a vrátil sa k samostatnej hre s hračkami. – PM povedala, že ju bolia kríže z Mariánovho zakláňania, pretože tým naruší jej rovnováhu a PM ho musí viac držať, aby nepadol.
--	---	---

	<p>„Môj, môj.“ Marián sa celý čas zakláňal a smial sa. Keď sa narovnal, ťapol PM po ruke. PM ho ťapla tiež a hovorila: „Ťap, ťap, ťapušky.“ Marián sa smial.</p> <p>– Vyšla som do kúpeľne na hornom poschodí. PM zobrala Mariána na ruky a povedala mu: „Ukáž Katke, aký veľký vyrastieš.“ Marián sa smial. PM mu povedala: „Ukáž, aký veľký vyrastieš.“ Chytila mu ruku a zodvihla ju nad jeho hlavu. Keď mu ju pustila, Marián ju nechal hore a smial sa. PM sa ho opýtala: „Taký veľký vyrastieš?“ Marián sa smial.</p> <p>– Marián išiel k postieľke. Vyšiel na chodbu a išiel do spoločenskej miestnosti. O chvíľu sa vrátil do kuchyne a v ruke držal puzdro so Zuzkinými husľami. PM vykrikla: „Marián!“ Vstala zo stoličky a zobrala mu puzdro. Pohladkala ho po hlave, obišla ho a išla do spoločenskej miestnosti. Hovorila: „Zuzka, odlož si tie husle.“ Marián išiel za PM a vrátil sa do kuchyne s hracou gitarou, na ktorej stláčal gombíky v tvare zvieracích hláv. PM si čupla neďaleko Mariána a povedala mu: „Majko, pod' ku mne.“ Marián sa otočil k nej, usmial sa a s rozťahnutými rukami utekal k PM. Objal ju, a ustúpil od nej. Potom sa k nej opäť rozbehol a objal ju. To sa niekoľkokrát zopakovalo. Celý čas sa na seba pozerali.</p> <p>– PM išla do chodby. Marián išiel za ňou. PM sa vrátila do kuchyne a v ruke držala smetník s metličkou. Čupla si a začala zametať smeti. Marián k nej zozadu prišiel a objal ju okolo pása. Usmieval sa. PM sa k nemu otočila a povedala:</p>	<p>– PM išla Mariána prebaľiť do kúpeľne na hornom poschodí. Počas toho sa s ním rozprávala a dotýkala sa ho. Marián sa celý čas smial, opakoval po nej a džavotal.</p> <p>– S PM sme zišli do kuchyne. PM si sadla na stoličku a Mariána si posadila do lona, kde ho obula. Potom ho položila na zem.</p>
--	---	--

		<p>„Haf!“ Marián sa začal smiať. PM sa mu opäť otočila chrbtom a zametala ďalej. Marián ju 1-krát celú obišiel a opäť ju zozadu objal. Opakoval to asi 3-krát.</p> <p>– PM sa postavila a išla do chodby zaniest' smetník s metličkou. Marián išiel za ňou. O chvíľu sa vrátili do kuchyne. Marián chodil po kuchyni. Išiel k postieľke a zodvihol zo zeme Michalovu fľašu. Napodobnil s ňou pitie. Išiel k PM, ktorá bola pri kuchynskej linke, a podal jej fľašu, aby sa napila. PM si k nemu čupla a napodobnila pitie. Pritom hovorila: „Mňam, mňam, to je dobré.“ Marián sa usmial a fľašu si zobral. Napodobnil pitie a fľašu podal PM, aby urobila to isté. Zopakovali to asi 3-krát. Poslednýkrát mu PM fľašu zobrala, naplnila ju čajom a podala mu späť. Marián začal piť. PM mu hovorila: „Jaj, to je dobré.“ Marián sa usmial a po každom odpití si odľúkol.</p>	
S8	15:00	<p>– Marián si sadol na zem pred kuchynskú linku. PM sa k nemu otočila, čupla si a napodobnila rukou psa. Povedala: „Haf, haf!“ Marián k nej natiahol ruky. PM vstala a chytila ho za ruky. Ťahala ho smerom hore. Marián sa zvalil na zem a zaklonil hlavu. Smial sa. PM ho zodvihla a postavila na nohy. Povedala: „Zahráme sa Kolo, kolo mlynské.“ Chytila ho za ruky a začali sa spolu točiť.</p> <p>– PM vstala zo zeme a išla k postieľke, odkiaľ vybrala plyšového psa. Išla k Mariánovi a pohladkala ho hračkou po tvári. Pritom hovorila: „Môj, môj.“ Marián chytil psa aj ruky PM a pohyboval nimi po svojej tvári. Potom si psa zobral a pritisol si k nemu tvár. Marián podal hračku PM a zamrňal. PM ho hračkou začala hladkať po tvári. Marián</p>	<p>– PM spievala text piesne. Pri druhej slohe si k nemu čupla, chytila mu ruky a prekrížila ich (napodobňovala pílenie). Marián sa celý čas smial. Hru zopakovali 2-krát.</p>

		sa usmieval. Zopakovalo sa to niekoľkokrát. Potom si psa zobral, pritisol si ho k tvári a chodil s ním po kuchyni.	<ul style="list-style-type: none"> – Pri hrách sa Marián a PM na seba stále pozerali. – Chystala som sa na odchod z PNR. Pri obliekaní mi spadlo nahrávacie zariadenie a vyplo sa. Pri jeho zapnutí som zistila, že sa hlasový záznam vymazal.
S9	15:10		<ul style="list-style-type: none"> – Môj odchod z PNR.
<p>Trvání návštěvy: cca 5 hod. a 50 min. Časové intervaly zápisu: každých 60 min. Délka audiozáznamu: bez záznamu</p>			

Pozorování 10

Pozorovatel: Katarína Šmajdová Búšová

Zaznamenal: Katarína Šmajdová Búšová

Forma záznamu: Zaznamenávání vyprávěných událostí: typický den a intervalové zaznamenávání

Segmenty textu	Záznam z pozorování:		Komentář k pozorování:
		<i>Datum:</i> 25. 2. 2007	<i>Místo:</i> Rodinný dům – kuchyně, společenská místnost, dětské pokoje, chodba
	<i>Čas:</i>	<i>Situace:</i>	
S1	12:45	– Príchod do bydliska PNR.	
S2	12:50	– Príchod do PNR.	<ul style="list-style-type: none"> – Začala som pozorovanie. – Otvoril mi Ondrej. Za ním prišla Zuzka a spolu ma privítali. Vyzliekla som sa a s ruksakom vošla do kuchyne. PM stála pri kuchynskej linke a umývala riad. PO sedel za stolom. Mariána mal posadeného v lone a kfmil ho polievkou. Marián pokojne sedel, usmieval sa a opakovane sa túlil k PO. PM povedala, že Marián mal ráno zvýšenú teplotu a Michal spí. – Marián ku mne opakovane na'ahoval ruku. Zakaždým som mu poštekli dľaň. Usmieval sa. Potom sa túlil k PO, na'ahoval pred seba ruku a zopínal ju v päst'. Potichu džavotal. – PO Mariána dokfmil a nadvihol jeho misku. Poprosil PM, aby mu nabrala druhé jedlo. PM sa naňho pozrela a povedala mu, aby chvíľu počkal. PO položil misku na stôl. Marián k nej natiahol ruku, zachytil ju a prevrátil. PO ju chytil,

			nadvihol a vzdialil od Mariána tak, aby na ňu nedosiahol. Marián búchal rukou o stôl, smial sa a džavotal.
S3	13:00 (N)	<ul style="list-style-type: none"> – Marián sa pozrel na PO a vykrikol. PO sa naňho pozrel a povedal mu: „Budeš papat', budeš.“ Marián sa usmial a džavotal. Začal chodiť popri kuchynskej linke. Prišiel k PM, pozrel sa na ňu a povedal: „Ta, ta, ta.“ PM sa naňho pozrela a povedala: „No, presne tak.“ Marián sa usmial a pozeral sa na ňu. PM vybrala ruky z umývadla a fŕkla na Mariána vodu. Marián sa zamračil a vzdialil sa od nej. Vydal chrapľavý zvuk. PM sa smiala a opýtala sa ho: „Čo sa stalo? Vodička tam bola?“ Marián sa usmieval. PO sa usmial a povedal: „Dones handru.“ – Marián prišiel ku kreslu, chytil operadlo a zahryzol doň. PO k nemu išiel, pozeral sa naň a hovoril mu: „Majko! Nechaj to napokoji!“ Marián hrýzol do kresla ďalej. PO mu povedal: „Haló!“ Marián prestal a usmial sa. 	<ul style="list-style-type: none"> – Marián sa vrtel PO v lone. PO ho položil na zem. Marián išiel ku kreslu, chytil sa operadla a pozeral na mňa. Usmieval sa. Potom chodil po kuchyni a džavotal. – PO išiel ku kuchynskej linke a pripravoval pre Mariána druhé jedlo. PM umývala riad. Marián išiel ku kuchynskej linke a postavil sa medzi PR. – PM povedala, že keď vyleje vodu, Michal jej povie, aby počkala, a donesie jej handru bez toho, aby o ňu žiadala. – S PM sme sa neformálne rozprávali – povedala, že Michal chodí za ňou a pýta sa „ty ľúbiš mne“, alebo keď sa hnevá, tak jej povie „mami, ja ľúbim.“ Okrem nej sa to pýta aj Ondreja. – PO povedal, že po oprave je kreslo Mariánova obľúbená zábava – ohrýza operadlá, vyberá spony z prikrývky a nosí ju po kuchyni.

			<ul style="list-style-type: none"> – PO pripravil Mariánovi jedlo. Položil misku na stôl, zobral Mariána na ruky a posadil si ho do lona. Kfnil ho. Marián sa k nemu túlil, ťapkal ho po hrudi, džavotal, nat'ahoval ruku a zopínal ju v päšť. – Biologické deti PR cvičili v spoločenskej miestnosti na hudobné nástroje. – S PR sme sa neformálne rozprávali o Michalovi – Michal volá PO „oči“ alebo „tatic“. K tomu správne vyslovuje jeho meno. PM povedala, že teraz nevie, či ho má posielat' k „ujovi“ alebo k „taticovi“. PO si myslí, že sa chce prispôbiť ich vlastným deťom. Má z jeho oslovovania zmiešané pocity – bojí sa, ako to prijme jeho matka. – Marián sa k PO opakovane túlil a vydával chrapľavé zvuky. PO ho hladkal po ruke. Marián sa usmieval a džavotal. S PR sme pokračovali v neformálnom rozhovore o Mariánovi – PM hovorila, že od predchádzajúceho dňa Marián vyžaduje časté túlenie. – Do kuchyne prišiel Ondrej a sadol si za stôl. PO sa pozeral na Mariána, prihováral sa mu a kfnil ho. Marián sa usmieval, džavotal a stále sa k nemu túlil. PR požiadali Ondreja, aby postavil vodu na kávu. Ondrej im vyhovel. PM si sadla za stôl a Ondreja usmerňovala. – S PR sme sa neformálne rozprávali o ich biologických deťoch a prežitých jarných prázdninách.
S4	13:15	<ul style="list-style-type: none"> – Marián sa vrtel v lone PO a džavotal. PO sa naňho pozrel a opýtal sa ho: „Čo Majko? Žeby si mal dost'?“ Marián sa upokojil. 	<ul style="list-style-type: none"> – S PR sme sa neformálne rozprávali o bežných veciach. – PO ho položil na zem a pokračovali sme v neformálnom rozhovore. Marián išiel ku kreslu a odsunul ho od chladničky, smerom k detskej postieľke. Chodil okolo neho,

	<ul style="list-style-type: none"> – Marián vyšiel zo spoločenskej miestnosti a sadol si na schody. Nohy búchal o podlahu, džavotal a usmieval sa. Ondrej vstal od stola a išiel za ním. Chvíľu ostal pri ňom, niečo mu povedal a vrátil sa do kuchyne. Marián sa postavil a so smiechom utekal za ním. Pri kuchynských dverách zastal, otočil sa a utekal späť ku schodom. Opäť si na ne sadol a smial sa. Ondrej išiel za ním a zopakoval to, čo pred tým. – Marián a Ondrej sa naháňali po chodbe. PO išiel za nimi, zobral Mariána na ruky a doniesol ho do kuchyne. Sadol si za stôl, posadil si Mariána do lona a pil kávu. Marián sa k nemu túlil. PO ho hladkal po ramene, tisol ho k sebe a hovoril mu: „Môj Majko, môj, môj.“ Marián sa usmieval a vydával tiché zvuky. – Marián sa pozrel na PO, džavotal a vystieral k nemu ruku so servítkou. PO sa naňho pozrel a povedal mu: „Neprosím si. Neprosím si.“ Marián sa usmial a položil servítku na stôl. 	<p>usmieval sa a džavotal. Potom išiel do chodby, otvoril dvere do spoločenskej miestnosti a išiel za Milanom. PM vstala od stola a kreslo posunula na pôvodné miesto.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Do kuchyne vošla Zuzka. PM sa s ňou rozprávala. Potom išla do špajzy a doniesla koláč, ktorý krájala na tanier. PO išiel ku kuchynskej linke a zalieval kávu. – Do kuchyne prišiel Milan. S PM sme sa neformálne rozprávali o bežných veciach. PO zobral z taniera koláč. Marián sa na koláč pozeral a natáhoval za ním ruku, ktorú zopínal v päšť. PO koláč drobil a vkladal Mariánovi do úst. Marián sa usmieval. Keď ho dojedol, opäť natiahol ruku k tanieru a zopínal ju v päšť. Džavotal. PO sa rozprával s Milanom. Marián ruku stiahol a zobral servítku, ktorou mu PO utieral ústa. Trhal ju na malé kúsky, usmieval sa a džavotal. PM odišla z kuchyne. – Milan a PO mi ukazovali propagačné materiály z miestnej
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> – PO sa pozrel na Mariána, usmial sa a povedal mu: „Marián ty sa prekonávaš. Nezvykne si nájsť chvíľu na nejakú takú šustrovinu.“ Marián ďalej džavotal. 	<p>galérie, kde má Milan vystavené obrazy. Keď sa PM vrátila do kuchyne, pridala sa k nám. Marián džavotal a zvyšoval hlas. Naťahoval ruku k tanieru s koláčmi.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Marián sa vrtel. PO ho položil na zem. Marián chvíľu chodil po kuchyni a potom sa vrátil k PO, ktorý si ho vysadil späť do lona. Marián džavotal a zvyšoval hlas. PO zobral jeden koláč, drobil ho a vkladal Mariánovi do úst. Marián sa usmieval. – PM prišla do kuchyne a vyzvala deti, aby sa obliekli do bünd. Pritom sme sa neformálne rozprávali.
S5	13:45	<ul style="list-style-type: none"> – Marián natiahol ruku za tanierom s koláčmi. Potom ju stiahol a začal sa vrtieť. PO ho položil na zem. Marián sa zamračil, otočil sa PO chrbtom a džavotal. PO sa naňho pozrel, usmial sa a povedal: „Jasná reč tela. Môže to niekto nepochopiť?“ Povedala som mu: „Skôr sa naťahoval za tým koláčom.“ PO sa usmial a povedal: „Tak to mi je jasné. Budeme musieť niekde tie koláče...“ PO si Mariána opäť vysadil do lona a posunul tanier s koláčmi ďalej od kraja stola. – PO chytil Mariánovi ruky, pozrel sa naňho a opýtal sa: „Urobíme Varila myšička?“ PO ukazoval hru na Mariánových rukách, usmieval sa a hovoril: „Varila myšička kašičku, tomu dala na lyžičku, tomu dala na vidličku, tomu dala na mištičku a tomu nič nedala.“ PO poštekľil Mariána po bruchu. Marián sa zasmial. 	<ul style="list-style-type: none"> – PM išla s deťmi do kostola. PO, ja, Marián a Michal sme ostali v dome. S PO sme sa neformálne rozprávali o galérii. <p>– Marián sa pri hre stále usmieval a vydával tiché, nezrozumiteľné zvuky.</p>

	(-)	<ul style="list-style-type: none"> – PO pustil Mariánove ruky a povedal: „A teraz sám. Sám.“ Marián sa na mňa pozrel, usmial sa a ukazoval detskú hru na svojich rukách. Pritom vydával nezrozumiteľné zvuky. PO sa usmial a povedal: „Ták. Ták. Jáj.“ 	<ul style="list-style-type: none"> – Navrhla som PO, aby sme si pripravili prostredie na interview. Súhlasil a položil Mariána na zem. Neformálne sme sa rozprávali. Marián chodil po kuchyni a džavotal. Potom išiel do chodby. PO išiel za ním, doniesol ho späť a zavrel kuchynské dvere. Marián behal po kuchyni, smial sa a výskal. PO položil na stôl zošit a ceruzku. Po pripravení prostredia si sadol za stôl a Mariána si posadil do lona. – Ukončila som pozorovanie.
S6	13:55 (N)	<ul style="list-style-type: none"> – Nahrávanie interview s PO. 	<ul style="list-style-type: none"> – Počas interview Marián čmáral ceruzkou do zošita, ktorý si pripravil PO. Potom sa vrtel. PO ho postavil na zem. Marián chodil po kuchyni, džavotal, smial sa, posúval stoličky, vyberal pokrievky z kuchynskej linky alebo plechy zo sporáka, čmáral ceruzkou po papieri a pod. PO k nemu odbiehal, keď robil veľký hluk alebo keď robil niečo, čo bolo preň nebezpečné.
S7	15:15 (N)	<ul style="list-style-type: none"> – Ukončenie nahrávania interview s PO. <ul style="list-style-type: none"> – Ondrej prišiel s Michalom do kuchyne. Michal ma pozdravil, sadol si na zem a obliekal pančuchy. Potom sa postavil a išiel k stolu, z ktorého zobral detské hodinky. Prišiel ku mne, 	<ul style="list-style-type: none"> – Začala som pozorovanie. – PM prišla s deťmi z kostola. Michal sa zobudil. Ondrej išiel za ním do detskej izby. PM a Milan vošli do kuchyne. PM sa rozprávala s PO a Marián chodil okolo nej. PO zobral Mariána na ruky a vyšli s PM na chodbu, kde pokračovali v rozhovore.

	<p>ukázal mi ich a povedal: „Aha Kaka, mám tik-tak.“ Opýtala som sa ho: „Kto ti dal?“ Michal povedal: „Tatik.“ Potom si sadol za stôl, kde mal PO zošit a ceruzku, a začal kresliť auto.</p> <p>– PM sa vrátila do kuchyne a sadla si za stôl. Michal sa k nej otočil a povedal: „Mami učím.“ PM sa naňho pozrela, usmiala sa a povedala: „Tak sa uč.“ Michal pokračoval v kreslení.</p> <p>– PM sa pozrela na Michala a opýtala sa ho: „Ako sa voláš?“ Michal sa pozrel na PM, usmial sa a povedal: „Mimik.“ PM sa ho opýtala: „Ako sa voláš?“ Michal povedal: „Mimik Breja.“ PM sa naňho ďalej pozerala. Michal vykrikol: „Michal!“ PM prikývla (áno): „Ták.“</p> <p>– Michal otočil stránky na zošite a roztrhol ich. Pozrel sa na PM a povedal: „Mami, aha! Uj! Aha!“ PM sa k nemu otočila, pozrela sa naňho a opýtala sa: „Prosím? Čo sa stalo? Sa ti potrhala písanka?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ Ukázal prstom na pokreslené stránky a povedal: „Ou toto je.“ PM mu povedala: „Však si pohľadaj. To nevadí. Ukáž tu.“ PM zobrala Michalovi zošit a nalistovala na čistú dvojstranu. Potom mu ho vrátila. Michal povedal: „Vadí.“ PM sa naňho pozrela a povedala: „Nevadí.“ Michal sa usmial. Michal posunul zošit k PM a povedal: „Mami, ty mne auto.“ PM pokývala hlavou (nie): „Um.“ Michal jej povedal: „Ty mne</p>	<p>– Zuzka a Ondrej si sadli za stôl a začali sme sa rozprávať. PO išiel s Mariánom a Milanom na horné poschodie.</p> <p>– PM sa rozprávala s Ondrejom. Zuzka prišla k Michalovi a opýtala sa ho, či mu môže niečo nakresliť. Michal najprv nesúhlasil ale potom ju žiadal, aby mu nakreslila auto.</p> <p>– Michal poprosil Zuzku, aby mu nakreslila auto. Vyhovela mu. Pritom, ako kreslila, sa na ňu pozeral a hovoril jej, ako ho má kresliť. S PM sme sa neformálne rozprávali o bežných veciach a novom zákone o sociálnoprávnej ochrane č. 305/2005 Z. z.</p>
--	---	--

		<p>auto.“ PM pokývala hlavou (nie): „Um.“ Michal povedal: „Ano, ty mne.“ PM mu povedala: „Ty si nakresli auto. Ty vieš lepšie.“ Michal pokračoval v kreslení.</p> <p>– Michal stál pri kuchynských dverách a mrňal. PM k nemu išla, pozrela sa naňho a opýtala sa: „Čo si prosíš? Čo chceš? Povedz mi čo chceš?“ Michal niečo povedal. PM sa k nemu sklonila a opýtala sa ho: „Čo chceš? Nahlas mi povedz.“ Michal povedal: „Jijko.“ PM sa ho opýtala: „Ježiško? A čo chceš ku Ježiškovi?“ Michal ukázal prstom na kríž, zavesený pri špajzových dverách, a niečo nezrozumiteľne povedal. PM sa ho opýtala: „Chceš mu dať pusu?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ PM ho chytila za ruku a išli ku krížu. Keď boli pri ňom, Michal ukázal na špajzové dvere a povedal: „Pod’ tu.“ PM sa zasmiala a povedala mu: „Ty si tu chcel ísť, ty živane! Počkaj, ja som upiekla koláč, ja narežem.“</p>	<p>– S PM sme pokračovali v neformálnom rozhovore o zákone č. 305/2005 Z. z. Michal zosadol zo stoličky, išiel k Ondrejovi a rozprával sa s ním.</p> <p>– PO vošiel do kuchyne s Mariánom na rukách. Sadol si za stôl a Mariána si posadil do lona. PM išla do špajzy a vybrala z nej koláč. Išla s ním ku kuchynskej linke a začala ho krájať. S PO sme sa neformálne rozprávali o bežných veciach.</p>
S8	15:45	<p>– Michal pribehol do kuchyne, postavil sa ku oknu, ukázal naň a hovoril PM: „Mami, sinko. Mami, sici. Mami, aha.“ PO sa naňho pozrel a opýtal sa: „Čo chceš?“ PM povedala PO:</p>	<p>– Michal vyšiel do chodby a vošiel do spoločenskej miestnosti, kde boli Milan a Zuzka. O chvíľu sa vrátil a ľahol si na zem. Potom sa postavil a opäť išiel do spoločenskej miestnosti.</p> <p>– Marián sa vrtel PO v lone. PO ho postavil na zem. Marián išiel do chodby a vošiel do spoločenskej miestnosti. Do kuchyne prišla Zuzka. S PR sme sa neformálne rozprávali.</p>

	<p>„Svieti slnko.“ Michal utekal do chodby a vošiel do spoločenskej miestnosti.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Do kuchyne vošiel Marián. Usmieval sa. V jednej ruke držal Michalovho barana a v druhej koňa. PM sa naňho pozrela, usmiala sa a povedala: „Majko!“ Napodobnila ústami klusanie koňa a povedala Mariánovi: „Urob konička.“ Opäť napodobnila ústami klusanie koňa. Marián sa usmial a zopakoval po nej. PM sa usmiala a povedala: „Ták.“ Opäť napodobnila ústami klusanie koňa. – Michal prišiel do kuchyne a sadol si za stôl. Pozrel sa na PM a povedal: „Prosim kolač.“ Ukázal prstom na tanier s koláčmi a opýtal sa PM: „I ty kolač. Čo je to?“ PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Kolač. Papaj.“ Michal sa opýtal: „Kolač? Papam.“ Michal si zobral koláč z taniera. – Michal sedel za stolom, jedol koláč a prezeral si detské hodinky, ktorým z jednej strany chýbal remienok. Pritom pozoroval PO a Mariána. Priložil si hodinky k ruke a povedal: „Ja tu tik-tak.“ PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Nedá sa tak dať.“ Michal sa na ňu pozrel a opýtal sa: „Nie?“ PM mu odpovedala: „Nie.“ Michal si ich naďalej prezeral. – PO si sadol za stôl. Marián zobral jednu z hračiek v detskej postieľke, prevesil ju cez ohrádku a pustil na zem. Pritom sa pozeral na PO. Vykríkol. PO sa naňho pozrel a povedal mu: 	<ul style="list-style-type: none"> – S PR sme pokračovali v neformálnom rozhovore. PM posielala Zuzku prezliecť sa. Protestovala. PO jej príkaz zopakoval. Zuzka poslúchla. – PO išiel do spoločenskej miestnosti. Marián išiel za ním. – PO prišiel do kuchyne. Na rukách niesol Mariána, ktorého položil do detskej postieľky. Čupol si k nemu a prihováral sa mu cez ohrádku detskej postieľky. Marián manipuloval s hračkami, džavotal a smial sa. – PM išla na horné poschodie.
--	---	--

		<p>„No, už nemáš nič.“ Marián si v postieľke čupol, prestrčil ruku cez ohrádku a načahoval sa za hračkou. Nedosiahol na ňu. Postavil sa a zodvihol nohu, snažiac sa dosiahnuť vrch ohrádky. Džavotal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – S PO sme sa neformálne rozprávali. Michal odbehol k deťom. O chvíľu sa vrátil, prišiel ku mne a hovoril „kocik“. Za ním prišiel Milan, PM a Zuzka.
S9	16:00	<ul style="list-style-type: none"> – Michal prišiel k PM a povedal: „Mami, ja cem toto. Mami!“ PM sa naňho pozrela a opýtala sa ho: „Prosím?“ Michal ju chytil za ruku a zaviedol ku chladničke, na ktorej bol položený čerešňový kompót. Povedal: „Ja toto.“ – Michal jedol čerešne rukou. Mal lepkavé prsty. Pozrel sa na PM a povedal: „Mam uku! Mam uku.“ PM sa naňho pozrela a povedala: „Ó, lyžicu. Dobre. Jedz s rukou.“ Michal napodobnil utieranie ruky o košeľu. PM mu povedala: „Nerob tak.“ Michal jej povedal: „Tak. Mami ne tak.“ PM mu povedala: „Tak choď si umyť ruky.“ Otočila sa k Milanovi a povedala mu: „Milan, choď mu umyť ruky a daj mu lyžičku.“ Michal si utieral ruku do košele. PM sa naňho pozrela a povedala: „Neutieraj do seba! Nie!“ Otočila sa k Milanovi a povedala: „Milan rýchlo! Buď taký dobrý.“ Milan zobral Michala za ruku a zaviedol ho do kúpeľne, kde 	<ul style="list-style-type: none"> – PM nabrala Michalovi čerešne a zavolala ho k stolu. Michal za ňou utekal. Keď si sadol, PM pred neho položila misku s čerešňami. – Marián kričal v postieľke. PM išla k nemu, zobrala ho na ruky a dala mu pusku na líce. Sadla si na stoličku a posadila si ho do lona. Zobrala z taniera koláč, drobila ho a vkladala Mariánovi do úst. Marián pokojne sedel a jedol. PM povedala Zuzke, aby odložila riad. Poslúchla. PO stál pri nej a hovoril jej, kde jednotlivé časti riadu patria.

	<p>mu umyl ruky.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Marián sa vrtel. PM ho položila na zem. Marián sa na ňu pozrel a vydal chrapľavý zvuk. PM sa ho opýtala: „Čo si prosíš? Ideš spať?“ Marián išiel k radiátoru, chytil sa ho a stúpil na jeho spodnú rúrku. Džavotal a usmieval sa. PM sa naňho pozrela, usmiala sa a povedala mu: „Spadneš, ty gojdošu!“ Marián sa usmial a vykrikoval. PM mu povedala: „Čau!“ – Marián vykrikoval nezrozumiteľné zvuky. Michal sa k nemu otočil a povedal: „Čau!“ Potom sa otočil k svojej miske a povedal: „Ma-čik a ma tu.“ PM sa naňho pozrela a opýtala sa ho: „Čo si?“ Michal sklonil hlavu a povedal: „Mačik.“ PM sa ho opýtala: „Miláčik? Či čo si?“ Michal povedal: „Macik.“ PM sa ho opýtala: „Macík? Aha! Ty hej. Bezpečne.“ PM sa zasmiala. – Michal sa pozrel na PM a povedal: „Tepotu.“ PM sa ho opýtala: „Čo to máš?“ Michal povedal: „Tepotu.“ Nato zobral ceruzku a dal si ju pod pazuchu. Pozrel sa na PM a povedal: „Mami daj tu.“ PM sa naňho pozrela a zasmiala sa. Povedala: „Teplotu máš. Aha.“ Michal vybral ceruzku spod pazuchy a 	<ul style="list-style-type: none"> – Keď sa Michal vrátil do kuchyne, sadol si za stôl a pokračoval v jedení čerešieň – s lyžičkou. S PR sme sa neformálne rozprávali o fototechnike. – Michal sedel za stolom a jedol čerešne. V ruke mal detské hodinky a prezeral si ich. Prišiel k nemu Ondrej a chcel mu ich zobrať. Michal vykrikoval. PM upozornila Ondreja, aby ho nechal na pokoji. Poslúchol. – S PR sme pokračovali v neformálnom rozhovore. PM položila Mariána na zem. Marián chodil po kuchyni a džavotal. Potom prišiel k PM a natiahol k nej ruky. PM si ho opäť posadila do lona. Michal sa rozprával s Ondrejom, pričom správne vyslovoval svoje meno.
--	---	---

	<p>vykrikoval: „Mami! Ty!“ PM sa ho opýtala: „Čo?“ Michal povedal: „Tepotu.“ PM sa usmiala a povedala: „Dobre. No, keď máš teplotu. Ideme k lekárovi.“ Michal si opäť vložil ceruzku pod pazuchu.</p> <p>– Michal povedal PM: „Tik, tik“ a vybral ceruzku spod pazuchy. PM sa naňho pozrela a opýtala sa ho: „Urobilo tik, tik?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ PM sa ho opýtala: „A koľko máš teplotu?“ Michal sa pozrel na ceruzku a podal ju PM. PM sa na ňu pozrela, potom na Michala a povedala: „Máš tridsaťšesť päť. Si zdravý jak rybička.“ PM sa zasmiala.</p> <p>– Michal jedol čerešne. Marián prišiel k nemu a chytil mu miskú. Michal začal kričať a fňukať. Otočil sa k PM a pozrel sa na ňu. PM mu povedala: „Zober mu. Zober mu. Neplač. Zober mu. Zober mu.“ Michal Mariánovi miskú zobral a položil ju ďalej od kraja stola. Pritom mu kvaplo z čerešňovej šťavy na detské hodinky. PM sa pozerala na Michala a hovorila mu: „Ták, neboj sa. Čo sa bojíš? Prečo plačeš? Daj ďalej, aby nedostal a hotovo.“ Michal chytil do rúk detské hodinky a povedal: „Mami, fuj tik-tak.“ PM mu povedala: „Tak si choď umyť. Choď do záchodu.“ Michal zosadol zo stoličky a išiel na WC. Marián so smiechom utekal za ním. PM sa zasmiala a povedala Zuzke, aby išla za nimi.</p> <p>– Zuzka a Marián vyšli z WC. Marián na chodbe spadol na zem a plakal. PM sa pozrela na Mariána, usmiala sa a povedala mu: „Vstávaj, no vstávaj na nožky. Vstávaj, vstávaj.“ Zuzka chytila Mariána pod pazuchy, dvíhala ho na nohy a hovorila mu: „Oj, ty! Ťažký si!“ Zuzka pustila Mariána na zem. PM sa na nich pozrela a povedala Zuzke: „Nechaj ho Zuzka, však má nohy zdravé. Nechaj ho tak, nech si potručuje.“ Zuzka tak urobila a išla za Michalom na WC. Marián sa mračil a kričal.</p>	<p>– Marián behal po kuchyni a hlasno džavotal.</p> <p>– PM sa rozprávala s Ondrejkom.</p>
--	--	--

	<p>PM sa k nemu otočila, pozrela sa naňho a hovorila mu: „No pod' tu! Vstávaj! Vstávaj na nožky! Pod' tu! No tak krič. Bohužiaľ, nepozerali sme sa na teba.“ Marián prestal kričať, postavil sa a išiel k vchodovým dverám. Keď sa vrátil, v ruke držal topánky PM. PM sa naňho pozrela a vykrikla: „Joj!“ Zasmiala sa, išla k Mariánovi, zobrala mu topánky z rúk a povedala: „Ďakujem, ďakujem.“ Išla do chodby, kde topánky položila a vrátila sa s Michalom späť do kuchyne.</p> <p>– Marián sedel v postieľke a kričal. PM sa k nemu otočila a povedala mu: „Už ťa beriem. Počkaj.“ Marián ďalej kričal a naťahoval obliečku v detskej postieľke. PM išla k nemu a sadla si na neďaleké kreslo. Pozerala sa naňho a hovorila mu: „Ty! Fešáku!“ Marián sa zamračil a nahnevane zakričal. PM to po ňom zopakovala a povedala: „O jej!“ Marián sa usmial a opäť nahnevane zakričal. PM sa zasmiala. Marián prestrčil ruku cez ohrádku a naťahoval ruku za PM. Vydával hlasné zvuky. PM sa usmievala a opakovala ich. Marián sa smial. PO sa zasmial a povedal: „Marián, to sme už počuli.“ PM sa zasmiala.</p> <p>– Marián kričal. PM sa k nemu otočila, pozrela sa naňho</p>	<p>– Michal išiel ku svojej stoličke. Zuzka si tam sadla skôr. Michal ju okríkol. Nato sa postavila a nechala ho, nech si sadne. Milan prišiel do kuchyne, zobral Mariána na ruky a postavil ho do detskej postieľky. Marián začal kričať a mračiť tvár.</p> <p>– PR sa rozprávali s Milanom. Michal zosadol zo stoličky, zobral zo stola tanierik s kôstkami, išiel ku košu a vysypal ich. Vrátil sa späť ku stolu a rozprával sa so Zuzkou.</p> <p>– PR boli pri kuchynskej linke. PO umýval riad a PM pripravovala Mariánovi mlieko.</p> <p>– S PR sme sa neformálne rozprávali o bežných veciach. Deti išli do spoločenskej miestnosti.</p>
--	---	---

a povedala mu: „Majko! Mlieko sa chladí. Je veľmi horúce. Vieš môj milý?“ Marián zobral do rúk prikrývku zo stoličky, položenú v detskej postieľke, a dal si ju na hlavu. PM sa naňho usmiala a povedala mu: „A jej, jej! Jaké má pekné! Jej, jej, jej! Majko malý.“ Marián sa usmieval. PM mu povedala: „A poťapkaj Majko.“ PM začala tleskať a hovorila: „Ťap, ťap, ťap. Ťap, ťap, ťapi.“ Marián sa smial, držal si prikrývku na hlave a džavotal. Potom prikrývku hodil na zem.

- Michal prišiel do kuchyne a zodvihol zo zeme prikrývku, ktorú Marián hodil na zem. Pozrel sa na PM, ukázal jej ju a opýtal sa: „Čo to?“ PM mu odpovedala: „Sedačka.“ Michal sa jej ďalej pýtal: „Kto tam?“ PM sa ho opýtala: „Kde?“ Michal povedal: „Toto.“ PM natiahla ruku k prikrývke a povedala: „Ukáž? Kde?“ Michal jej podal prikrývku a povedal: „Toto.“ PM si prikrývku obzrela a povedala: „Sedačka. Keď sa chceš hrať na zemi, tak si sadneš na to.“ Michal sa opýtal: „Hej?“ PM prikývla: „Áno“ a podala mu prikrývku späť. Michal si ju zobral a povedal: „Ešte dudu.“ PM mu povedala: „Aj ľahnúť si môžeš, keď chceš.“ Michal položil prikrývku na dlažbu, ľahol si na ňu a povedal: „Možem.“ PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Miško, nechod' na dlažbu, ale tu na podlahu.“ Michal nereagoval. PM mu povedala: „Miško! Čo si hluchý?“ Michal zodvihol hlavu a povedal: „Čo?“ PM mu povedala: „Nepočuješ ma, čo ti hovorím?“ Michal prikývol: „Uhm.“ PM sa ho opýtala: „Čo je uhm, áno alebo nie?“ Michal odpovedal: „Ano.“ PM sa usmiala.

- PM povedala, že Marián neopakuje „ťapkanie“.

- Michal sa postavil a utekal do spoločenskej miestnosti. Marián vydával hlasné zvuky. PM ich po ňom opakovala. Marián sa smial. Do kuchyne prišla Zuzka a sadla si ku mne. Rozprávala sa s PR.

			<ul style="list-style-type: none"> – S PR sme sa neformálne rozprávali o interview – PM bola nervózna. – Do kuchyne prišli deti. PR sa s nimi rozprávali. Zuzka si čupla k Mariánovi a prihovárala sa mu. Michal k nej odzadu prišiel a chcel jej vysadnúť na chrbát. PM ho niekoľkokrát hlasno upozornila, aby to nerobil. Potom zobrala Mariána na ruky, pobožkala ho na líce a odniesla do detskej izby. PO deťom zohrieval jedlo. – Michal na zem rozložil prikrývky zo stoličiek a ľahol si na ne. Pritom vydával nezrozumiteľné zvuky. Deti jedli.
S10	16:30	<ul style="list-style-type: none"> – PO zobral od Michala farebný krúžok, prezrel si ho a ťukol ním Michala po hlave. Michal sa usmial a povedal: „Au!“ PO sa zasmial a opýtal sa ho: „Bolí?“ Opäť ho krúžkom ťukol po hlave. Potom mu krúžok vrátil a sadol si k stolu. Michal chodil po kuchyni a ťukal si krúžok o hlavu. Potom išiel do chodby. – PM ukázala na mňa a opýtala sa Michala: „Tu je kto?“ Michal sa na mňa pozrel a povedal: „Katka.“ PM prikývla (áno): 	<ul style="list-style-type: none"> – Michal sa postavil a išiel ku kreslu. Ukazoval mi ho, že je opravené. Zobral zo zeme farebný umelohmotný krúžok a doniesol ho PO, s ktorým som sa neformálne rozprávala. – Michal sa na chodbe stretol s PM, ktorá mu povedala, aby si prestal ťukat' krúžkom o hlavu. Michal ju poslúchol a vrátil sa do kuchyne. Zobral si auto a posúval ho po zemi. PM si sadla k stolu a neformálne sme sa rozprávali o prvom zverenom dieťati PR. Pri tom čmárala na papier. – Michal prišiel k PM a požiadal ju, aby si ho vysadila do lona. Vyhovela mu. Potom sa jej opýtal, čo robí. PM mu povedala, že píše; písala a hovorila mu konkrétne mená ľudí, ktoré poznal. Michal jej určoval, koho má na papier ešte dopísať. PM dbala na to, aby mená ľudí správne vyslovoval.

„Katka to je.“ Michal sa pozrel na PM a opýtal sa jej: „Mne ľubi Katka?“ PM sa naňho pozrela a povedala mu: „Ta vieš, že ťa ľubi. Sa jej spýtaj, či ťa ľubi.“ Michal sa na ňu pozrel a opýtal sa: „Ľúbiš mne Katka?“ Odpovedala som mu: „Veľa, veľa.“ PM sa ho opýtala: „A ty ľubiš Katku?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“

- Michal povedal PM: „Mami...“ PM sa naňho pozrela a opýtala sa: „Prosím?“ Michal sa na ňu pozrel a opýtal sa: „Ľúbiš mne?“ PM mu odpovedala: „Samozrejme, že ťa ľúbim. Veľmi ťa ľúbim.“ PM ho niekoľkokrát pobožkala na líce. Michal sa jej ďalej pýtal: „Kde mamka?“ PM sa ho opýtala: „Prosím?“ Michal sa opýtal: „Kde mamka mne?“ PM mu odpovedala: „Tvoja mamka? Tvoja mamka je v... (PM povedala miesto, kde sa nachádza Michalova biologická mama). Máme tam jej fotku.“ Michal sa na ňu pozrel a opýtal sa: „Hej?“ PM mu prikývla: „Áno. Ukážeš Katke, kde máš fotku mamky?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“
- Michal povedal: „Ja...“ PM sa k nemu sklonila a opýtala sa ho: „Čo?“ Michal povedal: „Tepotu.“ PM sa ho opýtala: „Čo chceš?“ Michal povedal: „Tepotu.“ PM sa ho opýtala: „Máš teplotu? Nežartuj!“ Michal jej povedal: „Som hojý.“ PM sa ho opýtala: „Si chorý? Ach ľudia! Tak ťa trochu pomojkáme, keď si chorý.“ PM otočila Michala do ležatej polohy a kolísala ho. Pozerala sa naňho a hovorila: „Tak si ľaškaj, môj chorý chlapček. Môj, môj Miško.“ Zuzka sa usmiala a povedala Michalovi: „No, ale chorý musí veľa hajkať.“ PM sa zasmiala a povedala: „No, chorý musí spať. Marián už išiel spať lebo je chorý.“ Michal sa usmial na PM a povedal: „Ja hojý, ja hojý.“ PM sa zasmiala a opýtala sa ho: „Takže ideš spať?“ Michal prikývol (áno): „Uhm.“ PM povedala: „Joj ty! Na päť minút.“ PM Michala pobožkala na líce a požiadala jedno z detí, aby jej donieslo teplomer.

<p>(-)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - PM vybrala Michalovi teplomer, pozrela sa naňho a povedala mu: „Vieš čo Miško, si zdravý.“ PM ukázala na displej teplomeru a povedala: „Píšu tu, že Miško zdravý.“ Michal sa usmial a povedal: „Ja hojím.“ PM sa naňho pozrela, usmiala sa a povedala mu: „Zdravý jak ryba.“ Michal sa usmial a povedal: „Ja hojím.“ PM sa opýtala: „Ty horíš? Tak teda do postieľky.“ Michal povedal: „Ne ja! Ja hojím.“ PM sa zasmiala a začala Michala kolísať. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zuzka doniesla PM teplomer, ktorá ho založila Michalovi. Potom si Michala pritúlila a hojdala v náručí, pričom sa spolu rozprávali. PM ho niekoľkokrát pobozkala na líce. - PM položila Michala na zem. Michal išiel k detskej postieľke a vybral z nej svojho barana. Doniesol ho ukázať PM (2x) a potom napodobňoval jeho zvuk. PM sa rozprávala s ostatnými deťmi. - Michal išiel ku chladničke a natiahol k nej ruku. Povedal, že chce vláčikové leporelo, ktoré bolo na nej položené. PO mu ho podal. Michal si ho zobral, sadol si v chodbe na zem a hral sa s ním. Pritom voľne rozprával. Keď sa dohral, ukladal leporelo do krabice. Nešlo mu to. Išla k nemu Zuzka a pomohla mu. Potom ho spolu odložili. - PO umýval riad. S PM sme sa neformálne rozprávali o bežných veciach. Pritom som si robila fotodokumentáciu. Michal chodil okolo mňa a pýtal sa, čo robím. Keď som fotografovala Michalovu detskú knihu, Michal mi ukazoval, ako vie čítať – PM mu predčítavala básničky a Michal po nej opakoval. - PO zobral deti do spoločenskej miestnosti a pustil im film, ktorý spolu pozerali. - S PM sme sa pripravovali na nahrávanie interview. - Ukončila som pozorovanie.
------------	--	---

S11	17:03 (N) (-)	- Nahrávanie interview s PM.	- Počas interview PM 1-krát odbehla do spoločenskej miestnosti, aby povedala PO, že počula Mariána plakať.
S12	18:35	- Ukončenie nahrávania interview s PM.	- Do kuchyne prišli všetky deti spolu s PO. Marián chodil okolo stola s rozviazanou šnúrkou. PM ho zastavila a zaviazala mu ju. Michal si sadol za stôl a zobral si z taniera na stole koláč. Rozprával sa s PM.
S13	18:40		- Ukončila som pozorovanie.
<p>Trvání návštěvy: cca 5 hod. a 50 min. Časové intervaly zápisu: podle klíčových situací Délka audiozáznamu: 2 hod. 46 min. 24 sek.</p>			